EUGEN DORCESCU

BASME ŞI POVESTIRI FEERICE

Coperta: Dana Marineasa

Volumul a apărut cu sprijinul
Ministerului Culturii şi Cultelor

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
DORCESCU, EUGEN
Basme şi povestiri feerice / Eugen Dorcescu
Timişoara: Eubeea, 2005
ISBN 973-673-050-6

21.135.1-93-34

EUGEN DORCESCU

BASME SI POVESTIRI FEERICE

Editura Eubeea
Timişoara, 2005

© Eugen Dorcescu. Editura Eubeea, Timişoara

E-mail : nceranu@info.uvt.ro

Nepoților mei

Lizuca,
Raluca,
Roxana,
Andrei.

Abyssus abyssum invocat
(*Psalmul 41,9*)

DODOACĂ ŞI BICIUŞCĂ

CAPITOLUL I

În care aflăm cum îşi petrec timpul Barbă-Cot şi prietenii săi în căsuţa lor din pădure

Într-o dimineaţă cenuşie, la începutul lui decembrie, s-a pornit să ningă atât de năprasnic, încât pădurea s-a acoperit cu zăpadă în câteva ceasuri. Copacii, cărările, malurile râului, scorburile, căsuţele, vizuinile, totul se ascundea treptat sub stratul acela alb care sporea mereu. Căci ningea, ningea întruna, ningea zi şi noapte, când rar şi liniştit, când pieziş, grăbit, cu fulgi mărunţi şi deşi ca nisipul. Fericită şi calmă, pădurea, cu lumea ei fără capăt, intra în sclipitoarea feerie a iernii.

Piticuţul Barbă-Cot şi prietenii săi, Labă-de-Fier, Veselaş şi şoricelul Pic, locuiau şi acum în vechea lor căsuţă, aşezată într-un luminiş înconjurat de stejari. Prin apropiere se strecura urma unui drumeag ce unduia către sat. Drumul era părăsit de mult, dar ei tot pe acolo o luau când mergeau la prietenul lor, măgarul Antonie, a cărui colibă se găsea undeva la marginea satului.

Dar asta, firește, se întâmpla mai ales vara. Acum, când se lăsase frigul şi ningea fără oprire, nici vorbă nu putea fi de o călătorie atât de lungă. Fiindcă de aici, din pădure, şi până la adăpostul lui Antonie (care se afla, e drept, ceva mai departe de sat), era cale de o zi şi mai bine. Dar, la urma urmei, de ce-ar fi plecat de acasă, mai ales pe o asemenea vreme? Cămara era plină de provizii, în casă era cald şi plăcut, treburi aveau şi acum destule. Aşezaţi lângă sobă sau la fereastră, Barbă-Cot şi tovarăşii săi îşi reparau uneltele de grădinărit, de lemnărie şi de pescuit, îşi croiau haine noi sau le îndreptau pe cele vechi, curăţau zăpada, tăiau lemne, într-un cuvânt, trebăluiau de dimineaţa până seara. Iar când se înnopta, înainte de a adormi, tăifăsuiau până târziu.

Deseori, veneau în vizită vecinii lor, doritori să mai schimbe o vorbă şi să soarbă un pahar de ceai. Într-o seară au apărut, pe neaşteptate, vulpoii Perpelici şi Codilă. În alta, cățelul Pamfil, detectivul, cu hainele lui cadrilate şi cu nelipsita-i lulea. Ba chiar misteriosul Pêcheur-à-la-Ligne, piticuțul-pescar, despre care nimeni nu ştie aproape nimic. Şi, în fine, piticii Rolando, Piccolino şi Giubilato sau şoricelul Costică, ajutorul doctorului Pastilă. Aşa se face că, mai în fiecare seară, căsuța lui Barbă-Cot e plină de lume. Oaspeții sosesc în amurg, bat la poartă şi Pic se grăbeşte să le deschidă. Ei se scutură de zăpadă în prag şi apoi intră, înfrigurați, în odaia cea mare, unde vâjâie focul în sobă şi ceainicul aburește îmbietor. După care se aşază cu toții, pe scaune, pe pat, pe fotolii (Pamfil stă, întotdeauna, în fotoliu, pufăind din lulea), sporovăiesc o vreme şi, în cele din urmă, îl roagă pe Barbă-Cot să le istorisească vreuna din nenumăratele sale pățanii. Şi câte nu poate istorisi Barbă-Cot! Câteodată, căldura, ceaiul, murmurul vocilor sunt atât de toropitoare, încât unii mai şi ațipesc, rezemați de spătar, aşa cum s-a întâmplat cu ursul Partenie, într-o seară, tocmai când Barbă-Cot povestea minunata lui călătorie la regele Arthur şi întâlnirea cu cavalerul Lancelot. Sau cum s-a întâmplat cu ariciul Țepilă, care se strecurase în cizma lui Labă-de-Fier şi a adormit de-a binelea, în timp ce Barbă-Cot le povestea călătoria sa cu pluta pe râu, când a descoperit acel copac uriaş, uimitor, în trunchiul şi în crengile căruia se ascundea un adevărat oraş al gâzelor — cu străzi, piețe, palate şi poduri peste prăpăstii de lemn. Barbă-Cot vorbea, vorbea, ceilalți ascultau cu răsuflarea tăiată, numai Țepilă dormea pe rupte. Se ştie doar că e mic şi somnoros — mai ales iarna. Cât despre Partenie, el citise, desigur, Romanele Mesei Rotunde, de aceea istorisirea lui Barbă-Cot îl interesa mai puțin.

Oaspeții rămân până spre miezul nopții, când şi cel de al treilea ceainic s-a golit. Atunci se ridică, îşi iau rămas bun, se zgribulesc la gândul viforniței de-afară, apoi îşi fac curaj şi pleacă pe la casele lor. Vocile li se mai aud, o vreme, din ce în ce mai slabe, pe ulicioară, pe urmă se pierd, treptat, în noapte şi depărtare.

Aşa îşi petrec timpul Barbă-Cot şi prietenii săi. Zilele de iarnă sunt scurte. Serile animate şi vesele. Fără să bage de seamă, decembrie s-a şi scurs şi iată că a sosit ianuarie, cu cer senin, luminos, cu zările limpezi, scânteietoare, cu geruri aspre, care încremenesc copacii şi-ţi opresc răsuflarea.

— Barbă-Cot, zise într-o dimineaţă Labă-de-Fier, piticuţul-uriaş, în timp ce se aflau cu toţii la micul dejun. M-am întâlnit aseară cu ursul Ilie, hangiul. Aducea de la râu o traistă plină cu peşte...

— Nu i-ai cerut? întrebă Pic. Măcar o bucată... Ştii cât de tare iubesc eu plachia, murmură el.

Dar Labă-de-Fier părea că nu-l aude. Îl privea pe Barbă-Cot, aşteptând parcă o hotărâre anume a acestuia. Barbă-Cot continua să mănânce pâine cu unt şi să bea ceai, trebăluind cu mâinile lui puternice încoace şi încolo pe masa acoperită cu ceşti, pahare şi farfurioare.

— Ce-ar fi să mergem şi noi la pescuit? propuse Labă-de-Fier. Mi-a spus Ilie că sunt acolo o mulţime de copci. Numai el a săpat vreo şase. Hm? Ce zici? Stăm o noapte-două în coliba pe care am făcut-o astă-vară...

— Să mergem, n-am nimic împotrivă, răspunse, în sfârşit, Barbă-Cot, care îi ghicise nerăbdarea. Să mergem, dar cine? Şi cine rămâne acasă?

Într-adevăr, cine să rămână de bunăvoie acasă, când e vorba de o partidă de pescuit, în miezul iernii, la copcă? Cine renunţă la o asemenea plăcere?

— M-am gândit şi la asta, se repezi Labă-de-Fier. E foarte simplu: tragem la sorţi. Adică, tu mergi oricum. Tragem la sorţi pentru cel de al doilea. Fiindcă doi merg la pescuit şi doi rămân acasă, nu?

S-au învoit, şi sorţii l-au ales pe Labă-de-Fier. Pic şi Veselaş au trebuit să se resemneze. „Nu-i nimic, se consolau ei, ne va veni rândul data viitoare. Oricum, peşte o să ne aduceţi şi nouă...” Acum, însă, nu era timp de pierdut. După ce le-a trecut posomoreala, Pic şi Veselaş i-au ajutat pe Barbă-Cot şi pe Labă-

de-Fier să-şi pună rânduială în undiţe, să-şi aleagă hainele potrivite, să-şi pregătească o sanie. Seara, totul era gata pentru o expediţie de cel puţin trei-patru zile: undiţe, momeală, sanie, cort, haine groase, lampa de spirt, mâncare din belşug, saci de dormit.

Când au isprăvit cu treburile, au cinat şi s-au culcat obosiţi, fiecare în patul lui, în timp ce focul pâlpâia tot mai slab şi, afară, luna, înconjurată de stele mari, tăioase ca nişte pinteni, poleia pădurea cu o lumină rece şi neclintită. Sub razele lunii, codrul, cu văile, cu dealurile şi râpele lui, era o unduire nesfârşită de lumină şi umbră. Căci strălucirea acesteia, făcând şi mai tulbure adâncul prăpăstiilor înceţoşate, desena clar, ameţitor de clar, umbra copacilor pe zăpadă. Râul însuşi, îngheţat, strecurându-se prin desimea pădurii, cu pete vinete de gheaţă şi lungi întinderi alburii, părea o cicatrice imensă, şerpuitoare, pe un obraz năpădit de barbă. Pe obrazul unui cavaler de demult, al unui cavaler uriaş, adormit sub razele lunii hipnotice.

Aşa visa Barbă-Cot, ghemuit la căldură, alături de bunii lui prieteni, neştiind, nebănuind că, de a doua zi, va începe o nouă aventură, că toate pregătirile lor de pescuit au fost zadarnice. Nu vor prinde nici măcar un peştişor. Mai mult: nici nu vor ajunge la râu. Dar, în cele din urmă, nu le va părea rău. A doua zi şi în zilele următoare, întâmplarea le va scoate în cale pe Dodoacă şi pe Biciuşcă.

CAPITOLUL II

În care Barbă-Cot şi Labă-de-Fier, porniţi să pescuiască la copcă, descoperă, aproape de râu, o căsuţă ciudată şi necunoscută

S-au trezit în zori, cu mult înainte de răsăritul soarelui. Pic a făcut focul şi a pus ceainicul pe plită, Veselaş s-a urcat iute în pod, a adus slănină şi cârnaţi afumaţi, încropind o gustare, iar Barbă-Cot şi Labă-de-Fier, după ce s-au spălat şi s-au îmbrăcat, au tras

săniuța în curte și au mai verificat o dată bagajul. Au sorbit, în grabă, ceaiul, au îmbucat câte ceva de pe masă, şi-au luat rămas bun şi au pornit la drum. Au ieşit în ulicioară, în vreme ce Veselaş şi Pic le făceau semne cu mâna de la geam. Din când în când s-au întors şi le-au răspuns. Pe urmă, au cotit-o spre râu, căsuța nu s-a mai văzut şi s-au trezit dintr-o dată sus, pe culmea dealului. De aici se desfăceau o mulțime de drumuri. Unul spre inima pădurii, spre casa lui Pamfil şi spre cea a doctorului Pastilă. Altul spre răsărit, spre râu. Altul spre munții negri de la miazănoapte. Şi altul spre sat, spre ieslea caldă şi aromată a înțeleptului şi blajinului Antonie.

— Uite casa lui Antonie, zise Labă-de-Fier, arătând cu mâna o dâră de fum ce se ridica printre coroanele unor nuci, undeva departe, departe, în ceața dimineții. S-a trezit. Oare ce-o face el acum?

— Ce să facă? zâmbi Barbă-Cot. Cară fân, cară grăunțe... Sau o fi plecat la pârâu după apă. Ştii că mai toată ziua se învârteşte pe acolo.

Şi-l închipuiau, într-adevăr, pe Antonie, înaintând spre albia străjuită de sălcii a pârâului, călcând prin zăpada înaltă, gânditor ca întotdeauna.

— Bine, dar pârâul e înghețat, zise Labă-de-Fier.

— Nu-i nimic, sparge el gheața, lângă mal, cu copita.

— Râul nostru nici nu se vede de aici, continuă Labă-de-Fier, întorcându-se spre răsărit. Uite soarele!

Ce minune! De după dealul din față, cel de dincolo de râu, se ridica soarele — rotund, roşu, nivelând pădurea şi stropind zăpada cu o pulbere subțire de aur.

Ei se găseau chiar în dreptul discului său, li se părea că razele zidesc un fel de culoar, de tunel, de coridor luminos, o podea pe care ar putea înainta până la dealul celălalt. Era plăcut să stai aşa şi să priveşti cum soarele urcă încet pe cer, dezlipindu-se de coamele copacilor.

— Hai să mergem, zise Barbă-Cot. Râul e departe şi ar fi foarte bine să ajungem înainte de căderea nopții. Să avem timp să facem focul, să se încălzească pereții colibei cât de cât.

Au început să coboare panta dealului, în timp ce podeaua aceea de raze se preschimba într-un fel de boltă, de tavan, iar ei intrau în ceața rece a văii, printre copacii înzăpeziți, printre tufişuri grele, trăgând după ei sania pe o pârtie ce abia se zărea.

— Unde ați plecat? îi întrebau, din când în când, vreun iepuraş, vreun bursuc sau vreo pasăre, arătându-şi ochişorii la fereastră. Unde ați plecat pe o asemenea iarnă?

— La pescuit, răspundeau ei.

— Mare curaj aveți! Numai voi sunteți în stare de aşa ceva. Succes!

— Ba au mai fost şi alții, bombănea, ca pentru sine, Labă-de-Fier, stânjenit. Şi adăuga la fel de încet: Nu noi suntem curajoşi, voi sunteți fricoşi.

De la o vreme, căsuțele s-au rărit, apoi au dispărut cu totul. Trecuse de amiază şi, după socotelile lor, străbătuseră cam jumătate din drum. Aici începeau marile râpe, pădurea de aluni, după care se desfăşurau câteva pante despădurite, presărate cu pârâiaşe şi copaci răzleți. Iar dincolo de ele, după o perdea de frasini, de sălcii şi anini, era râul.

— Ar fi timpul să facem un popas, zise Barbă-Cot. Trebuie să prindem ceva puteri, ne aşteaptă partea cea mai grea a drumului.

— Chiar mă gândeam să-ți propun, răspunse Labă-de-Fier. Pregăteşte tu ceaiul, de rest mă ocup eu.

Au tras sania sub un copac, au scos lampa de spirt, au pus în ibric zăpadă curată, care, în câteva minute, s-a topit şi a început să fiarbă. Barbă-Cot a turnat apoi cu grijă ceaiul fierbinte în ceşti, chiar acolo, pe scândura saniei. Între timp, Labă-de-Fier tăiase pâinea în felii zdravene şi aşezase, deasupra, bucăți de slănină, de brânză şi de cârnați. Înfulecau cu poftă, sprijinindu-se când pe un picior, când pe altul, privind cu încântare în jur. Pădurea, într-adevăr, era atât de frumoasă! Strălucea ca o oglindă tulbure şi vălurită, sub soarele rece de iarnă. Mai că nu le venea să plece din locul acesta liniştit, dintre copacii înzăpeziți, care îi străjuiau, neclintiți, ca nişte oşteni blânzi şi protectori.

Dar timpul trecea şi se apropia noaptea. Aşa că şi-au strâns lucrurile, le-au înghesuit în sanie şi au pornit mai departe. Înaintau, înaintau, însoţiţi de şuierul tăios al vântului în răsuriş şi al săniuţei ce luneca pe zăpadă. Pe nesimţite, oboseala li se strecura în trup, îngreuindu-le umerii şi încetinindu-le pasul. Le tulbura sângele, ca o ceaţă lăptoasă, adormitoare.

— Abia aştept să ajungem la colibă, murmură după un timp Labă-de-Fier.

— Şi eu, îi răspunse numaidecât Barbă-Cot. Cum ajungem, facem focul şi ne culcăm. Iar mâine-dimineaţă, la treabă.

Gândul că nu mai aveau mult de mers până la coliba lor primitoare şi călduroasă le dădu puteri. Traversară un pâlc de copaci, ieşiră într-un luminiş copleşit de nămeţi, ocoliră o viroagă adâncă şi se treziră, dintr-o dată, pe buza primei râpe.

— Ce pustietate! exclamă Labă-de-Fier.

Îşi rotiră privirile în toate părţile, peste prăpăstiile ce unduiau, la vale, către râu. Soarele dispăruse în spatele celor doi pitici, dincolo de pădure. Râul nu se vedea. Se desluşea, însă, ţesătura deasă de copaci şi tufişuri ce-l însoţea până departe, până la vărsare desigur. Într-acolo, ceaţa şi norii construiau un perete mişcător, alburiu, pe care se desena, în linii tulburi, aripa dinspre miazăzi a pădurii.

— Ce pustietate! zise iar Labă-de-Fier. Cât vezi cu ochii, nici ţipenie!

Un abur uşor şi îngheţat, ca o brumă plutitoare, urca dinspre râpe. Se auzea, din când în când, cum cade o pală de zăpadă de pe crengile încărcate.

— Pustietate zici? şopti Barbă-Cot, zâmbind. Pustietate? Nici ţipenie? Dar acolo ce-i? Şi arătă cu capul spre stânga, spre un grup de stânci, ce răsăreau în marginea văgăunii, cam la două-trei sute de metri de locul unde se aflau.

Labă-de-Fier privi într-acolo: dintre stânci se ridica un fir subţire de fum. Iar sub firul de fum se zărea o căsuţă de bârne, mică, povârnită, o căsuţă necunoscută lor, o căsuţă care nu fusese acolo astă-vară.

— Ce-i asta? întrebă Labă-de-Fier, năuc.

— Nu ştiu.

Cei doi pitici se uitară o vreme unul la celălalt. Apoi, ca şi când s-ar fi înţeles din priviri, porniră spre căsuţa aceea dintre stânci, curioşi şi temători, prin zăpada înaltă.

CAPITOLUL III

În care facem cunoştinţă cu Dodoacă, misteriosul locatar al căsuţei din apropierea râului

Căsuţa îi întâmpină mohorâtă, neprietenoasă, cu ferestrele ei mici, acoperite de zăpadă, cu uşa din scânduri cioplite grosolan, în pripă, legate între ele cu scoarţă de copac. De lângă prispa îngustă, neîngrădită, se desena o pârtie firavă, ce ducea la o stivă de surcele. Era limpede că cel care locuia acolo nu avusese răgaz să se aşeze temeinic, să-şi orânduiască gospodăria pentru iarnă aşa cum se cuvine. Căsuţa fusese încropită din trunchiuri subţiri, încleiate ca vai de lume, iar peretele ei din spate era una dintre stânci. Acoperişul se sprijinea cu partea de sus pe taluzul înalt de deasupra acestor bolovani cenuşii. Gard nu exista. Căsuţa şi stiva de surcele, unite prim poteca aceea subţire, se pierdeau, singuratice şi parcă speriate, pe întinderea alb-vineţie a zăpezii, în înserare.

Barbă-Cot şi Labă-de-Fier s-au oprit lângă prag, cercetând cu privirea jur-împrejur, încercând să găsească vreun alt semn de viaţă în afara fumului palid ce continua să se scurgă prin horn. Dar n-au descoperit nici unul. Chiar şi cărarea care ducea la stiva de surcele era acoperită cu un strat proaspăt de zăpadă, ceea ce arăta că — măcar de o zi-două — pe acolo nu călcase nimeni.

— E cineva înăuntru? strigă Barbă-Cot, cu o voce tremurătoare.

Nici un răspuns. Numai ecoul îl îngână dinspre râu, ca o răsuflare rece, duşmănoasă.

— Hei! E cineva înăuntru? repetă el, de data aceasta cu un glas mai puternic şi mai hotărât. „...Înăuntru”, se auzi iarăşi ecoul.

Aşteptară câteva clipe. Dar liniştea nu era tulburată de nimic. Ferestrele rămaseră cufundate în întuneric şi uşa nu se clinti din locul ei.

— Poate nu-i nimeni, îndrăzni Labă-de-Fier. S-ar putea să fie o căsuță părăsită...

— Şi focul? Nu vezi că iese fum?

Labă-de-Fier tăcu încurcat. Ieşea fum, într-adevăr, în privința aceasta nu încăpea nici un fel de îndoială. Dar de ce nu răspunde nimeni?

— Poate, se bâlbâi el, căutând, fără convingere, o explicație, poate că locatarul a făcut focul, apoi a plecat pe undeva şi trebuie să se întoarcă. Iar noi stăm aici şi-l aşteptăm, în loc să ne vedem de drum...

Dar Barbă-Cot nu-l mai asculta. Împinsese săniuța lângă prag, îi legase cureluşa de un ciot şi începuse să-şi scuture cizmele de zăpadă.

— Ce ai de gând? îl întrebă Labă-de-Fier.

— Haide înăuntru, zise Barbă-Cot. Trebuie să aflăm de ce nu răspunde, adăugă el, mai mult pentru sine.

Urcară cele două trepte care duceau la prispă (de fapt, două pietroaie netede, suprapuse) şi se apropiară de intrare. Uşa avea un fel de clanță de lemn, pe care Barbă-Cot o apăsă uşor, încercând-o parcă. La apăsarea sa, uşa lunecă lin, deschizând înaintea lor o încăpere întunecoasă ca o peşteră. În prima clipă, nu desluşiră nimic în bezna de acolo. Făcură un pas şi încă unul, trecură pragul şi, abia atunci, văzură într-un colț, spre dreapta intrării, ascunsă pe jumătate de peretele strâmb, vatra unde pâlpâiau câțiva tăciuni. Deasupra vetrei fusese încropit un fel de înveliş din crengi amestecate cu lut, prin care fumul se înalța spre acoperiş.

— E cineva aici? întrebară Barbă-Cot şi Labă-de-Fier într-un glas, întorcându-şi capetele acoperite cu căciulițe roşii către locul întunecat de lângă vatră. E cineva aici?

În partea opusă celei spre care priveau simțiră o mișcare. Au tresărit şi, uitându-se brusc într-acolo, zăriră lângă peretele din fața intrării, sub o ferestruică, un fel de pat. Iar în pat, printre velințe jerpelite, un pitic bărbos, slab şi palid, stătea rezemat într-un cot şi îi fixa cu nişte ochi mari şi aprinşi de febră.

— Cine sunteți? îngăimă el. Cum ați ajuns aici? Ce doriți? Şi dădu să caute ceva lângă pat, ca şi cum s-ar fi temut şi ar fi dorit să se apere de aceşti necunoscuți.

— Nu te speria, zise Barbă-Cot. Suntem oameni buni. Eu sunt Barbă-Cot iar el e Labă-de-Fier. Locuim aici, în pădure, şi am plecat la râu, la pescuit. Dar, în drum, am dat peste căsuța ta şi am fost curioşi să ştim cine eşti. N-am venit cu gând rău. Am strigat, am strigat, n-ai răspuns şi de aceea am intrat. Dar, dacă te supără, putem pleca. Uite, plecăm numaidecât.

Cât timp vorbise Barbă Cot, piticuțul îi privise cu aceiaşi ochi încinşi, rătăciți, îi cercetase cu o atenție neliniştită, aproape cu spaimă. Apoi, privirea i se mai lumină, obrazul i se destinse şi, cu un oftat adânc, piticul se întinse pe patul lui sărac, acoperit cu zdrențe.

— Nu, nu plecați, şopti el. Chiar mă bucur că ați venit. M-am temut, la început, fiindcă n-am ştiut cine sunteți. Aşezați-vă unde doriți, încălziți-vă... Oh, vai de sufletul meu! gemu el. Nu vă pot da nici măcar un ceai, nenorocitul de mine! O clipă numai, o clipă: o să cobor îndată să aduc nişte surcele.

Şi încercă să se ridice din pat, ținându-se cu amândouă mâinile de scândurelele de la căpătâi. Dar abia se proptise cât de cât pe picioare, că şi începu să se clatine. Duse palmele la frunte, murmură: „Oh, Doamne!” şi se prăbuşi ghemotoc pe podea.

Barbă-Cot şi Labă-de-Fier se repeziră spre el, îl luară în brațe şi îl întinseră iarăşi pe pat.

— Are fierbințeală mare, zise Barbă-Cot, pipăindu-i fruntea. Du-te repede şi adu proviziile noastre înăuntru. Adu surcele, fă un ceai. Eu încerc să-l trezesc din leşin.

Şi Barbă-Cot începu să-l fricționeze încet pe piticuț, să-i maseze uşor fruntea, să-i încălzească mâinile între palmele sale.

Între timp, Labă-de-Fier urcă sania în prispă şi aduse în casă tot bagajul. Umplu iute vatra cu surcele, încinse focul, puse ceaiul la fiert.

— Dă-mi puţin spirt, îi ceru Barbă-Cot.

Piticul necunoscut îşi reveni în simţiri şi-l privea cu ochi obosiţi şi recunoscători.

— Aş fi pierit dacă nu apăreaţi voi, zise el, în vreme ce Barbă-Cot îi răcorea fruntea cu spirt.

— Lasă, lasă, totul e bine, şopti Barbă-Cot. O să mâncăm ceva, o să bei un ceai, o să dormi şi mâine-dimineaţă n-o să mai ai nimic. O să fii sănătos tun.

Labă-de-Fier înşiră cu îndemânare bunătăţile pe o scândură ce ţinea loc de masă, turnă ceaiul în ceşti şi cei trei începură să mănânce. Piticuţul necunoscut nu se lăsă prea mult îmbiat. Numai că era tare slăbit de boală, abia dacă avea putere să se ţină drept şi să ducă la gură ceaşca plină cu ceai. Dar, treptat, se mai învioră. Se încălzise binişor în odaie, focul răspândea o lumină vioaie, ceaiul avea un gust şi o mireasmă plăcute şi întăritoare.

— Nici prin vis nu mi-ar fi trecut că voi petrece o asemenea seară minunată, zise piticuţul cel necunoscut, înnegurându-se dintr-o dată. Tocmai eu, bietul de mine! Tocmai eu! Şi lacrimi mari prinseră să-i lunece pe obraji, ca nişte pârâiaşe firave şi şerpuitoare, pierzându-se în desimea bărbii nerase de mai multe zile.

Barbă-Cot şi Labă-de-Fier se uitau la el cu nelinişte şi părere de rău, se priviră între ei, dar nu îndrăzniră să-l întrebe ce anume îl întristează atât de adânc. Se mulţumiră să tacă o vreme, aşteptând ca durerea necunoscutului să se potolească.

— Vă mulţumesc pentru bunătatea şi discreţia voastră, murmură el, într-un târziu. Nici măcar nu m-aţi întrebat cine sunt. Venirea voastră mi-a îndulcit inima.

Barbă-Cot, fericit că piticul prinsese glas din nou, îi întinse încă un pahar de ceai şi-l îndemnă să mai mănânce.

— De ce să te întrebăm? zise el. Taina ta e numai a ta. Noi ne bucurăm dacă-ţi putem fi în vreun fel de ajutor. O să avem timp

destul pentru destăinuiri. Acum, haide, întremează-te, înzdrăveneşte-te. După cum te văd, eşti un pitic voinic. Nu te laşi tu cu una cu două. Şi Barbă-Cot îl bătu, cu prietenie, pe umăr.

— De fapt, nu-i nici o taină, spuse necunoscutul, înfulecând cu nădejde din slănina şi din cârnaţii de pe masă. Cât despre voinicia mea, e drept, sunt voinic. Sau, mai bine zis, am fost. Ochii i se umbriră de o tristeţe fără nume. Da, am fost, repetă el. Am fost...

— Ai fost şi ai să mai fii, rosti Barbă-Cot, încurajându-l. Te rog să ai încredere în noi. Iată-ne, suntem aici, alături de tine. Îţi repet: ai fost şi-o să mai fii, ba o să fii chiar mai voinic decât ai fost înainte. Şi Barbă-Cot adăugă alte şi alte cuvinte de îmbărbătare, în timp ce Labă-de-Fier încuviinţa, clătinându-şi capul pletos şi mormăind şi el, din când în când, ceva de neînţeles.

— Vă mulţumesc, prieteni. Încercaţi să-mi daţi curaj şi încercarea aceasta a voastră îmi face bine. Dar nu-mi vine să cred că aveţi dreptate. Deşi, cine ştie?

Şi ochii săi mari, negri, încă devoraţi de febră, se luminau sau se întunecau, pe rând, după cum gândurile care îi treceau prin minte îi aduceau nădejde sau disperare.

— Am un duşman prea puternic, murmură el, privindu-i în ochi pe Barbă-Cot şi pe Labă-de-Fier. Un duşman foarte, foarte puternic. Atunci, cum să cred că nenorocirile mele se vor sfârşi? Sau, oricum, că se vor sfârşi curând? În plus, adăugă el, după o clipă de tăcere, m-am rătăcit de prietenul meu, la fel de nefericit ca şi mine... Şi iată-mă singur, într-o pădure imensă, fără sprijin, fără cunoscuţi, fără provizii pentru iarnă. Singur, neajutorat şi bolnav. Dar eu, cel puţin, am un acoperiş deasupra capului. Pe când el, prietenul meu, unde-o fi? Cum să-l găsesc?

Se opri, adâncit în gânduri, privind în cana cu ceai, ca şi cum ar fi căutat acolo un răspuns la întrebări.

— Mi-e sufletul plin de amărăciune, continuă el, după câteva clipe. De aceea spun că am avut mare noroc cu sosirea voastră. Am mai uitat... Sau, mai degrabă, mi-am adus aminte în alt chip, da, da, în cu totul alt chip...

Barbă-Cot şi Labă-de-Fier tăceau, emoţionaţi, neînţelegând mare lucru din spusele acestea, neştiind cum ar putea înveseli inima bietului pitic rătăcitor. Cum să-l convingă de frumuseţea pădurii, a zăpezii, a râului, de frumuseţea acestei seri chiar, de frumuseţea tuturor zilelor şi nopţilor ce vin şi trec fără oprire? Cum să-l smulgă din deznădejdea în care se zbătea şi ale cărei pricini le erau necunoscute?

— Dacă vrei, îndrăzni Barbă-Cot, dacă speri că asta te-ar mai linişti cât de cât, povesteşte-ne, descarcă-ţi sufletul, eliberează-l de povara necazurilor tale. După aceea, totul o să fie altfel, ai să vezi.

— Sigur că da, întări Labă-de-Fier. Tu povesteşti, noi te ascultăm. Împărţim necazurile pe din două. Sau pe din trei. În felul acesta, o să scapi de o bună parte din ce a mai rămas din ele: de cuvintele în care s-au ascuns.

Şi Labă-de-Fier se opri brusc, un pic ruşinat de îndrăzneala sa. Căci el, deşi e ditamai uriaşul, e tare sfios, îi place mai degrabă să asculte decât să vorbească.

— De cuvinte, poate, zise piticuţul, zâmbind. Dar de amintirea lor?

— Păi şi amintirea se ascunde tot în cuvinte, nu se lăsă Labă-de-Fier. Uite, eu, când îmi amintesc ceva, nu-mi pot aminti dacă nu spun în gând ce-mi amintesc.

Au râs cu toţii de cugetarea lui Labă-de-Fier, care li se părea, firește, cu temei. Apoi au mai aruncat un braţ de vreascuri pe foc, au mai umplut o dată ceainicul, l-au pus la fiert şi s-au pregătit pentru o istorisire inedită, amplă şi palpitantă.

— Nu-i o poveste prea veselă, îi preveni necunoscutul. Nu-i veselă chiar deloc. Dar poate Labă-de-Fier are dreptate. Fiindcă stăruiţi atât, hai să vă dau şi vouă o parte din cuvintele grele ca plumbul în care am turnat-o, spunându-mi-o, repetându-mi-o, zi de zi, din clipa alungării mele şi până în seara aceasta.

CAPITOLUL IV

În care Dodoacă se lasă înduplecat şi începe să le povestească celor doi cine este el, de unde vine şi cum a ajuns în această pădure

- Numele meu e Dodoacă, începu piticuțul. Şi să ştiți că n-am fost, că nu sunt un pitic oarecare. Cândva, nu e mult de atunci, am avut cinstea să fiu căpetenia străjilor la unul dintre cei mai renumiți cavaleri care au trăit vreodată. Nu mă laud, acesta-i adevărul. Am fost cândva căpetenia străjilor... Şi piticul îşi trecu mâna peste frunte, cu acel gest pe care-l cere o dureroasă aducere aminte.

— Iubite prietene, îi spuse Barbă-Cot, cel ce te priveşte cu băgare de seamă înțelege numaidecât cu cine are de-a face. Eu, de cum te-am văzut, mi-am zis: iată un pitic de ispravă. Trebuie să fie un viteaz lovit de nenorocire.

Necunoscutul îl privi cu duioşie şi recunoştință, strângându-i mâna pe deasupra mesei. Prinsese culoare în obraji, îşi ținea umerii drepți şi capul sus, slăbiciunea şi boala păreau să-l fi părăsit. Numai ochii lui strălucitori arătau că febra îl rodea încă şi că amărăciunea continua să-i chinuiască sufletul şi închipuirea.

— Cel mai mult mă doare, reluă el, că stăpânul meu a dat ascultare clevetirilor, defăimărilor unui nemernic. Stăpânul meu, pe care l-am prețuit atât, pe care-l prețuiesc şi acum. El, fala şi mândria cavalerilor, el, cavalerul Lancelot!

— Cine? strigă Barbă-Cot, ridicându-se fulgerător de pe scaun. Lancelot? Marele, neînvinsul cavaler Lancelot? Ai înnebunit, omule? Sau glumeşti?

Necunoscutul tresări puternic şi se întoarse, plin de mânie, spre Barbă-Cot. Cuvintele acestuia îl jigniseră, desigur, îl surprinseseră peste măsură.

— Nici n-am înnebunit şi nici nu glumesc, rosti el apăsat. Acesta e adevărul adevărat. Am fost căpetenia străjii la castelul cavalerului Lancelot! Iar prietenul meu, Biciuşcă, a fost

herghelegiu la acelaşi castel. Se opri o clipă şi privi în gol. Mânia îi trecuse. Am fost, continuă el. Dar ce folos! Acum nu mai suntem nimic. Şi oricui îi este îngăduit să nu creadă, să pună la îndoială că am fi fost vreodată...

Ochii clari i se umplură de lacrimi. Pe chipul lui supt se citea o asemenea tristeţe, că Barbă-Cot şi Labă-de-Fier se simţiră ei înşişi cuprinşi de fiorii reci ai melancoliei şi disperării.

— Iartă-mă, îl imploră Barbă-Cot. Am greşit, trebuia să-mi ţin gura. Dar cele spuse de tine au fost atât de uimitoare, încât nu m-am putut stăpâni. Şi eu l-am cunoscut pe Lancelot. Demult, când am făcut un drum spre insula regelui Arthur.

— Adevărat? se învioră Dodoacă. Adevărat, prietene? Ce mică e lumea, ce fericire e, totuşi, să trăieşti în încâlcitele-i hăţişuri! L-ai cunoscut pe Lancelot? Când s-a întâmplat asta?

— Cu mulţi ani în urmă, răspunse Barbă-Cot. Acum şapte-opt ani, într-o toamnă. Mă apropiam de marea stâncărie cu vipere şi am cerut ajutorul lui Lancelot. Numai iscusinţa lui şi a lui Yvain m-au scăpat. M-au îmbrăcat în armură, mi-au învelit şi calul în platoşe de fier şi aşa am trecut prin ploaia de vipere. Se izbeau viperele în pereţii armurii ca în zidul unei cetăţi călătoare.

Dodoacă îl asculta cu ochii aprinşi, îi sorbea cuvintele. Clătina uşor din cap, încuviinţând parcă cele spuse de Barbă-Cot. Regăsea, în istorisirea acestuia, trecutul său, pe care îl pierduse acum, pe care îl regreta.

— Şi un asemenea om să dea ascultare unui ticălos, murmură el din nou. Dar cine ştie? S-ar putea să fi fost şi el victima aceleiaşi înşelătorii ca şi noi... Cât despre tine, Barbă-Cot, acum, când am aflat că l-ai cunoscut, îmi eşti şi mai drag. Din păcate, tot ce ne rămâne e să vorbim despre ce a fost. Pe mine nu mă aşteaptă, de acum înainte, decât o rătăcire fără sfârşit. O rătăcire care abia a început şi care se va termina cine ştie când şi cine ştie unde ...

Şi Dodoacă se posomorî iar, se adânci din nou în durerea ce păruse a-l părăsi o clipă. Ceaţa aceea subţire, ca un abur de lacrimi, îi năpădise iarăşi privirile.

— Ştii ceva, îndrăzni Labă-de-Fier, vei fi tu viteaz, dar mie mi se pare că eşti cam văicăreţ. Prea te boceşti, prea îţi plângi de milă. Nu te supăra, dar un bărbat nu se poartă aşa. Şi apoi, de unde ştii ce se va întâmpla în viitor? Aşa ceva nimeni nu ştie.

Naivitatea şi dreapta sa judecată avură darul să-i înveselească pe Barbă-Cot şi pe Dodoacă, îi readuseră la realitate, la împrejurările destul de plăcute şi de îmbietoare în care se găseau. Îmbucară câte ceva de pe masă, mai gustară din ceai, Barbă-Cot se ridică şi îndesă un braţ de lemne pe foc. Şi, numaidecât, flăcările se înălţară, linseră vatra şi pereţii afumaţi ai cuptorului, sporiră lumina din încăpere, îl învăluiră pe Barbă-Cot în reflexele lor roşietice.

— S-a lăsat gerul, zise acesta, zgribulindu-se. Trebuie să avem grijă de foc şi să ne cuibărim bine până la ziuă. Iar mâine, om vedea. Cred că Labă-de-Fier are dreptate. Omul nu trebuie să se lase pradă tristeţii.

— Îţi închipui că n-am încercat? ripostă Dodoacă. Dar e foarte greu să-i stai împotrivă. Mai ales când necazurile se ţin lanţ. Tot nădăjduieşti, tot nădăjduieşti, dar timpul trece şi soarta ta rămâne aceeaşi.

— Dar acum nu mai e aceeaşi, interveni Labă-de-Fier. Acum nu mai eşti singur. Acum suntem şi noi cu tine, ne jigneşti dacă vei continua să fii trist...

Atâta bună-credinţă îl înduioşă pe Dodoacă. Simţea cum căldura focului şi a ceaiului îl pătrund până la ultima fibră, cum sângele îi aleargă puternic prin trup, din creştet la călcâie. O bucurie nouă, o seninătate încă tulburată îi învăluiau inima.

— Ai dreptate, zise el. Nu mai sunt singur. Şi nici trist pe de-a-ntregul nu mai sunt. Dar până acum câteva ceasuri eram. Şi aşa ceva se uită greu.

Afară se pornise pesemne vântul, fiindcă încăperea se umplu dintr-o dată de fum. Fumul nu mai putea ieşi pe horn, năvălea înapoi peste vatră, în odaie, înecându-i. Labă-de-Fier se repezi şi deschise uşa. O undă de aer rece se năpusti în colibă, smulse fumul

şi-l zvârli afară, aţâţă cărbunii, învioră privirea celor trei pitici, care începuseră să picotească.

— Închide uşa, spuse Barbă-Cot. Se răceşte prea tare. Apoi se întoarse spre Dodoacă: De fapt, cum a fost? N-ai putea să ne istoriseşti ce s-a întâmplat? Care e povestea ta?

Dodoacă îşi plimbă gânditor palma peste frunte:

— Păi am şi început să v-o spun, zise el. Nu-mi rămâne decât să continui. Aşa, din fir a păr, ca să înţelegeţi mai bine cine sunt, de unde vin şi să-mi desluşiţi, poate, unde voi ajunge... Ce noapte ciudată! exclamă el E o noapte de-a dreptul miraculoasă. Mă uit la voi şi nu-mi vine să cred că sunteţi aici. Şi că eu sunt pe cale să vă istorisesc ce mi s-a întâmplat, ca şi cum o întâmplare se lasă istorisită. Cum, dragii mei prieteni, cum poţi să spui ceea ce ai trăit? Şi, dacă spui totuşi, atunci ceea ce ai trăit trăieşte, oare, din nou?

— Poate că da, răspunse Barbă-Cot, privindu-l de aproape. Oricum, merită să încerci. Haide, încearcă, nu mai tot amâna. Eu şi Labă-de-Fier suntem numai urechi.

CAPITOLUL V

În care Dodoacă îşi continuă istorisirea. Castelul cavalerului Lancelot. Merlin. Ciudatul vis de o clipă al lui Dodoacă şi Biciuşcă

— Eram, cum v-am zis, începu Dodoacă, eram căpetenia străjilor la castelul cavalerului Lancelot. Castelul e aşezat în mijlocul unei păduri, pe un deal înalt şi abrupt, şi e înconjurat din trei părţi de apele limpezi ale unui râu. De altfel, se dezmetici el, brusc, tu ştii toate aceste lucruri, Barbă-Cot, nu-i aşa?

— Ştiu, încuviinţă Barbă-Cot. Am văzut şi eu atunci câte ceva. Dar n-are a face. Povesteşte. Ce ştiu eu e prea puţin, e aproape nimic.

— Castelul, continuă Dodoacă, e foarte frumos. Are ziduri înalte, crenelate, un pod peste râu, un şanţ adânc, plin cu apă, în partea unde nu ajunge râul, are mai multe curţi interioare, un donjon. După ce ai trecut podul, se ridică poarta, apoi grilajul greu al hersei, apoi încă o poartă. Şi abia atunci pătrunzi în incintă. Aşa se numeşte locul înconjurat de ziduri, adică tot cuprinsul cetăţii, adăugă el, coborând glasul, fiindcă înţelesese, după privirea celor doi ascultători ai săi, că ei nu ştiau chiar totul despre un castel. Se strădui să deseneze pe masă, aşa în grabă, cu arătătorul mâinii drepte, cum se înfăţişează zidul, porţile şi miezul unei asemenea cetăţi.

— Trăiam fericiţi în cetatea lui Lancelot, murmură Dodoacă, cu nostalgie, privind desenul pe care-l făcuse cu palma umezită de ceai şi care acum se usca treptat, dispărând de sub privirile lor. Iarna ieşeam rar dintre ziduri, numai la vânătoare în pădurile din jur sau după lemne, când rezervele se isprăveau. Dar în celelalte anotimpuri, când pădurea e atât de fermecătoare, stăteam mai tot timpul prin desişurile, prin poienile şi prin luminişurile ei. Eu schimbam străjile, zi şi noapte, după o anumită rânduială. Biciuşcă îngrijea de herghelia lui Lancelot, de caii ce zburdau în voie prin iarba înaltă şi înflorită din preajma cetăţii.

— O viaţă foarte frumoasă, într-adevăr, zise Barbă-Cot. Iar Labă-de-Fier clătină şi el din cap, aprobându-l. Apoi se ridică şi merse uşor, în vârful picioarelor, până la vatră, unde ceaiul fierbea iarăşi, în clocote, umplând încăperea cu aburi înmiresmaţi. Labă-de-Fier turnă fiertura în ceşti, mai puse nişte uscături pe foc şi se întoarse lângă cei doi.

— Frumoasă, nimic de zis. Linişte, belşug, singurătate. În plus, Lancelot ne iubea, avea mare grijă de noi. Când apărea în zare, călare, strâns în armură, noi îi ieşeam cu toţii înainte, bucuroşi că-l revedem. Era obosit, se întorcea de cine ştie unde, din lungile şi grelele lui aventuri. Armura îi era plină de pulbere, calul la fel, adiau amândoi a drumuri lungi, a nopţi cu lună, a ploaie şi arşiţă, a depărtare. Nu găsesc cuvinte pentru a vă face să înţelegeţi ce tulburătoare era revederea. Lancelot se oprea, ne

saluta, ne mângâia, ne întreba pe fiecare ce mai facem, ce necazuri avem, dacă ne poate ajuta cu ceva. În aceeaşi zi sau în ziua următoare îl vizita Yvain, vecinul său. Şi încingeau o petrecere grozavă, în sala cea mare a castelului. Benchetuiau toată noaptea, la lumina torţelor...

Ajuns aici, Dodoacă se opri din povestit. Sorbi o înghiţitură de ceai şi rămase o vreme pe gânduri, cu privirea pironită la focul din vatră. Flăcările se clătinau, agitate, se domoleau şi răbufneau din nou, după cum răsuflarea hornului şi curenţii reci strecuraţi în încăpere învăluiau vatra sau treceau pe alături.

— Ei, oftă Dodoacă, într-un târziu. Tot necazul nostru de la o asemenea petrecere se trage. Da, da. De la o asemenea petrecere... Cine s-ar fi gândit? Dar aşa vine nenorocirea, pe negândite. Şi-ţi schimbă cursul vieţii cât ai clipi.

Barbă-Cot şi Labă-de-Fier stăteau neclintiţi, cu mâinile încremenite pe tăblia mesei, ascultând vorbele încercatului lor prieten. Uitaseră cu toţii că era noapte târzie, farmecul istorisirii, oricât de dureros ar fi fost, îi cuprinsese pe deplin.

— Îmi aduc aminte de parcă ar fi fost ieri, reluă Dodoacă. Era spre toamnă, frunzişul pădurii părea un covor nesfârşit, colorat în toate nuanţele de galben, de maroniu şi de roşcat. Lancelot nu se afla la castel. Plecase de multă vreme şi tocmai îl aşteptam să revină. Putea pica din zi în zi. Eu, ca de obicei, aveam grijă să se păstreze buna desfăşurare a gărzilor, iar Biciuşcă, aşezat în şa, plimba herghelia pe câmpiile încă verzi. Ceilalţi oameni ai castelului îşi vedeau de treburile lor: la grădină, la cămări, la grajduri, la pădure, pregătind cele cuvenite pentru iarnă şi aşteptând să ni se întoarcă stăpânul.

Lancelot sosi într-o după-amiază, ostenit de drum, dar vesel ca întotdeauna. Porunci numaidecât să se pregătească o masă straşnică, fiindcă, spre seară, trebuia să-l viziteze Yvain. Apoi se îmbăie şi se culcă.

Bucătarii au pregătit tot soiul de bunătăţi: păsări de curte, peşte, vânat, purcei, au umplut cuptoarele, cratiţele, mesele bucătăriei. Prăjituri, fructe, siropuri. Vinuri albe şi roşii. Şi altele,

câte şi mai câte. S-au aprins zeci de torțe, s-a făcut focul în marile şeminee, s-au împodobit sălile cu draperii, lespezile curții au fost măturate şi stropite cu apă... Lancelot însuşi a trecut din sală în sală, din încăpere în încăpere, a văzut totul, s-a îngrijit să nu lipsească nimic. Era mulțumit, zâmbea. „Bravo, dragii mei, bravo! zicea el, mereu. Prietenul meu Yvain o să fie foarte încântat de primirea pe care i-o facem".

Yvain a venit pe înserate, la vremea la care sosea el de obicei. Numai că, de data aceasta, nu era singur. Alături de el călărea, pe un cal lățos şi pipernicit, un ins cum nu mai văzusem niciodată. Pe cât erau de măreți Yvain şi calul său, pe atât erau de jalnici însoțitorul şi mârțoaga aceea nenorocită. Hm! Cum arăta, Dumnezeule! O stârpitură, un fel de pitic cocoşat, cu nasul lung şi ascuțit, cu ochi reci şi tăioşi ca două pumnale, cu un păr des şi zbârlit, care abia putea fi ținut sub tichie. Avea picioare lungi, neînchipuit de lungi pentru statura lui, aproape că atingea pământul cu vârful papucilor, în timp ce gloaba-i deşelată călca rar pe dalele din curte.

Lancelot le ieşi înainte, noi ceilalți stăteam, în grup, lângă prima treaptă a scării.

— Bine ai venit, iubite prieten, zise Lancelot, îmbrățişându-l pe Yvain. Nădăjduiesc că şi acum, ca şi altă dată, casa mea ți se va părea pe cât de modestă, pe atât de primitoare.

— Bine te-am găsit, zise Yvain, îmbrățişându-l, la rândul său. Cât despre farmecul casei tale, ştii doar că am petrecut aici unele din cele mai fericite clipe din viața mea. Vestea ospitalității tale a umplut împrejurimile. Am adus, iată, cu mine, pe noul meu vecin, un cărturar şi un înțelept. Am vrut să-l cunoşti şi tu. Şi, desfăcând brațul, Yvain invită pocitania să se apropie. Îndrăzneşte, prietene, îi spuse Yvain, văzând că stârpitura se codeşte şi zâmbeşte cu sfială. Îl ai în față pe vestitul Lancelot. Iar el, zise Yvain, arătând cu brațul întins spre pitic, este vraciul Merlin.

Atunci, pocitania se înclină şi zâmbi larg, descoperind o gură adâncă şi neagră, despărțită în două părți inegale de doi dinți

galbeni-cenuşii: unul sus, altul jos, Parcă ar fi fost o peşteră, în care n-ar fi rămas decât o stalactită şi o stalagmită.

— Doamne, cât e de urât! îmi şopti Biciuşcă la ureche. Halal vraci! Mai degrabă o sperietoare, un saltimbanc!

— Dacă n-aş şti prea bine că sunt treaz, aş crede că visez, i-am răspuns eu. Este imposibil să existe cu adevărat o asemenea urâţenie. Nici în basme nu cred să găseşti un monstru ca ăsta...

Abia am rostit aceste cuvinte, dându-ne coate şi chicotind, că ne-am şi trezit, eu şi Biciuşcă, pe o câmpie stearpă, pustie, o câmpie pe care n-o cunoşteam, pe care n-o mai văzusem nicicând. Galopam în nesfârşitul acelei câmpii înspăimântătoare, simţind în noi un gând, un îndemn nedesluşit de a merge mereu înainte, de a ajunge cât mai repede undeva. „Mai iute, mai iute, Biciuşcă!" îl zoream eu, dând, la rându-mi, pinteni calului. Şi bietul Biciuşcă smucea de hăţuri, lovea calul, gonind alături de mine, mânat şi el, neîndoios, de aceeaşi dorinţă: să ajungem acolo (unde oare?), cât mai repede cu putinţă.

Deodată, la cincizeci de paşi în faţa noastră, s-a lăsat o ceaţă deasă, apăsătoare, ca o mare de lână. Dar noi nu puteam încetini. Am continuat să galopăm, am intrat în ceaţă şi am început să orbecăim în adâncimea ei, ca într-un labirint. Nu ştiu cât am rătăcit aşa. Un ceas? O zi întreagă? Greu de spus. De la o vreme, însă, ceaţa s-a rărit, undeva înainte a prins să se lumineze şi noi ne-am năpustit spre acea geană de lumină, care se zărea, tot mai clar, la orizont. Dar, o dată ajunşi acolo, ne-a îngheţat sângele în vine; chiar la marginea perdelei de ceaţă, pământul se oprea pe buza unei prăpastii, în golul căreia pluteau norii ca nişte scame. Cu greu am izbutit să strunim caii din avântul lor. Se opriseră din goană, albi de spumă, nechezând îngroziţi, cu picioarele dinainte ridicate deasupra prăpastiei. I-am tras la o parte, i-am liniştit cât de cât, am răsuflat şi noi o clipă, apoi am început să ne sfătuim. Ce e de făcut? Încotro o luăm? Cum ieşim din încurcătura aceasta?

— Înainte nu putem merge, zise Biciuşcă, arătând spre văgăună. E limpede ca lumina zilei că nu avem cum să trecem

peste o asemenea prăpastie. O luăm fie la dreapta, fie la stânga, hotărî el.

Am întors caii spre dreapta. Şi iată, drumul se oprea într-un munte înalt şi abrupt, peste culmea căruia era cu neputință să străbați. Fusese acolo muntele? Cum de nu-l văzusem? O spaimă rece ne-a umplut sufletul. Simțeam cum teama şi slăbiciunea ne cuprind, clipă de clipă, paralizându-ne şi trupul şi voința.

— La asta nu mă aşteptam, a şoptit Biciuşcă. Ei, fire-ar să fie! Haidem în partea cealaltă.

Am strâns din hățuri, ne-am rotit caii pe loc, dar şi la stânga drumul era închis de un munte cumplit, aidoma celuilalt. Era tot numai stâncă netedă, ca un perete, cu vârful crestat, crenelat, de neatins.

Am rămas năuci, neclintiți, privind îndelung când spre un munte, când spre celălalt, când hăul prăpastiei.

— Tot ce putem face e s-o pornim îndărăt, am spus eu, încercând câțiva paşi către zidul de ceață. Ei, ce zici?

Biciuşcă nu mi-a răspuns. M-am întors împrejur, l-am căutat cu privirea şi nu l-am găsit.

— Biciuşcă, unde eşti? am strigat eu, îngrozit. Ce înseamnă gluma asta? Unde te-ai ascuns?

— Aici sunt, s-a auzit vocea lui Biciuşcă. Nu m-am ascuns niciunde. Sunt aici.

Glasul lui ajungea până la mine slab, pirpiriu, de nerecunoscut, ca dintr-o mare depărtare. Mie însumi mi se părea că ceva se schimbase în jur. Şi se schimbase, într-adevăr, fiindcă, prin nu ştiu ce minune, picioarele calului meu se lungiseră nemăsurat de mult, ridicându-mă deasupra coroanei copacilor. Iar calul lui Biciuşcă scăzuse într-atât, că părea un cățeluş neajutorat, undeva printre pietre şi rădăcini.

Nu pricepeam ce se întâmplă. Oricum, ciudățenia aceasta ne luase graiul. Am vrut să cobor de pe cal, dar mi s-a făcut frică. Apoi, într-o clipită, m-am pomenit eu jos, printre ierburi, bolovani şi rădăcini, şi l-am văzut pe Biciuşcă zvâcnind, pe lângă mine, către coroanele celor câțiva copaci din apropiere.

— Să ne întoarcem, i-am strigat eu. Mână-ți calul înapoi, către perdeaua de ceață.

Şi am plecat degrabă îndărăt, săltând şi coborând, ameţiţi, înspăimântaţi, îndepărtându-ne de prăpastie, străjuiţi şi acum de cei doi munţi albaştri, întunecaţi.

— Priveşte acolo, strigă deodată Biciuşcă, arătând spre muntele din stânga.

Am oprit calul şi mi-am îndreptat într-acolo privirea. Pe culme, alerga o formă ciudată, o siluetă cocoşată, cu o faţă uriaşă, care se apropia amenințător de locul unde ne aflam. Trupul rămânea pe munte, dar chipul venea către noi, sfredelindu-ne cu ochii şi râzând batjocoritor, cu gura-i ştirbă, larg deschisă.

— E Merlin, am zis eu, îngrozit. Şi am mânat caii din nou spre peretele de ceață, îndemnându-i s-o ia la galop.

— Acum e pe celălalt munte, îmi strigă iarăşi Biciuşcă.

Într-adevăr, de pe muntele din dreapta se întindea spre noi acelaşi chip înspăimântător, în timp ce trupul lui Merlin alerga printre stânci în depărtare.

— Mai repede, mai repede! Trebuie să ieşim cu orice preţ de aici, am zis eu. Trebuie să scăpăm cât mai iute de hohotul acesta îngrozitor. Haide, Biciuşcă, dă pinteni, nu-ți pierde firea!

Am trecut, într-o clipă, prin ceață şi ne-am trezit dinaintea unor trepte. Eram însă fără cai, eram împresurați de o mulțime de oameni, ce-mi păreau cunoscuți, ne smulgeam parcă dintr-o oboseală uriaşă, sau dintr-un vis. Numai râsul lui Merlin rămăsese. A trebuit să se scurgă un timp, până să înțeleg că ne aflăm exact acolo unde fusesem la început, lângă treptele castelului, înconjurați de oamenii lui Lancelot, şi că râsetul pe care îl auzeam era acela cu care Merlin răspundea frumoaselor cuvinte ale viteazului şi generosului Yvain, precum şi primirii binevoitoare a stăpânului meu Lancelot.

CAPITOLUL VI

În care Dodoacă le povesteşte trezirea din vis şi uluiala ce i-a cuprins

- Când m-am dezmeticit de-a binelea, continuă Dodoacă, am aruncat o privire spre Biciuşcă. După înfăţişarea pe care o avea, după ochii săi rătăciţi, după paloarea chipului său, mi-am dat seama că şi cu el se petrecuse ceva neobişnuit. Căutătura lui mă sfredelea, chinuindu-mă cu o întrebare mută, pe care, desigur, şi ochii mei i-o adresau. Apoi, ca la comandă, ne-am îndreptat amândoi privirea spre Merlin. Acesta însă nici nu se uita la noi. Coborâse de pe gloaba lui şi, împreună cu Yvain, care, de asemenea, descălecase, urca treptele, în urma lui Lancelot. Stăpânul nostru le arăta drumul, spunându-le, încă şi încă o dată, cât de tare îl bucură venirea lor.

— Îţi sunt recunoscător, Yvain, zicea el, că mi-ai adus un vraci atât de vestit. Auzisem de el, dar, până azi, n-am avut prilejul să-l întâlnesc. De acum înainte, dragă Merlin, i se adresă el acestuia, prinzându-l de după umeri, te rog să nu mă ocoleşti. Vei fi oaspetele meu ori de câte ori vei dori.

Merlin nu mai isprăvea cu ploconelile, chicotea fericit, îşi rotea în toate părţile ochii aceia răi, scăpărători. Şi înainta, treaptă după treaptă, alături de Lancelot şi de Yvain, spre sala cea mare a castelului, unde aşteptau mesele întocmite sărbătoreşte pentru ospăţ.

În acest timp, noi — adică eu şi Biciuşcă — stăteam încă la capătul scării, neputincioşi, sleiţi, cuprinşi de o sfârşeală şi de o ameţeală greu de înţeles. Nu mai ştiam pe deplin care e visul şi care e veghea, rătăceam în locurile unde ele se amestecă şi se confundă.

— Nu ştiu ce s-a întâmplat cu mine, i-am şoptit eu lui Biciuşcă, în timp ce urcam, clătinându-ne, în urma celorlalţi. Am visat? A fost o vrajă? O închipuire? Se făcea că galopam împreună pe o câmpie înfiorătoare, că am străbătut o întindere înecată în ceaţă, că am ajuns apoi la o prăpastie şi la nişte munţi. Am vrut să ne întoarcem şi atunci caii noştri creşteau şi se micşorau, pe rând,

iar de sus, de pe munți, ne privea şi râdea de noi pocitania asta de Merlin...

M-am oprit, fiindcă Biciuşcă se făcuse palid cum e ceara. Mă cerceta cu nişte ochi mari, îngroziți, trupul întreg îi era cuprins de fiori, ca şi când ar fi simțit atingerea unui şarpe.

— E cu putință? îngăimă el. Este exact ce am visat şi eu. Tot ce mi-ai spus puteam să-ți spun, la rândul meu, cuvânt cu cuvânt.

Biciuşcă era înspăimântat, ca şi mine, de altfel, şi pe bună dreptate. Mă prinse de mână, mă privi în ochi şi mă întrebă, cu voce tremurătoare, ce înseamnă toate acestea. I-am răspuns că nici eu nu pricepeam nimic. Nu pricepeam, dar nu eram în stare să uit întâmplările din vis, o parte din mine încă se zbătea acolo, între prăpastie, cei doi munți şi zidul de ceață.

— Dar când, când oare am umblat atât? Noi n-am lipsit de aici. Şi chiar dacă am fi lipsit, n-am fi avut timp pentru o asemenea călătorie. Unde ajungi în câteva secunde? În clipa când Yvain vorbea despre Merlin, a şi început şi s-a şi sfârşit călătoria noastră. Când ne-am trezit, fiindcă nu pot numi altfel reîntoarcerea noastră de unde nici nu plecasem, când ne-am trezit, Merlin nu apucase să închidă gura. Râdea încă a mulțumire, după cuvintele lui Yvain. Acelaşi râs ce-i dezvelise dinții şi ne-a făcut să ne mirăm de nemaipomenita lui urâțenie.

Biciuşcă se opri din nou, mă smuci de umeri şi mă întoarse cu fața spre el:

— Asta e, rosti. Am găsit. Asta e. De aici ni se trage, de la cuvintele acelea, de la vorbele pe care le-am schimbat în şoaptă, privindu-l şi minunându-ne cât e de urât. El ne-a purtat peste câmpii şi peste prăpăstii...

— Cum el? nu m-am dumerit eu în prima clipă. Ce vrei să spui?

Dar pe măsură ce grăiam, am început să înțeleg. Nici n-a mai fost nevoie ca Biciuşcă să-mi răspundă. Şi-a dat seama, după îngrijorarea nouă ce mi se citea pe chip, că taina acelei după-amieze mi se limpezise.

— E un vraci, nu? zise el. Şi încă un mare vraci. Iar noi am pierdut din vedere lucrul acesta.

— Înseamnă că el poate auzi şi ce vorbim noi acum, am şoptit eu, cuprins de groază.

— Poate că da, poate că nu, răspunse Biciuşcă. Atunci, nu numai că vorbeam despre el, ci îl şi priveam. Iar, pe de altă parte, şi el ne avea sub ochi. Acum e dincolo de ziduri, nu ne vede. Şi, ca urmare, să nădăjduim că nici nu ne aude. De fapt, adăugă el, scuturându-se, am rămas singuri aici, pe scări. Hai să ne grăbim. Toţi ceilalţi se află înăuntru şi ne aşteaptă. N-aş vrea să-l supărăm pe Lancelot.

Ajuns aici cu povestirea, Dodoacă se opri să-şi mai tragă sufletul. Era din nou palid şi în ochi flăcările mute ale febrei se aprinseseră pe nesimţite. Creşteau treptat, păreau că-i dogoresc orbitele, îi scoteau pe frunte broboane subţiri de sudoare. Văzând că prietenul lor a obosit şi că boala a prins iarăşi puteri asupra trupului său vlăguit, Barbă-Cot aduse o pătură groasă de lână şi-i înveli cu grijă picioarele. Apoi, cum Dodoacă refuza să se culce, Labă-de-Fier se îngriji, ca şi mai înainte, de foc şi de ceainic.

— Totuşi, prietene, stărui Barbă-Cot, eşti prea obosit.

— O, nu, răspunse Dodoacă, nu de oboseală e vorba. Dar stau şi mă gândesc ce zi nenorocită a fost aceea. Fiindcă surprizele nu se sfârşiseră. Dimpotrivă, ce era mai rău abia se pregătea. Eu şi Biciuşcă urcam, treaptă cu treaptă, spre sala cea mare, unde toată suflarea castelului se veselea, urcam, urcam, neştiind, sărmanii de noi, ce cumplită umilinţă ne aşteaptă.

CAPITOLUL VII

În care aflăm ce s-a petrecut în sala mare a castelului, când Dodoacă şi Biciuşcă au intrat acolo. Alungarea acestora

Dodoacă se întrerupse o clipă şi îşi înveli mai bine genunchii în pătură. Pesemne afară se lăsase un ger cumplit, de vreme ce şi aici, în ciuda focului care ardea fără întrerupere, se răcorise simţitor. Ce s-ar fi făcut, într-adevăr, bietul Dodoacă, singur şi bolnav, fără foc, fără nimic de-ale gurii, pe o asemenea noapte? Ce s-ar fi ales de el, dacă întâmplarea nu i-ar fi adus, sub acoperişul său, pe Barbă-Cot şi pe Labă-de-Fier?

Din fericire, însă, ei veniseră, cine ştie ce zână bună, ce duh al pădurii îi mânaseră încoace. Sosiseră la timp, spre a-l scoate pe Dodoacă din primejdie, şi acum aşteptau ca el să-şi continue istorisirea.

— În sala mare a castelului, reluă Dodoacă, era zarvă, ardeau torţele, toată lumea se aşezase în jurul mesei. De fapt, în jurul meselor, fiindcă în sală se aflau două mese, una în lung şi alta în curmeziş. La cea de a doua stăteau Lancelot, Yvain, Merlin şi oamenii mai de vază ai castelului. La capăt, de-o parte şi de alta, rămăseseră două scaune goale: erau locurile noastre. La cealaltă masă, se instalaseră, de-a valma, toţi slujitorii cetăţii, fiindcă Lancelot îi aducea la masă pe toţi, fără deosebire, dar, firește, respectând rangurile.

Jilţul stăpânului nostru Lancelot era chiar în faţa intrării. Când am trecut pragul, pe el l-am văzut mai întâi, voinic şi frumos, între două torţe, avându-l la dreapta pe Yvain şi la stânga — lângă inimă — pe Merlin. Ce anume, ce oare ne-a oprit locului, acolo, la uşă, în celălalt capăt al sălii? Ce anume sau cine ne-a retezat orice avânt şi ne-a înţepenit trupul? Stăteam în dreptul uşii, pironiţi parcă de privirile lui Merlin, care ne ţintuiseră ca două sulițe. Şi am rămas aşa câteva clipe bune, neizbutind să ne dezmeticim, prinşi în ascuţişul acelor ochi înfricoşători.

În cele din urmă, ne-am desprins, totuşi, de sub tăria lor şi am pornit către locurile noastre, eu pe o parte a mesei, Biciuşcă pe cealaltă. Dar n-am apucat să ne despărţim bine unul de altul, că vocea plină de mânie a lui Lancelot ne-a lipit tălpile de podele.

— Cine sunt ăştia? a întrebat el. Ce caută aici?

În prima clipă nici n-am ştiut despre ce este vorba. Cine s-ar fi gândit că Lancelot despre noi întreba?! Nouă, oricum, nu ne-ar fi trecut prin minte. Dar se vede că încă nu bănuiam cât de departe poți ajunge dacă ai început să aluneci. Or, noi, eu şi Biciuşcă, alunecam, alunecam, fără să ştim, fără să întrezărim urzelile diabolice ale vraciului, ce ne urmărea acum cu ura lui neîmpăcată.

Am ridicat privirea şi am întâlnit ochii stăpânului meu, reci, pierduți, străini, doi ochi care — vai nouă! — nu ne recunoşteau. Mai mult, am simțit, dintr-o dată, ațintiți asupra noastră, zeci de ochi, ochii tuturor celor din sală. Şi toți ne priveau în acelaşi fel: cu o uimire neprefăcută, cu o uimire deplină, adevărată. Nimeni din cei de față nu ne mai cunoştea. Nimeni, nimeni, în afară de Merlin. Numai privirea lui ne sfredelea râzătoare, ascunzând, în adâncimile-i sumbre, un gând de izbândă şi de batjocură.

— Cine sunt ăştia? repetă Lancelot, fulgerându-ne cu privirea. Cum îndrăzniți? ne apostrofă el. Ce căutați aici? Aici nu e târg, să se plimbe oricine.

Dacă tavanul s-ar fi prăbuşit peste noi, dacă lespezile s-ar fi deschis să ne înghită, n-am fi trăit o mai mare spaimă şi o mai mare uimire. Era, oare, aievea? Era numai un vis? Oh, dacă s-ar isprăvi mai repede coşmarul acesta!

— Stăpâne, am bâiguit eu, cavalere Lancelot, glumeşti, bineînțeles. E cu putință să nu ne recunoşti? Eu sunt Dodoacă, sunt căpetenia străjilor tale, iar el e Biciuşcă, herghelegiul...

— Dodoacă? Biciuşcă? zise Lancelot. Îți bați joc de mine? Care Dodoacă? Ce Biciuşcă? Ce herghelegiu? Ce căpetenie a străjilor? Asta-i bună! Ştii că ai haz? V-aş fi crezut mai degrabă doi saltimbanci, doi măscărici veniți la cerşit. N-am nevoie de voi aici, n-am chef acum de mutrele voastre... Să li se dea ceva de mâncare afară, îi spuse el apoi feciorului ce se îngrijea de bucate. Mai târziu, când ne vom încălzi cât de cât, o să-i punem să danseze, să ne arate ce ştiu. O să-i punem să dănțuiască pe mese. Dar, deocamdată, n-am nevoie de saltimbanci. Să iasă!

Un hohot de râs zgudui încăperea, mesenii râdeau, se schimonoseau de atâta râs, le curgeau lacrimile, li se înroşiseră

ochii. Feţele le crescuseră, se lăţiseră, le simţeam răsuflările fierbinţi şi hohotitoare.

Saltimbanci! Saltimbanc... Îmi aminteam prea bine: aşa-l numise Biciuşcă pe Merlin.

— Stăpâne, am strigat eu, uluit, înnebunit de neputinţă, stăpâne, ce înseamnă asta? Ce se petrece cu noi? Stăpâne, gata cu gluma! Cum poţi vorbi aşa cu doi slujitori credincioşi? Iată, acolo, lângă tine, la masă, sunt două scaune libere, sunt locurile noastre... Priveşte-ne bine, suntem noi, Dodoacă şi Biciuşcă...

— Afară! urlă Lancelot, ridicându-se drept în picioare şi arătând cu mâna spre uşă. Neobrăzaţilor! Vreţi să pun să vă alunge cu biciul? Afară! Zvârliţi-i afară, le spuse el străjilor. Să se întoarcă de unde-au venit.

Totul era atât de cumplit, de uimitor, încât, iarăşi şi iarăşi, mi se părea că visez. Am făcut câţiva paşi de-a îndărătelea, m-am izbit de Biciuşcă şi am pornit amândoi către uşă. Sala întreagă ne privea. Ajuns în prag, m-am oprit şi, înainte de a ieşi, am mai îndrăznit o dată, doar aşa, ca să am inima împăcată, fiindcă nu mai credeam că lucrurile vor reintra în matca lor firească. Dar un gând nebunesc mă îndemna totuşi să încerc:

— Stăpâne! am îngăimat eu, cu un glas tremurător, sprijinindu-mă, uşor, de Biciuşcă.

Dar n-am apucat să termin ce aveam de spus:

— Afară! a urlat cavalerul Lancelot, coborând braţul spre mânerul spadei.

— Afară! au strigat atunci toţi mesenii, ridicându-se şi ei şi arătându-ne uşa cu braţul întins.

Aceasta este imaginea ce mi-a rămas în minte din acea ultimă seară petrecută la castel: masa încărcată de torţe şi bucate, Lancelot, cu ochii aprinşi de mânie, alungându-ne, celelalte chipuri întoarse spre noi, cu ochii holbaţi, cu gurile larg deschise, zecile de braţe îndreptate spre uşa din spatele nostru. Şi acel cuvânt îngrozitor, care ne-a urmărit apoi tot drumul, care mă urmăreşte şi azi, otrăvindu-mi şi veghea şi somnul... „Afară!”

Dar, până una-alta, ce era să facem? Am ieşit, uşa s-a închis după noi, am coborât treptele şi am ajuns în curte. Acolo ne-am oprit chiar în mijloc, pe dale, sub bătaia lunii. Nu ştiu cât am stat aşa — un ceas, o veşnicie? — în liniştea străpunsă numai de şuierul vântului peste crenele, de picurul apei de la fântână şi de zgomotele petrecerii.

— Şi acum? Încotro o luăm? a întrebat Biciuşcă într-un târziu.

Glasul lui m-a readus la viaţă. M-am scuturat ca de un vis urât, am respirat adânc, am privit în jur. Toate erau ca şi mai înainte, toate erau la locul lor şi totuşi cât de mult se schimbaseră! Locurile acestea atât de dragi mi se păreau acum străine şi duşmănoase. „Iată ce înseamnă soarta omului, mi-am zis eu. Cum se poate schimba cu desăvârşire de la o clipă la alta".

— Ei, te-ai hotărât? mă întrebă Biciuşcă din nou. Încotro o pornim?

Încotro?! Avea oare vreo importanţă încotro vom pleca? Nu cunoşteam pe nimeni dincolo de hotarul cetăţii. Trebuia, acum, în prag de iarnă, să luăm totul de la început.

— Nu ştiu, prietene, i-am răspuns. O să ne îndreptăm, de pildă, spre miazăzi. Se zăresc într-acolo păduri mari, păduri bătrâne, se va găsi, poate, în adâncul lor, un adăpost şi pentru noi. Dar, dacă tu vrei altfel, eu nu mă-mpotrivesc. Mie îmi e totuna...

— Nu, zise Biciuşcă. E bine aşa cum spui tu. Încălecăm şi, la drum! Caii sunt dincolo de ziduri, i-am lăsat la păşune.

Ne-am luat, în grabă, din odăile noastre, cele de trebuinţă, am părăsit curtea castelului, am trecut podul şi am ajuns în câmp, pe malul râului. Valurile păreau de argint, caii se desenau clar, răsfiraţi până departe, spre pădure, în lumina lunii. Când ne-au simţit, au început să necheze uşor, ca un semn de recunoaştere, ca o chemare. Am înaintat prin iarbă, ne-am apropiat de murgii noştri, le-am pus căpăstrul şi am încălecat. La câţiva paşi, pădurea îşi deschidea tăinuitele drumuri, din miezul ei, ca dintr-un abis, se auzea un corn sau un clopot.

— Haide, prietene! am zis eu. Să fie într-un ceas bun! Dacă tot trebuie să plecăm, atunci să plecăm cât mai repede.

— Şi să nu fim trişti, completă Biciuşcă. La urma urmei, suntem doi, la bine şi la rău. Ce poate fi mai frumos decât prietenia?

O undă caldă de bărbăţie şi de curaj ne-a umplut pieptul. Am ridicat fruntea, am scrutat, cu îndrăzneală, labirintul argintat al pădurii. Apoi, ca la un semn, ne-am aplecat în şa şi am dat pinteni cailor.

C APITOLUL VIII

În care Dodoacă povesteşte călătoria sa şi a prietenului său Biciuşcă. Tărâmul cu vipere. Popasul de la moş Cicuţă. Sosirea în pădure. Viforniţa. Dodoacă răzleţit de Biciuşcă

Timpul trecuse pe nesimţite, se apropiau zorile. Lumina, cenuşie, lividă, pătrundea pe sub uşă, se întindea tot mai adânc spre interiorul odăii. Focul scădea. În semiobscuritatea încăperii, chipurile celor trei pitici se făcuseră parcă şi mai palide, oboseala, nesomnul le puseseră sub ochi cearcăne vineţii. Prin horn, prin crăpăturile pereţilor, prin toate încheieturile, se strecura răsuflarea îngheţată a nopţii muribunde.

— Din fericire, atunci nu era frig, rosti Dodoacă, după ce tăcuse, odihnindu-se desigur, o vreme. Aşa că, în primele nopţi, am dormit sub cerul liber. În graba şi zăpăceala plecării, uitasem să luăm cortul. Eram nevoiţi acum să ne descurcăm fără el. Ne cuibăream sub un copac mai voinic, făceam focul, dădeam drumul cailor să pască împrejur, înfulecam ceva din traistă şi ne culcam. Şi a doua zi luam totul de la capăt: drumul, cu ostenelile, dar şi cu frumuseţile lui, amintirile chinuitoare, lunecarea soarelui pe cer, către amurg, căutarea unui loc potrivit pentru cină şi pentru somn...

Am avut noroc de o toamnă lungă şi destul de caldă. Numai când am ajuns la stâncăria cu vipere, cam la vreo zece zile de la

plecare, s-a lăsat frigul. Atunci am simțit vecinătatea iernii. Dar şi asta a fost un noroc. Înghețul a moleşit viperele, le-a alungat în pământ. Şi noi am putut străbate, printre stâncile acelea blestemate, fără nici o teamă şi fără nici o primejdie.

Dar ce s-o mai lungesc? Am scăpat de vipere, am trecut două păduri bătrâne, am atins râul ce străbate munții. Am coborât agale pe țărmurile lui, când pe-o parte a apelor, când pe alta, am traversat o vale, am ieşit lângă un şir nesfârşit de varnițe, am ajuns la păstrăvăria lui moş Cicuță, piticul singuratic, a cărui vârstă nimeni n-o ştie. N-ar fi de mirare ca el însuşi să-şi fi pierdut de mult şirul anilor. Călătorisem mai bine de-o lună, eram frânți de oboseală, caii abia se mai țineau pe picioare. Cicuță ne-a găzduit la el, nu ne-a întrebat nici cine suntem, nici de unde venim, nici unde mergem. Când am vrut noi să-i spunem toate acestea, ne-a oprit cu un semn al mâinii, adăugând că pe el mărturisirile şi explicațiile îl obosesc. „Singurul lucru care mă interesează este că sunteți străini de aceste locuri, obosiți şi pribegi şi că aveți nevoie de sprijin. Or, asta nu e nevoie să mi-o spuneți voi, văd şi singur".

Am rămas acolo cam o săptămână. Când am pornit mai departe, spre pădurea aceasta, începuse să ningă. „De ce plecați? ne-a întrebat Cicuță. Aşteptați până la primăvară". Dar noi i-am mulțumit pentru găzduire, am încălecat şi duşi am fost.

— Eram aproape fericiți, oftă Dodoacă, după o scurtă pauză. Am pornit la drum în zori, ne odihnisem, prinsesem puteri, caii se întremaseră şi ei. Cicuță ne-a petrecut până la capătul pantei, până la puntea ce trece peste râu, exact în locul unde începe pădurea aceasta a voastră. Țin minte şi acum: când ne aflam pe punte, au căzut primii fulgi de zăpadă. Nişte fulgi mici, jucăuşi, păreau nişte vietăți firave, speriate de prăpăstiile în care trebuiseră să se afunde. Jos, râul făcea spume albe lângă bolovani, vuia atât de tare, că nici n-am auzit ce ne striga moş Cicuță de pe mal. Ne-am scos căciulile şi le-am mai fluturat o dată a rămas bun. Iar el nu s-a clintit de acolo nici după ce ne-am cățărat pe celălalt țărm, nici după ce am intrat în pădure. L-am pierdut din vedere treptat, pe măsură ce copacii se îndeseau şi se întețea şi ninsoarea.

Am mers aşa, preţ de câteva ceasuri, printr-o frumoasă pădure de goruni, tot mai îngrijoraţi, cu fiecare pas, că ninsoarea sporeşte şi nu întâlnim nici un adăpost. Dar nu aveam de ales. Trebuia să înaintăm şi să nu ne pierdem nădejdea. La o vreme, am dat peste un drum părăsit, nămolos, un drum de argilă roşie, în care picioarele cailor se afundau până la genunchi ...

— Acesta e drumul către sat! îl întrerupse Barbă-Cot. Dacă ai şti ce aproape vă aflaţi voi în clipa aceea de casa noastră... La mai puţin de o sută de metri! Trebuia numai să traversaţi drumul... O, Doamne!

— N-am ştiut, zise Dodoacă. N-aveam de unde să ştim. Aşa că n-am traversat drumul, ne-am temut că ne vom împotmoli în brazdele lui de humă. Ne-am întors şi am luat-o spre stânga. Am mers cât am mers şi, când s-a lăsat întunericul, am tăbărât într-o vale adâncă, aproape despădurită, prin care curgea vântul ca printr-un tunel, sufla şi urla îngrozitor.

— Valea aceea dă ocol pădurii, ca o potcoavă, interveni Labă-de-Fier. O aripă ajunge până aici, o alta o ia către sat. Dar, dacă nu cunoşti locurile, te poţi rătăci, adăugă el. Mai ales noaptea şi pe vreme urâtă...

Dodoacă înclina din cap, ascultându-l.

— Aşa s-a şi întâmplat, prietene, încuviinţă el. Am coborât în vale şi, în ciuda vântului, ne-am hotărât să înnoptăm cumva acolo, la adăpostul unor copaci, să nu mai rătăcim bezmetici în toiul nopţii printr-o pădure necunoscută. Am descălecat şi am început să căutăm vreascuri pentru foc. Ningea din ce în ce mai înverşunat, vreascurile erau ude, nu se aprindeau, îngheţasem de-a binelea. Şi iată, s-a dezlănţuit, pe negândite, o viforniţă cumplită, un viscol cum nu mi-a mai fost dat să văd. Ningea în vârtejuri, vântul gemea şi scheuna înfricoşător în văgăunile văii, urletele lui erau când jalnice, când ameninţătoare, aidoma celor ale unei haite de lupi, mânată de foame. Caii au ciulit urechile, au sforăit neliniştiţi şi, brusc, s-au smuls din hăţuri şi au luat-o la goană care încotro, nelăsându-ne măcar timpul să ne dezmeticim. Ningea amarnic, zăpada ne urcase până la genunchi, abia ne puteam vedea unul pe

celălalt. Şi, o dată cu viscolul, ce se întețea, nesiguranța şi teama se preschimbau, fulgerător, în disperare. „Hai să ieşim cumva din iadul ăsta, i-am strigat eu lui Biciuşcă. Să găsim caii, să încercăm să-i prindem. Suntem pierduți fără ei". Şi ne-am repezit pe urmele cailor, alergând, la voia întâmplării, printre copaci, alunecând, căzând, ridicându-ne şi iar alergând. Dar caii nu erau nicăieri. O singură dată mi s-a părut că zăresc silueta unuia, străbătând un luminiş printre dârele fulgilor. Însă, până să ajung acolo, năluca se topise în roiurile uriaşe, învălmăşite, de zăpadă căzătoare. Poate că nici nu fusese cu adevărat un cal, poate că numai închipuirea mea tulburată, înnebunită, mă făcuse să-l văd.

Într-un târziu, m-am prăbuşit, sleit de puteri, pe un dâmb acoperit cu un strat gros de nea şi de frunze. Simțeam cum covorul de zăpadă mă soarbe, cum năvala fulgilor mă acoperă. Începuse să-mi fie cald şi bine, mi-era somn, mi se părea că văd înaintea ochilor o câmpie însorită, plină de flori, peste care trece, strivindule, stăpânul meu, cavalerul Lancelot, aşa cum l-am văzut, de nenumărate ori, pe vremea când trăiam fericit în negrul şi mirificu-i burg. A trebuit să fac o sforțare uriaşă pentru a mă ridica, pentru a mă smulge din visul viclean care mă înlănțuia, mă alinta, ca să mă dea apoi înghețului şi morții. M-am sprijinit de un trunchi, m-am scuturat de zăpadă, mi-am frecat palmele, brațele, genunchii. Încet, încet, mintea mi s-a limpezit. Dar continua să ningă, ningea, ningea cumplit, amețitor şi eu (vai mie!) eram singur... „Biciuşcă! am rostit, cuprins de-un fior. Unde-i Biciuşcă?" Am început să alerg iarăşi în toate părțile, strigându-l, căutându-l, strigându-l din nou. Zadarnic. Zăpada îmi îneca glasul, îmi reteza strigătul dinaintea gurii. Parcă aş fi gonit printr-o avalanşă de nisip sau prin prăbuşirea fără sfârşit a unei cascade. Dar eu îl căutam mai departe şi-l strigam cât mă țineau puterile: „Biciuşcă! Biciuşcă!"

Zorile m-au găsit în aceeaşi vale blestemată, mai mult mort decât viu, abia târându-mi picioarele prin zăpada afânată ce-mi ajungea acum aproape de brâu. Ninsoarea se mai potolise. Tot rătăcind încolo şi-ncoace, am găsit o traistă, cu ceva de-ale gurii, cu câteva vase, şi toporişca. Atât am mai putut descoperi din tot ce

cărasem până aici, celelalte lucruri le dosiseră viscolul şi zăpada. Oh! Dacă i-ar fi rămas şi nefericitului de Biciuşcă măcar un colţ de pâine, îmi ziceam eu. Poate a avut şi el un dram de noroc, poate a dat peste vreo legătură cu bucate, încercam să mă amăgesc, simţind cum mă cuprinde deznădejdea. Dar nu eram în stare să-l ajut în nici un chip, după cum nici el nu mă putea ajuta pe mine. Ne rătăcisem unul de celălalt, fiecare din noi era singur, ştiam că, de acum înainte, nici eu, nici el nu vom avea linişte până când nu ne vom regăsi. Acest gând îmi dădu un strop de tărie. Aveam un ţel, trebuia să răzbat. Am strâns lucrurile pe care le găsisem şi am pornit-o, la întâmplare, încoace. Şi am mers fără întrerupere ceasuri întregi, uitând de oboseală, de frig şi de foame, nădăjduind că poate, cine ştie, voi afla totuşi un adăpost. M-am oprit doar atunci când am simţit că nu mai am putere să-mi clintesc picioarele. Ajunsesem la stâncile acestea. Atunci, târâş-grăpiş, am încropit coliba pe care o vedeţi. Nu vă mai spun cât de greu a fost, cât timp şi câtă osteneală mi-a cerut ridicarea ei. Eram bucuros că am izbutit, că am acum, până la primăvară, un acoperiş deasupra capului. Iar la primăvară, voi mai vedea eu. Numai că, o dată intrat înăuntru, în coliba mea nouă, întocmită cu atâta trudă, m-a doborât boala. Şi mă tăvăleşte aşa de câteva zile, nu-mi dă o clipă de răgaz. Am stat aici şi am zăcut, drămuindu-mi hrana şi vreascurile, nădăjduind că îmi va veni, poate, de undeva, vreun ajutor. Şi iată că aţi apărut voi. Vai, dragii mei, salvatorii mei, nu voi putea niciodată să vă mulţumesc îndeajuns!

Şi Dodoacă zâmbi, îmbrăţişându-i, în timp ce lacrimi de fericire începură să-i curgă pe obrajii ce prinseseră un strop de culoare. Cu un braţ îşi strângea prietenii la piept, iar cu celălalt îşi ştergea iute lacrimile. Căci se ruşina puţintel de acest neaşteptat semn de slăbiciune.

— Aceasta este povestea mea, zise Dodoacă, după ce-şi şterse obrajii şi nasul cu batista. Acum...

— Acum, îl întrerupse Barbă-Cot, ne îmbrăcăm, te suim în sanie şi te ducem la noi acasă. Acolo o să ai tot ce-ţi trebuie. O să

te faci sănătos cât ai zice peşte. Şi o să uiţi necazurile prin care ai trecut.

Dodoacă nu se aştepta câtuşi de puţin la una ca asta. Făcuse ochii mari, îl privea pe Barbă-Cot cu gura căscată:

— Bine, bâigui el, uimit şi încurcat, dar eu...

— Nici un dar, zise Labă-de-Fier. Vii la noi şi gata.

— Cum adică să vin la voi? Dar cine, ce sunt eu pentru voi?

— Un prieten, răspunse Barbă-Cot, cât se poate de firesc. Dodoacă, ştii ceva? Lasă toate îndoielile acestea, n-au nici un rost. Haide, îmbracă-te, a răsărit soarele şi avem de mers o zi întreagă.

Dodoacă se ridică de pe pat şi începu să se înfofolească cu tot ce-i întindeau Barbă-Cot şi Labă-de-Fier.

— Şi... cu Biciuşcă ce facem? îndrăzni el, timid, oprindu-şi degetele tremurătoare pe nasturii hainei. Eu nu pot trăi fără Biciuşcă, să ştiţi.

— O să-l căutăm, zise Barbă-Cot, liniştit. Te ducem acasă şi noi pornim numaidecât în căutarea lui.

— Nu, răspunse Dodoacă. Vreau să merg şi eu. Ţin neapărat să merg şi eu. Am această datorie, e prietenul meu. Nici n-aş fi în stare să stau în tihnă acasă, în timp ce voi scotociţi pădurile în căutarea lui...

— Bine, încuviinţă Barbă-Cot. Mergem împreună, după ce te însănătoşeşti. Şi-l vom găsi, îţi promit. De altfel, sunt sigur că s-a aciuat undeva, pădurea nu e pustie, s-o fi aflat undeva un locşor şi pentru el. Fii liniştit, o să plecăm curând în căutarea lui şi-l vom găsi. Dar acum, grăbeşte-te. Nu avem timp de pierdut. Haide, prietene, haide, la drum!

CAPITOLUL IX

În care aflăm cum Barbă-Cot şi Labă-de-Fier îl duc pe Dodoacă la ei acasă, să se înzdrăvenească. Viaţa tihnită din căsuţa lui Barbă-Cot

Dodoacă se obişnui repede cu căsuţa lui Barbă-Cot, cu împrejurimile ei, cu firea şi obiceiurile celor ce o locuiau. Piticii îl instalaseră în odăiţa din faţă, dinspre ulicioară, unde dormea şi Barbă-Cot. Labă-de-Fier şi Veselaş aveau odaia din spate, unde se ajungea prin sufragerie. Iar Pic dormea în bucătărie, la căldură, lângă cuptor.

În primele zile, Dodoacă stătuse mai mult în pat, băuse ceaiuri, făcuse băi cu apă fierbinte la picioare şi inhalaţii cu aburi de muşeţel. Iar Labă-de-Fier îl fricţionase cu spirt.

Mai pe urmă, simţind că îşi recapătă puterile, a coborât din aşternut, a început să trebăluiască prin casă câte puţin, să facă focul, să-i ajute pe Pic şi pe Veselaş la bucătărie, să aerisească şi să scuture covoarele. Uneori, când deschidea fereastra şi aerul îngheţat îl izbea în obraji, ameţindu-l, Dodoacă înceta o clipă lucrul şi privea încruntat în depărtare: „Săracul Biciuşcă! şoptea el, pentru sine. Unde-o fi el acum?" Şi, în ziua aceea, era mai trist şi mai adâncit în sine decât de obicei. Îl îndurera gândul că, în vreme ce el stă la căldură, ferit de orice primejdii, Biciuşcă, prietenul său, se chinuie în vreo scorbură, rebegit de frig şi lihnit de foame, sau, şi mai rău, rătăceşte prin ninsoare şi ger, neştiind încotro merge, neştiind ce-l aşteaptă, neştiind unde va ajunge. Pe de altă parte, se simţea încă slăbit, îşi dădea seama că nu ar fi în stare să umble zile în şir prin zăpadă, să ia în piept dealurile, să bată cu pasul nenumăratele cărări şi hârtoape ale pădurii. Trebuia, vrând, nevrând, să mai aştepte, până se va înzdrăveni îndeajuns. Şi, aşteptând, nădăjduia că Biciuşcă s-o fi cuibărit, în cele din urmă, undeva, că o fi avut şi el norocul să întâlnească fiinţe binevoitoare, care să-i sară în ajutor. Dar cum să i se potolească neliniştea cu o speranţă atât de firavă? Când, în zori, se apropia de fereastră şi vedea ninsoarea învârtejită de afară, sau, noaptea, când auzea cum urlă viscolul printre copaci şi cum se încolăceşte, ca un balaur, în jurul căsuţei, Dodoacă simţea că-i seacă inima de durere: „Săracul Biciuşcă! gemea el. Sărmanul meu prieten, ce s-a ales, oare, de tine?" Şi iarăşi, ceasuri în şir, nu se putea smulge din

tristețea neagră a neputinței şi remuşcării. Fiindcă, deşi nu avea nici o vină, Dodoacă se învinuia, totuşi, că el se bucură de linişte, îmbelşugare şi căldură, în vreme ce prietenul său s-ar putea să nu aibă nici măcar unde pune capul, nici măcar o bucată de pâine...

Barbă-Cot observa toate acestea, ofta, se întrista, la rândul său, dar amâna încă. El vedea că Dodoacă nu s-a însănătoşit pe deplin şi se temea să-l supună eforturilor şi riscurilor unei călătorii în miezul iernii prin pădurea înghețată. Ar fi plecat şi singur Barbă-Cot în căutarea lui Biciuşcă. Singur sau însoțit de Labă-de-Fier. Dar era încredințat că Dodoacă n-ar fi admis aşa ceva. Şi atunci încercase, pe furiş, să afle, de la prietenii săi din pădure, dacă n-au întâlnit cumva un pitic străin şi rătăcit. Nu întâlniseră. I-a rugat stăruitor să fie atenți, să cerceteze şi, dacă descoperă ceva, să-l anunțe. El însuşi, ori de câte ori s-a ivit prilejul, a pornit prin pădure, într-o căutare plină de îndoială şi de nădejde. Dar în zadar... Între timp îşi sporea îngrijirile, îi îndemna să facă acelaşi lucru şi pe ceilalți, în aşa fel ca Dodoacă să fie pus pe picioare cât mai repede cu putință. Şi, într-adevăr, în ciuda zbuciumului său neîntrerupt, Dodoacă se întrema văzând cu ochii.

S-au scurs astfel vreo două săptămâni. Într-o seară, când toți erau aşezați în jurul mesei şi focul pâlpâia jucăuş în sobă, aruncând pe perete reflexe gălbui, Dodoacă, mai abătut ca oricând, s-a oprit brusc din mâncat şi a pus, încet, lingura alături de farfurie. Stătea şi privea neclintit tăblia mesei, cu ochii înlăcrimați.

Ceilalți, care glumiseră şi se zbenguiseră cum le era felul, tăceau şi ei acum, întristați.

— Vă rog să mă iertați, dragii mei, le zise Dodoacă. Îmi pare nespus de rău că, din pricina mea, nici vouă nu vă tihneşte nimic. Dar ce să fac? Când văd aici masa încărcată, când aud focul din sobă şi, totodată, vifornița de afară, nu pot, nu sunt în stare, oricât m-aş strădui, să nu mă gândesc la Biciuşcă. Oh, dacă ar fi şi el aici! Dacă s-ar bucura şi el, cât de cât, de grija şi ospitalitatea voastră! De această grijă şi ospitalitate, care mă înduioşează până la lacrimi...

Şi Dodoacă începu să plângă domol, cu fruntea aplecată deasupra farfuriei. Labă-de-Fier, care stătea pe scaunul de alături, îi întinse o batistă, iar Barbă-Cot le făcu semn lui Veselaş şi lui Pic să strângă vasele şi tacâmurile şi să curețe masa. Au rămas, apoi, aşa, tăcuți şi îngânduraţi, îndelung. Se auzeau numai focul din vatră, vântul şi foşnetul grăbit, în rafale, al zăpezii la ferestre.

— Dodoacă, rupse Barbă-Cot tăcerea, într-un târziu. Ți-am promis că îl vom căuta pe Biciuşcă şi mă voi ține de cuvânt. Până acum nu s-a putut fiindcă ai fost încă bolnav. Nici acum nu eşti sănătos pe de-a-ntregul. Dar, în timp ce vorbeai, m-am întrebat dacă nu cumva întristarea chiar îți împiedică, îți amână însănătoşirea. Cum să te faci bine, dacă sufletul tău nu e nici o clipă liniştit? Tu tânjeşti după Biciuşcă...

— Am remuşcări, şopti Dodoacă.

— Mă rog, te cred, admise Barbă-Cot. Deşi, dacă te gândeşti bine, n-ai nici o vină...

— Ba am, replică Dodoacă. Cum pot îndura gândul că el e lipsit de orice, în timp ce mie nu-mi lipseşte nimic? Uite, asta îmi reproşez.

Barbă-Cot îşi desfăcu larg brațele, ca pentru a-şi arăta nedumerirea:

— Dar ai fost grav bolnav, măi omule! Nu înțelegi? Ai şi uitat? Adu-ți aminte cum te-am găsit! Ai fost bolnav, bol-nav! rosti el, răspicat, apăsând cuvintele, silabisindu-le. Ai fost şi încă mai eşti, ar trebui să te priveşti în oglindă...

— Am fost, recunosc, mormăi Dodoacă. Dar acum nu mai sunt. Şi strănută tare, atât de tare şi de neaşteptat, că toți cei de față mai întâi tresăriră, apoi izbucniră în râs. Dodoacă râse şi el, ştergându-şi lacrimile cu batista. Ochii lui aveau o strălucire nouă, curată, erau limpezi şi calzi, îşi pierduseră o parte din melancolia lor obişnuită.

— Fie, zise Barbă-Cot, când hohotele de râs conteniră. Dacă eşti în stare să strănuți atât de zdravăn, înseamnă că ți-ai recăpătat puterile. Dar să ne întoarcem la ale noastre, la ce începusem să spun când m-ai întrerupt. Uite, azi e sâmbătă. Mâine e duminică.

Mâine ne pregătim şi ne odihnim pe săturate. Iar luni, cum se face ziuă, plecăm pe urmele lui Biciuşcă.

Amuțiră cu toții.

— Cum? şopti Dodoacă, nevenindu-i să-şi creadă urechilor. Vorbeşti serios?

— Nici că se poate mai serios.

Dodoacă se ridică de pe scaun, dădu ocol mesei şi se apropie în grabă de Barbă-Cot.

— Oh! zise el, înecându-se de emoție. Ce mare bucurie mi-ai făcut! De când aştept eu clipa aceasta! Hei, Biciuşcă! strigă apoi, ridicându-şi brațele, ca şi când acela l-ar fi putut auzi. Răbdare, Biciuşcă, răbdare! Încă o zi, prietene, o singură zi, şi o să fim iarăşi împreună.

CAPITOLUL X

În care Barbă-Cot, Labă-de-Fier şi Dodoacă pleacă în căutarea lui Biciuşcă

Călătoreau de o zi întreagă. Erau obosiți, sleiți de puteri, sudoarea le şiroia pe obraji şi pe frunte. Trăgeau sania pe rând, se odihneau câteva minute şi porneau din nou. Cât vedeai cu ochii, numai zăpadă: curată, pustie, neatinsă. Nici o urmă, nici o pată, pe întinderea albă, ce se adâncea sub copaci, tot mai departe, tot mai departe, înceţoşându-se. Numai ei trei, Barbă-Cot, Labă-de-Fier şi Dodoacă, nişte ghemotoace mişcătoare, cu căciulițe roşii, şi, în urmă, săniuța cu provizii şi cu echipamentul cuvenit unei asemenea expediții: slănină, ouă fierte, pâine, nelipsita lampă de spirt, sacii de dormit, câteva pături, cortul.

Se lăsa înserarea. Soarele apusese, dincolo de dâmbul ce despărțea pădurea de podgorii şi de sat. Acum părea că din cer se lasă o pulbere fină, cenuşie, un rumeguş de plumb, pe care gerul,

ce se întețea o dată cu seara, îl face din ce în ce mai des, mai apăsător, mai compact.

— E vremea să ne oprim, zise Barbă-Cot. Uite, la stejarul de colo. Bătătorim zăpada şi întindem cortul.

Au început toți trei numaidecât să calce, iute-iute, prin zăpadă, s-o niveleze şi s-o întărească, s-o transforme într-o podea alb-gălbuie, pe care au fixat pilonii cortului. Au tăiat apoi câteva legături de crengi şi le-au aşezat pe jos, în chip de saltele. Au aţâţat focul, s-au dezmorțit, au scos merindele din traistă şi au pus în grabă ceaiul la fiert. Cum, necum, se aflau, totuşi, la adăpost, simțeau că îi pătrunde căldura prin hainele din care ieşea un abur plăpând la apropierea focului.

— Partea proastă e, zise Barbă-Cot, după o vreme, că n-am găsit nimic, nici o urmă, care să ne îndrepte spre locul unde ar putea fi Biciuşcă. Nu ştim nici măcar încotro a luat-o atunci când v-ați despărțit. Aşa, la întâmplare, putem rătăci mult şi bine, până la primăvară... Pădurea e mare, dincolo de râu e altă pădure şi tot aşa la nesfârşit. Iar noi nu avem nici o siguranță că suntem pe drumul cel bun.

Dodoacă îşi scărpină bărbia, îngândurat. Era frământat şi el de gânduri negre, ca şi ceilalți.

— Şi, totuşi, nu mergem chiar la întâmplare, spuse Dodoacă. Gândiți-vă şi voi. Eu şi Biciuşcă ne găseam, atunci, când a început viscolul, în valea aceea îngrozitoare, despre care v-am vorbit. Eu am pornit-o spre stânga. Biciuşcă, mai mult ca sigur, spre dreapta. Altfel, ne-am fi întâlnit... N-am dreptate?

Barbă-Cot şi Labă-de-Fier îl ascultau, duşi pe gânduri, nu păreau prea convinşi de argumentele lui Dodoacă. Dar putea fi totuşi ceva adevăr în cuvintele acestuia.

— Şi dacă el a ieşit din vale, dacă n-a luat-o nici la stânga, nici la dreapta, ci spre sud, sau spre nord? interveni Labă-de-Fier.

— De ce să fi ieşit din vale? Eu de ce n-am ieşit? Spre sud îl aştepta drumul argilos, de care ne speriasem mai devreme. Iar spre nord chiar că n-avea de ce să se îndrepte. Dintr-acolo venisem. Nu, nu, sunt absolut singur, reluă el, cu glas hotărât, nu mai am nici o

îndoială că a venit încoace, pe firul văii, pe drumul acesta, pe care am pornit şi noi azi-dimineaţă. Simt eu că Biciuşcă e pe aici, pe aproape, mai aproape poate decât ne închipuim...

— Bine ar fi să fie aşa, murmură Labă-de-Fier.

Au tăcut, apoi, chinuiţi de întrebări şi de gânduri, ghemuiţi pe paturile lor de crengi îngheţate.

— Să intrăm în sacii de dormit, propuse Barbă-Cot. E prea frig.

S-au vârât în sacii de dormit, au strâns şi au îngrămădit cu grijă tăciunii, au închis cât au putut de bine cortul. Numai sus de tot, aproape de tavanul de pânză, rămăsese o mică deschizătură, o fantă, prin care se vedea luna — aurie, rece, clară, pe cerul violet.

— Ce ger! şopti Labă-de-Fier, înainte de a adormi.

— Hm! făcu Barbă-Cot, pe care somnul îl şi cuprinsese pe jumătate.

Cât despre Dodoacă, el se răsuci multă vreme, cu sacul de dormit cu tot, pe salteaua de crengi. Simţea o usturime nesuferită în nări şi în gât, obrajii îi erau încinşi, prin trup îi treceau, la răstimpuri, fiori reci, care-l scuturau din toate încheieturile. Îşi întorcea mereu ochii spre despicătura cortului şi privea luna. Obrazul ei blând, nepăsător, se apropia încet de ochii lui întredeschişi, razele ei îl mângâiau, îi poleiau faţa, îl umpleau întreg, pe dinăuntru, de o lumină stranie, înfricoşătoare, rece ca gheaţa. Deschidea, larg, ochii, îi deschidea brusc şi luna se reaşeza la locul ei. Dar, după numai câteva clipe, când genele i se lipeau din nou, luna ieşea iarăşi din neclintirea ei, prelungindu-se, de data aceasta, ca un tunel, de-acolo, de pe cer, până aici, în cort. Iar cortul era, dintr-o dată, invadat de lumină, nu mai era cort, era un palat, un castel, o cetate scăldată în razele unui soare de vară, înconjurată de codri şi de poieni înflorite. Şi, prin flori, venea, la trap, strivindu-le, îmbrăcat în armură, cavalerul Lancelot, stăpânul său. Se întorcea spre casă, fericit că-şi revede cetatea, că o găseşte aşa cum a lăsat-o. Şi el, Dodoacă, îi iese înainte, îl întâmpină, îl salută, aşteaptă zâmbitor în marginea drumului. Iată, Lancelot se apropie, e la zece paşi numai, e la cinci paşi, e chiar lângă el.

Acum se va opri, îşi va scoate coiful, îşi va scoate mânuşa de fier, îi va strânge mâna. Dar ce se-ntâmplă? Lancelot trece pe-alături, nici nu-l vede, nici nu opreşte, înaintează spre pod, săltând în şa, clătinându-şi panaşul. „Stăpâne, strigă Dodoacă, îndurerat, sunt aici! Cavalere Lancelot, sunt aici, iată-mă, pe cine cauți?" Strigătul se desface din gura lui Dodoacă, rupe aerul, îl îndeseşte, nu mai e strigăt, e o armă, e lanțul cu ghioagă, arma aceea necruțătoare, pe care a văzut-o el, de atâtea ori, în sala mare, pe panoplie. Acum, lanțul cu ghioagă zboară prin aer, spre silueta călare a lui Lancelot, flutură, vuieşte în văzduh, se apropie de spatele cavalerului şi-l izbeşte în plin, între umeri, îl izbeşte prin surprindere, răsturnându-l... „Lancelot! strigă Dodoacă, alergând spre cavalerul căzut. Cavalere Lancelot, n-am nici o vină, trebuie să fie o vrajă. Ea schimbă în rău tot ce încerc, tot ce fac..." Dodoacă aleargă prin iarbă, calul se sperie de zgomotul paşilor şi pleacă, în trap uşor, spre castel, saltă în trap, din ce în ce mai sus, apoi zboară de-a binelea şi dispare pe deasupra zidurilor. Dodoacă rămâne singur cu cavalerul înveşmântat în armură, cu cavalerul întins în iarbă, nemişcat şi mut, care-l înspăimântă. „Cavalere Lancelot, murmură el, aplecându-se deasupra celui căzut. Ce s-a întâmplat? De ce taci?" Nici un răspuns. Dodoacă atinge armura cu vârful degetelor, e rece, rece, îşi lipeşte obrazul de platoşă, desface legăturile coifului. Desprinde coiful, îl scoate cu grijă, îl ridică, aşteptând să vadă mai întâi bărbia, apoi gura, apoi nasul şi obrajii lui Lancelot, apoi chipul întreg. Dar iată, a ridicat coiful, îl ține acum sus, deasupra capului, şi nu vede nimic. Coiful e gol, locul unde a fost mai înainte e gol. Dodoacă zvârle coiful, se uită în adâncul armurii. Nu e nimeni acolo, armura e părăsită şi rece ca o peşteră. Numai la capăt, la încheietura gleznelor desigur, se zăreşte o geană de lumină gălbuie, care aspreşte frigul, care sporeşte răsuflarea înghețată a grotei. „Cavalere Lancelot! strigă Dodoacă, din răsputeri, îngrozit. Cavalere Lancelot, unde eşti?" „— Mă găseşti în Romanele Mesei Rotunde, s-a auzit un glas. Mulțumeşte-te cu atât deocamdată". Dodoacă a tresărit, a privit în jur, câmpia era pustie, era noapte şi frig, apoi a văzut cum răsare luna, chiar

deasupra capului său, prin despicătura întunecată a norilor... „Nu sunt nori, a bolborosit el. Nu par a fi nori. Dar ce sunt, oare? Unde mă aflu? Vai, vai, unde mă aflu? Unde-i câmpia înflorită, unde-i cetatea?" Atunci, a deslușit mișcări ușoare în jur, foșnete și glasuri șoptite. „Are febră mare", rosti o voce, care semăna foarte tare cu cea a lui Barbă-Cot. „Aprind numaidecât focul", răspunse altcineva. „Acesta-i Labă-de-Fier, tresări Dodoacă. Ah, știu, acum, unde mă aflu, mi-am amintit. Vai, fraților, izbucni el, ce vis cumplit am avut! Ce coșmar! Încă mai tremur. Mă tem că boala m-a cuprins din nou". Și continuă să vorbească fără șir, scuturat de friguri.

— Stai liniștit, îl încurajă Barbă-Cot. Ai febră, într-adevăr, dar nu te îngrijora. Lasă totul în seama noastră.

De fapt, Dodoacă nici nu putea face altfel, chiar să fi vrut. Nu era în stare nici să se ridice. Adormi din nou sau, mai degrabă, căzu într-un fel de amețeală, în care fierbințeala și somnul se amestecau. Și, în timp ce el se zvârcolea în sacul de dormit, în timp ce bolborosea cuvinte neînțelese, Barbă-Cot și Labă-de-Fier stăteau lângă foc, cu capetele sprijinite în palme, gândindu-se și răzgândindu-se. Era cât se poate de limpede că nu aveau timp de pierdut. Dodoacă era iarăși bolnav, era foarte bolnav și orice întârziere, orice nebăgare de seamă îi puteau primejdui viața.

— Cel mai bun lucru, zise Barbă-Cot, este să mergem direct la doctorul Pastilă. În câteva ceasuri suntem acolo. Pe Dodoacă îl așezăm în sanie, cu sacul de dormit cu tot, și cu păturile peste el. Altă ieșire nu văd...

— Și Biciușcă? întrebă Labă-de-Fier.

— Simplu. Îl lăsăm pe Dodoacă la Pastilă și noi plecăm în căutarea lui Biciușcă. Era mai bine, era mult mai înțelept să fi pornit, de la început, numai noi doi.

— Poate, încuviință Labă-de-Fier, scormonind în foc. Dar Dodoacă a ținut morțiș să meargă și el. Îți amintești, a spus-o încă din prima zi. Din partea mea, eu îl înțeleg..., șopti el, îngândurat. Dar și tu ai dreptate.

Barbă-Cot oftă şi nu mai zise nimic. Apoi se ridică şi începu să strângă lucrurile împrăştiate prin cort, să facă rânduială, să se pregătească de drum. Se luminase de ziuă şi, o dată cu zorile, ninsoarea se pornise din nou. Ningea des, apăsător, fulgii curgeau iute, vijelios, în aerul cenuşiu al dimineţii.

— Asta mai lipsea, mormăi Labă-de-Fier. Drumul o să fie acum de două ori mai greu.

Barbă-Cot părea că nu-l aude. Deschise larg cortul, stinse tăciunii, aşeză sania. Apoi îl urcară în sanie pe Dodoacă, înfăşurat bine, să nu-l pătrundă gerul. Numai ochii i se vedeau dintre pături.

— Vai, dragii mei, câte necazuri v-am pricinuit! se plânse el, cu o voce subţire şi chinuită. Am picat, aşa din senin, pe capul vostru şi v-am stricat liniştea. Trebuia să mă fi lăsat în coliba aceea nenorocită, să se aleagă de mine ce s-o alege. Ce vină aveţi voi, să trageţi atâtea ponoase? Uite, nici acum nu vă dau pace... Mai bine m-aţi părăsi aici şi v-aţi vedea de ale voastre ..

Glasul i se stinse şi, acolo între pături, ochii i se umplură de lacrimi.

— Cum poţi vorbi astfel? zise Barbă-Cot, apropiindu-se de el şi mângâindu-l pe obraji. Ce cuvinte sunt astea? Tu aşa te-ai fi purtat în locul nostru? Aşa ai face, mai cu seamă acum, când ne cunoaştem bine? Sunt sigur că, dimpotrivă, ai face exact ce facem şi noi...

— Ei, mergem? îi întrerupse Labă-de-Fier. Mă înham eu primul. Atenţie, pornim!

Şi prinse, cu palma lui mare şi puternică, sfoara saniei, petrecându-şi-o în jurul pieptului. Apoi, încetişor, încetişor, înaintară pe firul văii, ocolind pădurea, spre căsuţa doctorului Pastilă.

CAPITOLUL XI

În care Dodoacă, doborât iarăşi de boală, este dus, în mare grabă, la doctorul Pastilă

Valea se adâncea treptat, apropiindu-şi versanţii împăduriţi. O vreme, călătoriră ca printr-un coridor, sub crengile împreunate ale copacilor. Bolta, pe care aceştia o împletiseră în înălţime, era atât de compactă, încât fulgii se strecurau cu greu spre pământ prin straturile ei. Merseră îndelung, în tăcerea şi splendoarea acestui culoar neobişnuit. Pe urmă, orizontul se lărgi din nou, malurile văii se depărtară, ninsoarea îi lovi iarăşi din plin pe cei trei pitici.

Se apropiau de marginea pădurii, de locul unde valea se răzleţea de copaci, înconjurându-i, ca un şanţ de apărare. Făcea o buclă uriaşă, apoi se afunda iarăşi în labirintul codrului, urca spre inima acestuia şi se pierdea departe, în râpele dinspre râu. În apropiere de lizieră, începeau micuţele podgorii, fâneţele calme şi însorite (ascunse acum adânc sub zăpadă), câteva lanuri de porumb. În zare, se desluşeau sălciile ce însoţesc pârâul acela pierdut între ierburi şi flori, pârâul pe care îl trecuseră şi ei adesea, în miezul verii, silabisindu-i, de fiecare dată, numele sonor şi ciudat: Ibru, Ibru... Iar dincolo, satul, liniştit şi îmbietor, cu ulicioarele albe, pietroase, inundate de soare. „O, zile minunate de vară, o, voi toamne pline de must şi de fructe! Şi voi, primăveri luminoase! Ce dor ne e de voi în clipa aceasta!”

— Am putea da o fugă până la Antonie, zise Labă-de-Fier, într-o doară, simţind că şi Barbă-Cot, ca şi el, e năpădit de amintiri.

Barbă-Cot se opri şi-l privi o clipă, preocupat, ca şi când cuvintele lui Labă-de-Fier i-ar fi trezit un gând nou, neaşteptat.

— De fapt, n-ar fi rău, rosti el. Ne-am încălzi puţin, l-am doftorici pe Dodoacă şi, mai ales, am afla, poate, ceva despre

Biciuşcă... Dacă a trecut pe aici, n-ar fi deloc de mirare să fi ajuns şi la Antonie. Nu crezi?

— De ce?

— De ce? Fiindcă a văzut şi el, cum vedem şi noi, din locul acesta, în care ne aflăm acum, casa lui Antonie. Şi, văzând-o, s-o fi gândit să ceară acolo adăpost şi ajutor. Fireşte, e numai o bănuială, nu putem fi siguri...

Casa lui Antonie se profila clar, cam la un kilometru depărtare, pitită între nuci înalți şi bătrâni, împrejmuită cu un gard frumos de nuiele, arătându-se privirii albă, somnoroasă, fumegând îmbietor din hornuri.

Barbă-Cot şi Labă-de-Fier se opriseră pe o ridicătură şi priveau nehotărâți într-acolo. Ningea mereu, ningea fără oprire, ningea necruțător. Vântul purta fulgii, îi învârtea, îi izbea de copaci, îi aşeza, straturi-straturi, peste zăpada mai veche, peste cei doi pitici, ce stăteau în picioare pe dâmb, peste sania, în care zăcea Dodoacă. Ningea. Dinspre sat, urca o pâclă uşoară, casa lui Antonie clipea atât de prietenos din ferestrele ei calme, cenuşii.

Îi scoase din visare un geamăt stins, un vaier mic, abia auzit. Dodoacă simțise, prin somnul lui chinuit, că sania se oprise şi scâncea, dorind probabil să ştie ce s-a întâmplat.

— Nu, zise Barbă-Cot. Nu mergem la Antonie. Dodoacă e prea bolnav, are nevoie urgentă de un doctor. Oricât l-am obloji noi sau Antonie, tot nu putem face mare lucru. Un doctor e un doctor... Cât despre Biciuşcă, o să-l descoperim noi până la urmă. Nu-mi fac nici o grijă în privința aceasta.

— Deci, ne continuăm drumul, spuse Labă-de-Fier. E bine şi aşa. Dă-mi funia, e rândul meu.

Au ieşit în plin luminiş, în poiana de la poalele pădurii, acolo unde încep pantele cu viță de vie. Podgoriile, atât de animate toamna, erau acum părăsite şi triste, îşi îndreptau spre nori aracii negri, îngropați pe jumătate în zăpadă. Un măr pădureț îşi legăna, în adierea vântului, crengile, ce mai păstrau câteva fructe încrețite, acele fructe amare, pe care nici ciorile flămânde nu le doresc.

Cei trei pitici au străbătut poiana, apoi au pătruns, din nou, urmând calea văii, în adâncimile pădurii. Aici, în codru, era altfel de liniște, o liniște diferită de cea din câmpie, dar la fel de profundă şi de copleşitoare ca şi aceea. Aici, liniştea era alcătuită din foşnetul fără sfârşit, fără capăt, al zăpezii ce atingea, în necurmata-i cădere, crengile, frunzişul uscat, trunchiurile copacilor. Afară, în câmpie, liniştea se asemăna cu lumina. Aici, în desimea codrului, cu întunericul. Se înnoptase de-a-binelea când au ajuns, în sfârşit, la casa doctorului Pastilă. Au zărit, de departe, luminile ei potolite, sclipind printre copaci, ca nişte ochi veseli, prietenoşi. Gardul era năpădit de zăpadă, abia au descoperit închizătorile porții. Au bătut îndelung, sunetul se îneca în omătul înalt, ca într-o mare de fulgi, li se părea că nici nu vor fi auziți, că vor rămâne toată noaptea dinaintea porții. Şi atunci loveau iar în scândura înghețată, cu toată puterea pe care o mai aveau.

— Cine e? s-a auzit glasul lui Pastilă, într-un târziu. Şi, în aceeaşi clipă, s-a ivit la fereastră obrazul pufos al doctorului, bunul şi vechiul lor prieten.

— Deschide! Noi suntem, Barbă-Cot şi Labă-de-Fier. Deschide mai repede. Avem un bolnav cu noi.

— Imediat, imediat! răspunse Pastilă. Numai o secundă, să-mi pun căciula şi paltonul.

Între timp, Barbă-Cot şi Labă-de-Fier l-au scos pe Dodoacă din sanie şi, ținându-l de braț, sprijinindu-l, l-au adus lângă poartă. Atunci a apărut şi Pastilă, grăbit, agitat, cu felinarul în mână. Avea paltonul aruncat în grabă pe umeri, dar căciula şi-o înfundase până deasupra nasului.

— Haideți, haideți, a zis el, învârtind cheia în broască. Haideți, haideți! Haideți repede înăuntru. El e bolnavul? Ce are? Şi, ridicând felinarul, i-a aruncat lui Dodoacă o privire scrutătoare. Hm! a murmurat el, n-arăți prea grozav, amice, n-arăți prea grozav. Dar ne lămurim noi numaidecât...

— Ei, o răceală zdravănă, asta e, a intervenit Barbă-Cot. Numai că o duce cam de mult.

— Lasă, îi liniști Pastilă. Vedem noi acuși. Deocamdată, haideți la căldură. Ați degerat, săracii de voi. Parcă ați fi, zău așa, niște pitici de zăpadă.

CAPITOLUL XII

În care doctorul Pastilă îi primește pe cei trei și-i dă primele îngrijiri lui Dodoacă

Doctorul Pastilă locuia într-o căsuță arătoasă, așezată pe malul unui lac năpădit de vegetație. Lacul acesta, așa încărcat de arbuști și de tufișuri cum era, părea mai degrabă o mlaștină, o turbărie. Pe țărmurile lui, ca și pe micuțele peninsule ce înaintau departe, în ape, creșteau tot soiul de flori și de ierburi de leac, pe care doctorul le căuta cu grijă și le culegea, după o anumită rânduială, împreună cu ajutorul său, șoricelul Costică. Vara întreagă colindau malurile înverzite ale lacului lor singuratic, strângeau plante, le uscau la soare, le înșirau apoi într-o odaie anume, pe rafturi numai pentru asta pregătite. Și cât e iarna de lungă se îndeletniceau cu scoaterea leacurilor din tulpini, frunze veștede și flori.

Casa avea mai multe încăperi. Una era odaia de primire. Alta, dormitorul doctorului. Cea de a treia — laboratorul. În cea de a patra, fusese amenajat un fel de salon, unde erau internați bolnavii care aveau nevoie de o îngrijire aparte, cei pe care doctorul trebuia să-i aibă mereu sub ochi. Costică dormea în odaia de primire, pe un divan, sau — mai ales iarna — în bucătăria de alături. În această privință, el se asemăna foarte tare cu Pic. De altfel, cei doi schimbau, adesea, rețete de prăjituri și cărți de bucate. Fiindcă, trebuie s-o spunem, îndatoririle casnice — gătitul, curățenia și altele — lor le reveneau în cea mai mare parte.

În odaia de primire, într-un colț, lângă fereastră, se afla o masă de consultații, acoperită de o perdea. Aici l-au întins Barbă-Cot și

Labă-de-Fier pe Dodoacă, după ce l-au dezbrăcat până la brâu, aşa cum le ceruse Pastilă.

— Ia să vedem, ia să vedem, mormăia acesta, plimbând stetoscopul mai întâi pe pieptul, apoi pe spatele lui Dodoacă. Ihâm! Ihâm! făcea el, încruntând din sprâncene. Aşa, aşa. Tuşeşte! Mai tare, mai tare. Destul. Ihâm! Ihâm!...

Barbă-Cot şi Labă-de-Fier îl priveau îngrijoraţi. Cât despre Dodoacă, el abia dacă îşi dădea seama unde se află. Îşi rotea prin odaie ochii tulburi, măsurându-i pe cei trei prieteni, care se învârteau în jurul său, cu o privire plină de recunoştinţă. Din când în când, totuşi, o teamă nedesluşită îi întuneca faţa. Şi atunci, ochii i se umpleau de amărăciune, de o disperare liniştită.

— Nu te speria, voinicule, îi zise Pastilă, într-un târziu, punând deoparte stetoscopul. Eşti sănătos ca un taur. Ia, acolo, un fleac de răceală. E drept, cu ceva complicaţii. Să le mulţumeşti însă prietenilor tăi că te-au adus aici. Altfel, încă o zi-două şi ai fi încurcat-o rău de tot, ascultă-mă pe mine. Iar acum, continuă el, bătându-l uşurel peste spate, ajutaţi-l să se îmbrace. Îi dau o pastilă, îi fac un ceai calmant şi — la culcare! Până mâine-dimineaţă o să doarmă neîntors. Îl instalăm în salon, e mai linişte acolo şi parcă şi mai cald. Mai am un bolnav, dar şi acela doarme dus.

Dodoacă a înghiţit cuminte pilulele, a băut ceaiul, apoi s-a lăsat condus în salon. I-au pregătit patul, l-au învelit bine şi l-au culcat alături de celălalt bolnav, care sforăia uşor. În câteva clipe, Dodoacă îşi amestecă sforăitul cu cel al tovarăşului său de suferinţă.

— A şi adormit, e zdrobit, zise Pastilă. Fiţi fără grijă însă, îl pun eu pe picioare. În două-trei zile o să se refacă complet. Dar cum de-a ajuns în halul ăsta?

— Ei, cum! răspunse Barbă-Cot. A răcit. Zăpada, umezeala, frigul... Aşa e iarna, parcă tu nu ştii.

Barbă-Cot şi Labă-de-Fier erau prea obosiţi, drumul şi emoţiile îi doborâseră. Aşa că n-aveau nici un chef să-i istorisească acum lui Pastilă tot ce i se întâmplase prietenului lor Dodoacă. Au

hotărât, fiecare în sinea lui, de parcă s-ar fi înţeles, să amâne totul pentru mai târziu, pentru a doua zi, când vor fi odihniţi şi cu sufletul ceva mai limpede şi mai liniştit.

— Zăpada, umezeala, frigul! mormăi Pastilă, nemulţumit. Zi mai bine necugetarea, imprudenţa. Dacă numai frigul ar fi de vină, ne-am betegi toţi. Numai că unii se feresc, alţii nu. Aşa a păţit şi celălalt, cel care dormea în salon. L-am internat alaltăieri, se pornise să traverseze lacul pe gheaţă, gheaţa s-a spart şi el a căzut în apă. Închipuiţi-vă! Să calci pe gheaţă, fără să cugeţi, fără să te gândeşti că se poate rupe!

Şi Pastilă clătină din cap mustrător, uimit de lipsa de judecată a unor asemenea inşi.

Cuibăriţi lângă foc, în odaia de primire, Barbă-Cot, Labă-de-Fier şi Pastilă au mai sporovăit o vreme tot felul de nimicuri, după care, moleşiţi de căldură, s-au pregătit şi ei de culcare. Pastilă s-a retras în dormitorul lui, iar cei doi prieteni au rămas pe loc, ghemuindu-se pe divan, lângă sobă. Erau frânţi de osteneală, până şi oasele îi dureau. Şi-au potrivit, buimaci, aşternutul, aproape că dormeau încă înainte de a se întinde în pat. Oricum, o dată vârâţi sub pătură, au căzut într-un somn adânc, fără vise, din care i-a smuls a doua zi, pe la prânz, un strigăt straniu, răscolitor, un ţipăt nedesluşit, ce venea dinspre salonul unde zăcea Dodoacă.

CAPITOLUL XIII

În care are loc miraculoasa întâlnire dintre Dodoacă şi Biciuşcă

— Ce-a fost asta? a întrebat Barbă-Cot, ridicându-se şi zvârlind pătura cât colo.

Labă-de-Fier întoarse spre el nişte ochi mari, miraţi, din care aburii somnului încă nu se risipiseră cu totul.

— Nu ştiu, murmură el. Am auzit ceva ca un strigăt.

În aceeaşi clipă, uşa laboratorului se deschise brusc şi în cadrul ei apăru capul doctorului, cu ochelari şi tichie.

— Voi aţi ţipat aşa? întrebă el. Ce v-a apucat?

— N-am strigat noi, zise Barbă-Cot. De ce să fi strigat? Noi dormeam şi...

— Vă arde de glumă, bombăni doctorul şi dădu să închidă uşa.

Dar, chiar când să apese pe clanţă, un alt strigăt, înalt, prelung, străpunse liniştea, urmat de un şir de sunete ce semănau la fel de bine cu un hohot de râs sau cu un plâns dezlănţuit. Şi strigătul şi hohotele răzbăteau dinspre salon.

Cei trei pitici rămaseră o secundă înlemniţi, după care se repeziră pe coridor, lovindu-se unul de celălalt, îmbrâncindu-se, împiedicându-se în covor. Ajunseră într-un suflet la uşă, smuciră clanţa, năvăliră în odaie. Şi se opriră în prag, pironiţi, uluiţi de ceea ce li se înfăţişa dinaintea ochilor. Dodoacă şi celălalt bolnav stăteau în picioare, pe mocheta dintre paturi, strâns îmbrăţişaţi, cu feţele strălucitoare de încântare. Nici n-au întors capetele spre uşa care se deschisese cu zgomot, spre cei trei piticuţi, ce stăteau în prag, cu chipurile lungi de uimire, neştiind ce se petrece. Nu, ei n-aveau timp, n-aveau ochi şi urechi pentru nimic, pentru nimeni.

— Dodoacă! exclama, din timp în timp, piticul necunoscut.

— Biciuşcă! răspundea tovarăşul său, strângându-l şi mai tare la piept. Biciuşcă, Biciuşcă! Te-am găsit, în sfârşit. Ce întâmplare! Prietene, prietene!

CAPITOLUL XIV

În care Dodoacă şi Biciuşcă se instalează în căsuța lui Barbă-Cot. Primăvara. Apariția neașteptată a cavalerului Lancelot. Plecarea eroilor spre munții de la miazănoapte

Biciuşcă fusese, într-adevăr, cules şi târât acasă de către Pastilă, care-l găsise pe malul lacului, mai mult mort decât viu. Încercase să traverseze lacul înghețat, pentru a ajunge mai repede la casa doctorului. O văzuse din depărtare şi se grăbea să ceară adăpost, nu mai putea îndura oboseala, frigul, singurătatea. Dar gheața se spărsese şi el, nefericitul, abia, abia izbutise să ajungă la țărm. Acolo leşinase, nici n-a simțit când doctorul l-a ridicat şi l-a dus înăuntru. Era la capătul puterilor, dar, acum, se afla în afară de orice primejdie.

Până în acea zi, bietul Biciuşcă locuise într-o vizuină părăsită, tremurând, la fiecare foşnet, că fiara, ce plecase de-acolo, se întoarce şi-l sfâşie. Luase şi el, ca şi Dodoacă, înainte de a se rătăci, o parte din merindele pe care le căraseră cu ei. Dar acestea se sfârşiseră curând. Atunci a început să-şi petreacă cea mai mare parte a zilei în căutarea hranei. Şi nu era uşor să găseşti de-ale gurii în pădure, în plină iarnă. Mânca ce apuca: rădăcini, scoarță de copac, fructe pădurețe, arse de ger. Scormonea sub zăpadă, în căutare de ghindă şi de jir. Uneori, descoperea şi câteva ciuperci, pălite, înghețate şi ele, dar încă destul de fragede, ascunse bine sub muşchiul reavăn de dedesubt. Atunci îşi pregătea un adevărat ospăț. Şi zilele treceau, treceau şi nopțile, nopțile lungi şi geroase de iarnă, treceau, e drept, dar primăvara era încă departe. Şi Biciuşcă aştepta căldura şi răbufnirea verdeții ca o sălbăticiune...

Frigul şi foamea neîntreruptă îl îmbolnăviseră. Îl chinuia şi gândul că Dodoacă suferă şi el pe undeva, singur şi părăsit. Pereții umezi ai vizuinii, tavanul ei scund îl apăsau, îi făceau şi veghea şi somnul nesuferite. În plus, de la o vreme, nu mai afla prin împrejurimi mai nimic de mâncare. Aşa că, într-o bună zi, plecase încotro văzuse cu ochii. „O vizuină sau o scorbură, precum şi câteva mere pădurețe pot găsi oriunde, şi-a zis el. Dar dacă dau peste ceva mai bun? Sunt dator să încerc”.

A mers o dimineaţă întreagă şi iată, către prânz, pentru prima oară după atâta timp, norocul i-a surâs: la o cotitură, i-a ieşit înainte casa lui Pastilă. Era salvat! Cum să-şi închipuie că gheaţa se va rupe sub greutatea trupului său vlăguit?

Dar, şi pentru el şi pentru Dodoacă, necazurile se sfârşiseră. Erau din nou împreună, erau la adăpost, erau înconjuraţi de grija şi dragostea unor prieteni de nădejde. Au mai rămas cât au mai rămas la Pastilă, apoi, sănătoşi, plini de încredere şi de bucurie, au pornit spre casa lui Barbă-Cot. Şi iarna s-a scurs pe nesimţite, ca într-un vis, ca într-o poveste. Pescuit la copcă, drumuri cu sania, seri lungi şi liniştite. Şi iată, numai ce s-au pomenit într-o zi că picură streşinile.

— Vine primăvara, fraţilor, le-a spus Barbă-Cot, într-o dimineaţă, scuturându-şi încălţările în prag. Acuşi, acuşi trebuie să semănăm grădina, să tăiem via... Gata cu zgribuleala pe lângă sobă. Ieşim la soare şi la lărgime.

Până una, alta, însă, au prins să se întoarcă păsările de la miazăzi. Se auzeau, noaptea, chemările lor în văzduh, se auzeau cum trec, stol după stol, tot mai spre nord, tot mai departe. Vor sosi, în curând, stoluri de raţe şi gâşte sălbatice, stoluri de berze, de rândunele. Alte şi alte nenumărate stoluri, umplând treptat câmpiile, luncile, zăvoaiele, desişurile pădurilor... Zăpada a dispărut cu totul, doar prin viroagele adânci, prin locuri dosnice, ascunse, au mai rămas câteva pete. În schimb, pe dâmburi, la soare, creştea iarbă fragedă, delicată, mugurii plesneau şi vărsau un must răcoros, înmiresmat. Seara te jucai cu crenguţa înmugurită, a doua zi era plină de frunze mici, proaspete, ca nişte fluturi. Şi tot aşa, până pădurea s-a preschimbat într-o ceaţă verde, tremurătoare.

Barbă-Cot şi ai lui au săpat grădina, au văruit pomii din curte, au curăţat via, au săpat straturile de flori. Dodoacă şi Biciuşcă lucrau de zor, harnici şi fericiţi, alături de noii lor prieteni.

— O să ne facem şi noi o căsuţă alături, i-au spus ei într-o zi lui Barbă-Cot.

— Dar de ce să vă faceți? s-a mirat acesta. Nu e nevoie de nici o căsuță. Doar dacă țineți neapărat. Altfel, să știți: e loc pentru toți şi aici.

Şi au rămas împreună. Ce zile minunate! Ce seri, ce dimineți, ce nopți încărcate de farmec! Câte n-ar fi de povestit despre acea reîntinerire a pădurii. Primăvara s-a dezlănțuit, a umplut luminişurile de flori şi de albine, văile de apă clară, cerul de nori albi, diafani, a umplut grădina de verdeață, curtea de liliac înflorit. Ploi calde, rodnice, cădeau din când în când, îmbibând pământul, îmbogățindu-l.

În scurtă vreme, Dodoacă şi Biciuşcă i-au cunoscut pe toți vecinii lui Barbă-Cot, au legat şi cu ei prietenii trainice, fiindcă toți i-au îndrăgit de cum i-au văzut. Stăteau uneori, seara, îndelung, la poveşti, în aerul îmbătător al pădurii înflorite. Şi se culcau târziu, când luna se ridica sus, pe cerul primăvăratic. O, voi, minunate nopți cu lună, voi minunate dimineți de mai! Fericit e cel care s-a pătruns de farmecul vostru! E fericit, fiindcă, şi dacă ar vrea, înnegurându-se, nu vă va putea uita niciodată.

Într-una din aceste dimineți, cei cinci piticuți şi şoricelul Pic au fost treziți din somn de nechezatul iute şi puternic al unui cal. „Un cal aici? şi-au zis ei, încă năuci. Cum de-a ajuns un cal în poienița noastră?" Au coborât, în grabă, din pat şi au alergat la fereastra deschisă, îngrămădindu-se peste pervaz. Atunci, au văzut, în luminiş, un călăreț în armură, neclintit, cu privirea ațintită spre ei. Calul se afundase în iarbă până la genunchi, primele raze de soare poleiau coiful şi panaşul călărețului, abia atingându-le în zborul lor prin văzduh.

— Dodoacă! Biciuşcă! se auzi un glas. Haideți încoace. Am venit să vă iau. Sunt vinovat față de voi, iertați-mă!

Piticii stăteau la fereastră, uluiți, muți de uimire, neputincioşi. Nu puteau rosti un cuvânt, nu puteau face un pas. Li se părea că visează. Şi totuşi, ceea ce vedeau şi auzeau se petrecea aievea. Soarele, lunecând după coama unui copac, alungă ultimele pânze de umbră din jurul călărețului, îl înveşmântă în raze, îl scoase, cu cal cu tot, în plină lumină.

— Cavalere Lancelot, zise, în cele din urmă, Dodoacă. E, oare, adevărat? Tu eşti?

— Eu, prietene, rosti călărețul. Nu mă recunoşti? Tu, străjerul meu credincios. Şi tu, adăugă el, arătând cu brațul spre Biciuşcă. Tu, harnicul meu herghelegiu. S-a isprăvit cu vicleniile lui Merlin. Haideți acasă!

Şi calul prinse să se rotească în câteva cercuri, tot mai largi, în timp ce vocea călărețului se auzi iarăşi:

— O săptămână a stat Merlin în castelul nostru. Când a plecat, m-am trezit ca dintr-un vis, ca dintr-un coşmar. Şi am înțeles brusc totul. L-am căutat, plin de ură, dar nu l-am mai găsit. Rătăceşte desigur şi acum prin lumea fără capăt.

Tăcu. Apoi rosti, strângând frâul:

— Vă cer încă o dată iertare. Haideți acasă.

Atunci, Dodoacă şi Biciuşcă s-au desprins de la geam şi, cu paşi nesiguri, s-au îndreptat către uşă. Ceilalți le-au făcut loc, s-au dat la o parte. Ei înşişi nu înțelegeau prea bine ce se întâmplă. În prag, Dodoacă şi Biciuşcă s-au dezmeticit, s-au întors la prietenii lor şi i-au îmbrățişat, mulțumindu-le pentru tot ce făcuseră spre a-i ajuta. Se vedea bine că abia îşi pot stăpâni plânsul. Dar şi o nerăbdare ciudată, un tremur, o bucurie febrilă, ce abia se năştea. În sufletul lor, bucuria şi durerea se amestecau, amețindu-i.

Au coborât apoi scările şi s-au apropiat de călăreț, călcând timid prin iarba grea de rouă şi urmăriți de privirile celorlalți. Călărețul le-a ieşit în întâmpinare, i-a prins cu duioşie de umeri şi i-a săltat în şa: unul în fața, altul înapoia sa.

— Îți mulțumesc, Barbă-Cot, că i-ai găzduit, a zis el, înainte de a da pinteni calului. Nu te supăra că ți-i răpesc. Vor mai veni, din când în când, să te vadă. Să vă vadă pe tine şi pe toți ai tăi. Rămâi cu bine, generosule Barbă-Cot!

Şi, slăbind frâul, Lancelot îşi avântă calul, la trap, spre miazănoapte, spre munții albaştri, de nepătruns...

— O să-i mai vedem, oare, vreodată? întrebă copilărosul Veselaş, adresându-se lui Barbă-Cot.

Barbă-Cot nu răspunse. Ieşi în prag şi privi îndelung în urma călăreţului.

— Cine-i acest Lancelot? nu se lăsă Veselaş, apropiindu-se, de data aceasta, de Labă-de-Fier.

— Nu ştiu nici eu prea bine, mormăi Labă-de-Fier, încurcat. Dar am putea afla, cel puţin aşa cred. Barbă-Cot se pare că-l cunoaşte, o să-l întrebăm. Iar Dodoacă a pomenit, odată, de nişte istorisiri, de Romanele Mesei Rotunde... Ia stai! Cum de-am uitat?! Şi Barbă-Cot ne-a vorbit de romanele acestea. Nu mai ţii minte? Barbă-Cot! strigă el, am vrea să ne povesteşti mai amănunţit...

— Altă dată, îl întrerupse Barbă-Cot, fără să întoarcă privirea. Avem vreme destulă. De ce vă grăbiţi? Ne măsoară cineva timpul? O să tot povestim, n-avea grijă...

Şi rămase cu ochii pierduţi spre munţii din zare, spre tainicii, înnegurații munţi, în care se întorseseră prietenii lui, Dodoacă şi Biciuşcă.

1986

PALATUL DE CALCAR

CAPITOLUL I

În care, revenind în ţinutul dintre cele trei râuri, îi regăsim pe Barbă-Cot şi pe prietenii săi

Revărsându-se dinspre munte, acoperind dealurile şi pierzându-se, apoi, treptat, în câmpie, pădurea cuprinde, în întinderea sa, trei râuri tainice, umbrite şi pline de peşte: Râul-cu-Plopi la apus, Râul-cu-Sălcii la răsărit şi Râul-cu-Anini la mijloc, la o distanţă aproximativ egală de celelalte două.

Râul-cu-Plopi şi Râul-cu-Anini vin de undeva din adâncurile vineţii ale muntelui, străbat codri şi stâncării, se zbuciumă peste bolovani uriaşi şi se liniştesc încet-încet, pe măsură ce coboară spre acel ţinut al pădurii unde trăiesc, în lumina fără sfârşit a fericirii lor, Barbă-Cot şi prietenii săi, Labă-de-Fier, Veselaş şi şoricelul Pic.

Râul-cu-Sălcii îşi are izvorul mult mai aproape, sub munte chiar, la poalele Făgetului, într-un loc încărcat de răchită măruntă şi inundat de soare. Acolo copacii înconjoară un luminiş larg, cu iarbă înaltă, cu mici surpături în pământul argilos, aspru, roşu ca arama. Dintr-o asemenea spărtură se prelinge un firicel de apă care creşte mereu, lunecând, lent, fără zgomot, la vale, prin pădurea întunecată. Valurile, ample şi adânci, rămân tot timpul tulburi, ele însele uşor roşcate, ca şi albia prin care se scurg. În schimb, malurile sunt clare, năpădite de verdeaţă, de fân înmiresmat şi de sălcii cu crengi mlădioase, bune pentru împletit coşuri şi lese de pescuit. Deseori, Barbă-Cot şi prietenii lui vin pe ţărmurile acestea să taie nuiele, legături întregi de nuiele, pe care le duc apoi în cealaltă parte a pădurii, lângă Râul-cu-Anini, la căsuţa piticilor Duduială şi Piţigane, mari împletitori de coşuri şi pescari cu leasa. Când se hotărăsc să facă un asemenea drum, lung şi anevoios, Barbă-Cot, Labă-de-Fier şi Veselaş trec, de fiecare dată, şi prin sat. Le plac ulicţele, casele, grădinile micuţei aşezări, întemeiate cine mai ştie când în vecinătatea râului. Îi încântă şi satul şi oamenii lui. De cele mai multe ori se opresc la bătrâneii Sanda şi Genie, ori la

rubedenia acestora, Mitu. Mai demult, se duceau s-o vadă şi pe Lina, o bătrână ce locuia peste drum de ceilalţi. Dar acum Lina nu mai este şi poarta casei sale e închisă şi părăginită.

Piticii nu întârzie însă prea mult în asemenea vizite. Schimbă câteva vorbe cu gazda, se aşază sub bolta de vie să se odihnească, rămân uneori la prânz, dar, oricum, după o oră-două, pornesc mai departe spre râu. Îl salută în treacăt pe măgarul Antonie, a cărui căsuţă e chiar la marginea satului, şi se grăbesc să ducă celor doi meşteri nuielele promise. Duduială şi Piţigane îi întâmpină bucuroşi nevoie-mare că au iarăşi de lucru. Şi, spre seară, cu traista gemând de peşte, Barbă-Cot şi prietenii lui revin acasă.

La Râul-cu-Plopi ajung mult mai rar. Ba, s-ar putea spune chiar că râul acesta, cam sumbru, pe care se înşiră câteva mori şi ferăstraie de apă, le este ca şi necunoscut. Cel mai aproape de sufletul lor este Râul-cu-Anini. Un râu şerpuitor, fascinant, cu albiile lui scânteietoare, pietroase, orbitor de însorite, cu zăvoaiele lui nesfârşite, cu mulţimea clenilor albăstrii care spintecă apa. Cu mulţimea clenilor mai ales! Fiindcă — trebuie s-o spunem — cleanul este peştele preferat, pândit, dibuit şi agăţat în cârlig de Barbă-Cot şi de tovarăşii săi. Cleanul pe care îl găsesc din belşug în Râul-cu-Anini şi în Râul-cu-Sălcii, cu deosebire spre sfârşitul verii şi în toamnele lungi şi secetoase. Iarna doar, când pescuiesc la copcă, piticuţii caută alte specii, mihalţ în primul rând. „Are şi pescuitul la copcă farmecul lui. Hm! Şi surprizele lui”, îşi zice, uneori, Barbă-Cot, zâmbind îngândurat. O asemenea partidă de pescuit la copcă le-a prilejuit, într-adevăr, cândva, întâlnirea cu Dodoacă şi Biciuşcă, prietenii lor rătăcitori, pe care, apoi, cavalerul Lancelot i-a dus îndărăt, în munţii de la miazănoapte. Şi nu i-au mai văzut de atunci. Nici o veste n-a mai sosit dintr-acolo. O tăcere compactă, ceţoasă, acoperea şi timpul şi depărtarea care îi separau. Ca şi cum Dodoacă şi Biciuşcă şi-ar fi uitat cu totul binefăcătorii. „Oare ce-or face ei acum?” se întreabă adesea Barbă-Cot, cuprins de o neînţeleasă amărăciune. „Îşi mai amintesc oare de noi?”

De fiecare dată când asemenea gânduri îi întunecă sufletul, Barbă-Cot retrăieşte, până în amănunte, întâmplările acelei ierni şi ale primăverii care i-a urmat. Plecase, împreună cu Labă-de-Fier, la Râul-cu-Sălcii, în zorii unei zile însorite şi geroase. Şi, după un drum istovitor, când să se apropie de râu, au văzut, pitită undeva, în pustietatea râpelor, o căsuţă şubredă, încropită de curând, o căsuţă ce nu fusese acolo cu câteva luni mai înainte. Au bătut la uşă, nu li s-a răspuns, au intrat, nedumeriţi, în cocioaba aceea şi — ce să vezi? Pe o laviţă, lângă tăciunii unui foc de vreascuri, în semiîntuneric, sub curenţii înghеţaţi ce străpungeau subţirimea pereţilor, zăcea un pitic necunoscut, ros de boală, prăbuşit în delirul febrei şi al suferinţei. L-au hrănit, l-au îngrijit şi au aflat, în scurtă vreme, totul despre el. Se numea Dodoacă şi fusese căpetenia străjilor la castelul cavalerului Lancelot, cavaler pe care şi Barbă-Cot îl cunoscuse cândva. Dodoacă avea un prieten, Biciuşcă, herghelegiu la acelaşi castel. Pe amândoi îi lovise nenorocirea. Într-o zi, stăpânul lor, cavalerul Lancelot, primise vizita vecinilor săi, cavalerul Yvain şi vraciul Merlin. Or, ei — Dodoacă şi Biciuşcă —, mirându-se, în şoaptă, de urâţenia vraciului, îi stârniseră acestuia mânia. Ca urmare, Merlin îl determinase pe Lancelot, prin vrăji subtile şi perfide, să-i alunge. Şi iată-i izgoniţi din castel. Plecaseră cu inima zdrobită şi rătăciseră îndelung pe drumurile codrului. Iarna îi surprinsese în pădurea aceasta. Era seară, ningea, se pornise viscolul. Şi, în dezlănţuirea nebună a vântului şi a zăpezii, cei doi prieteni — vai! — se răzleţiseră unul de celălalt. Dodoacă îşi clădise la repezeală coliba aceea, se adăpostise acolo, de bine, de rău, dar dorul de Biciuşcă şi îngrijorarea pentru soarta acestuia nu-i dădeau pace. Se şi îmbolnăvise. De fapt, când l-au descoperit Barbă-Cot şi Labă-de-Fier, Dodoacă era foarte bolnav, era chiar în primejdie. L-au luat cu ei, l-au dus acasă, l-au doftoricit şi l-au pus în curând pe picioare. Cum însă şi ei şi Dodoacă se gândeau întruna la Biciuşcă, au plecat la scurtă vreme în căutarea lui. Iarna era însă în toi, pădurea dormea sub zăpadă şi geruri. Încă din prima zi a acestei călătorii cam nesăbuite, Dodoacă a fost iarăşi doborât de febră.

Atunci a trebuit să-l ducă iute la doctorul Pastilă... „Dar, vezi, cât de neașteptat se leagă lucrurile între ele!” șoptea Barbă-Cot pentru sine. Aici, în casa lui Pastilă — ce minune! ce bucurie! —, l-au găsit pe Biciușcă. Îl culesese doctorul de pe malul unei mlaștini. Era răpus de oboseală, abia dacă mai putea merge. L-a cărat acasă, la căldură, i-a dat leacuri, l-a înzdrăvenit...

„Ce întâmplare! Ce întâmplare!” murmură Barbă-Cot, simțind și acum, după atâta timp, fiorii emoției de atunci. Emoția trăită în clipele acelei dimineți cenușii... Amintindu-și zburdălnicia celor doi pe drumul către casă, și zilele iernii ce se sfârșea, și primăvara...

Când pădurea reîntinerise, când codrul era iarăși proaspăt și viguros, atunci apăruse Lancelot. Într-o dimineață încărcată de rouă, de soare și de miresme. Le spusese că s-a smuls din urzeala vicleniilor lui Merlin, că vraciul a dispărut în lumea largă și că el, Lancelot, pornit de mult în căutarea lui Dodoacă și a lui Biciușcă, dorește, acum că i-a găsit, să-i ia cu sine. Și i-a luat. Cei doi au plecat cu stăpânul lor, chiar în dimineața aceea, chiar în clipele acelea, au plecat înapoi, la castel, în munții de la miazănoapte.

„Oare ce-or face ei acum? Își mai amintesc de noi? Ne-au dat uitării?” Și Barbă-Cot rămâne tăcut și îngândurat o vreme, răspunzând monosilabic, absent, întrebărilor puse de cei din jur. Apoi se luminează și își reia îndeletnicirile obișnuite: grădinăritul, culesul fructelor de pădure, tăiatul lemnelor, pescuitul, iarna — pescuitul de mihalț, vara și toamna — pescuitul de clean, în râurile ce traversează, ca niște dungi argintii, semiîntunericul verzui al pădurii.

CAPITOLUL II

În care Barbă-Cot pornește la pescuit spre Râul-cu-Sălcii. Cetățuia părăsită. La amiază, Barbă-Cot, însetat, bea apă dintr-un izvor ce curgea în apropiere și adoarme adânc pe malul acestuia

În dimineața aceea, Barbă-Cot o porni, ca niciodată, singur spre Râul-cu-Sălcii, cu undițele pe umăr, la tradiționala partidă de pescuit de la începutul lui septembrie. Nici Labă-de-Fier, nici Veselaş nu-l putuseră însoți. Labă-de-Fier trebuise să plece, pe neaşteptate, la cățelul Pamfil, detectivul, care tocmai se muta şi avea nevoie de ajutor. Cât despre Veselaş — pe el îl chinuia, de cu seară, o crâncenă durere de măsele.

— Renunț la pescuit, stau cu tine, să te îngrijesc, zisese Barbă-Cot, în zori, când cățeluşul Ioanichie adusese scrisoarea de la Pamfil. Iată, Labă-de-Fier se duce la Pamfil. Cine o să se ocupe de tine? Renunț la pescuit şi gata! O să merg altă dată, n-au intrat zilele-n sac.

Şi Barbă-Cot începuse să se dezechipeze.

— Ba nu, ripostase Veselaş. Ce mare lucru o durere de măsele? Aştept până mâine şi, dacă nu-mi trece, mă duc la doctorul Pastilă... Nimic mai simplu, nu-i aşa? Dar, adăugase el optimist, sper să-mi treacă. Apoi, ştii foarte bine că avem nevoie de peşte sărat pentru iarnă. Trebuie să ne gândim şi la asta, încheiase el, plin de gravitate.

— În plus, sunt şi eu aici, intervenise Pic. Am eu grijă de el. Nu te mai frământa. Du-te liniştit...

În cele din urmă, Barbă-Cot se lăsase convins, îşi luase undițele şi plecase spre râu. Cei doi rămaseră în prag, urmărindu-l cu privirea cum se pierde treptat, pe cărare, în depărtarea sinuoasă a pădurii. Apoi intrară în casă şi îşi văzură de treburi, în timp ce soarele urca lin, sclipitor, pe cerul albastru.

Era o minunată zi de început de toamnă. Încă verde, pădurea stătea neclintită în lumina rece a dimineții. Razele se risipeau între trunchiuri, dinspre râpe urca o răcoare umbroasă, roua strălucea în nenumărate culori trecătoare pe ierburile atinse de arşițele verii. Era toamnă, desigur, dar vara supraviețuia încă în luminişurile însorite.

Barbă-Cot urcă agale panta primului deal, pe un drum gloduros, acoperit de ierburi aspre şi de arbuşti. Urcă îndelung,

înfruntând razele piezişe, oprindu-se, uneori, câteva clipe, să-şi tragă sufletul, fredonând, când şi când, o frântură de cântec. Nu se simţea singur. Cum să fii singur în inima pădurii? În forfota, în rumoarea ei nesfârşită? Şi totuşi, singurătatea şi lumina păreau a-l înconjura, a-l acoperi, ca o mare. O singurătate plină de freamăt, senină, nesfârşită, îmbătătoare.

Ajunse pe culme. Coborî apoi şi urcă iarăşi, escaladând cel de al doilea deal, lăsând în stânga, la oarecare distanţă, o colină abruptă şi aridă, numită Înghiurele, pe vârful căreia se desluşeau, de la mare distanţă, zidurile unei cetăţui părăsite. Câteva inele de tufişuri ţepoase încingeau trupul dur al colinei, ascunzând, în spiralele lor, o cărare pietroasă, lunecătoare. Sus, zidurile primeau soarele în plin — la fel cum, în alte anotimpuri, primeau ploaia, zăpada sau viscolul. Şi astfel, pietrele se desprindeau încet din trunchiul cetăţuii, rostogolindu-se pe pante, spărgând, cu un scrâşnet uscat, liniştea compactă ce acoperea, ca o carcasă, colina şi împrejurimile. Se rostogoleau, stârnind norişori de colb, dislocând pietriş şi ţărână, strivind tufişuri şi flori, săltând peste terasele colinei şi oprindu-se, în cele din urmă, la poale, într-o poiană largă, unde vegetaţia le acoperise pentru totdeauna.

Jur-împrejurul colinei, pădurea s-a retras, pe o distanţă de câteva sute de metri, aidoma unei oştiri prudente, ce a renunţat să atace şi aşteaptă, fără grabă, fără să se teamă de timp, capitularea cetăţii. Doar câteva iscoade sau, poate, câţiva oşteni temerari — copacii răzleţi — se aventurează în acest teritoriu al nimănui dintre liziera pădurii şi baza colinei. În vecinătatea lor, iarba înaltă, înflorită şi înmiresmată se leagănă imperceptibil sub adierile vântului.

„De mult n-am mai trecut pe aici”, îşi zise Barbă-Cot, privind colina, zidurile şi — dincolo de ziduri — statura neagră a cetăţuii propriu-zise. „Deşi drumul acesta, pe la Înghiurele, e mai scurt, mereu îl preferăm pe celălalt, când mergem la Râul-cu-Sălcii”, gândi el. „Poate fiindcă acela e blând, n-are atâtea urcuşuri şi coborâşuri...” De fapt, se scursese vreme destulă de când Barbă-Cot şi prietenii săi nu mai bătuseră drumul ce ocoleşte colina. Dar

zilele şi nopţile trec iute, cine să bage de seamă, clipă de clipă, goana şi amestecul lor? Atunci doar le percepem când reîntâlnim chipuri pe care le-am cunoscut cândva, când revenim în locuri unde am fost odată... Asemenea gânduri îi umblau prin minte lui Barbă-Cot. Stătea şi contempla cetăţuia părăginită şi singuratică. „Între timp, zidurile s-au mai risipit", murmură el. „Încet-încet, colina le va sorbi cu totul." Şi îşi aminti de o după-amiază anume, când, cu ani în urmă, venind dinspre râu, cercetase, împreună cu Labă-de-Fier, cetăţuia: zidurile, incinta, câteva încăperi. Îi întâmpinase o linişte stranie, necunoscută de ei până atunci, o linişte ce izvora, parcă, din pietre şi care se acumula, se îndesea între mohorâţii pereţi împrejmuitori, petrificându-se, la rându-i. Liniştea aceea mineralizată îi apăsa, în vreme ce rătăceau de colo-colo prin incintă, le îndoia umerii. În încăperi, însă, tăcerea — rămânând la fel de grea — se destrăma totuşi, în mod ciudat, de neînţeles, şi susura, ca o apă.

„Hai să plecăm", zisese Labă-de-Fier. „Nu-mi place aici. Nu că mi-ar fi teamă, dar nu-mi place." Şi nu mai străbătuseră odăile de la subsol şi pe cele de la catul de sus, spre care şerpuiau scări de piatră, înguste şi întunecoase. Ieşiseră în curtea pietruită, unde, printre dale, se înălţau ierburi şi arbuşti, apoi coborâseră în poiana înflorită din preajma cetăţii. Şi exact în clipa aceea un roi uriaş de fluturi năvălise în poiană, umpluse văzduhul, fluturi de toate culorile, palpitând în jurul lor, petrecându-i până la liziera pădurii, până la cărarea către casă. Un adevărat râu, un adevărat nor de fluturi, curgând dinspre cetăţuie, ca şi când zidurile, laolaltă cu colina ce le purta în creştet, s-ar fi destrămat, preschimbându-se în vietăţile acelea plăpânde, nenumărate, pâlpâitoare...

Dar şi colina şi cetăţuia părăsită rămăseseră, firește, la locul lor. Barbă-Cot trecu de ele, se afundă în iarba înflorită, străbătu luminişul şi iată, pe negândite, ajunse la râu. De aici, zidirea abia se zărea. În schimb, Barbă-Cot avea în faţă acum oglinda încreţită a apei, nisipul, ţărmul de dincolo, acoperit de sălcii bătrâne, printre care se desluşeau poteci umbroase, şerpuind cine ştie unde, în codrul fără capăt.

Barbă-Cot căută un loc potrivit, cât mai aproape de albia unui izvor ce răsărea, clipocind, lângă trunchiul unui anin bătrân. „Aşa, mormăi piticul, aici am apă de băut. Acum, să-mi aşez la umbră merindele. Şi să prind lăcuste."

La doi-trei metri de trunchiul aninului, izvoraşul îşi lăţea cursul într-un bazin natural, neînchipuit de limpede şi îndeajuns de adânc, din care apa se scurgea mai departe, spre râu, susurând, într-un firicel plăpând, pierdut în verdeaţă. Alături de bazinul acela, sub rămurişul des, era un dâmb, pe care Barbă-Cot îşi rândui uneltele de pescuit şi traista cu mâncare. După care prinse lăcuste, le vârî într-o cutiuţă găurită (pentru ca insectele să poată respira) şi începu să pescuiască.

Pescuitul de clean este, neîndoios, cel mai spectaculos şi mai pasionant O ştiu prea bine pescarii de toate vârstele ce străbat malurile, plajele şi vadurile minunatelor râuri colinare. Cât despre Barbă-Cot şi prietenii săi, ei o ştiau mai bine decât oricine, chiar decât misteriosul Pêcheur-à-la-Ligne, pe care îl zăreau, uneori, solitar, în amurg, pe prundişurile pustii.

Barbă-Cot potrivi o lăcustă în cârlig, se apropie tiptil de mal, străduindu-se să nu fie văzut de vicleanul, lacomul şi extrem de prudentul leuciscus squalius, apoi — fără a lega de fir plumb sau plută— lansă, cât putu mai departe, spre mijlocul râului, momeala, într-un loc unde apa se aduna lină, domolită, îndărătul unui trunchi doborât. În clipa următoare, pe suprafaţa bulboanei se ivi o mică spărtură, cioburile luminoase sclipiră în soare, zămislind o sumedenie de cercuri concentrice, care înaintau, din ce în ce mai largi, către maluri. Barbă-Cot ridică momeala, o balansă deasupra capului şi o zvârli din nou. La a treia lansare, de undeva, din adâncimea tulbure, o umbră — aidoma unei mici torpile — se repezi fulgerător spre locul unde căzuse lăcusta. Şi, în aceeaşi fracţiune de secundă, Barbă-Cot îşi încordă braţul şi smuci scurt, aruncând pe mal, între nişte imense frunze de brusturi, un peşte argintiu, ce se zbătea violent. Îl desprinse din cârlig, îl vârî în tolbă, alese o altă lăcustă şi îşi reluă îndeletnicirea. Era, fără nici o îndoială, o zi prielnică. Spre prânz, tolba se umpluse cu cleni mari,

unul mai frumos decât celălalt Dar, când soarele trecu de amiază, muşcăturile deveniră tot mai rare. Barbă-Cot căută un alt loc, apoi altul şi altul, încercându-şi norocul, deşi ştia prea bine că era ora la care cleanul nu mai trage. În cele din urmă, îşi strânse undiţele, scoase un cuţit, curăţă peştii de măruntaie şi îi spălă în râu, le presără puţină sare în pântecele însângerat şi în branhii, după care se îndreptă spre izvor. Era obosit. Flămânzise. În spaţiul deschis, căldura, în general blândă, a zilei de septembrie se întetea simţitor, aerul părea că fierbe, ca în miezul verii. Dar iată, izvorul e aproape. Umbrit, răcoros, cu crengile aninului deasupra, cu zidul tufişurilor împrejur. Către el se grăbeşte tainica, paşnica serpentină a potecii, strecurându-se dincolo de rugii şi de alunii aceia, la fel de paşnici şi de misterioşi.

Când Barbă-Cot coti pe cărăruie şi apăru brusc la vedere, în luminiş, lângă acel bazin natural, în care apa se aduna, neclintită, în linişte şi singurătate, în secunda aceea chiar, tufişurile foşniră, ca speriate, de parcă cineva le-ar fi dat în grabă la o parte şi ar fi dispărut în negura şi desimea dindărătul lor. Barbă-Cot tresări şi se opri de îndată, privind spre locul unde o crenguţă stingheră se mai legăna încă, desenând semicercuri mici şi sacadate. „Ce-a fost asta?" se întrebă el. „Cine-a mişcat oare tufişul? Vântul? Dar nu-i nici o boare de vânt, nici măcar o adiere... Atunci?" Şi rămase locului, îngândurat, în mijlocul potecuţei gloduroase, prin ale cărei crăpături intrau şi ieşeau furnici roşii, grăbite, hămesite şi păianjeni gheboşi, siniştri, ca nişte crabi.

Barbă-Cot cercetă cu privirea întregul luminiş şi îşi continuă calea. Între timp, tăcerea, frântă o clipă de foşnetul acela, se înstăpânise iarăşi, deplină, peste izvor, peste râu, peste pădurea întreagă. Iar Barbă-Cot, păstrând încă în suflet o nedumerire, o îngrijorare nedesluşită, se aşează pe movilita din vecinătatea apei şi începu să mănânce. Era plăcut aici, la răcoare, lângă oglinda şi murmurul izvorului.

Alături, în lumina intensă, poienita revărsa din plin miresmele ei însorite. Cimbrul, mai cu seamă, umplea văzduhul cu aroma sa uscată, făcea aerul îmbătător şi penetrant. Dar, la izvor,

parfumurile tari, aţâţate de soare, se temperau, pluteau lin şi învăluitor.

„Totuşi, ce-o fi fost cu tufişul acela?" se mai gândea Barbă-Cot, din când în când, toropit de linişte, de răcoare şi de aromele codrului. „Vreun animal, venit să se-adape? Dar de ce să fi fugit? Nici o vietate nu se sperie de mine... Dimpotrivă..."

În cele din urmă, însă, Barbă-Cot renunţă să se mai întrebe ce-a fost şi ce n-a fost atunci, calmul zilei de toamnă îi limpezi treptat gândurile. „Cine ştie, îşi zise el, poate s-a destins dintr-o dată o creangă... Ori altceva de felul acesta." Într-adevăr, câte nu se pot petrece în lumea plină de mister şi de farmec a pădurii!

Isprăvi de mâncat şi se aplecă spre izvor să bea apă. Acum, valurile nu mai erau la fel de limpezi ca dimineaţa. O undă maronie, ca o ceaţă uşoară, se lăţea spre adânc, dispersându-se lent în întregul cuprins străveziu al micuţului lac. O undă ciudată, pe care Barbă-Cot o observă în timp ce sorbea, sprijinindu-se în braţe, apa rece, cu un abia perceptibil gust de plantă strivită. Tresări iarăşi, neliniştit, şi îşi înălţă capul. Se trase pe mal şi se rezemă de trunchiul aninului. „Ce se întâmplă?" şopti el, simţind cum răceala apei îl inundă, de parcă i-ar fi pătruns de-a dreptul în sânge. „Ce se întâmplă cu mine?" O oboseală cumplită îl năpădi. Capul îi lunecă într-o parte, braţele i se destinseră şi — în vreme ce doi ochi îl urmăreau prin ţesătura de crengi a tufişurilor — Barbă-Cot căzu într-un somn fără vise, adânc şi tulbure, ca un abis.

CAPITOLUL III

În care Barbă-Cot, mai nedumerit ca oricând, se trezeşte în una din încăperile cetăţuii părăsite

Se trezi cu o durere surdă în ceafa şi cu un soi de amorţeală în tot trupul. I se părea că urcă spre lumină din străfundurile pământului sau ale mării. O clipă, încă o clipă, şi încă una. Un

zvâcnet, încă un zvâcnet... Cu mare efort, cu o adevărată caznă, Barbă-Cot se smulgea din mrejele somnului de plumb, în care se prăbuşise.

Nu se putea mişca. Stătea întins pe ceva tare şi rece — simţea asta cu spatele şi cu ceafa —, scufundat într-o noapte vâscoasă, înspăimântătoare. O noapte în care bezna se amesteca parcă şi cu un fel de paloare, de unduire gelatinoasă, ceea ce îi sporea apăsarea. Căci întunericul, oricât de dens, dacă rămâne pur, are, totuşi, ceva liniştitor în el, e întuneric şi atât. O noapte neagră ca păcura nu e, în cele din urmă, decât o noapte neagră ca păcura... Pe când negura învălmăşită, gelatinoasă, în care naviga sărmanul Barbă-Cot nu avea franchețea aceasta. Era o noapte perfidă, neadevărată. O noapte înfricoşătoare, plină de neprevăzut şi de primejdii...

O noapte care, totuşi, se risipi treptat, lăsând să se zărească, undeva în față, o geană de lumină. Mai întâi ca o ceață alburie, fără consistență şi fără contur, apoi ca o suprafață nedefinită, din care întunericul fugise, în fine, ca un dreptunghi striat de gratii şi străbătut de razele ce cădeau exact pe locul unde zăcea Barbă-Cot.

Piticul izbuti să se sprijine pe coate şi razele îl izbiră drept în obraz, obligându-l să închidă ochii. Dar şocul acesta îl şi deşteptă aproape cu totul. Se trase mai la o parte din calea luminii intense ce năvălea prin ferestruică, deschise iarăşi, larg, ochii şi privi în jur. I se înfățişă o încăpere înaltă, neînchipuit de înaltă, dar strâmtă ca o celulă, cu pereții negri, din piatră, şi podită cu lespezi cenuşii, lunecoase. Peste lespezi fuseseră presărate paie şi papură. Într-unul din ziduri, se deschidea, aidoma unei ambrazuri, o fereastră îngustă, prin care pătrundea lumina. Alături de Barbă-Cot, pe paie, se aflau undițele şi traista cu peşte. „Unde mă aflu?" tresări Barbă-Cot, încă îndeajuns de ameţit pentru a nu simți decât nedumerire. „Cum de-am nimerit aici? E de-a dreptul uluitor!" Se ridică, mai întâi în genunchi, apoi în picioare, sprijinindu-se de zidul din stânga, şi înaintă, împleticindu-se, spre fereastră. Când ajunse în sfârşit acolo şi îşi lipi fruntea de gratii, îi inundară chipul razele soarelui în amurg. Un soare imens, roşu, înconjurat de o spuză

prăfoasă, planând deasupra munților — ca un vultur în flăcări. Dedesubtul lui, munții înşişi păreau incendiați, crestele lor, incandescente şi pustii, se ondulau în zare, tot mai tulburi şi mai nesigure, până se pierdeau cu totul, până ce dispăreau în depărtarea incertă. „Aşadar, îşi zise Barbă-Cot, ne apropiem de capătul zilei. De capătul unei zile... Iată, apune soarele. Ziua e pe sfârşite... Dar care zi?" Razele acelea, intense şi fierbinți, îi mângâiau fruntea, îl obligau să-şi mijească ochii, ferindu-şi-i, uşor, din bătaia lor. „Oare ce zi, ce zi?" murmură el din nou, simțind cum năuceala somnului se retrage din el, ca o ceață, şi cum, în urma ei, îl răscoleşte o greață ucigătoare. „Ce zi e asta?" mai şopti el şi brusc îşi aminti totul. Într-o clipită, ca şi când în tainițele memoriei sale s-ar fi aprins pe neaşteptate o lumină violentă, revăzu drumul spre râu, pescuitul, prânzul, apa izvorului. Când gândul ajunse aici, greața aceea cumplită îl chirci într-un spasm, îl zgudui. Apa izvorului... Iată, simțea încă în gură gustul dulceag de plantă strivită. Şi, deodată, ca într-o străfulgerare, i se arătă dinainte acea unduire maronie, ce tulbura valurile. „De acolo mi se trage!" rosti el, iluminat. „De la apa pe care am băut-o la amiază. Fiindcă izvorul nu mai era curat, căzuse în el seva unor ierburi adormitoare... Asta trebuie să fie".

Întrucâtva liniştit acum, deoarece găsise răspuns la una din întrebările ce-l frământau, Barbă-Cot reîncepu să cerceteze împrejurimile. Soarele scăpătase pe jumătate dincolo de munți, umbre lungi dungau dealurile şi fâşiile de fânețe. Barbă-Cot urmă liniile lor, dinspre munte spre sine, fixându-şi, unul după altul, o seamă de repere: „Iată, acolo e Podul de lemn, apoi Râul-cu-Anini, bulboana numită *La tun* şi casa lui moş Cicuță; dincolo sunt Grohotele, Câmpul cu ferigă, în partea cealaltă Izvorul şi Sălciile scorburoase... Fantastic!" exclamă el, uluit. „Dar e simplu, atât de simplu! Nici nu-mi vine să cred. Uite, uite drumul spre deal, pădurea... Va să zică aşa?" Barbă-Cot vru să privească în jos, dedesubtul ferestrei, şi, aplecându-se, îşi izbi bărbia de pervaz şi fruntea de gratii. Putu desluşi totuşi o parte din zid şi din incinta pustie, în care, peste tufele de alun şi peste ierburile sălbatice, se

lăsa înserarea. „Mă aflu, deci, în cetățuia părăsită”, şopti el îngândurat. „În una din odăile de sus, judecând după înălțimea la care mă găsesc. Dar cum de-am ajuns aici? Am venit singur? M-a adus cineva?”

Se frământa în zadar, scotocind cu înfrigurare în somnul memoriei. Un întuneric de nepătruns se întindea dincoace de clipele — ele însele tulburi — în care sorbise apa misterioasă a izvorului. Ştia doar atât, că undele reci îi înghețaseră sângele şi că se lipise de trunchiul cald, viguros, familiar al bătrânului anin. Apoi — nimic. Beznă şi tăcere, un abis gelatinos, din care revenise, cu greu, după destulă vreme... Ce se întâmplase, aşadar, între timp? Era de presupus că Barbă-Cot adormise acolo, rezemat de scoarța călduță a bătrânului anin, că se scufundase într-un somn profund, paralizant. Dacă era aşa, cum de ajunsese aici, în încăperea aceasta, situată la catul de sus al cetățuii părăsite? Nu exista decât un singur răspuns: îl cărase cineva. Nu era de crezut că fusese în stare să vină singur... Atunci îşi aminti acel foşnet bizar din tufişuri şi evenimentele se legară brusc între ele. „Am priceput”, murmură el. „Acum am înțeles, în sfârşit. Cineva, nu ştiu încă cine, mi-a pus o băutură adormitoare în apă, voind să mă ia şi să mă închidă aici...” Propriile gânduri îl speriară. „Cum adică să mă închidă?” Se întoarse fulgerător spre peretele din spatele său, cel opus ferestrei. Acolo era o uşă grea, de stejar, o uşă în mijlocul căreia se afla o uşiță, asemănătoare unui oblon, încuiată, desigur, şi ea, pe dinafară.

Barbă-Cot se apropie, prinse de clanță şi zgâlțâi. Zadarnic. Uşa nici nu se clinti, era masivă şi tenace, ca un zid. „Să bat?” se gândi el. „Nu, îşi răspunse, mai bine aştept. În cele din urmă, tot se va lămuri şi povestea aceasta.”

Şi, calm, înțelept, cum îi era felul, Barbă-Cot adună paiele la un loc, se aşeză deasupra şi aşteptă. El nu cunoştea nici amânarea, nici graba, nici nepăsarea, nici nerăbdarea. De aceea, pentru el, timpul nu se scurgea nici mai repede, nici mai încet decât îi stătea în fire. Şi orice lucru se găsea exact la depărtarea la care se găsea. Ca şi acum. Orele trecură egale şi clare, aducând cu ele mai întâi

înserarea deplină, apoi noaptea neagră, apoi noaptea inundată de lună. Barbă-Cot stătea pe grămăjoara de paie şi privea schimbările luminii la fereastră. Somn nu-i era. Dormise adânc, dormise destul, acum aştepta şi atât, pregătindu-se parcă pentru aventura pe care presimţea, pe care ştia că o va trăi. Aştepta şi îşi amintea nenumăratele peripeţii, nenumăratele întâmplări uluitoare pe care le străbătuse. Câte nu fuseseră, într-adevăr! Şi cât de fascinante se dovediseră toate. Dar, între ele, cea mai plină de farmec, cea mai aproape de sufletul lui rămăsese întâlnirea cu Dodoacă şi Biciuşcă. Încă şi acum, după atâta vreme, resimţea — la fel de vie — tristeţea despărţirii de ei. Retrăia dimineaţa aceea înmiresmată şi înflorită, îl revedea pe Lancelot urcându-i în şa şi ducându-i cu el, îi revedea pe Dodoacă şi pe Biciuşcă făcând semne de rămas-bun, se revedea pe sine... „De fapt, de ce mă întristez?" îşi zise el deodată. „Îi regăsesc, în închipuire, de câte ori doresc. Au plecat, e drept, dar, dacă mă gândesc bine, suntem cu toţii, împreună, oricând şi oriunde."

Şi îşi reluă aşteptarea, se lăsă cuprins de febra viitoarelor peripeţii, aşa cum se lăsă cuprins de razele reci şi argintate ale lunii, ce se oprise parcă în dreptul ferestrei şi privea înăuntru.

CAPITOLUL IV

În care facem cunoştinţă cu Matrac, ciudatul, înfricoşătorul locatar al cetăţuii părăsite

Îl smulse din reverie scrâşnetul unor balamale neunse şi, în aceeaşi clipă, o lumină chioară, gălbuie şi tremurândă, umplu încăperea.

— Ce faci, amice, tot mai dormi?

Era glasul puternic şi hârâit al unui ins, ce-şi vârâse, prin deschizătura din uşă, capul uriaş şi braţul drept, de care spânzura un felinar.

— A, te-ai trezit! rosti el iar, dezgolindu-şi într-un rânjet dinţii rari, strâmbi, plantaţi în mijlocul unei bărbi stufoase, zbârlite, la fel de zbârlite ca şi pletele ce-i înconjurau chipul. Uite, ţi-am adus ceva de mâncare... Şi, retrăgându-şi, pentru o clipă, capul din chenarul oblonului, îşi strecură braţul stâng, în care ţinea un fel de gamelă. Apoi, cu sforţări caraghioase, gâfâind, îşi trecu din nou capul prin deschizătură. Acum stătea înghesuit, ca împăiat, cu amândouă mâinile şi cu ţeasta vârâte în interiorul încăperii. După mărimea capului, a gâtului şi a braţelor, Barbă-Cot înţelese că are de-a face cu un individ mătăhălos, cu unul din acei bărbaţi puternici, robuşti, dar greoi, la trup şi la minte. O fiinţă stupidă şi primejdioasă...

— Haide, răcni matahala. Vino şi ia gamela. Nu ţi-e foame?

Barbă-Cot îl privea, însă, îngândurat, fără să se clintească. Individul avea o frunte îngustă, năpădită de un păr aspru şi des, nişte ochi mici şi apropiaţi de rădăcina nasului, o căutătură opacă şi sigură de sine. În apele ei nu se citea decât un început de nedumerire.

„Trebuie să fie cam prostănac”, gândi Barbă-Cot, în timp ce uriaşul îl cerceta, la rândul său, curios şi intrigat. „Prostănac de-a binelea. Uite cum stă, nici nu-i trece prin minte că o asemenea poziţie e şi incomodă şi... periculoasă...”

Şi în mintea lui Barbă-Cot se înfiripă un gând, încă tulbure, încă nedesluşit, un gând de care el însuşi abia dacă ar fi putut să-şi dea seama.

— Nu vrei să mănânci? De ce? stărui uriaşul. De ce te holbezi aşa la mine? Dacă ţi-e foame şi vrei să mănânci, bine, dacă nu, treaba ta. N-o să stau eu acuma să te rog...

— Cine eşti? îl întrerupse Barbă-Cot.

Celălalt deschise larg ochii, ca şi cum întrebarea — cu totul firească — l-ar fi surprins peste măsură.

— Eu? îngână el, după ce-şi reveni din uimire. Păi, nu mă cunoşti?... A, da, da. E drept, n-ai de unde. Dar ai să mă cunoşti în curând, strigă el, izbucnind într-un râs îngrozitor: Ha, ha, ha... De fapt, reluă, înecându-se, ai şi început să mă cunoşti. Nu?

Şi râse iarăşi, din toate puterile, zgâlţâind gamela, din care săriră câţiva stropi pe podea, şi felinarul, a cărui flacără pâlpâi şi proiectă pe ziduri un amestec schimbător de lumini şi de umbre.

— Eu sunt Matrac, amice. Acesta e numele meu. Matrac. Şi nu am o slujbă oarecare. Pariez că nici măcar nu bănuieşti cu ce mă îndeletnicesc. Ei, află că sunt slujitorul vestitului vraci Merlin, de care cred că ai auzit... Sau mă înşel?

Matrac se opri şi-l privi pe Barbă-Cot cu subînţeles:

— Nu mă înşel, aşa-i? Ha, ha, ha... Nici pomeneală să mă înşel. Ehei, amice, reluă el după o scurtă pauză, rău ai făcut supărându-l cândva pe Merlin, ascultă-mă pe mine...

De data aceasta, Barbă-Cot tresări cu adevărat. Nu mai era de glumă. Fireşte că ştia cine e Merlin. Ştia, din păcate, prea bine. Nu fusese Merlin, prigonitorul prietenilor săi Dodoacă şi Biciuşcă? Nu din pricina blestematului de vrăjitor îi alungase Lancelot pe cei doi? Toate necazurile bunilor lui prieteni aveau drept cauză uneltirile vraciului. Şi acum ce mai punea la cale acest Merlin? Cum de putuse el, Barbă-Cot, să creadă că pocitania a dispărut, că-i va lăsa în pace? Lancelot spusese atâta doar, că nu l-a mai găsit, că rătăceşte pe undeva, în timpul şi în spaţiul fără sfârşit. Iar el, naivul de Barbă-Cot, a nădăjduit că Merlin nu mai este sau că, măcar, a uitat afrontul pe care Dodoacă şi Biciuşcă i l-au adus, fără să vrea şi fără să ştie... Că a uitat şi acea presupusă ofensă şi ajutorul dat de Barbă-Cot celor doi... Or, iată că Merlin n-a uitat nimic şi că Barbă-Cot e acum în puterea lui. Cât despre Dodoacă şi Biciuşcă, cine ştie care le e soarta...

„Trebuie să aflu cât mai multe de la prostovanul acesta", îşi zise Barbă-Cot, încercând să-şi păstreze calmul. „Abia după aceea voi căuta o cale de a ieşi din primejdia în care mă găsesc. Primejdie ce s-ar putea să-i ameninţe şi pe prietenii mei..."

— Ai amuţit? îi întrerupse gândurile Matrac. Ce naiba faci? Am înţepenit tot aşteptând să te hotărăşti...

Şi, pentru a-şi mai odihni braţele şi grumazul, şi le trase dincolo, dispărând pentru câteva secunde.

— Dacă nu vrei mâncare, zise el, ivindu-se iar, spune şi te las în pace. O să mă chemi tu, când te-o îmboldi foamea. De altfel, continuă el pe alt ton, mâine plecăm, avem de străbătut un drum lung, două-trei zile de mers, trebuie să prinzi puteri, să rezişti... Îmi închipui că nu vrei să te duc în spate. Eu, oricum, n-am de gând să fac aşa ceva. Deci, ar fi mai bine să mănânci, ți-am adus o fiertură grozavă... Hai, lasă mofturile, în curând trebuie, într-adevăr, să pornim la drum...

Barbă-Cot îl aținti cu privirea.

— Să pornim la drum? întrebă el. Încotro să pornim la drum?

— Ei, încotro! râse Matrac. Asta-i bună! Ai să vezi tu încotro. Plecăm spre un loc foarte, foarte frumos. Uite, fiindcă eşti aşa de curios, am să-ți spun. Spre un loc din cale-afară de încântător. Unde, pe deasupra, te vei întâlni cu nişte prieteni de-ai tăi... Ei, ce zici?

Uriaşul vorbea rar, cu o intonație glumeață, apăsând câte un cuvânt, zâmbind cu înțeles, ridicând, la răstimpuri, vocea.

— Nişte prieteni foarte buni, insistă el. Ha, ha, ha... Ce-o să vă mai bucurați când vă veți revedea. Ha, ha, ha...

— Şi dacă nu vreau să merg? îl întrerupse Barbă-Cot.

Matrac se opri din hohotit şi, schimbându-se brusc la față, rosti cât se poate de grav şi de amenințător:

— Atunci mă obligi să te leg, să-ți torn pe gât licoarea ce te-a adormit ieri şi să te car aşa, ca pe un balot, până la Castelul de calcar... Dar te asigur că n-ar fi bine pentru nici unul dintre noi. Pentru mine, fiindcă aş asuda din greu, iar pentru tine... Ție aş avea eu grijă să-ți fac viața şi mai amară...

„Castelul de calcar!?" înregistră Barbă-Cot. „N-am auzit de el până acum. Probabil acolo-i bârlogul vraciului şi al slujitorului său. Va trebui să-mi păstrez firea şi să-l trag de limbă..."

— Ascultă, Matrac, rosti el cu voce tare. Eşti, într-adevăr, mai voinic decât mine. Poți, dacă vrei, să mă legi şi să mă duci în spate. Dacă-i aşa – şi aşa este –, atunci nu pricep de ce nu m-ai legat încă de ieri... De ce ai mai întârziat, dându-mi băutura aceea, aducându-mă aici şi aşa mai departe? Sau, de ce, o dată adormit,

nu m-ai umflat în cârcă şi n-ai plecat cu mine cu tot spre castelul acela de calcar? Nu era mai simplu pentru tine să fi pornit încă de ieri? Ce rost a mai avut popasul de aici, noaptea aceasta?

— S-ar fi putut şi-aşa, admise Matrac. Adică s-ar fi putut să te adorm şi să te iau pe sus, purtându-te, ca pe un sac, până la castel. Căci nici nu putea fi vorba să te prind şi să le leg neadormit. Te-ai fi zbătut, ai fi strigat după ajutor, toată pădurea ar fi aflat ce se întâmplă. Iar Merlin mi-a atras atenţia să fac totul în cea mai mare taină... Dar gândeşte-te şi tu, chiar aşa, adormit, cum te-aş fi dus eu atâta drum fără să fiu văzut? Ce-ar fi zis unul şi altul, întâlnindu-mă, cu tine, legat fedeleş, pe umeri? E mult mai bine să ne înţelegem şi să călătorim ca doi prieteni... Ţi-am spus doar, Merlin doreşte ca nimeni să nu bănuiască nimic, dispariţia ta să treacă neobservată, măcar o vreme... În plus, adăugă el, nici nu eşti chiar aşa de uşor. M-aş fi deşelat cu ditamai piticul în cârcă... Atâta drum! De aici, pe râu în sus, până-n inima muntelui, la izvoare... Oho! Ce s-o mai lungim: de ajuns, tot vei ajunge la castel, iar dacă te împotriveşti, va fi rău de tine şi de prietenii tăi. Resemnează-te.

Lui Barbă-Cot nu-i scăpară amănuntele privitoare la locul unde se afla Castelul de calcar şi la calea de urmat într-acolo. Dar nu comentă în nici un fel cuvintele uriaşului.

— De ce, glăsui el, doreşte Merlin ca nimeni să nu bănuiască nimic? Iartă-mă, dar nu înţeleg. Doar el e puternic, nu cred că se teme de mine şi de prietenii mei...

— Este, se repezi Matrac. Dar nu ca altădată. Vrăjile lui nu mai au putere peste tot, ci numai în Castelul de calcar. Sunt legate de un lucru mărunt, de un singur lucru, pe care însă — zise el deodată, dându-şi seama că vorbise prea mult — nu ţi-l dezvălui, oricât ai stărui.

— Nici nu stărui, îl linişti Barbă-Cot. Nu mă interesează nici vrăjile lui, nici de ce lucru anume sunt legate ele. Nu pricep însă cum de ai ştiut că voi veni aici, în apropiere, la pescuit... Şi apoi, cum ai fi procedat, dacă mă însoţea unul dintre prietenii mei? Numai întâmplarea a făcut să fiu singur. Văd că ai adus şi undiţele

şi peştele. De ce? Purtarea ta este atât de încâlcită, încât îmi dă dureri de cap, zău aşa...

Matrac zâmbi, clătină din cap cu un aer plin de viclenie, se retrase dincolo, să se odihnească nițel, şi, după puțin timp, reapăru.

— Să le luăm pe rând, zise el. Cât priveşte pescuitul, m-am interesat. Am întrebat în dreapta şi-n stânga unde poți fi găsit, m-am prefăcut că habar nu am, şi am aflat, în cele din urmă, la han, că ai obiceiul să vii, în primele zile ale lui septembrie, la pescuit, aici, lângă cetățuia părăsită. Ce-ți închipui? strigă el, triumfător. E mai bine de-o săptămână de când dau târcoale pe-aici, aşteptându-te. Iar dacă te însoțea careva, m-aş fi descurcat eu într-un fel oarecare. În cel mai rău caz, vă luam pe amândoi sau pe toți trei. Ha, ha, ha! râse el iarăşi, sigur de sine. Norocul lor că au rămas acasă. De altfel, ceilalți nu mă interesează, n-am nimic cu ei. Pentru tine, numai pentru tine am bătut calea până aici... Cât despre undițe şi peşte, de ce să le fi lăsat acolo? Eu sunt strângător, gospodar, poate ne trebuie. În afară de asta, adăugă el, clipind din ochi, luându-le am şters orice urmă. Se ştie că ai plecat la râu, dar acum nimeni nu va şti dacă ai şi ajuns acolo sau nu. Ei, ce zici? Bine plănuit, nu-i aşa? Dar hai o dată, răcni el. Ori iei gamela, ori plec, m-am săturat să stau aşa, spânzurat peste uşă...

— Matrac, îl întrerupse iar Barbă-Cot, în a cărui minte gândul acela tulbure, abia înfiripat, se contura tot mai limpede. Nu mi-e foame deocamdată. Te-aş ruga, dacă nu te superi, să revii peste câteva ceasuri. Atunci poate am să mănânc şi, în orice caz, vom clarifica totul între noi. Îți promit însă, de pe acum, că nu voi striga după ajutor, că nu voi scula pădurea în capul tău. Poți să fii liniştit în privința aceasta.

— Îmi promiți? întrebă Matrac, nevenindu-i să creadă că lucrurile au mers atât de uşor. Nu vei striga deloc, deloc? Nu-ți vei chema prietenii să te scoată din încurcătură?

— Nu, răspunse Barbă-Cot. La ce bun? Nu-i voi chema. Îți promit, ai cuvântul meu...

— Foarte bine, foarte bine, mormăi Matrac. Eşti un băiat deştept. Ți-ai dat repede seama cu cine ai de-a face, nu-i aşa? Ehei,

cu Matrac nu-i de glumit. Mă bucur că ai priceput atât de iute lucrul acesta... Bine, mă întorc mai târziu.

Şi uriaşul, încântat, tocmai voia să-şi scoată iarăşi capul şi braţele din odaie, când Barbă-Cot îl opri:

— Stai, numai o clipă. Spune-mi atâta doar: ce voi face la Castelul de calcar? Aş putea şti de ce mă duci acolo?

Matrac îl privi uluit şi izbucni în râs. Hohotea cu atâta poftă, că felinarul şi gamela dănţuiau nebuneşte, izbindu-se, din când în când, de uşă, ba chiar uşa însăşi, lovită de pieptul şi de ceafa uriaşului, scârţâia din ţâţâni.

— De ce te duc acolo? Ha, ha, ha! urla Matrac, sufocându-se de atâta râs. Vrei să ştii ce vei face la Castelul de calcar? Ha, ha, ha! O, te vei distra de minune, poţi fi sigur de asta. Şi nu vei fi singur, nu, vei avea companie, vei fi între prieteni... Ţi-am zis doar şi mai înainte, te vei întâlni cu nişte buni prieteni acolo...

Şi iar râse cu lacrimi, holbându-şi ochii saşii către Barbă-Cot, care îl privea neclintit.

— Ce vrei să spui? întrebă încet Barbă-Cot. Cum adică mă voi distra? Ce înţelegi tu prin asta? Îmi dau seama că, de fapt, glumeşti, că încerci să-ţi baţi joc de mine. Cum adică voi fi între prieteni? Ai spus-o şi mai înainte, într-adevăr...

Matrac încetase să râdă, avea acum o uitătură tâmpă, încărcată de cruzime.

— Simplu, articulă el, răguşit Te voi zvârli în pivniţele castelului. Castelul este clădit peste nişte peşteri de calcar, cu ape ce curg în adânc, cu stalactite şi stalagmite. E mult calcar acolo. Şi sunt o sumedenie de varniţe părăsite. Numai câţiva din pereţii laterali ai peşterilor sunt de granit, de granit negru, înnegrit de umezeala aceea veşnică. După cum îţi poţi imagina, e un loc încântător. Mda! Atâta doar că nu-l vei mai părăsi niciodată. Dar — cum îţi spuneam — nu vei fi singur. Da, da. Stăpânul meu, vraciul Merlin, s-a gândit la toate. Repet: vei fi între prieteni...

— Vorbeşte desluşit, strigă Barbă-Cot. Ce tot o-ntorci şi-o răsuceşti? Care prieteni?

— Oho! Ia te uită, a prins mutul glas, se minună Matrac. Eşti nerăbdător să afli care din prietenii tăi se ofilesc în beciul castelului. Ei bine, îţi mai aminteşti de Dodoacă şi de Biciuşcă? Sau i-ai uitat? Oricum, Merlin nu i-a uitat. N-a uitat jignirea pe care i-au adus-o atunci, demult, când s-au mirat de urâţenia lui, şi nici jignirea pe care tu i-ai adus-o, găzduindu-i...

Barbă-Cot înlemnise. Privea chipul uriaşului, clătinând din cap în neştire.

— Merlin nu iartă, completă Matrac. Se răzbună întotdeauna. Şi acum se va răzbuna.

Dar Barbă-Cot părea că nu-l aude.

— Nu se poate, murmură el. Nu-i cu putinţă...

— Ba e, îl contrazise Matrac. De altfel, ai să te convingi în curând. Dar acuma mă duc, am amorţit de când stau aşa.

Îşi trase cu precauţie capul, lovindu-se cu bărbia de pervaz, apoi braţele, oftă uşurat şi dispăru în negura coridorului. Oblonul se închise cu zgomot surd, în lemnul uşii. Dar, numaidecât, se deschise iar şi chipul lui Matrac umplu, ca un spectru, cadrul ferestruicii.

— Am uitat ceva, zise el, rânjind. Nu-i vorba doar de Dodoacă şi de Biciuşcă. Şi Lancelot, stăpânul şi protectorul lor, e cu ei. Doar tu mai lipseai. Acum, însă, te-am înhăţat şi pe tine. Vă vor putrezi oasele, pe veci, în pivniţele Castelului de calcar.

După care ferecă oblonul şi se îndepărtă, tropăind pe lespezile reci şi sonore.

CAPITOLUL V

În care Barbă-Cot izbuteşte să scape din cetăţuia părăsită

Barbă-Cot, năuc, fără un gând, ascultă zgomotul paşilor lui Matrac, până când aceştia se pierdură undeva, în tainiţele, în

labirintul cetăţuii. Luna coborî simţitor spre apus, îşi trimise razele, ca şi atunci când răsărise, în zăbrelele ferestrei, apoi lunecă lin după munţi. Un întuneric ciudat, fărâmiţat, ca un nor de cenuşă, umplu încăperea. Şi liniştea ascundea în sine un fel de freamăt, un ţiuit mărunt şi nerăbdător, ca o încordare, ca un tremur. „Vin zorile", îşi zise deodată Barbă-Cot, şi mintea lui, goală până atunci de orice gând, începu să lucreze încet, după legea ei, mestecând amintiri, impresii, cuvinte, proiecte. Dar Barbă-Cot nu-şi dădea încă seama de tot ce se petrece acolo, în străfundurile sufletului său. Cele ce i se întâmplaseră şi cele aflate de la Matrac îl copleşiseră cu totul, îi tulburaseră limpezimea aceea a simţirii şi a minţii, care ne face să fim mereu prezenţi între fiinţele şi lucrurile ce ne înconjoară. Dar mecanismele raţiunii lucrau, fără ca el să ştie, şi lucrau în favoarea lui şi a prietenilor lui. „Se apropie zorile", repetă el, absent, ca şi când un altul ar fi rostit cuvintele acestea, chemându-l, avertizându-l. „Se apropie zorile, trebuie să mă grăbesc." Şi, chiar în secunda când vorbele acestea îi rătăceau prin creier, Barbă-Cot se reculese, tresărind, şi privi cu alţi ochi în jur, cu nişte ochi uimiţi, întrebători, ca ieşiţi dintr-un vis. „Trebuie să mă grăbesc", se înverşună glasul lăuntric, urcând, ca o rază plăpândă, din abisurile fiinţei. „De ce? De ce să mă grăbesc? Ce anume să fac?" se adresă voinţa lui Barbă-Cot îndemnului stăruitor din adânc. „Ce trebuie să fac?"

Şi iată, într-o frântură de clipă, gândul acela nedesluşit, care-i dăduse târcoale mereu, se lămuri pe deplin, se arătă, neînchipuit de clar şi de puternic, luminându-i fiinţa, până în cele mai ascunse cotloane. „Vai, cât timp am pierdut!" murmură Barbă-Cot. „Te pomeneşti că s-or fi scurs câteva ceasuri bune de când zac aşa, în amorţeală, în letargie. Or, nu e vremea acum de stat cu mâinile-n sân. Nu e vreme de irosit. Acuşi vine Matrac..."

Se ridică şi prinse să se descingă în grabă, desfăcându-şi, cu mişcări iuţi şi sigure, brâul de lână, ţesut în diferite culori, lung de trei-patru metri. Brâul acela, şi frumos şi rezistent, îi fusese dăruit, cândva, de un vechi prieten de-al lui, pe nume Ion, când Barbă-Cot trecuse prin sat şi îi călcase, ca în nenumărate alte rânduri, pragul.

Barbă-Cot se descinse, deci, şi — când isprăvi — îndoi brâul şi făcu la mijloc un laţ. Apoi se piti lângă uşă, se ghemui jos, la baza ei, şi zvârli, de mai multe ori, laţul spre uşiţa de sus, măsurând atent distanţele, potrivind amploarea mişcării şi depărtarea braţului de corp. În cele din urmă, mulţumit, încetă aceste manevre stranii şi se puse din nou pe aşteptat, cu inima bătându-i rar şi intens, sub presiunea uriaşă a emoţiei.

Nu aşteptă mult. O jumătate de oră să fi trecut? Sau o oră întreagă? Barbă-Cot n-avea de unde să ştie. Oricum, asta nu mai prezenta mare importanţă acum, când hotărârea sa era luată şi pregătirile pentru înfăptuirea ei terminate. În fine, poate că se scursese mai bine de o oră, totuşi... Fapt e că, deodată, paşii uriaşului se făcură auziţi. La început rari, apăsaţi, unul greu, izbind piatra, celălalt târşâit — ca o uşurare. Liniştea cumplită a zorilor făcea perfect perceptibile diferenţele acestea. „Auzi-l, urcă, acum e pe scări”, gândi Barbă-Cot „Aşa cum am bănuit, odaia în care mă aflu e la catul de sus al cetăţuii.” Într-adevăr, însuşi ecoul paşilor proba că uriaşul străbate scara spiralată din inima zidirii. De pildă, sunetul iscat de o călcătură nici nu apuca să se stingă, preluat şi amplificat cum era de cutia de rezonanţă a turnului, că îl şi ajungea din urmă zgomotul pasului următor. Atunci, cădeau împreună în golul de sub trepte, ca într-o bolgie, ca într-o văgăună. Şi acolo li se adăuga un nou cuplu sonor, apoi altul şi altul, însoţind înaintarea lui Matrac spre coridorul de sus cu un vuiet persistent şi înfricoşător.

De-a lungul culoarului, rezonanţa era cu totul alta. Ritmică, egală cu sine, decisă. Ameninţătoare. Tot mai ameninţătoare, cu fiecare clipă, cu fiecare pas. Lipit de lemnul greu şi lunecos al uşii, Barbă-Cot auzea cum creşte, secundă de secundă, zgomotul paşilor lui Matrac pe lespezile coridorului. Făcea eforturi să-şi stăpânească neliniştea, să-şi oprească tremurul braţului. Un pas, încă un pas. Rap! Rap! Şi iarăşi: Rap! Rap! Încă un pas, şi încă unul... Apoi, tăcere. Un mormăit. Clinchetul cheilor. Lunecarea lor pe verigă. „Acum”, îşi zise Barbă-Cot, lăsându-se într-un genunchi şi încordându-şi întregul trup. „Acum!”

Uşiţa se deschise şi căpăţâna lui Matrac, ţepoasă ca un tufiş, cu pata alburie a obrazului undeva la mijloc, pătrunse în încăpere.

— Ei, micuţule, tot nu te-a răzbit foamea? răcni el numaidecât. Ei? Uite...

Dar nu mai apucă să termine ce avea de spus. Într-o clipită, Barbă-Cot lansă laţul şi cuprinse necruţător grumazul lui Matrac. Braţele uriaşului erau dincolo de uşă, nu se putea ajuta de ele. Şi Barbă-Cot ţinea zdravăn de brâu, înfăşurându-i, de câteva ori, capetele, pentru mai multă siguranţă, în jurul cârligelor de la zăvoare.

— Descuie uşa, zise el. Descuie uşa, altfel vei pieri.

Şi, pentru a fi mai convingător, smuci cu putere de brâu.

— Nuuu! urlă uriaşul, înecându-se. Nuuu! Dă-mi drumul, dă-mi drumul... Nuuu!...

Ochii îi ieşiseră din orbite, erau injectaţi şi plini de lacrimi, un fir de salivă i se scurgea din colţul gurii şi se risipea în barbă.

— Să ştii că nu glumesc, zise Barbă-Cot. Nu-mi place deloc ce fac, dar n-am de ales. Tu şi cu Merlin m-aţi împins la aceasta. Eu sunt paşnic din fire, voi m-aţi obligat să mă apăr, voi, cu vicleniile, cu uneltirile şi răutăţile voastre...

Şi Barbă-Cot trase iarăşi de laţ, silindu-l pe uriaş să se aplece, atât cât îi îngăduia deschizătura, spre podea.

— Nuuu! gemu el. Şi prinse să lovească disperat cu genunchii şi cu braţele în uşă. Se auzi gamela rostogolindu-se pe dale, apoi un zgomot de sticlă spartă.

— Aha! strigă Barbă-Cot, praf s-a făcut felinarul! Ştii ceva? M-am răzgândit, nu te mai sugrum. Nu mai e nevoie. O să arzi de viu, ca un şobolan, nenorocitule!

— Nuuu! urlă iarăşi uriaşul, îngrozit, zvârlind din picioare pentru a îndepărta de lângă sine resturile felinarului. Dar petrolul se vărsase şi, acum, desigur, ardea molcom, întinzându-şi flăcările palide în jurul tălpilor lui Matrac. Limbile acelea de foc îi cuprindeau, treptat, gleznele şi urcau, sinuoase, spre genunchi.

— Deschide uşa, îl sfătui Barbă-Cot. Înţelege o dată că nu ai scăpare. Eu, oricum, voi ieşi de aici, fie că-mi deschizi, fie că nu.

Voi aştepta să arzi, va arde, poate, şi uşa... La o adică mă strecor şi prin uşiţa de sus. Dar n-aş avea nici o bucurie să te văd în flăcări. Aşa că e mai înţelept să m-asculţi. Fă bine şi deschide. Ai cheia de la uşa mare la tine?

— Da! răcni Matrac, scos din minţi. O am, fireşte c-o am, dar nu-ţi deschid. M-ai păcălit, ticălosule!

Privirea lui, care, înnebunită de ciudă şi de groază, împăienjenită de sânge, aproape că nu mai vedea nimic în jur, se concentră o clipă, îşi recăpătă, cât de cât, vigoarea şi se aţinti, încărcată de o ură nesfârşită, asupra lui Barbă-Cot.

— Cum vrei, zise acesta calm. N-ai decât să nu deschizi. Un individ cu voinţa ta este, într-adevăr, în stare să îndure chinul arderii de viu. Nu-i aşa?

În acel moment, uriaşul scoase un strigăt îngrozitor şi, zbătându-se, se izbi violent cu ceafa de dunga deschizăturii. Genunchii săi loveau atât de tare în uşă, încât lemnul suna adânc şi îndesat, părea că va ceda, că se va sparge.

— Vezi? zise Barbă-Cot. A început să te mistuie focul. Ascultă de mine, e mai cuminte să deschizi. Te rog să mă crezi, îţi repet, îmi pare rău că am ajuns aici. Dar tu eşti de vină. Eu am inimă bună: dacă deschizi şi mă laşi să plec liniştit, uite, îţi promit, îţi desfac laţul.

— Nuuuu! gemu stins Matrac, pe al cărui obraz se prelingea un pârâiaş de sânge. Se rănise, desigur, la ceafă când cu izbitura aceea. Nuuu! reluă el.

Dar Barbă-Cot îşi dădu seama, după mişcările uriaşului, că acesta scotoceşte în buzunar după chei...

Nu se înşela. Peste câteva clipe, fierul zăvorului scrâşni, barele se mişcară şi Barbă-Cot împinse uşa exact atât cât să poată trece, cât să se strecoare afară din încăperea unde fusese ostatic, din încăperea unde se zbătuse o noapte întreagă, ca într-un coşmar. Acum uşa grea a încăperii era deschisă, şi el, Barbă-Cot, datorită isteţimii sale, era iarăşi liber...

Se făcuse ziuă. În coridor pătrundea, prin ambrazuri, suficientă lumină pentru a găsi scara ce ducea la catul de jos şi la ieşirea din

cetățuie. Barbă-Cot îşi întoarse privirile într-o parte şi-n alta, scrutând întunecimea ce se risipea. Alături, Matrac se agita furios, scuturându-şi picioarele, pe care fluturau câteva flăcărui încăpățânate. Umezeala lespezilor le slăbise pe celelalte, abia mai pâlpâiau, atingând, fără vlagă, tocul uşii şi saboții de lemn ai matahalei. Pe glezne, însă, unde, neîndoios, căzuseră o sumedenie de stropi încinşi, când se spărsese felinarul, se desluşeau arsuri uşoare, pielea era înroşită şi acoperită cu urme de funingine.

— Uite, îți slăbesc laţul, îi spuse Barbă-Cot. Vei putea scoate capul şi, apoi, vârându-ți brațele, vei izbuti, cu oarecare strădanie, să te dezlegi. Îți va lua ceva timp, dar, înțelege-mă, am şi eu nevoie de un anumit răgaz pentru a mă îndepărta. Ce să fac? Nu am încredere în tine, nu te pot dezlega cu totul încă de acum. Dar focul îl sting eu...

Şi, văzând o ploscă enormă la brâul lui Matrac, întrebă:

— Apă ai în plosca aceasta?

— Apă, răspunse Matrac. Ce vrei cu ea?

— Să sting focul.

— Nu! zbieră Matrac, acoperind plosca cu palma. Lasă plosca în pace. Îmi trebuie apa. Mai bine ard de viu decât s-o arunc. Lasă plosca la locul ei. Stinge cu haina...

— Bine, îl linişti Barbă-Cot, nedumerit de înverşunarea subită a celuilalt De ce urli aşa? N-am de gând să-ți iau plosca, fii pe pace.

Şi ucise flăcările, pe rând, acoperindu-le cu haina, strivindu-le, sufocându-le.

— Degeaba te bucuri, îl amenință Matrac, cu o voce răguşită. Tot te prind eu. Nu scapi tu de mine. Iar până atunci, vor plăti prietenii tăi suferința şi umilința mea de acum. O să am grijă să plătească şi pentru pedeapsa pe care o voi primi eu de la Merlin. Nu las eu nimic neplătit, poți fi sigur de asta...

— N-o să ai prilejul să te răzbuni, îi răspunse Barbă-Cot. Îmi voi salva prietenii, să ştii!

— Ha, ha, ha! râse uriaşul. Nu mai spune! Îi vei salva? Mă faci să râd, deşi mă dor toate alea. Hai, mai bine dezleagă laţul şi

cară-te. Îți făgăduiesc că n-o să alerg după tine, deocamdată e pace între noi... Cât despre prietenii tăi... Auzi vorbă: îi salvează! Zău că mă faci să râd, habar n-ai ce vorbeşti.

Şi scoase un fel de geamăt sacadat, un râs care numai râs nu era, un horcăit ce-ți dădea fiori.

Barbă-Cot nu mai zise nimic. Desfăcu brâul din cârligele zăvoarelor, îşi luă traista cu peşte, undițele şi porni grăbit înspre scări. Ajuns lângă balustrada de piatră, se opri:

— Ascultă, Matrac, rosti el, e treaba ta dacă mă crezi sau nu. Dar să ştii că-mi voi scoate prietenii de sub puterea ta şi a lui Merlin. Eu nu mă tem de voi. Şi, oricât ați fi voi de puternici, eu sunt mai puternic decât voi. Ține minte.

Matrac răspunse ceva, dar Barbă-Cot nu-l mai auzi. Coborî scările în goană, ajunse în coridorul de la parter şi alergă spre ieşire. Zorii îl întâmpinară, livizi, cenuşii, învăluindu-l în răcoare şi în mireasma crudă a ierburilor şi a copacilor înceţoşați, somnoroşi. Îi era frig, un fior îl scutură din creştet la călcâie. „Oboseala", gândi el. „Oboseala îşi spune cuvântul. Mă voi odihni o zi, două şi apoi..." Intră în fânul unduitor, străbătu poiana şi se afundă în pădure. Nici măcar nu-şi mai întoarse privirea spre cetățuia părăsită, cu negura, cu scările, cu coridoarele şi odăile ei, cu silueta hidoasă a lui Matrac, rămasă undeva, în urmă, tot mai tulbure şi mai neclară, aidoma unui vis cumplit, aidoma unui coşmar.

Barbă-Cot înainta pe potecuța din pădure, se grăbea înspre casă, împins parcă din spate de razele soarelui ce tocmai răsărise. ‚A fost un vis, a fost aievea?" se întreba el, din timp în timp. „Poate că am adormit pe malul râului şi am visat totul..." „Nu, n-a fost vis", îşi răspundea tot el. „Din păcate, n-a fost vis... Căci nu m-am trezit pe malul râului. Numai dacă nu cumva totul, totul e un vis. Oricum, va trebui să mă adâncesc în acest vis până la capăt..."

Soarele se înălțase pe cer, cerul era senin, viața îşi dezvelea, încă o dată, nesfârşita ei frumusețe. „Sunt fericit", se gândea Barbă-Cot. „Mă apropii de casă. Voi rămâne pe loc câteva zile, voi

chibzui ce şi cum, pe urmă... Pe urmă voi porni în căutarea prietenilor mei. Da, aşa voi face..."

Cărarea şerpuia printre trunchiuri, stropită cu soare şi cu pete de umbră. Nu se zărea nici un nor, cât de mic, cât de neînsemnat şi de risipit, pe bolta albastră. „Ce toamnă frumoasă!" şopti Barbă-Cot. „Mă bucur că am izbutit, totuşi, să prind ceva peşte. Ciudat! Mă întorc liniştit, cu tolba plină, ca şi când nimic nu s-ar fi întâmplat. Şi, de fapt, câte s-au întâmplat în noaptea aceasta! Se vor minuna Labă-de-Fier, Veselaş şi Pic când le voi povesti..."

Şi Barbă-Cot iuți pasul spre căsuța lui ocrotitoare şi tainică din inima pădurii. Acolo nicicând cei de teapa lui Matrac nu vor putea ajunge.

CAPITOLUL VI

În care Barbă-Cot şi prietenii săi țin sfat de taină în căsuța lor din pădure

Era noapte târziu, dar Barbă-Cot şi prietenii săi încă nu se culcaseră. Stăteau în jurul mesei şi se sfătuiau. Lampa le lumina chipurile îngrijorate, pâlpâia la răstimpuri, întreținea un joc complicat de umbre prin colțuri, pe pereți şi pe tavanul odăii.

— Pe scurt, atât am putut afla de la namila aceea, zise Barbă-Cot, încheindu-şi, pentru a nu ştiu câta oară, istorisirea. Că drumul urmează albia râului până sus, la izvoare, şi că locul unde se găsesc Dodoacă, Biciuşcă şi Lancelot se numeşte Castelul de calcar. Recunosc, e cam puțin, e, poate, prea puțin. Dar, oricum, e mai mult decât nimic.

— E de-ajuns, interveni Labă-de-Fier. Ştim care e calea, ştim şi direcția în care trebuie să mergem. Ba, dacă nu mă înşel, aminteai şi de cele două-trei zile necesare pentru a ajunge la țintă. Ştim încotro, ştim pe unde, ştim cât timp... Aşa că...

- Nu te pripi, îl întrerupse Barbă-Cot. Cunoaştem toate acestea şi e bine că le cunoaştem. Dar ceea ce nu cunoaştem e la fel de important. Nu avem habar pe albia căruia din cele trei râuri va trebui să urcăm. Fiindcă Matrac a pomenit de un râu, dar n-a spus şi care anume din cele trei e râul Castelului de calcar.

Tăcură. Era o liniște atât de profundă, încât se auzeau clar zbaterile flăcăruii în lampa ce trona în mijlocul mesei. Afară, vântul răvăşi frunzişul teilor şi câteva crengi atinseră fereastra.

— Cât o fi ceasul? întrebă Pic.

Nu-i răspunse nimeni. După o vreme, Barbă-Cot se ridică, se duse la fereastră şi privi imensitatea întunericului.

— Trebuie să fi trecut de miezul nopții, rosti el, domol, ca pentru sine. Luna e jos, dincolo de pădure, spre râu.

— Nu vă e foame? îndrăzni iar Pic. Nici n-am cinat, cu atâtea discuții. Hai, nu mâncăm? Să pregătesc cina?

Dar nici de data aceasta nu primi răspuns. Barbă-Cot scruta întunericul de afară, iar Labă-de-Fier şi Veselaş rămăseseră pe scaunele lor, îşi frământau mâinile în neştire, privind țintă spre tăblia mesei.

Pic nu se descurajă însă. Tiptil, pentru a nu stânjeni gândurile celor trei, ieşi din încăpere şi se îndreptă spre bucătărie. Întârzie o vreme, apoi reapăru cu ceşti şi farfurii, cu slănină, brânză şi roşii, cu pâine şi fructe.

Haideți, zise el, haideți la masă. Se poate vorbi şi aşa, lângă masa cu bucate. Mai ales tu, Barbă-Cot, ar trebui să guşti ceva, eşti obosit, te-a sleit întâmplarea aceasta îngrozitoare. Iar la prânz abia dacă te-ai atins de mâncare. Nu-i bine...

Barbă-Cot se depărtă de fereastră şi se aşeză iar pe scăunelul de unde se ridicase mai înainte.

— Ai dreptate, Pic, spuse el. Tot nu rezolvăm nimic, perpelindu-ne aşa, nemâncați şi osteniți. Haideți, într-adevăr, să mâncăm şi să ne culcăm. Vom vedea ce e de făcut mâine-dimineață. Sunt sigur că, în zori, cu mintea limpede şi odihnită vom găsi o ieşire.

Bucuros că a fost ascultat, Pic orândui bucatele şi îi îndemnă pe pitici să se înfrupte din ele. Dar ei, oricât se străduiau, nu puteau fi nici pofticioşi, nici veseli, vestea că Dodoacă, Biciuşcă şi Lancelot se ofilesc în beciurile umede ale Castelului de calcar nu le dădea pace. Pe chipurile lor se citeau tristeţea, îngrijorarea, dar şi o hotărâre neclintită. Mestecau îngânduraţi, fără a schimba o vorbă, fără a se privi, căutau un răspuns la aceleaşi întrebări chinuitoare: Unde o fi Castelul de calcar? Îl vom găsi oare? Şi, dacă îl vom găsi, vom izbuti să pătrundem dincolo de zidurile lui? Şi, dacă vom ajunge dincolo de ziduri, vom fi în stare să-i scoatem la lumină pe cei trei? Cum, prin ce act de curaj, prin ce probă de iscusinţă, prin ce vicleşug, îl vom putea învinge pe Merlin?

Ca nişte ghimpi, ca nişte vârfuri de lance, întrebările acestea cumplite le terorizau nu numai cugetul, ci parcă şi trupul. Sub loviturile lor, cei patru — căci nu numai piticii, dar şi Pic îşi pierduse liniştea — tresăreau, din când în când, invadaţi de spaimă. Îi aştepta, desigur, o luptă grea, o bătălie necruţătoare, în care ei vor trebui să biruie, prin răbdare şi pricepere, vrăjile şi răutatea lui Merlin.

— Am găsit! strigă deodată Barbă-Cot, cu ochii aprinşi. Am găsit! Cum de nu mi-am adus aminte mai devreme?

Speriaţi de strigătul neaşteptat al prietenului lor, ceilalţi tresăriră şi îşi întoarseră privirile nedumerite spre el. Barbă-Cot se uita la ei fără să-i vadă, chipul său se destindea încet, se lumina, încordarea care-l umbrise se risipea, ca prin farmec.

— Am găsit, murmura el, zâmbind fericit Acum ştiu tot ce trebuie să ştiu... Am găsit...

— Ce-ai găsit? ridică glasul, în cele din urmă, Labă-de-Fier. Spune o dată, nu ne mai fierbe.

Barbă-Cot îşi aşează palma pe braţul voinic al lui Labă-de-Fier, domolindu-l.

— Vă spun, prietene, cum să nu vă spun? zise el. Dar, o clipă, nici nu mi-a venit să cred că e atât de simplu. Ştii, mi-am adus dintr-o dată aminte că Matrac mi-a vorbit de nişte varniţe...

— Ei, şi?

— Cum ei şi? Aici e totul. Nu ne-am întrebat noi pe firul cărui râu va trebui să urcăm?

— Ba da, confirmă Labă-de-Fier. Dar asta e una şi varniţele... Ce legătură au varniţele?...

— Au. Eu ştiu ce legătură au şi, dacă te-ai gândi mai bine, ai descoperi că şi tu ştii. Adu-ţi aminte: numai pe unul din cele trei râuri au existat cândva acele cuptoare numite varniţe. Deşi piatră de var, calcar, se găseşte şi la izvoarele celorlalte. Varniţe, însă, doar pe malurile unui singur râu din cele trei s-au clădit. Şi râul acela este Râul-cu-Anini…

Barbă-Cot tăcu şi îl privi drept în ochi pe Labă-de-Fier. În liniştea ce se lăsă în odaie, nu se auzi decât răsuflarea grăbită a celor patru prieteni.

— Aşa e. Ai perfectă dreptate, şopti Labă-de-Fier. Ai perfectă dreptate...

— Deci, reluă Barbă-Cot, totul este limpede pentru noi. Nu mai orbecăim, cunoaştem exact ce avem de făcut. Mâine şi poimâine ne îngrijim de gospodărie, terminăm cât putem din treburile lunilor de toamnă — fiindcă nu ştim cât timp vom lipsi —, ne mai şi odihnim, facem pregătirile cuvenite, decidem cine pleacă şi cine rămâne acasă. Răspoimâine, în zori, pornim către munţi. Iar acum — la culcare! După atâta alergătură şi după atâta frământare, vom dormi neîntorşi. Uite, până şi luna s-a culcat. Acuşi se crapă de ziuă.

Spunând acestea, Barbă-Cot se ridică de la masă, deschise fereastra şi inspiră cu lăcomie aerul răcoros şi pur al nopţii de septembrie. Pădurea dormea. Numai râul îşi făcea auzit murmurul până aici, râul care, aidoma gândului, aidoma sângelui, este fără odihnă.

Barbă-Cot ascultă îndelung rumoarea îndepărtată a valurilor, apoi închise geamul, oftând. Ceilalţi rătăceau deja în lumea viselor. Era vremea să se vâre şi el în aşternut. Stinse lampa, se întinse pe pat şi adormi numaidecât, cu chipul întors spre fereastra în care sclipea lumina cenuşie a zorilor.

CAPITOLUL VII

În care Barbă-Cot şi Labă-de-Fier se pregătesc să plece spre Castelul de calcar

Cele două zile care îi despărţeau de călătoria spre Castelul de calcar, zile încărcate de tot felul de treburi (lemne pentru iarnă, culesul fructelor şi al legumelor pentru conserve, curăţirea sobelor şi alte asemenea îndeletniciri) şi agitate de gândul plecării, se scurseră neînchipuit de încet. Dar, cum-necum, trecură până la urmă. Între timp, cei patru se sfătuiseră şi hotărâseră: Barbă-Cot şi Labă-de-Fier urmau să-i înfrunte pe Merlin şi pe Matrac. Veselaş şi Pic vor aştepta acasă, străduindu-se să ţină gospodăria în bună rânduială, ca şi în alte daţi.

— Uite cum vom proceda, zise Barbă-Cot, în seara de dinaintea plecării. Bagaj prea mult nu avem, doar săculeţul cu merinde şi câteva haine de schimb. Putem, aşadar, să călătorim ziua întreagă, cu un scurt popas, pentru prânz. În felul acesta, mâine, către seară, vom ajunge la Grigorie cărturarul, prietenul meu. El are o casă încăpătoare, plină de cărţi, de pergamente, de manuscrise, şi e întotdeauna bucuros de oaspeţi. Ne va găzdui, sunt sigur, o noapte. Locuinţa lui e aşezată pe panta lină a muntelui, acolo unde Râul-cu-Anini primeşte un mic afluent, Ibrul. E o oază de linişte şi de verdeaţă...

— Şi de acolo? îl întrerupse Labă-de-Fier.

Barbă-Cot ridică îngândurat din umeri.

— Mda! mormăi el. De acolo n-am idee cum ne vom descurca. Vreau să spun cum ne vom descurca cu dormitul peste noapte. Ce să zic? În cel mai rău caz, ne vom cuibări într-o scorbură, într-o peşteră, pe sub vreo stâncă... Dar, de descurcat, ne vom descurca noi cumva. S-ar putea să ne îndrepte chiar Grigorie cărturarul spre casa vreunei cunoştinţe, a unui cioban, a unui pescar, a unui pădurar, cine ştie...

— E munte, locuințele sunt rare în părțile acelea, nu se lăsă Labă-de-Fier. Dar, mă rog, asta nu ne va împiedica să mergem şi să ajungem unde ne-am pus în gând.

— Firește. Ne vor ajuta, ne vor ocroti şi muntele şi codrul. Noi suntem frați cu codrul, să nu uiți asta...

Tăcură, fiecare cu gândurile sale. Numai ecoul cuvintelor lui Barbă-Cot părea că răsună încă între pereții albi şi calmi ai odăii, în înserarea liniştită.

— Şi când o să vă-ntoarceți? îndrăzni Veselaş. Eu abia aştept să reveniți. Poate îi aduceți cu voi pe Dodoacă şi pe Biciuşcă...

— Şi pe Lancelot, se repezi Pic. O să fim mulți atunci, va trebui să mai clădim o odaie, să ne mărim căsuța... Poate chiar vom înălța o altă căsuță alături, nu?

Barbă-Cot zâmbi, mângâindu-l pe creştet.

— O să clădim, de ce nu? zise el. Cât despre întrebarea ta, Veselaş, ce să-ți răspund? Nu pot spune cât va dura călătoria aceasta, pe care trebuie s-o facem, deşi n-am dorit-o. S-ar putea să dureze şi o lună, două, după cum s-ar putea să dureze şi-o săptămână...

— Sau..., şopti Labă-de-Fier, cu un glas înecat, ca şi când nu s-ar fi adresat cuiva anume, ci ar fi răspuns propriilor temeri. În mintea lui, oricât s-ar fi străduit să o alunge, se ivea, din când în când, imaginea acelor subterane, în care zăceau prietenii lor şi unde şi ei, Barbă-Cot şi Labă-de-Fier, ar fi putut ajunge.

Barbă-Cot îl privi.

— Nu, zise el. Nici să nu-ți treacă prin gând aşa ceva. Merlin nu va izbuti să ne prindă şi să ne închidă în Castelul de calcar. Dimpotrivă, noi vom câştiga bătălia aceasta. Ne vom elibera prietenii şi-l vom alunga pe Merlin. Dacă nu suntem încredințați că aşa va fi, nu vom izbândi, încheie el, cu o voce clară şi hotărâtă.

Tăcerea se lăsă iarăşi, câteva clipe, în încăpere.

— Să nu crezi că, de fapt, mi-e frică, zise Labă-de-Fier. Atâta doar că am dat drumul închipuirii şi...

— Deocamdată, îl întrerupse Barbă-Cot, nu închipuirea, ci fapta ne este de folos. Închipuirea, firește, are şi ea rostul ei, dar

acum e mai bine să stea deoparte. Căci s-ar putea să sporească, fără temei, dimensiunile primejdiei... De altfel, ştiu că eşti un suflet tare şi că mă pot bizui pe tine. La drept vorbind, fără tine nici nu cred că m-aş descurca.

Liniştea îi învălui, atotstăpânitoare. Se înnoptase. Erau obosiţi, trebăluiala neîntreruptă şi încordarea se făceau simţite. Lângă uşă aşteptau, gata şi ele de drum, traista cu mâncare — slănină, brânză, carne, ouă fierte, pâine, mere şi nuci — şi legătura cu schimburi. Barbă-Cot îşi roti privirea prin încăpere, cercetându-şi, apoi, prietenii, pe rând.

— De fapt, zise el, adresându-se lui Veselaş şi lui Pic, care stăteau pe partea opusă a mesei, nu este chiar cu neputinţă să lipsim ceva mai mult. E bine să cunoaşteţi asta. Dar, dacă se va întâmpla aşa, voi să nu vă speriaţi, totuşi. Şi să nu ne bociţi. Fiindcă vom reveni. Vom ieşi, până la urmă, din catacombele lui Merlin — admiţând că va reuşi să ne înhaţe — şi ne vom întoarce acasă. Ţineţi minte: întotdeauna e mai tare cel care ştie să aştepte, cel care e stăpân pe sine şi are răbdare...

Veselaş şi Pic îl priveau cu ochii măriţi. Şi deodată pe obrajii celui dintâi se rostogoliră câteva lacrimi:

— Nu ne speria, Barbă-Cot! rosti el cu o voce tremurată. Te rog, nu ne speria...

— Of, prietene! râse Barbă-Cot. Nici nu trebuie să vă speriaţi. V-am spus ce v-am spus numai aşa, ca să ştiţi că nu este cu totul de neprevăzut şi o asemenea întorsătură a lucrurilor... Voi se cuvine să fiţi înţelepţi şi să nu vă pierdeţi încrederea.

Noaptea care urmă se scurse repede, dar fu tulbure şi neliniştită. Un somn agitat, chinuitor, le lăsă celor patru prieteni umbre vineţii sub ochi şi un fel de ceaţă persistentă, apăsătoare, pe creier. Dimineaţa, Pic fierse în grabă ceaiul şi încropi câte ceva de-ale gurii. Dar Barbă-Cot şi Labă-de-Fier abia dacă gustară. Cât despre Veselaş şi Pic, ei nici măcar nu se atinseră de bucate.

— Voi de ce staţi şi vă uitaţi la noi? îi întrebă Barbă-Cot. De ce nu mâncaţi?

— Mai târziu, mai târziu, răspunse Pic. Noi rămânem acasă, nu de noi e vorba acum. Mâncați voi, vă așteaptă o zi grea. De ce stați în picioare? De ce vă grăbiți așa? Nu vă plac bucatele? Dacă nu vă plac, fac numaidecât altele..., îi tot dăscăli el, neliniștit.

Barbă-Cot nu mai zise nimic. Sorbi ultima înghițitură de ceai și puse ceașca pe masă.

— Ești gata? se întoarse el spre Labă-de-Fier.

— Gata, rosti acesta.

— Atunci, să mergem!

Îi îmbrățișară pe Veselaș și pe Pic, luară merindea și hainele de schimb, apoi, cuprinși dintr-o dată de plăcuta emoție a drumului, coborâră treptele căsuței spre codrul încă înnegurat, spre codrul iubitor și nesfârșit, ce unește, în chiar trupul lui, și câmpia și râul și muntele.

CAPITOLUL VIII

În care Barbă-Cot și Labă-de-Fier, călătorind din zori și până-n seară, pe malul Râului-cu-Anini, ajung la căsuța lui Grigorie

Barbă-Cot și Labă-de-Fier o luară pe cărare la vale, înviorați de răsuflarea proaspătă a pădurii. Soarele răsărise și — acolo unde razele lui răzbăteau prin desimea frunzișului — roua se aprindea în nenumărate culori, iradiind timid semiobscuritatea dintre trunchiuri. Din loc în loc, însă, focul solar năvălea din plin, în luminișuri, aidoma unui torent ce s-ar fi prăbușit în adâncimea unei fântâni. Acolo, ierburile grele de rouă se clătinau lin, atinse de fluturi și de păsări mărunte, multicolore. Apoi, cărarea se afunda, din nou, sub bolți compacte de verdeață, și trunchiurile reînchegau țesătura lor fără capăt. La poalele dealului, copacii se răreau, lăsând loc fânețelor. Câteva căprioare și un țap tânăr pășteau în

iarba ce le ajungea până mai sus de pântece. Îi ocoliră şi intrară pe un drumeag argilos, străjuit de tufişuri înalte, în care vibrau fructele de porumbe. Stejarii umpluseră iarba cu o puzderie de ghindă, la prima cotitură îi întâmpină un pâlc de cireşi, ale căror roade se uscaseră de mult pe crengi. Desigur, păsările şi alte vietăţi se înfruptaseră pe săturate, dar nu putuseră răzbi mulţimea cireşelor cu carnea pietroasă şi dulce.

— Ia te uită câte au rămas! se minună Barbă-Cot. Păcat de ele. Am fi putut culege şi noi pentru dulceaţă...

— A cules Veselaş, îi răspunse Labă-de-Fier. Avem o mulţime de borcane cu dulceaţă. Dar în anul acesta au fost cireşe ca niciodată.

Treptat, pe măsură ce coborau la şes, aninii erau tot mai numeroşi şi mai falnici. Arbori frumoşi, cu lemn roşcat şi frunza amară, îndrăgostiţi de limpezimea şi cântecul apelor ce abia au ieşit dintre munţi.

— Ne apropiem de râu, anunţă Labă-de-Fier. De altfel, era şi timpul. Soarele e în crucea amiezii.

În scurtă vreme, într-adevăr, oglinzile Râului-cu-Anini se zăriră printre copaci. Murmurul lui îi întâmpinase încă de la primii paşi, încă de când ieşiseră pe poarta casei, îi însoţise tot timpul, ca un tovarăş nevăzut de călătorie, crescuse mereu, preschimbându-se într-un fel de vuiet umed, asurzitor.

Se opriră pe mal şi priviră valurile înspumate, ce ocoleau stâncile, prăbuşindu-se, încercând să le atingă vârful şi prăbuşindu-se iarăşi. Un nor de stropi, de spumă şi de ceaţă, plana deasupra râului. Razele soarelui se încâlceau în pâcla aceasta, o incendiau, presărând în valuri o spuză subţire şi mişcătoare. De pe mal, Barbă-Cot cerceta cărarea ce ducea în susul râului, către izvoare. Era pietroasă, neumblată, urca lin, ca un şarpe alburiu, urmând cursul neliniştit al apei.

— Mergem? întrebă el.

Labă-de-Fier nu-i răspunse. Stătea nemişcat şi privea în adâncimea bulboanei de sub tălpile lor.

— Ei, ce faci? îl strigă Barbă-Cot, zâmbind. Ai uitat că până deseară trebuie să fim la Grigorie?

— N-am uitat, cum era să uit? zise Labă-de-Fier. Dar am văzut imaginile noastre, oglindite în râu. Uite ce ciudat le clatină apa!

Barbă-Cot scrută şi el adâncimile verzui ale bulboanei. Apa făcea nenumărate cercuri, plimbându-şi meandrele ample şi sfărâmând, ca pe-un scrum, razele soarelui lângă maluri. Era o oglindă clară, oarecum înspăimântătoare, e drept, o oglindă în care se distingeau, până în amănunt, chipul, staturile celor doi pitici, unduitoare ca nişte plante de apă…*Abyssus abyssum invocat*...

Se desprinseră de mal şi începură urcuşul. Pădurea de anini dispăru pe nesimțite, mai întâi nucii, apoi stejarii luându-i locul. În crângul de nuci făcură popasul de prânz. Se aşezară pe prund, sub un nuc uriaş, în al cărui frunziş — el însuşi cât o mică pădure — zburdau zeci de veverițe. Apariția celor doi oaspeți necunoscuți nu le sperie câtuşi de puțin, după cum nu sperie nici păstrăvii ce se apropiau încrezători de mal şi culegeau, din valuri, bucățile de carne aruncate de Barbă-Cot.

— Acum, zise Barbă-Cot, strângând resturile prânzului şi îndesându-le-n traistă, mergem întins până la Grigorie. Am mâncat, ne-am odihnit, trebuie să ne grăbim. De fapt, adevărata aventură abia de acolo începe, de mâine-dimineață...

Labă-de-Fier încuviință. Era trecut de amiază şi mai aveau de străbătut o bucată bună de drum.

Dar muntele se desluşea tot mai clar, umplând, cu prezența lui, orizontul. De fiecare dată când pădurea se dădea la o parte, pieptul lui țestos, tăiat în două de albia râului, le ieşea înainte. Şi tot mai aproape, cu fiecare pas. „Iată desişurile de răchite, murmură Barbă-Cot, ca pentru sine. Iată şi pantele cu viță de vie. Şi câmpul cu jaleş şi runcurile... Iar acolo, spre dreapta, primele varnițe...”

În cele din urmă, când soarele se pregătea să apună, atinseră malurile pustii şi fermecătoare ale Ibrului, acel râuşor ce venea de undeva, din ascunzişurile muntelui.

— Am ajuns, zise Barbă-Cot, oprindu-se pe mal şi rostogolind cu piciorul câteva pietricele în apa uimitor de limpede ce curgea

grăbită, fascinată, spre râul viguros de alături. Iată casa lui Grigorie.

— Unde? întrebă Labă-de-Fier, care nu o descoperise încă.

— Acolo.

Şi Barbă-Cot întinse braţul spre o cotitură a pârâului. În acel loc se zărea, între nişte fagi înalţi şi rămuroşi, o căsuţă de lemn, cu prispă şi ferestre înguste.

— Acum o văd, spuse Labă-de-Fier. Ce bine că am sosit înainte de căderea nopţii.

— Aşa-i, confirmă Barbă-Cot.

Şi piticii grăbiră pasul spre căsuţa ascunsă între fagi, mai că alergau, cuprinşi de nerăbdare, topindu-se parcă în înserarea rapidă a muntelui.

CAPITOLUL IX

În care Barbă-Cot şi Labă-de-Fier, după o noapte petrecută sub acoperişul lui Grigorie, pornesc mai departe spre Castelul de calcar. Întâlnirea cu Nanu şi Zane

Au rămas la Grigorie până a doua zi către prânz. Noaptea fusese destul de rece, Grigorie făcuse focul în sobă şi au stat toţi trei, îndelung, la taifas, cu chipurile luminate de flăcări. Grigorie nu auzise nici de Matrac, nici de Merlin, nici de Castelul de calcar. E drept că el trăia retras, ca un filozof, ca un cărturar împătimit ce era, preocupat numai şi numai de pergamentele lui şi de micuţul observator astronomic, pe care şi-l încropise în podul casei. Acolo îşi petrecea majoritatea nopţilor senine, cercetând, prin lunetă, luna şi stelele şi încercând să le priceapă căile şi destinul de nepătruns. Iar zilele şi le trecea citind şi dormitând, fie afară, pe prispă, când era soare şi cald, fie în odaie, la gura sobei, pe vreme închisă şi friguroasă.

— Ce-mi povestiți voi este de-a dreptul uimitor, zisese el. Mă şi mir că vestea despre toate acestea n-a ajuns până la mine. Dar, pe de altă parte, cum v-am spus, eu sunt cam singuratic. Aşa mi-e firea. Locuiesc departe de drumuri umblate şi de aşezări. Rar când îmi deschide cineva uşa... Aşa că nu vă pot fi de prea mare folos...

— Nu-i nimic, îl liniştise Barbă-Cot. Vom pleca mai departe şi vom găsi noi castelul acela, dacă există cu adevărat... Cam cât mai avem de mers până la izvoarele râului?

Grigorie se gândise o clipă, încreţindu-şi fruntea înaltă şi senină.

— Eu ştiu? murmurase el. O zi şi jumătate, cel mult două. Însă deseară veţi ajunge la un sălaş, aşezat chiar la marginea de jos a platoului. Acolo trăiesc doi crescători de cai, prieteni vechi, oameni foarte de treabă: Nanu şi Zane. Să mergeţi la ei de-a dreptul, să nu vă sfiiţi. Le spuneţi că mă cunoaşteţi şi vă vor primi numaidecât. De fapt, oricum v-ar găzdui, aici nimeni nu calcă legile ospitalităţii. Şi ei cu atât mai puţin.

A doua zi, când Barbă-Cot şi Labă-de-Fier se pregăteau de plecare, Grigorie adăugase:

— S-ar putea ca Nanu şi Zane, care umblă în toate părţile cu caii lor, să ştie unde se află Castelul de calcar şi să-i cunoască pe misterioşii lui locatari. Dacă e aşa, atunci aveţi mare noroc. Fiindcă ei vă vor arăta drumurile, drumeagurile şi cărăruile muntelui, vă vor învăţa să vă apropiaţi, nevăzuţi, de zidurile castelului. Să ştiţi, vă vor fi, în toate, de mare ajutor...

Grigorie nu se înşelase. Când, după un urcuş înspăimântător, pe cheiurile râului, printre varniţele prăbuşite, Barbă-Cot şi Labă-de-Fier poposiră, în sfârşit, în casa crescătorilor de cai şi le spuseră cine sunt şi ce-i mână încoace, Nanu şi Zane îşi scoaseră, alene, lulelele din gură şi clătinară din cap, a nedumerire şi îngrijorare.

— La grea treabă v-aţi înhămat, oftă Nanu, apucând cuţitul şi începând să taie pâinea. Era înalt şi genunchii i se ridicau mult deasupra mesei joase şi rotunde, în jurul căreia se aşezaseră toţi patru. Cum stătea uşor aplecat, părul, negru şi des, îi acoperea fruntea şi ochii întunecaţi, iscoditori.

— Grea, foarte grea, confirmă Zane, în timp ce împărţea în farfurii o fiertură groasă de cartofi şi de carne. Şi ziceţi că Grigorie nici n-a auzit de Merlin, de Matrac şi de Castelul de calcar? râse el, dintr-o dată, privindu-şi oaspeţii pe rând. Era un om vesel, scund şi voinic, cu părul blond şi ochii albaştri.

— Nu, n-a auzit, răspunse Barbă-Cot. Dar nu e de mirare. Îndeletnicirile lui îl absorb cu totul şi-l ţin mereu pe lângă casă.

— Aşa e, aşa e, îi dădu dreptate Nanu. Pe deasupra, el e mai departe decât noi de castel. Nici chiar noi n-am ştiut până acum un an şi ceva că vraciul s-a pripăşit acolo... Dar, hai, mâncaţi, fraţilor, sunteţi flămânzi şi sleiţi de puteri.

Barbă-Cot şi Labă-de-Fier se înfruptară cu poftă din fiertura fierbinte, uitând, pentru o vreme, de Merlin, de Matrac şi de Castelul de calcar. Soarele apunea, dincolo de nişte culmi însângerate, râul se zbuciuma nevăzut în adâncul prăpastiei, aerul rece al muntelui le dădea celor doi pitici, frânţi de atâta drum, un soi de ameţeală. Pe panta repede ce se avânta către vârf, caii păşteau, răzleţi, iarba puternică şi deasă ca peria. În jurul lor, pe platoul deschis, razele se risipeau, ezitând parcă să se stingă şi desenând, în urma cailor, umbre imense.

— Va să zică, reluă Barbă-Cot, numai de câtva timp a sosit Merlin la Castelul de calcar. Şi înainte de asta ce era cu castelul? Locuia cineva acolo?

— Ce să fie? răspunse Zane. Nu locuia nimeni. E un castel părăsit, un fel de cetate în ruină, nu se poate şti dacă l-a clădit cândva mână de om sau l-a măiestrit apa, care a săpat şi a rotunjit, în fel şi chip, stânca de calcar. Ei, şi într-o bună zi, în vălmăşagul acela cu mai multe etaje, a apărut o hidoşenie de om. L-a văzut Andrei, băiatul care păzeşte herghelia, l-a văzut de departe cum se plimbă, în amurg, pe crestele zidului...

— Dar, înainte de a-l zări Andrei pe Merlin, îl întrerupse Nanu, ne-am pomenit cu Matrac. Cu el am făcut mai întâi cunoştinţă. De la matahala asta am aflat că pe stăpânul castelului îl cheamă Merlin şi că e vrăjitor... Cu Matrac am schimbat câteva vorbe, acolo, la marginea plaiului, în locul unde s-a aciuat...

Barbă-Cot şi Labă-de-Fier îi priviră miraţi pe crescătorii de cai.

— Cum adică, întrebă Barbă-Cot, Matrac nu locuieşte împreună cu Merlin, în Castelul de calcar?

— Nuuu, exclamă Nanu. El şi-a construit o barbacană, exact la izvorul unui pârâu care curge către cetate şi se pierde în pântecele ei. Pe malul pârâului aceluia, Gomnuşa se numeşte, era, de altfel, şi singura cărare către cetate, către Castelul de calcar. Dar Matrac a împrejmuit izvorul şi râuleţul cu un gard şi a bătătorit bine calea, până sub ziduri. Atât. El stă pitit în barbacană şi Merlin în castel. Iar râuleţul curge dinspre Matrac spre Merlin, păzit — de ce oare? — cu străşnicie de uriaş...

— Şi un alt drum într-acolo nu mai există? interveni Labă-de-Fier.

— Nu. De-o parte şi de alta, stânca e netedă, dreaptă, ca un perete. Într-o parte sunt izvoarele Râului-cu-Anini, în cealaltă, izvoarele Râului-cu-Plopi. Platoul acesta, pe care-l vedeţi — noi ne aflăm jos, la baza lui — urcă, îngustându-se, ca un triunghi, până la barbacana lui Matrac. Iar de acolo coboară lin spre Castelul de calcar. Cetatea este, de fapt, un masiv găunos, ca un fagure, prin care se răspândesc, şopotind, apele pârâiaşului de care v-am vorbit.

Nanu tăcu o vreme. Apoi adăugă:

— Prietenii voştri zac probabil în peşterile din adânc, unde tavanele picură fără oprire...

De data aceasta tăcură cu toţii îndelung. Acum, Barbă-Cot şi Labă-de-Fier ştiau la ce se puteau aştepta. Nanu şi Zane le spuseseră tot ce doriseră să afle. Şi tot ce era necesar să afle. Da, dar cum vor izbuti să pătrundă în Castelul de calcar? Nu exista decât un singur drum spre porţile lui şi drumul acela era străjuit de Matrac. Era greu de crezut că vor reuşi să-l înşele pe uriaş. Şi, chiar dacă vor reuşi, cum să treacă pragul castelului, cum să străbată în inima lui, fără a fi observaţi de Merlin? Nu se îndoiseră, firește, că va fi greu, foarte greu, dar, câtă vreme totul era încă

neclar, păstraseră în străfundul sufletului o nădejde obscură, care, însă, acum, se risipise...

— V-aţi întristat? rupse tăcerea Nanu. Vă înţeleg, dar nu e bine, totuşi, să vă pierdeţi încrederea. Până la urmă, poate că veţi ieşi la liman. Uite ce vă sfătuiesc eu: deocamdată — odihnă. Iar mâine, veţi pleca imediat după prânz, ca să ajungeţi la coliba lui Andrei o dată cu întunericul. De ce? Fiindcă Matrac, a cărui barbacană e la cel mult o bătaie de puşcă, ar putea să vă vadă dacă aţi sosi pe lumină. Are o lunetă, cu care cercetează, din când în când, împrejurimile. Cu Andrei s-a obişnuit, nu se mai teme de el. Şi nici de noi nu se mai teme. Dar voi, nişte străini, i-aţi trezi tot felul de bănuieli. De fapt, pe tine, Barbă-Cot, te-ar şi recunoaşte numaidecât...

— Ai dreptate, încuviinţă Barbă-Cot. E foarte înţelept ce spui. Aşa o să facem.

— Prin urmare, continuă Nanu, ajungeţi noaptea, îi spuneţi lui Andrei cine sunteţi şi că veniţi de aici, de la sălaş. O să vă ajute. Nu ştiu cum veţi face, nu ştiu în ce fel veţi trece la treabă. O să vedeţi voi acolo, la faţa locului. Poate n-ar fi rău dacă — ascunşi prin tufişurile din jur — aţi iscodi, o zi-două, sau chiar mai multe, cu ce se îndeletniceşte Matrac, dacă i-aţi observa deprinderile. Nu? Ce părere aveţi? Poate chiar el, fără să vrea şi fără să bănuiască măcar, vă va arăta calea spre Castelul de calcar...

— E drept ce spui, îl aprobă iarăşi Barbă-Cot. Îţi vom urma sfatul, prietene. Ne-ai fost de mare ajutor. Îţi mulţumim. Amândurora vă mulţumim, ne-aţi dat şi curaj şi sprijin...

— De ce să ne mulţumiţi? se miră Zane. Era de datoria noastră să vă dăm o mână de ajutor. Matrac ne face şi nouă destule necazuri. Ne împiedică să ne adăpăm caii la pârâu, ne-a luat câţiva armăsari, numai aşa, fiindcă i-au plăcut lui, apoi i-a părăsit în munte şi ei au dispărut. I-or fi mâncat lupii, cine ştie... Acum, Matrac ne ameninţă că ne va lua alţii... Noi am fi fericiţi să izbândiţi. Vom face o petrecere de pomină, cu toţii, aici la sălaş, când vă veţi întoarce.

Între timp, se înnoptase şi caii, care păscuseră prin apropiere (ceilalți, cei mai mulți, erau departe, în vârful platoului, la herghelia lui Andrei), se adunaseră, cuminți, lângă sălaş. Era târziu. Nanu şi Zane îi conduseră pe oaspeți într-o odaie plină de şei şi de hamuri, unde îi aşteptau două paturi încărcate de pături. Iar ei ieşiră în noaptea înstelată şi rece, să-şi adape caii şi să-i închidă în grajduri.

CAPITOLUL X

În care Barbă-Cot şi Labă-de-Fier, despărțindu-se de Nanu şi Zane, se îndreaptă spre coliba lui Andrei

Barbă-Cot şi Labă-de-Fier se treziră o dată cu soarele. Razele lui drepte, prăfoase, transformaseră încăperea într-un fel de explozie mută şi neclintită. Barbă-Cot deschise fereastra şi se aplecă peste pervaz, înfiorat de răcoarea tăioasă a dimineții. Soarele se legăna uşor pe culmea unei stânci cenuşii, ce se ridica în stânga sălaşului, pe malul celălalt al Râului-cu-Anini. Podul de raze, sprijinindu-se cu un capăt pe stâncă şi cu altul pe sălaş, păstra dedesubt o umbră deasă, argintată la bază de un strat de brumă.

Nanu şi Zane se treziseră mai devreme. Barbă-Cot îi zări la vale, pe platou, în urma cailor. Paşii lor şi ai animalelor desenaseră în iarba brumată dâre negre, adânci, ca nişte brazde. Pe buza prăpastiei, aşezați la distanțe aproape egale unul de celălalt, patru câini uriaşi scrutau, neclintiți, depărtările, ca nişte sfincşi.

— Brr! Ce frig e! murmură Barbă-Cot.

Labă-de-Fier stătea pe pat şi îl privea, încă plutind, cu voluptate, în apele rarefiate ale somnului.

— Să închid fereastra? Ți-e rece? îl întrebă Barbă-Cot, amuzat de chipul năuc al prietenului său.

— Nu, mormăi Labă-de-Fier. Dar ne-am sculat prea devreme. Am mai putea dormi niţel. Aşa ne-am înţeles aseară: că vom porni mai departe abia pe la prânz. Şi atunci? De ce ne-am trezit?

— Bine, bine, zâmbi Barbă-Cot. Cine spune că trebuie să te dai jos din pat? Dormi, frăţioare, dormi fără grijă, mai e până la ora plecării, ai dreptate.

Dar, chiar să fi vrut, Labă-de-Fier n-ar mai fi fost în stare să se culce din nou. De altfel, cuprins de bucuria curată a începutului de zi, încetă să se mai alinte cu moţăiala şi bodogăneala lui. Se îmbrăcară agale, inspirând aerul limpede al dimineţii, şi coborâră la râu să se spele. Soarele nu străbătea încă până în profunzimea văii, apele erau întunecate şi pline de spumă. În lungul albiei, spre izvoare, râul despicase adânc, rosese răbdător, fără milă, trupul cenuşiu al rocii, construind un adevărat labirint de tunele, statui, peşteri şi poduri dantelate, un labirint în care închipuirea însăşi se pierdea. Nimic nu avea început şi sfârşit în întocmirea aceea: podul devenea, pe nesimţite, peşteră, peştera se subţia în tunel, tunelul se oprea într-o statuie stranie, înfăţişând când o domniţă, când un cavaler de demult, statuia îşi prelungea braţul sau pieptul într-un pod înfricoşător, zvârlit peste delirul râului. Nici chiar râul nu părea să aibă început şi sfârşit, într-atât izvoarele sale erau greu de găsit şi vărsarea departe. Nici chiar râul, stăpânul labirintului...

Barbă-Cot şi Labă-de-Fier îşi limpeziră ochii în valurile negrăit de reci şi de clare, apoi reveniră la sălaş. Nanu şi Zane îi aşteptau pe prag, pufăind din lulele.

Acolo şi-au petrecut şi ei toată dimineaţa — pe prag. Niciodată timpul nu s-a scurs mai desfătător şi mai iute. Nici de cuvinte nu aveau nevoie. Peisajul grăia parcă şi pentru ei. Când soarele atinse stâncile dinspre apus, cele ce străjuiau cursul Râului-cu-Plopi, îmbucară ceva — o felie de pâine, puţină slănină şi brânză.

— E timpul să plecaţi, le zise Nanu. O ţineţi tot pe lângă râu, albia lui vă va duce la casa lui Andrei.

Şi porniră. Nanu şi Zane îi conduseră până jos, pe prund, unde se opriră o clipă să-şi ia rămas bun. După care, fără a mai întoarce capul, Barbă-Cot şi Labă-de-Fier o luară pe cărarea reavănă ce însoţea râul. Curând, bolovanii uriaşi şi cotiturile drumului îi răpiră vederii.

CAPITOLUL XI

În care Barbă-Cot şi Labă-de-Fier îl cunosc pe Andrei şi încep, împreună cu acesta, pânda în apropierea barbacanei lui Matrac

În coliba lui Andrei era întuneric beznă, dar era cald şi plăcut, mirosea a fân, a vatră, a piatră de munte. Barbă-Cot şi Labă-de-Fier îi atinseseră pragul mai târziu decât se socotiseră, mult după miezul nopţii. Noroc că era senin şi răsărise luna, altfel n-ar mai fi putut înainta. La un moment dat, cărarea se despărţise de mal şi o luase la stânga, pe un povârniş. Erau poalele unei pajişti montane, prin mijlocul căreia potecuţa se desena alburie în noapte.

— Cred că ne apropiem de colibă, şoptise Barbă-Cot peste umăr.

Labă-de-Fier, care rămăsese un pic în urmă, nu răspunsese, dar grăbise pasul.

Era o linişte înaltă şi senină, luna scânteia deasupra platoului, numai la margini, unde se ghiceau izvoarele celor două râuri, se agitau două mări de beznă.

În clipa aceea, se auzi lătrat iute de câini şi două matahale se repeziră, de undeva, dinspre pâcla argintată a vârfului, spre cei doi pitici. Câinii hămăiau furioşi şi amenințători, barându-le drumul, se lansau, se retrăgeau uşor şi iar înaintau, arătându-şi colții ascuțiți şi scânteietori. Curând, însă, în spatele lor, pe potecă, se ivise silueta voinică a unui bărbat, care liniştise animalele şi îi întrebase cine sunt şi ce doresc. Era înalt, bine legat şi purta plete. În mâna dreaptă ținea o toporişcă scurtă şi ageră, ca o mică halebardă.

Bucuroşi, piticii îl strigaseră pe nume, apoi îi spuseseră că vin de la Nanu şi Zane şi că ar vrea să meargă înăuntru, să stea de vorbă pe îndelete. Au multe să-i spună, dar n-o pot face aici, pe potecuță, e mai potrivit să stea de vorbă în casă, dacă li se îngăduie acest lucru...

— Fireşte, zisese Andrei, cu glas domol. Dacă v-au trimis Nanu şi Zane, sunteți ca şi frații mei. Mergem în colibă şi ne sfătuim cât poftiți şi despre ce poftiți.

Asta şi făceau de o bună bucată de vreme. Stăteau pe nişte scăunele de lemn, lângă uşa deschisă a colibei şi se sfătuiau.

— Aşadar, rosti Andrei, vreți să ne furişăm în apropierea barbacanei lui Matrac...

— Da, răspunse Barbă-Cot. Altă cale de a afla ceva din tainele castelului se pare că n-avem.

— Aşa e, confirmă Andrei. Atunci, când se luminează de ziuă trebuie să fim lângă barbacană. Sunt nişte tufişuri acolo, nişte tufişuri dese şi încâlcite. Matrac nu ne poate vedea dacă ne strecurăm în inima lor.

— Cu condiția să ajungem înainte de a se trezi el, interveni Barbă-Cot.

— Fireşte. Dar o să ajungem. Matrac are obiceiul să se scoale destul de târziu, după ce răsare soarele.

— Şi ce face toată ziua? întrebă Labă-de-Fier.

— Eu ştiu? N-am urmărit, nu m-a interesat. Doar ce-am văzut aşa, de la distanță, trecând pe alături, cu caii. Stă la soare,

mănâncă, mai merge la castel... Dar cel mai adesea am băgat de seamă că şade pe o buturugă, lângă izvor, şi moţăie...

— Şi castelu-i departe?

— Nu, clătină Andrei din cap. O să-l vedeţi numaidecât, de la barbacană în jos şi puţin înspre dreapta. E înalt, plin de turnuri, de colţuri şi de creneluri.

Andrei se căută prin buzunare, scoase luleaua, apoi iasca, amnarul şi scăpără. Aprinse tutunul şi trase câteva fumuri. Lumina micuţului jar dezveli din întuneric un chip bărbos şi doi ochi verzi, îngânduraţi.

— Dacă aveţi de gând să începem pânda chiar de azi, zise el, ar cam fi timpul s-o luăm din loc. Nu e mult de mers, dar o jumătate de oră, poate chiar o oră tot facem până acolo. Şi uite, se crapă de ziuă...

Se ridicară. Andrei închise uşa, le spuse ceva câinilor, care se îndepărtară, imediat, spre herghelia ce se zărea la apus, răspândită pe pantă, şi se adresă apoi celor doi:

— Eu sunt gata de drum.

— Şi noi, răspunse Barbă-Cot.

Lăsară în urmă coliba şi luară în piept un urcuş anevoios către culme. În dreapta lor, se adâncea înspăimântătoarea prăpastie în care curgea râul, atât de afundă, că zgomotul apei nu se mai auzea. În stânga, spaţiul întreg era stăpânit de luna halucinantă, ce se pregătea să apună. Era jos, aproape de nivelul platoului, aşa de jos, încât, din timp în timp, caii, înaintând agale, în ritmul păscutului, o traversau, incendiaţi, o clipă, de focul ei rece. Numai dincolo de platou, deasupra izvoarelor celuilalt râu, rămânea stăpân întunericul. Şi acolo, în abisul negru, cădeau razele lunii, dar nu izbuteau decât să-l tulbure, să-l dilueze, fiindcă negura le devora.

— Ce lună! şopti Labă-de-Fier. Mă şi tem să calc prea aproape de prăpastie. Mi se pare tot timpul că mă apasă pe umeri, că mă împinge...

De undeva din faţă se auzi râsul uşor al lui Andrei:

— Ei, asta-i! spuse el. Visător mai eşti, prietene. Aşa e luna în septembrie...

Barbă-Cot tăcea. Mergea, la oarecare distanță, în urma lui Andrei, şi cu câțiva paşi înaintea lui Labă-de-Fier, adâncit în gânduri. Iată, era la o jumătate de ceas de țintă, în scurtă vreme Castelul de calcar îi va sta dinainte. Gândul că se află atât de aproape de prietenii săi îi înfierbântă sângele. „Într-adevăr, într-adevăr", îşi zise. „Ei pătimesc aici, la mai puțin de o jumătate de oră de mers. Şi nici nu le trece prin minte că noi suntem alături şi că vrem să-i smulgem din temnița aceea mucedă, ucigătoare. Oh, de-am izbuti, de-am izbuti!" Şi în sufletul lui nădejdea şi disperarea se amestecau, sfâşiindu-l.

— Mai avem puțin şi ajungem, murmură Andrei. Veniți aici, lângă mine.

Barbă-Cot şi Labă-de-Fier îl încadrară, înfrigurați.

— Priviți, le zise Andrei. Chiar în față se zăreşte o umbră, aşa ca o broască țestoasă uriaşă. E barbacana. O vedeți?

— Da, răspunseră cei doi într-un glas.

— De aici, continuă Andrei, castelul nu se vede. Dar, de acolo, din dreapta, unde sunt tufişurile şi unde ne vom ascunde noi, se vede foarte bine. Mai ales spre prânz, când soarele îl bate în plin. Şi intrarea şi turnurile cele mari sunt orientate spre miazăzi.

— Şi acum ce facem? se interesă Barbă-Cot.

Andrei îl prinse de după umeri:

— Acum, zise el, ieşim din cărare şi ocolim platoul, ținându-ne de dunga văii, până la tufişuri. Aveți grijă să nu lunecați şi să nu desprindeți bolovani. Fac larmă mare, l-ar putea trezi pe uriaş.

Piticii îl urmară pe Andrei, călcând grijuliu pe marginea stâncoasă a prăpastiei, protejați de întunericul şi de ceața ce urcau din adâncuri. Răsuflarea umedă şi rece a văgăunilor le pătrundea până la oase. Dar aerul era tare şi pur, îşi simțeau pieptul plin de năvala lui şi sângele le alerga viguros prin vine.

Ajunseră la tufişuri şi se pitiră bine în țesătura lor. Amestecul de crengi şi frunze avea o grosime de câțiva metri. Se strecurară printre rămurelele aspre, înaintând, cu prudență, spre limita dinspre barbacană a desişului. Când atinseră liziera acelei pădurici, Barbă-Cot şi Labă-de-Fier abia îşi putură stăpâni un strigăt de

surpriză: gardul, râuleţul şi barbacana se găseau la mai puţin de cincizeci de metri depărtare. Mai jos, se ghicea castelul — o imensă pată cenuşie, un fel de ceaţă solidificată în semiîntunericul zorilor.

— Atât de aproape e?! exclamă Labă-de-Fier.

— Dar ce credeai? îi răspunse Andrei. De aici vedem totul, ca-n palmă. Trebuie să avem însă grijă să nu fim descoperiţi de Matrac. Nu uitaţi: şi el se află la fel de aproape de noi pe cât ne aflăm noi de el. E drept, pe noi ne ajută tufişurile...

Tăcură, cu privirile aţintite spre barbacana lui Matrac şi spre umbra fumegătoare a castelului. Barbacana se desluşea destul de clar. Era o clădire mai degrabă scundă — potrivită, totuşi, cu statura uriaşului —, având o uşă, o fereastră doar şi o scară cu trei-patru trepte. O cărare pietruită lega scara de malul izvorului. Apoi, cărarea se lărgea simţitor, devenea o adevărată alee şi se îndrepta spre castel. Un gard de pari, înalt şi puternic, însoţea aleea şi pârâul, pe toată distanţa şi pe ambele părţi, între castel şi barbacană. Dar parii erau îndeajuns de rari, ca să lase vederii tot spaţiul pe care îl înconjurau.

Soarele răsări şi mângâie, lin, mai întâi culmile din zare, apoi acoperişul hardughiei lui Matrac. Numai Castelul de calcar rămânea încă în umbră. Dar acum se vedea foarte clar şi Barbă-Cot îl privi îndelung, cu nesaţ, înregistrând toate amănuntele înfricoşătoarei sale frumuseţi. Aleea sfârşea într-un pod de piatră, în spatele căruia se zărea gura neagră a porţii. Două turnuri străjuiau intrarea, ele însele părând mai degrabă două stânci, rotunjite pe dinafară şi scobite înăuntru de mâna răbdătoare a apei, decât două foişoare adevărate, întocmite de braţul şi priceperea omului. De-o parte şi de alta, pornind de la aceste turnuri, se prelungeau zidurile, ocolind, lin şi larg, cuprinsul castelului. Îndărătul lor se desluşea trupul stâncos al acestuia, un amestec strivitor de forme, de volume, aspre sau blânde, ca o avalanşă oprită brusc şi împietrită — nu la întâmplare însă, ci doar după o lege necunoscută privitorului. Fiindcă şi haosul, zic unii, are legile (şi legităţile!) lui.

„Cum să găseşti calea în asemenea învălmăşeală?" medita Barbă-Cot. „Oriîncotro ai lua-o nu-mi vine să cred că poţi da de capăt. Numai cine ştie bine locul, numai acela e în stare să se descurce pe coridoarele castelului... Şi totuşi, o rânduială trebuie să existe", nu se lăsă el. „Dar care? Dar care?"

Răspunsul veni pe negândite. E drept, nu un răspuns deplin, mai mult o bănuială de răspuns. Dar şi dramul acesta le-a fost de mare folos mai târziu. Căci iată, soarele, urcând cu încă o treaptă scara cerului, îşi întoarse deodată privirea spre mormanul de bolovani cenuşii al cetăţii. Şi, ca prin farmec, acel ghem amorf de piatră şi ceaţă se preschimbă într-o întocmire orbitor de albă, cu trupul clar, clădit după dimensiuni şi linii ce bucurau ochii. „Ce minune!" murmură, uimit, Barbă-Cot. Minune, într-adevăr. În lumina soarelui, castelul-cetate părea un crin imens, crescut în taina şi curăţia muntelui. „Lumina, lumina e totul", îşi zise Barbă-Cot. „Cum de s-o fi încuibat Merlin în splendoarea aceasta?"

Îl smulse din reverie Andrei, care îl prinsese de umăr şi-l scutura uşor ;

— Hei, Barbă-Cot, şopti el. Ce faci? Ai aţipit? Uite, prietenul tău Matrac a ieşit la aer.

Barbă-Cot tresări şi îşi întoarse, fulgerător, privirea spre barbacană. Un fior îi străbătu trupul şi amintirea nopţii petrecute la cetăţuia părăsită reînvie într-o clipă. Da, era acelaşi Matrac, pe care el, Barbă-Cot, izbutise atunci să-l învingă, pe care va face tot ce îi stă în putinţă să-l biruie şi acum. Să-l biruie pentru totdeauna.

Simţind, de-o parte şi de alta, umerii prietenilor săi, Barbă-Cot urmări îndelung mişcările lui Matrac în preajma barbacanei şi a pârâului. Uriaşul umblă încolo şi-ncoace, cără apă, gârbovit, parcă, sub povară, pentru a-şi pregăti ceaiul, probabil, rămase o vreme înăuntru, spre a-l bea, apoi ieşi din nou în ogradă, se duse pe malul celălalt al pârâului, străbătu un adevărat lan de flori galbene şi, în cele din urmă, se apropie de un strat discret, mai mărunt, încărcat cu flori albastre, uimitor de frumoase. Acolo trebălui ceva, aplecat deasupra plantelor ce creşteau chiar pe mal, lângă valuri, deasupra corolelor ce mai-mai că atingeau apa. După care desprinse de la

brâu un obiect oval („Plosca aceea a lui”, gândi Barbă-Cot) şi îl scufundă în apă. „Ce tot face?” se întrebă Barbă-Cot intrigat. Matrac scoase plosca din râuleţ, o ridică deasupra capului şi bău câteva înghiţituri. Apoi îşi aţinti ochii spre firul apei, urmărindu-i curgerea către castel. Părea mai vioi, prospeţimea izvorului îl înviorase, desigur. Luă un târn şi, fluierând vesel, curăţă aleea de frunze. Apoi, reveni lângă stratul de flori albastre, rupse câteva şi le aşeză pe o poliţă, la uscat, lângă zidul însorit ai barbacanei.

— Pârâiaşul acesta, întrebă Barbă-Cot, pătrunde de-a dreptul în castel? Aşa am înţeles din cele ce ne-au spus Nanu şi Zane...

— Aşa şi este. Intră cu totul şi se pierde în nenumăratele lui încăperi şi galerii. El îi dă lui Merlin apă de băut şi de făcut bucate.

Dar Barbă-Cot auzea ca prin vis cuvintele lui Andrei. Scruta castelul-cetate, îl privea pe Matrac — care acum se tolănise la soare dinaintea treptelor —, însă tot ce se petrecea în preajmă trecea pe lângă el, fără să-l atingă. În sinea sa, în adâncurile fiinţei lui, tresărea, abia născându-se, un gând, un gând care — aidoma gândului salvator din cetăţuia părăsită — nu-şi făcea simţită prezenţa decât printr-o nelinişte vagă, printr-un fel de bucurie nesigură.

— Ce flori sunt acelea? întrebă el, aproape fără să-şi dea seama.

— Care? nu înţelese Andrei.

— Acelea de pe mal, unde a fost Matrac mai înainte.

— A! făcu Andrei, aruncând o privire grăbită într-acolo. Care din ele? Cele galbene sau cele albastre?

— Şi unele şi celelalte. Cele albastre mai ales.

— Cele galbene sunt un soi de somnoroasă. Iar cele albastre sunt nişte flori foarte rare. Nu le găseşti niciunde, pe toată întinderea muntelui. Numai aici. Eu cel puţin nu ştiu să mai crească în altă parte. Am auzit însă că, totuşi, s-ar mai afla undeva, între munţi, câteva fire, într-un loc tainic, deasupra căruia vântul de sud se întâlneşte cu vântul de nord. De fiecare dată când răsuflările lor se ciocnesc, se porneşte o ploaie măruntă şi caldă,

care hrăneşte tulpinile. Dar toate acestea cam seamănă a poveste. Pe când florile de aici sunt adevărate...

— Şi cum se numeşte floarea aceasta?

— Mătrăgună albastră.

Barbă-Cot tăcu, ascultând parcă un glas ce răsuna în el însuşi. Gândul acela misterios creştea, se limpezea, umplându-l de o agitaţie neînţeleasă. Abia îşi putea stăpâni tremurul mâinilor.

— Ce-i cu tine? îl întrebă Labă-de-Fier. De ce n-ai pace? Ce te frământă?

— Nu ştiu, mărturisi Barbă-Cot. Am tot timpul simţământul că am uitat ceva. Mai bine-zis, că trebuie să-mi amintesc ceva de care depinde soarta noastră şi a prietenilor noştri. Trebuie să-mi amintesc, dar nu-mi pot aminti. Nu-mi pot încă aminti. Şi neputinţa asta mă canoneşte îngrozitor. Iată ce mă frământă...

— Să sperăm că îţi vei aminti, totuşi, până la urmă, zise Labă-de-Fier. Mai ales dacă acel ceva are însemnătatea de care vorbeşti. Numai de n-ar dura mai mult decât trebuie, numai dacă ai izbuti să-ţi aminteşti la timp. Să nădăjduim că va fi aşa...

— Să nădăjduim, răspunse Barbă-Cot, ca un ecou.

Şi continuară să-şi plimbe privirile de la barbacană la cetate şi înapoi, ceasuri în şir, uitând de foame, de sete şi de oboseală, pierzând socoteala orelor, afundaţi într-o aşteptare mereu dezamăgită. Căci, ziua întreagă, Matrac nu făcu altceva decât să dormiteze dinaintea intrării, căscând din când în când şi întinzându-se alene în soarele călduţ al începutului de toamnă. Numai la prânz dispăru o vreme în interiorul barbacanei, după care reveni şi îşi reluă leneveala. Nu se clinti până la apusul soarelui. Atunci se ridică, în sfârşit, inspectă rapid, din privire, pârâul, stratul de flori, drumul spre castel, apoi urcă treptele şi se închise în barbacană.

Nu mai avea nici un rost să continue veghea. Cei trei, nemulţumiţi şi dezorientaţi, ieşiră din tufiş şi începură să coboare spre colibă. Andrei mergea înainte, călcând iute, fericit că-şi poate dezmorţi trupul musculos. Alături de el grăbea pasul Labă-de-Fier, care îl tot întreba ceva, potrivindu-şi cu grijă piciorul pe pietre.

Barbă-Cot venea în urmă, absent, abătut, înlănțuit în rumoarea propriilor gânduri.

CAPITOLUL XII

În care, după trei zile de pândă zadarnică, Barbă-Cot descoperă adevărata cale spre Castelul de calcar

Trei zile la rând a durat această pândă zadarnică. Trei zile la rând au contemplat crinul de calcar al castelului, l-au văzut pe Matrac părăsindu-şi, în zori, năuc şi bleg, bârlogul, curățind aleea de frunze, cărând apă pentru ceai, trebăluind pe mal, culegând flori şi punându-le la uscat, alături de celelalte. Această îndeletnicire, mai ales, îi atrăsese atenția lui Barbă-Cot şi îl preocupa tot mai mult. Îşi concentra privirea, încercând să priceapă ce anume meşterea Matrac acolo, între flori, înainte de a-şi cufunda plosca în pârâu şi a o umple cu apă. „Hm! Plosca aceea a lui, plosca de care nu m-a lăsat să mă ating nici în ruptul capului...", îşi tot zicea Barbă-Cot, urmărind mişcările uriaşului. Şi iarăşi în mintea lui frânturi de fraze şi de imagini se zbăteau neputincioase, încercând să se alipească, să se unească într-un flux clar, luminos şi precis. „Într-adevăr, de ce n-a vrut Matrac să sting focul cu apa din ploscă?" se întrebă el, seara târziu, stând lângă foc, cu Labă-de-Fier şi cu Andrei. „E apă destulă în apropierea cetății părăsite. Un râu întreg trece pe acolo..."

Îl revăzu pe Matrac intrând între florile albastre, pe mal, ghemuindu-se lângă pârâu, mişcându-şi palmele deasupra valurilor. Îl revăzu afundându-şi plosca în apă şi sorbind apoi cu

lăcomie din ea, îl revăzu înviorat, trebăluind vesel, cu spor, prin preajma barbacanei... Oare asta să fie? Da, aşa s-ar părea. Asta era, deci. Iată, ochii săi au înregistrat imediat acest amănunt, l-au păstrat acolo, în adâncimile memoriei, oferindu-i-l acum, oferindu-i-l la momentul potrivit. Într-adevăr: după ce bea din ploscă, Matrac era mult mai vioi decât înainte, statura i se îndrepta, paşii îi deveneau mai sprinteni, de parcă sorbiturile acelea l-ar fi umplut de viaţă, de putere. „Nu cumva, îşi zise Barbă-Cot, abia îndrăznind să creadă propriilor gânduri, nu cumva puterea lui Matrac stă în apa aceea?" Rămase neclintit, cu ochii la jarul din vatră. „Şi, continuă el, derulând până la capăt firul întrebării, nu cumva şi puterea celuilalt, a lui Merlin, stă în aceeaşi apă?" O emoţie puternică îl zgudui, îşi aminti brusc ce îi spusese Matrac, anume că tăria lui Merlin ţine de un singur lucru, de un lucru neînsemnat, unul singur... Încet, încet, căpătâiele gândului se legau între ele. Şi Barbă-Cot înregistra, cu o bucurie plină de înfrigurare, această limpezire a sufletului său. Andrei şi Labă-de-Fier vorbeau agale, Andrei îi spunea celuilalt despre cai, despre vreme şi despre munte. Dar convorbirea lor era fără vlagă, fără spor. Impasul în care se aflau apăsa cugetul tuturor, înnegurându-l.

— Mâine o luăm de la capăt, nu? zise Labă-de-Fier.

— Păi cum altfel? se miră Andrei. O luăm de la capăt şi mâine şi poimâine, o luăm de la capăt până răzbim.

— Parcă ne-am lovi de un zid, adăugă Labă-de-Fier, plecându-şi, întristat, fruntea.

„Aşa e", gândi Barbă-Cot. „Parcă ne-am lovi de un zid... Şi, totuşi, nu-i chiar aşa. Dacă presupunerea mea e adevărată, zidul nu mai e întreg, nu mai e de temut, are o surpătură. O surpătură care l-ar putea prăbuşi..."

— Andrei, rosti el cu voce tare, spune-mi, te rog, înainte de a veni Merlin şi Matrac prin părţile acestea, tu ai băut vreodată apă din pârâu?

Andrei întoarse spre Barbă-Cot ochii lui verzi, plini de nedumerire.

— Bineînţeles că am băut. Şi nu o dată, cine ştie de câte ori...

— Şi... apa, cum era apa?

— Cum să fie? Rece, gustoasă... Izvor de munte. Nimic mai mult.

— Dar florile de mătrăgună, pe vremea aceea, creşteau în acelaşi loc, pe mal, ca şi acum?

— Nu, răspunse Andrei. Atunci erau mai puțin numeroase, câteva doar, ici şi colo, amestecate prin iarbă, călcate şi roase de vite. Matrac le-a sădit pe mal, le-a îngrijit, le-a înmulțit, ca şi pe celelalte, de altfel. A trudit îndelung, a făcut aleea, gardul, a săpat straturile. În primăvara asta, locul era de nerecunoscut. Îl năpădiseră florile...

Se opri, privind cu uimire chipul radios al lui Barbă-Cot. Un zâmbet lumina obrazul şi ochii piticului.

— Ce-i cu tine? întrebă Andrei. Ce te-a găsit de te bucuri aşa?

Barbă-Cot nu-i răspunse. Se ridică de la vatră şi dădu ocol odăii, gesticulând uşor şi şoptind ceva, ca pentru sine. Dar şoaptele se puteau desluşi totuşi, în liniştea nopții:

— În sfârşit, murmura el. În sfârşit. Mai că nu-mi vine să cred. Însă acesta trebuie să fie adevărul.

Andrei şi Labă-de-Fier îl urmăreau cu privirea, fără să înțeleagă ce vor să spună aceste cuvinte.

— Barbă-Cot, rosti Andrei, într-un târziu. Ce tot îndrugi acolo? Zi o dată clar ce şi cum... Nu cumva, râse el, ai descoperit calea spre Castelul de calcar?

Barbă-Cot se opri, veni iute la vatră şi îşi sprijini palmele pe umerii celor doi.

— Degeaba râzi, zise el. Chiar asta e. Tu ai spus-o: am descoperit, cu adevărat, calea spre castel. Acum nimic nu ne mai poate împiedica să străbatem tainițele lui. Mâine, pe vremea asta, vom fi de mult împreună cu prietenii noştri.

Labă-de-Fier şi Andrei se ridicaseră încet de pe scăunele. Înțelegeau că Barbă-Cot nu glumeşte, îşi aținteră privirile în ochii lui scânteietori, mistuiți de o febră ciudată, devoratoare. Era linişte. Nu se auzeau decât flăcările, izbind vatra şi aerul cu limbile lor neliniştite.

CAPITOLUL XIII

În care Barbă-Cot, Labă-de-Fier şi Andrei nimicesc izvoarele puterii lui Merlin şi a lui Matrac

În cea de a patra zi, Barbă-Cot, Labă-de-Fier şi Andrei ajunseră la locul de pândă mai devreme decât de obicei, cu mult înainte de ivirea zorilor. Era o noapte senină, luna nu apusese încă şi — sub lumina ei — castelul-cetate pâlpâia în zare, pierdut, ca o torță ciudată. Barbacana era, însă, cufundată în beznă, căci razele lunii, aproape orizontale acum, când astrul cădea în apus, se opreau într-o stâncă înaltă de la limita platoului.

— Noroc că luna e atât de jos, zise Andrei. Şi că stânca aceea îi stă în cale. Vom putea să ne vedem nestingheriți de treburi, fără teama că Matrac, trezindu-se cumva din somnul său adânc, ne-ar putea surprinde...

După care se furişară spre gard şi Andrei, luându-i în brațe pe cei doi pitici, îi trecu, pe rând, dincolo, pe alee. Apoi scoase din buzunar o funie, aruncă un capăt în îngrăditura lui Matrac şi, ținându-l în mână pe celălalt, aşteptă.

În acest timp, Barbă-Cot şi Labă-de-Fier o porniră, atenți, către pârâu, ocolind izvorul chiar pe lângă treptele barbacanei. Pe polița sprijinită de zid se desluşeau, tulburi în noapte, florile puse la uscat. Inima le zvâcnea violent, bătea să le spargă pieptul, mai să iasă din legăturile ei de carne şi sânge. Emoția le înceţoşa gândul, ca o amețeală, ca o beție.

— Cu grijă, prietene, cu grijă! şopti Barbă-Cot, când trecură de scară. Haide, mai repede...

Intrară până la brâu în florile galbene, le striviră sub paşi, le învălmăşiră şi Barbă-Cot aspiră deodată mirosul acele greţos, prea bine cunoscut, aroma licorii adormitoare, pe care i-o dăduse

Matrac, acolo, la Râul-cu-Sălcii, în vecinătatea cetăţuii părăsite. „Am bănuit", gândi el. „Seva acestor flori m-a doborât atunci..."

Şi iată florile albastre! O mireasmă stranie, nemaiîntâlnită, îi învălui. O mireasmă în care se topeau parcă adierile apei şi ale pietrei, ale ierbii şi ale văzduhului, ale sângelui şi ale ţărânii. „Florile acestea miros a viaţă şi a moarte deopotrivă", îşi zise Barbă-Cot cu înfiorare. Şi se porni să le smulgă din rădăcini şi să le zvârle în apele pârâului. Alături, Labă-de-Fier făcea acelaşi lucru. Apucau un mănunchi, îl desprindeau de pământ şi îl aruncau în valuri. Apoi altul şi altul, cu băgare de seamă, să nu scape nici un fir. Munceau înfrigurați, gâfâind. Când isprăviră, cercetară locul, încă o dată. Era pustiu, florile albastre dispăruseră pentru totdeauna...

— Aşa! spuse Barbă-Cot. Acum Matrac nu va mai putea să presare petale şi frunze fermecate dimineaţa în râu. Şi nici nu va mai avea provizii de flori şi frunze uscate pentru iarnă. Prietene, şopti, din clipa asta Merlin şi Matrac sunt în puterea noastră... Ba nu, se reculese el. Încă nu...

Şi, prinzându-l de mână pe Labă-de-Fier, făcu cale întoarsă, printre florile galbene, spre barbacană. Lângă zid se opri, strânse maldărul de tulpini, de frunze şi de corole veştejite şi le aruncă şi pe ele în valuri. Apoi cei doi pitici goniră către gard, se cățărară pe funie şi căzură, frânți de oboseală şi de încordare, transfigurați de izbândă, în braţele lui Andrei.

— Şi acum, zise acesta calm, după ce se instalară în tufiş, nu ne rămâne decât să aşteptăm. Vom avea ce vedea!

Barbă-Cot şi Labă-de-Fier rămaseră tăcuți. Se strânseră unul în celălalt, pătrunşi de răcoarea şi umezeala dimineţii. O ceaţă uşoară încercuia priveliştea. Luna alunecase undeva între munți, săpând acolo un crater, ce se stingea cu încetul. Lumina ei rece, care umpluse spaţiul, se retrăgea acum, sorbită parcă de acel abis, abandonând muntele, abandonând lumea, lăsându-le pe toate în seama, în stăpânirea zorilor gri, ca în puterea unei armate nevăzute, neauzite, dar copleşitor de prezente.

CAPITOLUL XIV

În care cei trei prieteni îi înfruntă pe Matrac şi pe Merlin. Pieirea acestora

Ce-au făcut cei trei până la răsăritul soarelui? Andrei a vegheat, iar Barbă-Cot şi Labă-de-Fier au aţipit puţin, răpuşi de încercările prin care trecuseră şi eliberaţi, în sfârşit, de întrebări fără răspuns, de nesiguranţă şi teamă. Dar au dormit iepureşte, căci nu-i lăsa nerăbdarea, şi dispariţia deplină a lunii dincolo de munţi i-a găsit cu ochii deschişi. Atunci începură clipele cele mai grele. Timpul parcă se oprise. Abia se târa, de la o secundă la alta, ca un râu molcom şi nepăsător de câmpie. Andrei îşi frământa în palmă luleaua, vârând-o între dinţi şi scoţând-o fără încetare. Barbă-Cot privea barbacana, fără să clipească, întrebându-se, mereu, îngrozit, dacă nu cumva, în întunericul nopţii, trecuseră cu vederea vreuna din florile albastre. Labă-de-Fier mesteca în neştire o frunză de alun.

Apoi, nu mai contă dacă timpul se oprise cu totul sau, dimpotrivă, gonea cu o iuţeală ameţitoare. Cei trei prieteni se simţeau scoşi în afara lui. Li se părea că niciodată nu va răsări soarele sau că răsăritul a trecut de mult şi că Matrac şi Merlin sunt numai o închipuire.

Şi totuşi barbacana exista, stătea mută şi întunecată în faţa lor, la câteva zeci de paşi. Lumina începutului de zi o scălda ca într-o apă tulbure, ca într-o leşie. Ca într-o leşie ce se limpezea însă pe nesimţite. Şi, deodată, acoperişul păru a lua foc. În aceeaşi clipă, crestele înzăpezite din zare sclipiră. Şi cei trei se dezmeticiră, se

reîntoarseră cu gândul la ale lor, fiindcă ştiau că s-a ivit soarele şi că în curând Matrac îşi va părăsi aşternutul.

În scurtă vreme, într-adevăr, uşa barbacanei se dădu la o parte şi uriaşul apăru în prag, ciufulit, mohorât, frecându-se la ochi şi târşâindu-şi tălpile pe trepte.

— Oare va observa chiar acum? întrebă Barbă-Cot, doar aşa, fiindcă nerăbdarea îl îmboldea fără cruțare.

— S-ar putea, răspunse Labă-de-Fier, strângându-l de braț.

Dar Matrac nu băgă de seamă ce se întâmplase. Prinse găleata, o umplu cu apă şi reveni în barbacană, pentru a-şi pregăti ceaiul. Numai când reapăru, după vreun ceas, pe alee şi o luă spre stratul de flori, ca să presare, ca de obicei, petale în valuri, să bea apa aceea înmiresmată şi să-şi refacă forțele, numai atunci descoperi dezastrul... Nu-i venea, desigur, să-şi creadă ochilor, rămăsese încremenit, ca lovit dintr-o dată în frunte. Maşinal, se întoarse spre zid, spre polița cu flori şi cu frunze uscate. Şi plantele veştejite lipseau. Iar stratul de flori albastre, spre care privirea îi reveni, rătăcită, îl întâmpină iarăşi pustiu şi răscolit.

— Cine? Cine a făcut asta? urlă el, întorcându-se brusc, atât de brusc, încât se împiedică şi căzu în genunchi. Cine? Cine? Cine mi-a rupt florile? Cine?

Glasul uriaşului umplu muntele, se auzi ecoul, repetându-l dinspre cele două râuri. Matrac nu se mai ridicase, rămăsese acolo, pe alee, în genunchi, cu părul căzut peste ochi şi cu gura larg deschisă. Soarele lansa, la scurte răstimpuri, o rază jucăuşă peste gardul de pari, o rază ce părea a-i umple hăul negru al gurii cu un snop de iarbă aprinsă...

— Cine a făcut asta?... reluă el, cu o voce mult mai slabă acum. Cine a cutezat?...

— Eu, rosti Barbă-Cot, desprinzându-se, împreună cu ceilalți doi, din umbra tufişurilor şi ieşind în plină lumină. Dacă ai vrut să ştii, ei bine, află: eu! Eu şi prietenii mei. Ți-am spus încă de atunci, de la cetățuia părăsită, că aşa va fi, dar tu — îngâmfatule! uriaşule! — n-ai vrut să-mi dai crezare...

Matrac se înălță anevoie, sprijinindu-se-n mâini.

— Tu? zise el, aiurit. Tu, Barbă-Cot?...

Se apropie câțiva paşi şi-l privi pe pitic, cu aceiaşi ochi rătăciți, pierduți.

— Tu eşti, da. Tu eşti... Iar eu, bolborosi el, pipăindu-şi umerii şi pieptul, ca şi când s-ar fi îndoit de propria sa existență, eu nu mai sunt...

Apoi, cu un salt disperat, reveni pe alee şi o luă la goană spre castel.

— Stăpâne! strigă el. Stăpâne! Suntem pierduți, stăpâne!

Alerga din răsputeri pe drumul alb, însorit, repetând, la fiecare pas, acel țipăt îngrozitor.

— Priviți! zise deodată Labă-de-Fier. E o umbră acolo pe zid, e cineva acolo...

— Merlin, şopti Barbă-Cot. El e. A auzit urletele lui Matrac.

Cu adevărat, pe creasta zidului, lângă turnul din stânga al porții, se desluşea destul de clar o siluetă firavă, uşor gârbovită, înfăşurată într-o haină largă, ce fâlfâia la adierile vântului. Vraciul ridicase brațele şi le flutura, strigându-i, desigur, ceva lui Matrac. Dar vântul — suflând de la miazăzi — îi purta cuvintele în altă parte şi cei trei nu le puteau înțelege.

Şi iată, cam la vremea când Matrac avea deprinderea să soarbă din ploscă apa aceea fermecată, se petrecu, sub privirile celor trei prieteni, un lucru uimitor. Uriaşul se afla la mijlocul distanței dintre barbacană şi cetate, gonea scos din minți, când, pe neaşteptate, statura lui prinse să scadă fulgerător. Se micşora văzând cu ochii, se strângea în sine, se îngusta şi se subția, de parcă gura depărtării şi a morții ar fi sorbit-o.

— Ce se întâmplă? Ce-i asta?... murmură Barbă-Cot.

Dar nu apucă să-şi termine întrebarea. În clipa când Matrac se şterse din zarea drumului şi dispăru în văzduh, o flacără — iute şi rămuroasă —, o vâlvătaie cumplită izbucni pe zid, în locul unde mai înainte se agita făptura vrăjitorului. Şi, câteva secunde mai târziu, când vâlvătaia se stinse, cei trei prieteni văzură că zidul era pustiu, că nici urmă de Merlin nu mai rămăsese acolo, după cum nici din Matrac nu mai rămăsese nimic. Doar un norişor de

funingine plutea, dus de vânt, în jurul turnului. Se roti de câteva ori, apoi adierile îl împinseră spre miazănoapte. Iar Barbă-Cot, Labă-de-Fier şi Andrei, ca treziți dintr-un vis, priveau năuci stâncile de calcar ale castelului, priveau barbacana — ea însăşi o grămadă de pietre —, priveau drumul alb şi însorit, singur şi el în singurătatea muntelui. Şi începură să doboare gardul ce-i despărțea de toate acestea.

CAPITOLUL XV

În care Barbă-Cot, Labă-de-Fier şi Andrei pătrund în Castelul de calcar. Rătăcirea lor prin galeriile fără număr şi descoperirea căii spre subterane

Străbătură drumul acela pustiu şi ajunseră, înecându-se de emoție, la intrarea în castelul-cetate. Intrarea era aidoma unei guri de peşteră, peste care s-a pus lemnul greu al unei uşi uriaşe de fag. Poarta aceasta, de altfel, nu era prinsă în balamale sau verigi, ci luneca pe nişte şanțuri săpate în piatră.

Se opintiră şi o împinseră în lături, descoperind o grotă adâncă şi stăpânită de beznă. Înaintară câțiva paşi, orbecăind. Pe ambele părți, alte şi alte grote îşi anunțau prezența, fie printr-un întuneric mai dens încă decât cel al tunelului în care se aflau, fie, dimpotrivă, printr-o destrămare abia simțită a beznei.

Care era oare calea spre subteranele cetății? Trebuiau să urmeze grota principală sau să se angajeze pe vreuna din cele ce se iveau mereu, când pe o latură, când pe cealaltă? Cei trei prieteni n-aveau de unde să ştie acest lucru şi, ca urmare, erau amenințați să colinde la nesfârşit — şi, poate, în zadar — coridoarele reci şi întunecate.

„Mai mult ca sigur, gândi Barbă-Cot, cetatea nu-i desprinsă de munte. Aşa cum se vedea înainte de răsăritul soarelui, ai fi zis că-i numai o bulucire de stânci. Cine ştie dacă aceste galerii nu se

prelungesc, încrucişându-se, înnădindu-se şi iar întretăindu-se, până în inima muntelui... Oare ce-i de făcut?"

Între timp, mergeau mereu, încercând să nu iasă din grota principală. Dar aceasta făcea multe cotituri şi n-ar fi fost de mirare ca ei s-o fi părăsit de mult şi să fi intrat în peşterile laterale, fără să bage de seamă.

— Nu e bine ce facem, zise Andrei. Ne-am putea rătăci. De fapt, ne-am şi rătăcit, fiindcă, dacă am vrea, n-am izbuti probabil să ne întoarcem. Nu-mi place să umblu aşa, la voia întâmplării...

Se opriră. În întunericul muced, îngheţat, nu se auzeau decât stropii de apă picurând, la mari intervale, pe lespezi. Se găseau în vecinătatea unei răscruci, la câţiva metri se zăreau, în dreapta, o pată de întuneric, neagră ca păcura, şi, în stânga, un cerc de negură ceva mai diluat, mai lăptos.

— De ce oare nu sunt la fel de întunecoase culoarele astea? întrebă Labă-de-Fier.

— Ce întrebare! ripostă Andrei. Fiindcă unele primesc lumina de-afară prin tot felul de spărturi, iar altele nu.

— Păi atunci, nu se lăsă Labă-de-Fier, dacă tot habar n-avem pe unde mergem, măcar să alegem coridoarele cât de cât luminate. Cel puţin nu ne mai izbim de toţi bolovanii!...

Cuvintele i se opriră pe buze, fiindcă Barbă-Cot îl întrerupse, lovindu-l cu palma peste spate.

— Bravo, Labă-de-Fier! Bravo, prietene! exclamă el. Ai spus exact ceea ce trebuia spus. Oricine are cât de cât minte şi-a făcut socoteala aceasta. Adică şi Merlin. De fapt, de ce-ar orbecăi cineva pe coridoarele înfundate în beznă şi le-ar ocoli pe celelalte? Sunt sigur că Merlin le-a folosit doar pe cele luminate. Lumina, dragii mei. Lumina va fi călăuza noastră în labirintul cetăţii. Sunt sigur... Încă de când am văzut prima dată castelul am simţit asta...

O luară la stânga, pe grota aceea luminată, ce se deschidea chiar la răscruce, şi, după vreo cincizeci de paşi, nimeriră în alta, scufundată parcă într-un etern crepuscul. Şi aşa mereu. Grotele se legau între ele, stânca fusese, pare-se, spartă, pentru a le uni. Cetatea avea o reţea de asemenea coridoare luminate, în interiorul

căreia era cu neputinţă să te pierzi, cu condiţia să nu intri în gura neagră a celorlalte. Dar şi atunci, după o vreme, îţi ieşea înainte zarea de lumină tulbure a galeriilor umblate. Şi puteai să reintri în curgerea lor. În scurt timp descoperiră, tot după lumină, şi în ce fel se puteau orienta în acest labirint. Anume, de la intrare (unde se pomeniră iarăşi când se aşteptau mai puţin), lumina coridoarelor creştea treptat, dacă înaintau spre stânga. Drumul acela ducea la turnul din mijlocul castelului, la un donjon înalt şi părăginit, printre pietrele căruia crescuseră ierburi şi arbuşti. Ceea ce căutau ei trebuia să fie deci în direcţia opusă. Reveniră lângă intrare şi o luară invers, pe nişte culoare a căror lumină scădea cu fiecare pas. O dată cu împuţinarea vizibilităţii, sporea umezeala, mici pârâiaşe împânzeau zidurile, scăldau pietrişul nisipos de sub tălpi. Statui ciudate, înalte de câţiva metri, opreau trecerea, obligându-i să se strecoare cu greu pe alături. La un moment dat, întâlniră un adevărat râuleţ, al cărui muget sub bolţi îl auziseră, ce e drept, de departe.

— Acesta trebuie să fie pârâul cu pricina, zise Barbă-Cot. De aici îşi lua zilnic Merlin porţia de viaţă şi de putere.

Deasupra pârâului se profila un podeţ, la baza căruia cineva întocmise o măsuţă de piatră. Pe măsuţă, un vas de argint sclipea stins în penumbră.

Coborâră apoi îndelung, urmând un tunel abrupt, în a cărui pantă fuseseră săpate, din loc în loc, câteva trepte. Pe laturi, calcarul alterna cu granit negru, într-o succesiune ameţitoare.

— O mai fi mult de mers? întrebă Labă-de-Fier într-un târziu.

— Cine poate şti?! îi răspunse Barbă-Cot peste umăr.

— Dar oare acesta e drumul cel bun?

— Nici asta nu ştim. Dar nădăjduim să fie...

Tăcură şi îşi continuară coborâşul. Umezeala creştea neîncetat şi, o dată cu ea, se îndesise şi întunericul. Şi iată, la o cotitură scurtă, le apăru în faţă o uşă — o uşă înaltă de lemn, adâncită în rocă, cu zăvorul pe dinafară. Traseră fiarele, dădură brânci uşii şi trecură dincolo de prag.

În prima clipă, nu distinseră decât un şir haotic de coloane şi pietrişul mărunt ce acoperea solul. Undeva, departe, la celălalt capăt al peşterii, o pâlnie firavă de lumină brăzda aerul, dinspre boltă, până la baza coloanelor. Acolo, jos, pe zgura udă, zdrobite parcă de razele ce cădeau din tavan, zăriră trei pete negre, trei umbre mişcătoare, ca o părere. Erau trei fiinţe omeneşti, care se ridicaseră pe jumătate şi-i priveau cu uimire.

CAPITOLUL XVI

În care cei trei prieteni îi întâlnesc pe Dodoacă, pe Biciuşcă şi pe Lancelot. Întoarcerea acasă

Stăteau cu toţii, aşezaţi în cerc, sub irizările pâlniei aceleia de lumină. Labă-de-Fier se cuibărise între Dodoacă şi Biciuşcă, îi ţinea strâns îmbrăţişaţi pe după umeri. Erau fericiţi. Se risipise coşmarul. Pădurea şi blânda căsuţă a lui Barbă-Cot îi aşteptau. Iar, până atunci, călătoria plină de farmec pe drumurile întomnate ale muntelui. Andrei asculta conversaţia lor animată, intervenind, din când în când, cu vocea lui calmă şi profundă. Barbă-Cot şi Lancelot tăceau. Se trăseseră mai la o parte, în umbră, dincolo de conul de lumină. Marginea acestuia îi despărţea de ceilalţi, aidoma unui zid. Dar glasurile se auzeau, firește, dintr-o parte în alta, şi chipurile celor patru se întorceau, la răstimpuri, spre ei, vesele şi întrebătoare.

— Şi acum? Ce vei face acum, cavalere Lancelot? întrebă Barbă-Cot într-un târziu. Dodoacă şi Biciuşcă vin cu noi, acasă, în pădurea celor trei râuri. Dar tu, tu ai zis că nu poţi veni. Ce vei face acum?

Lancelot îşi întoarse capul şi îl privi ostenit

— Acum? zise el. Acum? Iată ce voi face...

Se ridică, alese, din pietrişul risipit jur-împrejur, un grăunte de var şi se apropie de zidul negru. Desenă o linie, încă una, un oval,

desenă, repede şi sigur, o siluetă, un chip. O fiinţă omenească prindea viaţă în oglinda peretelui.

— Cine-i făptura aceasta? şopti Barbă-Cot

— Făptura aceasta? murmură Lancelot, fără să-şi desprindă privirea de pe contururile acelea delicate. Făptura aceasta e regina Guenievra. Cea mai minunată femeie ce-a existat vreodată...

Barbă-Cot scruta fascinat întunericul zidului, unde fiinţa reginei se închega clar, tot mai clar, cu fiecare mişcare a aşchiei de calcar. Ceilalţi, de dincolo de lama de lumină, se opriseră din vorbit, stăteau nemişcaţi, cu ochii scânteietori de curiozitate. Guenievra... Nu prea înaltă, cu părul întunecat şi vălurit, cu braţele uşor îndepărtate de trup, Guenievra cerceta peştera, fără să-i vadă, cu ochii ei mari şi migdalaţi, ce-i devorau chipul.

— Şi acesta, continuă Lancelot, desenând o cale şerpuitoare spre străfundul impenetrabil al stâncii, acesta e drumul ce duce la insula Avalon. Acolo se află regele Arthur, aşteptând, aşteptând... Regele Arthur e aşteptarea însăşi...

Era un drum, într-adevăr, un drum ce rătăcea către obscurităţile mării.

— Haide, murmură Lancelot, lipindu-şi obrazul de stâncă şi zvârlind piatra. E vremea să plecăm. E vremea, în fine...

Femeia înclină capul, zâmbi, apoi făcu o mişcare abia perceptibilă spre pulberea drumului. Lancelot o prinse de mână şi porniră împreună, subţiindu-se în depărtare, printre coline. De undeva, din profunzimea distanţei, Lancelot se întoarse şi le făcu prietenilor săi un semn de adio. După care, ceaţa de la marginea mării îi absorbi cu totul. Numai glasul cavalerului se auzi, încă o dată, ca o vibraţie uşoară, pe suprafaţa zidului: „Ne veţi găsi în Romanele Mesei Rotunde. Dacă ne veţi căuta, ne veţi găsi..."

EPILOG

Norişorul de fum în care se topise trupul lui Merlin se împrăştie, în cele din urmă, deasupra pădurilor nesfârşite ce acopereau, în adâncimea zării, dincolo de Castelul de calcar,

ondulările muntelui, pantele şi văile sale. Numai un grăunte, un singur grăunte de funingine pluti mai departe, legănat pe braţele vântului de sud. Călători îndelung, ziua întreagă şi noaptea care urmă acelei zile. Şi iată, în seara celeilalte zile, vântul de sud se întâlni, deasupra unui luminiş tainic, necălcat de picior de om, cu vântul de nord. Undele reci ale acestuia din urmă se amestecară cu undele călduţe ale celui dintâi şi, la locul atingerii lor, se strânseră iute câţiva nori tulburi, încărcaţi de apă. Şi se porni ploaia. Mai întâi, nişte stropi rari şi grei, care loveau cu putere ierburile, clătinându-le, apoi o puzderie de stropi mai mărunţi, ce se prelingeau pe tulpini şi se strecurau la rădăcini, în pământ, înviorându-le.

Unul din stropii cei mari întâlni în drumul său bobul de funingine, îl culese din aerul verde şi-l duse cu sine până jos, în luminiş. Acolo, stropul de apă şi bobul de funingine căzură împreună pe o floare albastră, singura floare de acest fel din toată poiana, o floare ce stătea cu corola deschisă spre nori, aşteptând, lacomă, ploaia caldă, binefăcătoare.

Izbitura o făcu să se clatine uşor, dar stropul de apă lunecă pe tulpină şi se pierdu în pământ, eliberând-o de greutatea lui. Numai grăuntele de funingine rămase lipit de una din petale, mic, ascuns între nervurile palide.

Treptat, ploaia se îndesi, curgea acum ca un păienjeniş, peste acel ochi de pădure, foşnind prelung şi tainic în ierburi. La margini, trunchiurile copacilor mari, care străjuiau luminişul, păreau acoperite de ceaţă.

Un alt strop lovi floarea albastră, apoi altul şi altul. În cel dintâi, grăuntele negru se topi până la jumătate, al doilea îl destrămă în întregime, al treilea îl prelinse pe suprafaţa corolei, desenând un oval prelung, asemănător conturului unui chip omenesc. Alţi stropi veniră, mereu alţii, mereu mai mulţi, şi continuară desenul. În mijlocul ovalului se iviră doi ochi, un nas ascuţit şi întors, o gură ştirbă şi cu buze subţiri. În partea de jos, ovalul chipului se alungi într-o bărbie, ce se ridica înspre nas, în partea de sus apăru o tichie. Apoi, stropii de ploaie desenară, cu ce

mai rămăsese din grăuntele acela de funingine, desenară pe petalele florii albastre gâtul, brațele, picioarele, trupul întreg al vraciului Merlin, alipindu-i, împrejur, conturul veşmintelor.

Când totul fu gata, ploaia stătu şi se lăsă noaptea. O noapte liniştită şi clară, cu o lună imensă deasupra luminişului, deasupra florii albastre, deasupra desenului viu, adevărat, zămislit de petale.

Sub aceeaşi lună, pe versantul celălalt, Barbă-Cot şi prietenii lui se îndreptau, senini, către casă, însoțiți de răsuflarea egală şi în veci neobosită a codrului.

1988

DRUMEAGUL DIN INSULĂ

CAPITOLUL I

Seara din ajunul marii călătorii

Trecuseră zile nenumărate de când, eliberaţi din Castelul de calcar şi de sub puterea vraciului Merlin, Dodoacă şi Biciuşcă vieţuiau fericiţi în pădurea celor trei râuri din feericul ţinut Alzorint. Aveau acum o căsuţă veselă şi discretă, pe care şi-o construiseră alături de aceea a lui Barbă-Cot şi a prietenilor lui: Labă-de-Fier, Veselaş şi şoricelul Pic. În gardul dintre cele două ogrăzi, piticii tăiaseră o portiţă. Şi astfel, de la o uşă la cealaltă, se desenase curând, în iarba înflorită, o potecuţă subţire, pe care mereu răsunau paşii vreunuia din stăpânii căsuţelor. Alte cărări duceau spre grădinile de legume şi spre Ibru — pârâul ce mărgineşte Poiana la apus (frate mai mic al firului de apă cu acelaşi nume ce străbate muntele). Acolo pădurea se rărea, lăsând să se zărească nesfârşite fâneţe şi, în depărtare, luncile râului. Dar spre nord, spre miazăzi şi spre răsărit codrul rămânea compact, întunecat şi de nepătruns, ca un masiv de întuneric verde. Răsuflarea lui proaspătă, adâncă, suspinul lui umpleau la răstimpuri Poiana, înviorând-o, aplecându-i ierburile şi stârnind miriade de fluturi. Iar în amurg, când razele soarelui de august se oglindeau pieziş în Ibru, codrul arunca deasupra Poienii şi a celor două căsuţe o perdea de răcoare şi umbră.

Reîntorşi de la treburi, acum când vara era pe sfârşite, piticii priveau, din pridvor, spre râul din zare — Râul-cu-Anini — şi spre negura codrului, tăifăsuind, pregătindu-se, ca în fiecare an, pentru muncile toamnei, pentru îndestularea cămărilor, cu fructe, cu peşte uscat, cu legume, cu alte şi alte bucate, la pregătirea cărora Veselaş, mai ales, era mare meşter.

— Ar cam fi vremea, fraţilor, zise el într-o seară, pe când se găseau cu toţii în prispa căsuţei lui Barbă-Cot, ar cam fi vremea să

adunăm murele din deal, zău aşa! Ieri chiar m-am întâlnit cu Ups. Venea dintr-acolo cu coşuleţul plin. Nişte mure mari, minunate. „Ia, m-a îndemnat el. Haide, ia şi mănâncă! Nu te sfii. Scapă-mă, cât de cât, de povara asta..." Am luat. Erau dulci şi înmiresmate. Bietul Ups! Abia se mai vedea de sub coşul pe care-l purta în spate.

Ceilalţi izbucniră în râs. Cine nu-l cunoştea pe Ups, micuţul gnom? Şi pe frăţiorii lui, Şvupi şi Dups? Îi vedeau adesea pe potecile codrului sau pe malurile celor trei râuri, robotind fără oprire. Dar nimeni nu ştia unde le e sălaşul. Se povestea că ar locui mereu altundeva sau, altfel spus, că s-ar găsi mereu pretutindeni. Desigur însă că acestea nu erau decât nişte vorbe meşteşugite, care doresc să atragă luarea-aminte asupra lor însele şi, poate, să placă, nu să cuprindă un adevăr. Fapt e că celor trei gnomi nimic din ce se petrecea în imensitatea pădurii nu le rămânea necunoscut. Şi că, pe de altă parte, îi iubeau pe Barbă-Cot şi pe prietenii săi.

— Are dreptate Veselaş, rosti Barbă-Cot îngândurat. Acuşi vine toamna. Dacă mai amânăm, o să rămânem fără mure. Sunt sigur că dealul e plin de culegători.

Piticii încuviinţară, clătinându-şi capetele în tăcere. Soarele apunea, lumina lui arămie se retrăgea din Poiană, lăsând cale liberă răcorii şi negurii ce năvăleau din codru.

— În plus, continuă Barbă-Cot, ar trebui s-o pornim şi spre insulă, la pescuitul de mreană. Nu? Acum e vremea potrivită şi pentru trebuşoara asta...

Tăcu. Pentru o clipă, stârniţi de cuvintele lui, piticii contemplară, cu ochii minţii, râul, marele râu, răvăşit şi copleşitor, înconjurând cu un inel de spumă smaraldul insulei. Era departe insula, era greu de atins, dar cu atât mai aţâţătoare, mai fascinantă.

— Vă amintiţi? şopti Barbă-Cot, ghicind parcă ce se petrece în inima lor. Vă amintiţi mrenele acelea argintii, care dădeau târcoale momelii, lente şi graţioase ca nişte mirese?

— Şi copacii, şi mireasma de cimbru, şi florile, completă Labă-de-Fier.

Dar se opri numaidecât, ruşinat că a dat glas nostalgiei ce-i pusese stăpânire pe suflet.

— Ți s-a făcut dor de insulă, interveni Dodoacă, zâmbind şi aşezându-i cu duioşie mâna pe umăr. E semn că ar fi bine să ne grăbim. Oricum nu e timp de pierdut: dacă încep ploile? Uite, eu propun să plecăm mâine-dimineață şi într-o parte şi în cealaltă. De ce-am mai amâna?

Nu-i răspunse nimeni. În închipuirea tuturor stăruia încă imaginea tulburătorului peisaj în care se amestecau, pulsând, pământul, cerul şi apa.

— În ce mă priveşte, reluă Dodoacă, timid, eu aş merge pe deal, ca şi anul trecut... Fireşte, dacă nu credeți că e mai potrivit să se ducă altcineva.

Şi îi cercetă îngrijorat pe cei de față, gata să accepte hotărârea lor, oricare ar fi fost ea. Se însenină, însă, pe dată, întâlnindu-le privirea: prietenii lui ştiau cât de mult iubea el strania frumusețe a dealului, cu nimic mai prejos, în felul ei, de aceea a misterioasei insule.

— E foarte bine să mergi tu, îl linişti pe deplin Barbă-Cot. O să te însoțească Biciuşcă. El n-a fost încă pe deal, are acum prilejul să-l cunoască. Iar eu şi Labă-de-Fier vom călători către insulă... Ce zici de asta? îl întrebă el pe piticul uriaş, însoțitorul său în atâtea şi atâtea peripeții. Vii cu mine la Bulboana mrenelor?

Labă-de-Fier îl aținti cu ochii lui limpezi, încă umbriți de amintiri, dar animați subit de licăririle nerăbdării.

— Fireşte, murmură el. De altfel, între timp, am şi pregătit uneltele. Toate cele cuvenite pentru un asemenea drum. Le am la îndemână de câteva zile.

— Bravo, îl lăudă Barbă-Cot. Nimic nu ne împiedică deci să plecăm într-adevăr mâine dis-de-dimineață. Cât despre Veselaş şi Pic, gospodarii noştri, ei vor rămâne acasă şi ne vor aştepta ca de obicei. E bine aşa?

— Nici că se poate mai bine! sări Veselaş. Şi începu să turuie, agitat şi fericit: Ce noroc că am adus vorba despre mure, nu? Pe onoarea mea, după ce l-am întâlnit pe Ups n-am mai avut o clipă

de liniște. Dar acum, că s-a hotărât ce-i de făcut, o să dorm fără grijă, mi s-a ridicat, vorba-aceea, o piatră de pe inimă. Haideți repede la cină, că acuși se face ziuă. Și avem o sumedenie de treburi și unii și alții. Voi că plecați, noi că rămânem...

Piticii se ridicară de pe scăunele și dispărură în căsuțele lor. Un timp, la ferestre luci lumina calmă a lămpilor. Apoi cele două feștile se stinseră aproape dintr-o dată și totul căzu în stăpânirea nopții înstelate, a lunii roșcate și prăfoase ce străjuia Poiana. O lună văratică, îmbietoare, caldă — ca o caisă.

CAPITOLUL II

Călătoria pe râu

Barbă-Cot și Labă-de-Fier s-au trezit în zori, cu mult înainte de răsăritul soarelui. Trebuiau să se grăbească, fiindcă insula și bulboanele cu mreană se găseau la mare depărtare, cale de o zi. Or, ei doreau să ajungă în preajma insulei înainte de apusul soarelui.

Cât despre Dodoacă și Biciușcă, aceștia mai puteau dormi dacă voiau: dealul era, cum s-ar zice, alături, panta lui lină începea, de fapt, dincolo de liziera pădurii, spre miazăzi.

Barbă-Cot și Labă-de-Fier săriră, deci, din așternut și, zgribulindu-se, ieșiră în curte. Dimineața era pură și rece. Dinspre râu urcase o ceață alburie, ce se destrăma deasupra Poienii. Lângă Ibru, acolo unde pârâul abia depășea bolțile codrului, aerul era însă mai cald și mai dulce. Așa e codrul: înțelept și ocrotitor. În toiul vipiei, îți dă răcoare și umbră. Iar în diminețile reci, te acoperă cu duhul său blând, ferindu-ți ființa de frig și de teamă.

S-au spălat în valurile umbroase ale Ibrului și au revenit în căsuță prin iarba grea de rouă. Au mâncat ceva în grabă și, când, conduși de Veselaș și de Pic, au luat-o spre poartă, Dodoacă și Biciușcă apăruseră și ei în prag.

— Pornim şi noi numaidecât, a strigat Dodoacă. Noroc la pescuit!

— Şi vouă la mure, a răspuns Barbă-Cot. Ne revedem peste câteva zile.

Apoi, săltându-şi desagii pe umeri, au luat-o la vale spre râu. Au străbătut o perdea de stejari tineri, apoi un crâng cu copaci bătrâni, uriaşi, printre care zburdau nenumărate veverițe. Drumul gloduros, în pantă, îi ducea repejor către lunci. Şi, deodată, au deslușit, în zare, oglinda şerpuitoare şi incendiată a râului. Răsărise soarele. Ei nu-l vedeau încă, dar râul îi vestea că astrul a părăsit bezna. De altfel, şi cerul se umplea treptat cu o spuză timidă, cu scame de aur, până departe, către apus.

Drumul trecea la câteva sute de paşi de marginea satului, adâncindu-se, o vreme, între lanuri de porumb, părăsindu-le apoi şi străbătând, în cele din urmă, o luncă reavănă, plină de izvoare. După care urmau prundişurile, albiile părăsite, romanticele păduri de plute şi de plopi. Spre munte, valea se desena albă, aridă, dispărând în uriaşa crevasă a Cornetului.

— Ce frumoase sunt locurile acestea! rosti, cu voce scăzută, Barbă-Cot. Şi ce rău îmi pare că nu le văd decât o dată pe an...

— O dată pe an, şi atunci în trecere, în fugă, completă Labă-de-Fier ca un ecou.

— Aşa e. Iar timpul zboară. De câte ori le revăd, îmi propun să vin mai des, să stau mai mult. Să mă bucur de ele pe îndelete...

Labă-de-Fier nu mai zise nimic. Contempla în tăcere peisajul, încercând desigur, ca şi Barbă-Cot, să-i pătrundă şi să-i rețină farmecul şi melancolia.

Înaintară anevoie prin pietrişul ce începea să se încălzească şi ajunseră, în fine, la râu. Acolo se opriră, se aşezară şi-şi puseră alături desagii. Apa era clară, luminoasă, luneca peste bolovani şopotind, absorbind lumina şi ducând-o cu sine, la vale. Ce miracol! Oboseala, somnolența, îngrijorarea, toată negura sufletului râul le ia şi le duce. Şi tu rămâi clar, senin, fericit, pe țărmul lui schimbător, lângă valurile trecătoare şi, totuşi, mereu aceleaşi...

— De aici încep zăvoaiele, zise Barbă-Cot, întorcându-şi privirile în josul râului. Trecem pe malul celălalt, e mai multă umbră acolo.

— Ce bine, murmură Labă-de Fier. Pe arşiţa asta...

Se ridicară, găsiră puntea şi ajunseră sub aninii bătrâni de pe ţărmul opus. O cărare paşnică se desena printre trunchiuri şi cei doi pitici se lăsară în seama ei. La o cotitură, poteca îi aduse lângă un mic iaz. Paşii lor speriară o sumedenie de broaşte ţestoase, ce se aruncară în apa neagră ca păcura, dispărând într-o clipă.

— Ia te uită la ele, ce prostuţe sunt! râse Labă-de-Fier. De cine s-au găsit ele să se sperie! De noi...

Traversară apoi o pădurice de oţetari, unde le tăie drumul un arici. Dar acesta nu se arătă deloc temător. Se opri, îi privi pe cei doi şi se retrase, calm, în tufărişul de cimbru şi mentă din marginea potecii. Alături, râul creştea pe nesimţite, aduna mulţimea de izvoare ce brăzdau zăvoaiele. Unele îşi tăiaseră albia printre ierburi şi copaci, altele curgeau pe dedesubtul lor, toate pierzându-se în cele din urmă în trupul râului.

Si iată, începură să se audă, tot mai distinct, vuietul morilor de apă, scrâşnetul ferăstraielor şi ritmul egal al maielor de la pivele de dimie. Din timp în timp, printre coroanele aninilor se zăreau acoperişurile de şindrilă ale acestor clădiri şi pătrundeau glasurile celor ce lucrau acolo. Uneori, soarele năvălea impetuos în vălmăşagul de stropi de sub moară, smălţuind axul roţii şi trimiţând împrejur snopi de raze umede, aurii. Paletele, aşezate orizontal, aidoma unor căuşe ceva mai prelungi, primeau şuvoiul plin şi vertiginos ce luneca pe scoc, amestecându-l şi măcinându-l acolo jos în negura albiei.

— Prânzul o să-l luăm la moara lui Gheorghe, zise Barbă-Cot. N-ai uitat trăistuţa cu alune pe care i-am promis-o anul trecut?

— Cum s-o uit? Am pus-o în desagi de-aseară. Aşa ne-a fost înţelegerea: noi îi aducem alune, el ne dă turtă caldă.

— Şi ciorbă cu zeamă de varză, completă Barbă-Cot, zâmbind.

— Şi piftii, şi sarmale, adăugă Labă-de-Fier.

Se priviră şi izbucniră în râs. Apoi, fără voia lor, grăbiră pasul.

— Se apropie amiaza, zise Barbă-Cot. Şi se pare că am flămânzit. De aceea ne-am amintit dintr-o dată bucatele lui Gheorghe. Din păcate, n-am avut când să-i dăm de veste că venim. Aşa că ciorba, sarmalele şi piftiile o să le lăsăm pe altă dată.

Un timp călătoriră în tăcere, urmăriți de freamătul râului şi al zăvoaielor din preajmă. Se făcea tot mai cald. Arşița pătrundea şi aici, în plină luncă. Trecură prin dreptul satului şi se opriră câteva clipe la toaia lui moş Cicuță. Cleni mari, albăstrii, spintecau apa spre răgălii. În şerpuirea lui, râul îşi dispune bulboanele alternativ, când la un mal, când la celălalt, potrivit cu izbiturile violente ale valurilor, primăvara şi toamna, la revărsare. Şi locul acestor bulboane se schimbă neîncetat, de la un an la altul, de la o revărsare la alta. Rareori o toaie supraviețuieşte mai mult de un an, doi. Şi numai dacă cursul râului, pe porțiunea aceea, rămâne neschimbat. De obicei, când vin apele mari, râul umple cu pietriş vechile bulboane şi sapă altele, exact pe locul pietrişului smuls. Şi aşa mai departe... Râul, nestăpânit şi temerar. Ca şi sufletul celor ce l-au avut, de veacuri şi veacuri, dintotdeauna, alături...

— Îți aminteşti, şopti Barbă-Cot, când veneam aici, mai demult, să ne scăldăm? Ce ne mai distram cu Benonică... Îți aminteşti?

Labă-de-Fier încuviință, tăcut. Cum să nu-şi amintească? Poposeau pe plaja de lângă toaie, în amiaza somnoroasă şi toridă de iulie, osteniți, înfierbântați. Râul era pustiu, zăvoiul asemenea. Se aşezau niței la umbră, apoi se dezbrăcau şi alergau spre râul scânteietor, spre adâncimile lui albastre-alburii. Înotau, se bălăceau, se lăsau duşi de curent, reveneau viguros în amonte, tatonau, un pic temători, răgăliile... În acest timp Benone, cățelul lor de atunci, îi privea de pe mal, le urmărea, cu uitătura lui inteligentă, fiece mişcare, înclinându-şi capul când pe o parte, când pe alta. Ieşeau apoi, călcând cu grijă şi cu dificultate peste bolovanii de pe prundul însorit sau urcau pe malul celălalt, la umbră, unde Benone îi aştepta cu un fel aparte de nerăbdare şi cu o bucurie oarecum reticentă, căci ştia ce-l aşteaptă. Îi provoca, însă, ieşindu-le mereu înainte, încurcându-li-se printre picioare,

hârjonindu-se cu ei. Atunci careva îl lua în braţe şi-l zvârlea în toaie. Cățelul cădea, ca un bolovan, în afund, apoi urca, înotând şi pufnind, şi venea spre mal. Ei stăteau la soare, se uscau, sporovăiau. Iar năzdrăvanul de Benone ce făcea? Se răzbuna. Abia ieşit din apă, se apropia de ei tiptil şi, când era doar la un pas, se scutura energic, stropindu-i. Săreau, îl fugăreau, mă rog, se copilăreau, ce mai încolo, încoace...

Acum, stăteau amândoi pe mal şi zâmbeau amintirilor ce-i năpădiseră, în amiaza toridă, somnoroasă, lângă bulboana netedă, albăstrie, ca şi atunci...

— Tare aş mai face-o baie... , şopti Labă-de-Fier. Ia priveşte ce limpede e apa!

Clară, lină, toaia se adâncea spre malul celălalt, scânteindu-şi ademenitor adâncimea albastră.

— Lasă, ai răbdare, îl sfătui Barbă-Cot. Acuşi ajungem. Până coace Gheorghe turta, o să ne săturăm de scaldă. Hai să mergem.

Şi Barbă-Cot o porni hotărât pe cărăruia însorită, însoțit de Labă-de-Fier, care-l urmă oftând.

CAPITOLUL III

Dealul

Între timp, Dodoacă şi Biciuşcă plecaseră şi ei de acasă, purtând fiecare un coş încăpător, din nuiele cojite. Dodoacă ducea traista cu mâncare, iar Biciuşcă urciorul (fiindcă în deal nu se găseşte, în toiul verii, apă de băut). Porniseră la vreun ceas în urma celorlalți, o dată cu răsăritul soarelui. Şi au mers o bucată bunicică de drum prin desimea codrului, până să li se deschidă dinainte primele pante, pe unduirile cărora pădurea se rărea simțitor. Dodoacă cunoştea locurile, mergea nepăsător şi calm, în timp ce Biciuşcă, aflat la prima sa călătorie pe deal, se uita curios jur-împrejur, cuprins de emoție. Căci auzise adesea vorbindu-se despre frumusețea şi rodnicia locului.

Dealul acesta, care străjuieşte văile şi satul la răsărit, se prelungeşte mult către miazănoapte şi se uneşte cu muntele. În cealaltă parte, spre miazăzi, coboară lent, topindu-se în câmpie, acoperit de vii, de livezi, de fâneţe, toate înconjurate de pădurea bătrână, de tufărişuri şi râpe. Drumul se răsuceşte la nesfârşit, roşcat şi prăfos, mărginit de rugi, trece culmea şi alunecă dincolo, într-o fâneaţă pustie, la capătul căreia începe alt deal. Între cele două dealuri, rar cercetat de vite sau de oameni, se târăşte între două maluri de argilă, printre trunchiuri bătrâne de copaci şi printre tufe de nuiele, Râul-cu-Sălcii. La fiecare cotitură, drumul se desface în alte nenumărate drumeaguri, a căror ţesătură alburie acoperă dealul de sus până jos. Privit de undeva din văzduh, dealul seamănă, fără îndoială, cu un arici uriaş prins în plasă, adormit în mijlocul câmpiei. Când le baţi cu piciorul, drumurile te duc prin fân sau la umbra stejarilor, picotesc pe culmea stearpă şi însorită, fac tot felul de noduri şi de răscruci, ies în cele din urmă la lărgime şi se pierd în şoselele îndepărtate, străjuite de clopotniţe.

Nu numai drumurile înfăşură dealul, ci şi mulţimea cărărilor. Mii şi mii de poteci şi potecuţe, de-a lungul, de-a latul, cruciş şi curmeziş, prin iarbă, pe marginea şanţurilor, dintr-o parte în alta a râpelor, tocindu-le, nivelându-le buza, prin luminişuri sau în plină pădure, poteci line sau zgrunţuroase, uşor de văzut sau imperceptibile pentru cine nu e din partea locului, poteci de oameni sau de animale, poteci vii sau poteci părăsite, pe care creşte feriga sau se întind rugii, toate împlinesc desenul şi carapacea dealului. Roi de pete mişcătoare pe spatele bătrânului deal: oameni — puncte albe şi cenuşii, urcând sau coborând, când singure, când mai multe deodată, alături, deseori, de căruţe cu fân sau cu struguri. Pe kilometri întregi, aracii viilor stau înfipţi, la rând, ca nişte stoluri de săgeţi, trimise în ceafa uriaşului. Şi sus, în creştet, ca o lance grea de lemn, foişorul.

Au trecut de liziera propriu-zisă a pădurii şi au apucat-o pe drumul ce se desprinde pe dreapta şi urcă la deal. Urcuşul e domol, abia simţit. Talpa se-nclină doar cu câţiva centimetri. De-o parte şi de alta, sunt ziduri înalte, încâlcite, de verdeaţă, în care se

amestecă sălcii, stejari, meri pădureți, tufișuri de porumbe, rugi. Ceva mai sus, curge un mic afluent al Ibrului. Chiar lângă albia lui, aproape de drum, e un cireș bătrân, cu fructe amare, bune pentru dulceață.

— Uite mure, se entuziasmează Biciușcă, închipuindu-și că au și ajuns pe deal.

Dar Dodoacă îi propune să continue drumul până la murele adevărate, de sus, dinspre vârf. Acelea sunt mult mai mari și ferite de praf. Biciușcă nu se poate, totuși, stăpâni și culege, în trecere, câteva, de pe crengile aplecate deasupra potecii.

Afluentul Ibrului e acum mic de tot, abia se strecoară printre brazdele de prundiș, printre fire de papură. Ai crede că soarele îl va sorbi în întregime în câteva ceasuri. Fiecare val e o oglindă încinsă. Alături, cireșul clipește la infinit cu miriadele lui de frunze.

Biciușcă coboară lângă podeț, își scoate sandala și atinge apa cu piciorul.

— E caldă, zice el. Uite o broscuță.

Câțiva brotăcei plonjează de pe mal și înoată calm, întins, spre zona umbrită de sub podeț.

În curând au părăsit drumul argilos pe care veniseră. El se afunda în pădure, uscat de arșiță, roșu-maroniu, ca arama, iar ei, fără să bage de seamă, urcaseră binișor. Se vedeau clar, la cinci-șase sute de metri în urmă, casele satului, drumul, lanurile de porumb. Între pădure și lanuri, moțăia în soare, invadată de ierburi și de tufișuri, o vie părăsită, aidoma unui hățiș.

— De ce ne-am oprit? întrebă Biciușcă.

Dodoacă se scărpină la ceafă.

— Mă gândesc să intrăm mai întâi în via asta, zise el. Am găsit și altă dată aici o mulțime de mure. Culegem ce culegem și pe urmă urcăm spre vârf.

— Pe unde o să urcăm?

— E chiar aici, în spatele nostru, o potecuță. Ocolește puțin și iese la o culme mai mică, la o pășune care se numește Ceret. De acolo avem drum deschis în toate direcțiile.

— De ce se numeşte Ceret?

— A fost acoperită cândva cu ceri. O specie de foioase.

— Bine. Să mergem în vie.

Soarele i-a lovit violent dincolo de cortina pădurii. Fânul din poieniță fremăta de lăcuste. Vița căzuse de pe araci, se târa şi se încolăcea printre buruieni, încărcată de struguri, ca o şerpoaică lehuză. În jurul aracilor putreziți, dintre care mulți se prăbuşiseră, creşteau nişte ierburi cu frunze cărnoase, a căror tulpină părea că supurează de atâta căldură.

— Sunt o mulțime de struguri aici, zise Biciuşcă. Îmi închipuisem că vița s-a sălbăticit şi nu mai rodeşte.

— Asta e nová, răspunse celălalt, arătându-i un ciorchine cu boabe alburii. Ăsta-i gaiard. Şi acela negru e ananas. Cum avem şi acasă. În halângă.

— E foarte parfumat, mormăi Biciuşcă, gustând din ananas. Simți ce aromă împrăştie?

— În celălalt capăt al viei am putea găsi fragi. E cam târziu acum, dar am mai mâncat şi altă dată prin iulie, august.

Biciuşcă mergea încetişor de colo-colo şi se apleca după câte un ciorchine prizărit, cu boabe dulci, pe jumătate sălbăticite. Iarba înaltă, cât aracii, acoperea vița, o ascundea, îi împiedica să înainteze.

Deodată, la doi paşi, desişul foşni.

— Ce-a fost asta? şopti Biciuşcă îngrozit.

Chiar prin mijlocul viei, către porumbişte, se desena vertiginos o dâră unduitoare de iarbă. Dâra aceea se lungi până la marginea viei şi acolo eliberă un iepure. Animalul coti spre lanurile de porumb şi se afundă în inima lor.

Râzând, au înconjurat tufele de rugi, au strâns ce era mai la vedere şi s-au întors la umbra copacilor, pe drumeagul ce duce la Ceret. Jos, era un aşternut neîntrerupt de frunze uscate, presărat cu o spuză jucăuşă. Deasupra, coroanele neclintite filtrau alene vântul ce cobora de pe coama dezgolită a dealului. Curând s-au trezit în mijlocul uriaşilor rugi, invadați de mure, fericiți parcă ei înşişi că îşi pot oferi rodul ce-i răstoarnă spre pământ.

Încântat că poate culege cât doreşte, Biciuşcă se depărta de-a lungul micilor crevase, cobora şi urca, dispărea în vălmăşagul tufişurilor, ca într-un labirint, se ivea după o cotitură şi se afunda din nou, atras de alt palier verde, pătat cu punctele negre ale murelor. Uneori, nici nu mai ştiai unde se află. Dodoacă, la rându-i, urca în lungul unui baraj de rugi, cobora pe partea cealaltă, traversa albia unui torent secat, se oprea la umbra perilor singuratici, şi ei plini de rod, culegea câteva din perele căzute în iarbă. Şi, deodată, chiar sub nasul său, un tufiş de rugi prinde să se mişte şi dindărătul lui se ivesc profilul concentrat al lui Biciuşcă şi una din urechile lui împurpurate de căldură.

La amiază, coşurile erau pline şi ei se aflau aproape de vârf, pe o pajişte. Alături, veghea o fântână părăsită, cu ghizduri de piatră, cu apă mâloasă, în care pluteau bucăţi de lemn şi frunze. S-au oprit la umbră, sub perii bătrâni şi solitari. cu coajă deluroasă, cu fructe dulci-acrişoare, galbene ca aurul. Se aşezară şi puseră coşuleţele pe iarbă. Erau îmbujoraţi, soarele le înroşise obrazul şi braţele până la umeri.

— Mâncăm nişte pere? îngână Dodoacă. Nu ţi-e sete?

— Cum o fi apa din fântână?

— Rea. Nu se poate bea. M-am uitat: din pricina secetei, a rămas doar mâlul.

Soarele necruţător încinsese pământul, desena net umbrele pomilor, cerul era alburiu, fără nori.

— Ce bine e acuma jos, la râu, zise Biciuşcă. Sau acasă, lângă fântână.

Pentru o clipă le-au venit în minte valurile mici, răcoroase şi grăbite ale râului, răsuflarea rece a fântânii, cercul ei umed, pietrele ei acoperite cu muşchi.

— Noroc că am luat apă cu noi. Hai să gustăm însă şi din perele astea.

Zemoase, perele potoleau pentru o vreme setea, dar sucul lor dulceag şi înecăcios o sporea apoi, o făcea şi mai greu de îndurat. Era din ce în ce mai cald. Pe pante, în soarele alb, unduiau şiruri de meri şi de pruni, cu frunzişul toropit de arşiţă. Peste murele din

coşuri plutea o poleială imobilă, precum argintul. Fântâna picotea ca un cocor, sub soarele de amiază. În spatele ei, la două sute de paşi, foişorul.

Au desfăcut desaga, au rânduit pe ştergar bucatele şi au mâncat încet, îngânduraţi. Treptat oboseala îi părăsea, apa din urcior le răcorea măruntaiele, liniştea fericită a locului îi absorbea pe deplin. Şi somnul, ce i-a dus apoi cu sine o vreme, n-a fost decât o prelungire a acestei linişti.

Când s-au trezit soarele alunecase spre asfinţit. Şi-au stropit faţa cu apă din urcior şi au muşcat din câte-o pară.

— Hai să urcăm, a zis Dodoacă. Ne prinde noaptea.

— Şi ce facem cu murele? Le cărăm cu noi?

— Nu. De ce? Coşurile rămân aici, nu le ia nimeni. Le vom găsi în acelaşi loc la întoarcere. De altfel, ţi-am spus, de pe platformă se vede orice mişcare, pe distanţe nemăsurate.

Urcară. Panta era acoperită cu iarbă înflorită, din care se înălţa aroma dezlănţuită a cimbrului.

La baza foişorului, pe culme, i-a cuprins, dintr-o dată, ca o ameţeală, balansul celor două văi între care se aflau. Dealuri şi dealuri, până în zare, cu sate, şosele şi livezi. De la culme la culme, străbătându-i lin, pânza liberă, nevăzută, a vântului.

— Vai, ce frumos! exclamă Biciuşcă.

S-au strecurat prin schelăria lemnoasă, şuierătoare. Vântul se înteţise şi foişorul vibra sub cerul limpede, în înălţime.

— Hai să ne căţărăm pe platformă.

Biciuşcă şovăia. Îi era frică să urce pe scările înguste şi mişcătoare, cu scândurile pe jumătate putrezite.

— Platforma are parapet, l-a calmat Dodoacă.

Au urcat pe scări mai uşor decât s-ar fi aşteptat şi au poposit în scurt timp pe platforma din vârf. Aici vântul era şi mai puternic şi Biciuşcă şi-a încleştat mâinile pe parapet. Peisajul se desfăşura până departe, ondulat, verde-albăstrui, cu dungi mai tulburi la orizont.

— Uite coşuleţele noastre cu mure! strigă Biciuşcă, fericit că le recunoaşte.

Coşurile aşteptau, într-adevăr, cumințI, pline ochi, în iarba de pe pantă.

Puterea soarelui mai slăbise. Departe, deasupra râului, se aduna o boare azurie, ca o ceață.

— Ce liniște e aici! şopti Biciuşcă. Simți cum se clatină foişorul?

Foişorul se legăna la cea mai mică mişcare. Paşii celor doi îl făceau să tremure până la temelii.

Deodată, din pădure, se desprinse un stol de păsări, care trecu, în evantai, fără zgomot, puțin mai jos de nivelul platformei. Umbrele lor se târau pe pământ, pe colină, peste coşurile cu mure. Păsările cotiră spre celălalt versant. Umbrele le însoțiră şi aici, iar ele zburau tot mai repede, ca şi cum ar fi vrut să scape de povara acestor umbre, ca şi când zborul lor n-ar fi fost decât o încercare disperată de a se elibera de propriul simulacru.

Şi iată, în liniştea fermecată a acelei înserări, în liniştea ce, pe negândite, deveni înfiorătoare, Dodoacă şi Biciuşcă auziră glasul păsărilor, îl înțeleseră şi nu le veni să creadă că cele spuse de ele poate fi adevărat.

„Vai, râul lui Barbă-Cot, ce minunăție de râu! zicea una. Şi cum va fi secat şi nimicit!" „Şi dealul său, răspunse alta, cât de bogat, de înmiresmat şi de frumos este! Şi cum va fi făcut una cu câmpia, cum va fi strivit, sfârtecat şi dezgolit!"

Atât apucară să audă, căci stolul dispăru curând deasupra Râului-cu-Sălcii. Dar şi atât fu de-ajuns să-i lase câteva clipe înmărmuriți.

— Am visat? întrebă Dodoacă. Ce-a fost asta?

Biciuşcă îl cerceta cu ochii mari, îngroziți.

— Nu cred că am visat, murmură el. Dar poate n-a fost decât o vorbă oarecare, o glumă...

Dodoacă îl privea, parcă fără să-l vadă.

— Să nădăjduim că ai dreptate, zise el într-un târziu. Iar acum, hai acasă.

Coborâră în grabă, luară coşurile cu mure şi, gonind spre căsuța lor, se topiră curând în întunericul codrului.

CAPITOLUL IV

La moară. Cărarea din insulă

Barbă-Cot şi Labă-de-Fier au ajuns la moara lui Gheorghe când soarele începuse a coborî spre apus. Morarul stătea pe prag, pufăind din lulea şi privind, îngândurat, de-a lungul cărării. I-a îmbrăţişat, i-a primit înăuntru, le-a mulţumit pentru alune şi, în timp ce ei se scăldau, el a pregătit cina.

Ca de obicei: turtă caldă, brânză, slănină, ouă fierte, ceapă, miere de albine.

— Dacă mi-aţi fi dat de ştire că veniţi, le spusese el, cu reproş, m-aş fi îngrijit să găsiţi şi piftii, şi sarmale, şi ciorbă de curcan cu zeamă de varză. Cum v-am promis. Dar aşa...

— Ei, asta-i! răspunse Barbă-Cot. Dar e un adevărat ospăţ. Ce poate fi mai bun decât asemenea bucate?

Au mâncat afară, în poienița din spatele morii, în timp ce soarele apunea lin, însângerând munţii şi trimiţându-şi razele până pe chipurile lor. Alături, clădirea de bârne vibra la nesfârşit, clătinată de şuvoiul masiv şi iute al apei în scocuri, de vârtejul delirant al roţii şi de rotirea greoaie a pietrelor peste grăunțe.

Când s-a înserat de-a binelea şi luna s-a ivit la orizont, peste lanurile de porumb, poleindu-le, au mers la culcare. Înaltă, cocoţată pe patru piloni, din care doi înfipţi în vad şi doi pe mal, de-o parte şi de alta a scării, moara avea trei încăperi, rânduite în lanț: în cea dintâi lucrau fără oprire cele două perechi de pietre; în următoarea, Gheorghe avea un fel de magazie şi cămara; a treia era destinată odihnei. Aici s-au întins piticii, căci Gheorghe a rămas pe laviţa din prima odaie, să vegheze rotirea pietrelor şi curgerea făinii. Au adormit numaidecât, legănaţi uşor de trepidaţia bârnelor, înfiorați de răsuflarea lichidă, purtând în urechi zgomotul atât de caracteristic al râului ce dă viaţă unei mori: mai întâi vuietul

compact, năvala apei, apoi explozia, spargerea, destrămarea ei viforoasă printre stâlpi şi palete. Desigur, aceste momente, aceste etape nu se pot despărți. Dar ele există şi un auz experimentat le desluşeşte. Şi le gustă farmecul ciudat şi arhaic.

I-a trezit soarele, sclipind vesel din râu, zvârlind parcă, asemeni unui zeu ghiduş, stropi aurii şi raze printre bârnele morii. Când au ieşit în prag, acelaşi soare incendiase roua din poiană şi imensitatea lanurilor de porumb.

Şi-au luat rămas bun de la Gheorghe şi au plecat în grabă, căci ziua se anunța din cale-afară de călduroasă şi voiau să ajungă la insulă înainte de amiază.

— La întoarcere, dacă puteți, să treceți tot pe-aici, le-a spus Gheorghe. Şi să rămâneți o zi-două. Mai uit şi eu de singurătate.

— Nu putem promite, a zis Barbă-Cot. Dacă ne va surâde norocul, o să avem mare povară de peşte. Şi, pe aici, pe la tine, drumul spre casă e ceva mai lung decât de-a dreptul peste câmpie.

— Cum ştiți voi, dragii mei. Dar eu m-aş bucura să vă revăd.

I-a îmbrățişat şi i-a urmărit cu privirea până la cotitura din apropierea confluenței. Apoi s-a întors la treburile lui, iar ei şi-au văzut de drum, înaintând spre punțile mari, de la înălțimea cărora, dacă e senin, poți zări insula, în întregul ei, acoperită de verdeață şi înconjurată de albăstrimea apei. Era frumoasă această insulă fără nume, această bucată ovală de uscat ce se ivea pe neaşteptate în mijlocul râului. Măsurând, de la nord la sud, cel mult un kilometru (acesta era şi sensul de curgere al râului) şi de la est la vest vreo două-trei sute de metri, insula părea o frunză uriaşă legănată de valuri. Nu era locuită. O populau însă tot felul de sălbăticiuni, mai ales acele vietăți legate de tainele apei. Totuşi, în mijlocul ei, pierdut între copaci şi tufişuri de trandafir sălbăticite, se afla un conac — un conac abandonat, pe care anotimpurile îl ruinau lent, dar necruțător, amenințând să-l dizolve în materia fără formă. Pe alături curgea un izvor puternic care, desigur, stâmpăra altădată setea celor ce viețuiau în conac. Izvorul se îndrepta spre răsăritul insulei şi se vărsa cu mare zgomot în râu, căci acolo țărmul era înalt şi pietros, iar apele se despleteau într-o adevărată cascadă.

Nici drumuri nici poteci nu brăzdau insula. Cine să le facă? Nimeni nu punea piciorul acolo, poate şi de teama nenumăraților şerpi ce se cuibăriseră printre stânci şi ruine. Spre sud, unde insula se prelungea cu o întindere de nisip, se masau stoluri de păsări acvatice.

Era frumoasă insula, deci, în pitoreasca ei pustietate. Jur-împrejur, apele râului săpaseră grote adânci, şi acum lunecau lent peste depuneri de *mal*, o rocă moale încă, un fel de pre-calcar, sub ale cărui falii se aciuaseră mrene şi mihalți fără număr. Spre suprafața apei, beți de soare, se zbenguiau obleții, iar armii de crăieți se grămădeau peste prundişurile din margini. Lângă țărmurile insulei, acolo unde copacii întunecau valurile, treceau, ca nişte săgeți, clenii cei prudenți şi vorace, veşnic în aşteptarea fructelor sălbatice sau a lăcustelor ce cădeau, când şi când, din iarba uriaşă, aplecată mult deasupra apei. Se spunea că în locul unde pârâul se prăbuşea în râu se pripăşise un mihalț uriaş, pe care îl zăriseră, o dată sau de două ori, traversând abisul, ca o umbră, Ups, Şvupi şi Dups. Ei veneau adesea aici şi, când aveau prilejul, le istoriseau piticilor diferitele pățanii trăite pe insulă. Pe toți îi fascinau stranietatea insulei şi bogăția de peşte a apelor ei.

Nu ne vom mira, aşadar, că Barbă-Cot şi Labă-de-Fier erau tot mai nerăbdători şi mai emoționați, pe măsură ce se apropiau de ținta călătoriei lor.

— Nu mai avem mult, zicea, la răstimpuri, Barbă-Cot. Acuşi ajungem. Până deseară o să putem face şi o straşnică partidă de pescuit.

— Şi o scaldă grozavă, completa Labă-de-Fier, asudat. M-a înnebunit soarele ăsta...

— Ai un pic de răbdare. Uite, dincolo de aninii aceia e platoul. De sus, vedem insula perfect. Iar de acolo, n-avem decât să coborâm panta şi să traversăm brațul stâng al râului. O nimica toată.

Ajunseră la pâlcul de anini, îl depăşiră şi intrară pe platoul încins de arşiță. Un drumeag uitat îl traversa, surpându-se el însuşi, dispărând la marginea friabilă a tăpşanului.

Iat-o. Ca un peşte uriaş, ca un monstru adormit în râu, toropit de soarele nemilos. Râul făcea o dungă albicioasă, o buclă răsfrântă în fruntea insulei, apoi desena, pe laturi, două dâre prelungi, ca două voaluri de mătase lichidă. Frunzişul sclipea fremătând, pe plajă câteva păsări stăteau neclintite. Şi dincoace, pe buza platoului, cei doi pitici se opriseră şi contemplau peisajul, neclintiți şi ei, fermecați de vastitatea lui. Malul opus al râului se prelungea la infinit într-o unduire de coline.

— La fel de frumos ca întotdeauna, şopti Labă-de-Fier. Ce bine îmi pare că am ajuns. Nu?

Barbă-Cot nu-i răspunse. Privea încruntat către insulă şi îşi mângâia bărbia gânditor.

— Lipseşte ceva, rosti el într-un târziu. Şi nu pot pricepe. Mai bine zis, ceva lipseşte şi ceva e în plus. Şi amândouă aceste lucruri nu au nici un înțeles. Oricum, eu nu le pot da de capăt...

— Ce vrei să spui? întrebă Labă-de-Fier nedumerit.

Barbă-Cot părea că nu-l aude. Cugetă, o vreme, cu privirea pierdută spre insula ce despica râul în imensitatea amiezii. Când vorbi, glasul îi era întunecat, ca şi când o îndoială sau o presimțire îi tulburau gândurile.

— Lipseşte cascada, zise el, în cele din urmă. Şi apoi, iată acolo, lângă albia secată a pârâului, e un drumeag, o cărare. Ce caută o cărare aici? De unde? Cine-a bătătorit-o?

Labă-de-Fier îşi aținti privirea spre acea parte a insulei unde ştia că fusese cascada. În locul ei văzu o albie seacă, aridă şi, alături, într-adevăr, o cărare. Dar nu o cărare oarecare, ci una îngrijită, largă, pavată cu mozaic multicolor, o adevărată alee. O cărare atât de bine întocmită, încât, dat fiind locul unde se găsea, era de-a dreptul înspăimântătoare. Cobora lin către apă şi se oprea într-un mic crâng de sălcii, chiar pe mal, în vecinătatea bulboanei unde, cândva, se azvârlea pârâul.

— Ai dreptate, zise Labă-de-Fier, încercând să-şi facă singur curaj. Cascada a pierit, în schimb, a apărut o cărare. Dar, de fapt, ce te îngrijorează? E o cărare ca toate cărările...

— Chiar ca toate cărările? pufni Barbă-Cot.

Labă-de-Fier ezită înainte de a răspunde.

— În fine, ceva mai altfel decât altele. Dar, oricum, e o cărare şi atât...

— Şi pârâul?

— Ce-i cu pârâul?

— De ce nu mai există? Unde a dispărut?

Labă-de-Fier ridică din umeri.

— A secat, răspunse el. Ce, n-ai mai auzit de pâraie secate? De ce trebuie să vedem peste tot numai întâmplări misterioase? Pârâul a secat, iar cărarea or fi făcut-o nişte pescari, nişte pietrari, nişte căutători de ierburi sau de venin, mă rog, nişte oameni care şi-au găsit adăpost pe insulă şi vin la râu să ia apă şi să se scalde. Ce, crezi că nu se poate?

Barbă-Cot îi aruncă în treacăt o privire şi continuă să-şi mângâie bărbia, dus pe gânduri.

— Ba se poate, zise el, neconvins. Ar putea fi şi aşa, de ce nu... Deşi... deşi ceva îmi spune că nu-i lucru curat în toate acestea. Dar, mă rog, e mai bine să nu dăm frâu liber închipuirii.

— Aşa zic şi eu, îl aprobă Labă-de-Fier. Şi, schimbând tonul, adăugă, vesel dintr-o dată: Ei, ce facem, coborâm?

— Coborâm. Haide, ia-o tu înainte, văd că nu mai ai răbdare.

Într-o clipă cei doi pitici ajunseră pe prund, la baza platoului, lângă valurile limpezi, îmbietoare. Căutară un loc mai ferit, între copaci, şi îşi întocmiră la iuţeală o colibă. Şi rămaseră acolo trei zile încheiate, pescuind mreană şi clean, când pe ţărmul dinspre platou, când pe ţărmul propriu-zis al insulei, fără ca nimeni să-i tulbure. E drept, o teamă nedesluşită îi opri să se aventureze pe cărare, spre interior. De altfel, ce nevoie aveau să bată cărările? Ei veniseră la pescuit, nu aveau timp de pierdut. Şi totuşi, ori de câte ori vedeau gura uscată a vechii albii, ori de câte ori, în amurg, stând dinaintea colibei, vedeau cărarea ce şerpuia spre inima insulei, simţeau că bucuria deplină de altădată e ştirbită acum. Fiindcă aveau de a face cu o posibilă taină nedezlegată.

Acest simţământ îi însoţi tot timpul şi nu-i părăsi nici pe drumul de întoarcere, în ciuda faptului că pescuitul fusese rodnic

şi că duceau cu ei desagi întregi de peşte uscat, presărat cu sare. Ba chiar neliniştea lor sporea pe măsură ce se apropiau de casă. Încât, nerăbdători să ajungă mai repede, scurtară drumul, ocolind moara lui Gheorghe şi tăind în diagonală câmpul dintre râu şi pădure. Mergeau grăbiți, vorbind de una, de alta, dar cu gândul prins în vălmăşagul întrebărilor. Căci, orice s-ar spune, drumeagul din insulă li se părea lucrul cel mai straniu şi mai inexplicabil cu putință.

CAPITOLUL V

O noapte de groază

Ultimele zile ale verii s-au scurs pe nesimțite şi, tot pe nesimțire, a început toamna. Îți dădeai seama că e toamnă mai întâi după lumină. Era mai clară, mai sticloasă acum, şi totuşi mai dulce, mai duioasă decât aceea a verii. Apoi, după mirosul răcoros al aerului şi după melancolia frunzelor. Şi după uşoara dezolare a râului, cu bulboane umbrite, străvechi. Dar, mai ales, după răcoarea, după înfrigurarea calmă ce îți inundă sufletul. Şi după bucuria roadelor, a imenselor arome, seve şi culori.

Spre sfârşitul toamnei, piticii aveau cămările pline. Fructe de pădure, dulcețuri, compot, brânză, peşte sărat şi pastramă, vin dulce, legume, tot ce îi putea îndestula de-a lungul lunilor de iarnă.

Umpluseră cu grijă cămările şi acum stăteau liniştiți, petrecându-şi vremea cu îndeletnicirile paşnice din preajma iernii: curățirea sobelor, stivuirea lemnelor tăiate mărunt, repararea acoperişurilor, pregătirea hainelor groase, a sumanelor, a căciulițelor şi cojoacelor. Iar seara se adunau când la unii, când la ceilalți, povestind, tăifăsuind până târziu. Şi astfel, treptat, piticii uitară cu totul întâmplarea din deal şi cărarea din insulă. Li se şterseseră din suflet tulburarea şi teama nedesluşită ce-i cuprinseseră atunci. Erau fericiți în căsuțele şi-n lumea lor

silvestră, în ritmul previzibil, egal, al existenței lor, al muncii, al odihnei, al zilelor şi nopților. Căci farmecul adevărat al vieții, aşa cum spune un filozof, pe care, e drept, piticii nu avuseseră cum să-l citească, stă în cursul statornic, monoton al zilelor, în fluxul lor egal, neschimbător.

Şi, iată, într-una din aceste seri liniştite, când se aflau cu toții în odaia cea mare a casei lui Barbă-Cot, un zgomot cumplit îi făcu să tresară şi-i ridică de pe scaune. Zgomotul — asemănător celui produs de surparea unor stânci sau a unor munți de pietriş — era însoțit de scurte cutremure ce clătinau casa din temelii şi-i zvârleau pe pitici de colo-colo prin încăpere.

— Ce-i asta? Ce se întâmplă? se întrebară ei îngroziți.

Şi încercară să iasă în ogradă, să se dezmeticească. Smuciră de uşa ce se înțepenise, ajunseră cu chiu cu vai în pridvor şi se prăvăliră în curte. Zgomotul se auzea acum şi mai clar, şi mai înfricoşător, dar pe pitici, întrucât nu mai erau strânşi între patru pereți, vibrația solului nu-i mai sperie, parcă, atât de tare.

Ce putea fi? Nu-şi aduceau aminte să mai fi pățit vreodată ceva asemănător. Era ca şi când nişte uriaşi ar fi răscolit cu târnăcoape imense pământul, răsturnând brazde cât casa şi tasându-le apoi sub monstruoase tăvăluguri. Din timp în timp, bubuiturile asurzitoare ale acelor rupturi şi căderi erau completate cu un vuiet scrâşnit, prelung, de parcă s-ar fi pornit dintr-o dată o cascadă de bolovani şi nisip. Aşadar, un amestec infernal de mişcare şi sunet, menit să paralizeze şi trup şi conştiință. Oricum, întâmplarea le luase graiul. Şi rămaseră muți multă vreme încă după ce huruitul acela şi legănarea amețitoare a gliei de sub tălpi încetară.

— Cutremur a fost? întrebă Veselaş într-un târziu. Dar un cutremur nu ține atât de mult. Vai, ce spaimă am tras! Tremur tot. Cum intrăm noi acum în casă? Dacă începe iarăşi?

Se ghemuiseră lângă trepte, privindu-se îngrijorați. Luna umplea bolta şi poiana cu lumina ei azurie. Totul părea strivit de lumina lunii şi de liniştea nefirească ce se statornicise dintr-o dată.

O liniște grea, pe care o resimțeau, cu fiecare clipă, tot mai apăsătoare. O tăcere sumbră, o absență, asemenea locului în care a fost (şi nu mai e!) ceva de neînlocuit. Fără a pricepe de ce, piticii se simțeau încă mai îngroziți acum, când vacarmul trecuse, decât atunci când trăiseră derularea lui.

— Ce se întâmplă? şopti iarăşi Veselaş. Parcă n-am mai fi în curtea şi-n pădurea noastră. S-a schimbat ceva şi nu ştiu ce...

Barbă-Cot se îndepărtă câțiva paşi şi rămase nemişcat, cu privirea ațintită spre sud. Părea că ascultă atent, că încearcă să desluşească un semn în tăcerea opacă.

— Lipseşte râul, zise el, întorcându-şi capul spre ei. Nu mai auzim murmurul râului. Şi dacă glasul râului a încetat, înseamnă că râul însuşi nu mai există.

Cuvintele lui Barbă-Cot răsunară clare şi tăioase, oprindu-le respirația. Abia în clipa aceea înțeleseră motivul neliniştii ce-i sufoca. Şi până în zori rămaseră pe prag, tăcuți, cu privirile pierdute spre locul unde, cu câteva ceasuri înainte doar, curgea râul lor drag, sunându-şi valurile luminoase.

CAPITOLUL VI

Dispariția râului

Cum s-a luminat de ziuă au şi pornit spre râu. Era o dimineață senină de octombrie; soarele depăşise puțin coamele copacilor ce străjuiau poiana la răsărit şi sclipea orbitor în bruma de pe pante. Sub razele lui, strugurii, copți, gata de cules, îşi răspândeau tot mai insistent miresmele.

Dar piticii erau prea tulburați pentru a se putea bucura de toate acestea. Râul continua să fie mut, glasul lui atât de drag şi de familiar se stinsese. Şi lor li se părea că, o dată cu el, dispăruse ceva din propria lor ființă, din propria lor viață.

Porniră, tăcuți și încruntați, spre râu, traversând câteva perdele subțiri de pădure, câteva poiene brăzdate de ceață. Pe măsură ce înaintau erau tot mai grăbiți și mai neliniștiți, simțeau cum inima le zvâcnește rar și intens, mai să le spargă pieptul.

— Mi-e și teamă să mai merg, scânci Veselaș. Uite, mai avem câțiva pași, și tot nu se-aude murmurul apei. Mi se taie picioarele.

Barbă-Cot îl mângâie cu duioșie pe creștet și Veselaș se lipi de el, ca să prindă curaj.

— N-ai de ce să te temi, zise Barbă-Cot. Vedem noi imediat despre ce e vorba. Și orice ar fi, suntem împreună.

Ajunseră în zăvoi. Un șir gros de anini îi despărțea de prund. Și iată, când trecură de ultimii copaci, o priveliște demențială, de coșmar, îi făcu să amețească. Râul dispăruse! În locul lui se învălmășeau copaci smulși din rădăcini, stânci, mormane de bolovani, înalte cât aninii din jur. Cât vedeai cu ochii, spre munte și în jos, spre vărsare, se întindea un deșert pietros, steril, dedesubtul căruia se afla, probabil, râul, închis ca-ntr-un sicriu.

De pe dâmbul unde-i scosese cărarea, piticii contemplau acest peisaj dezolant, paralizați de uimire și de durere.

— Cine-a putut face așa ceva? rosti deodată Labă-de-Fier. Râul nu era numai al nostru, ci al atâtor alte vietăți. Cine l-a putut strivi cu o asemenea înverșunare?

— Și cu o asemenea putere, completă Dodoacă. Nu-i în stare oricine să acopere cu stânci, cu trunchiuri și cu pietriș albia unui râu. Și asta într-un timp atât de scurt...

Nenumărate asemenea întrebări le chinuiau sufletul. Și căutau pierduți cu privirea în jur, ca și când ar fi nădăjduit, în disperarea lor, să găsească o urmă, un indiciu, o posibilă dezlegare a tainei.

— Oricum, zise Biciușcă, va fi rău de noi. Fără apa râului, viața ne e în primejdie... Cum să trăim știindu-l mort, ascuns sub mormanele astea înspăimântătoare?

Și Biciușcă își întoarse brusc spre ceilalți ochii plini de lacrimi.

— Vă daţi seama ce s-a întâmplat? rosti el de parcă abia acum ar fi realizat grozăvia priveliştii. Vă daţi seama? Cineva a ucis pur şi simplu râul. Şi noi, noi ce vom face acum?

— Avem Ibrul, ripostă, fără convingere, Labă-de-Fier. Şi Râul-cu-Sălcii.

— Da, dar Ibrul e mai tot timpul secat, iar Râul-cu-Sălcii e prea departe. Aici era izvorul vieţii noastre, aici găseam loc de scaldă, de spălat. aici găseam peşte... Aici, la râul nostru. Şi iată, cineva l-a ucis...

Şi Biciuşcă izbucni de-a binelea în plâns, hohotind copilăreşte cu capul pe umărul lui Labă-de-Fier. Alături, Veselaş abia îşi stăpânea şi el lacrimile. Dar durerea îi cuprindea pe toţi, durerea, descurajarea şi o teamă nedesluşită, paralizantă. Căci priveliştea însăşi li se părea a fi semnul unei forţe nemăsurate şi ostile lor, al unei vrăjmăşii ce-i avertizează asupra altor şi altor asemenea distrugeri. Deocamdată, moartea, uciderea râului... Apoi...

— Râul nu-i mort, rosti, pe neaşteptate, cu vocea lui puternică şi calmă, Barbă-Cot. Făptuitorii acestei răscoliri de bolovani au încercat să-l ucidă, dar nu au reuşit. Albia au stricat-o, nu râul. Izvoarele nu sunt în stăpânirea şi în puterea nimănui... Iar dincolo de acest prăpăd, mai la vale, râul curge şi acum. Bolovanii aceştia de aici l-au acoperit, nu l-au ucis. E drept, o vreme vom duce-o mai greu cu apa. Dar, pentru atâta lucru, nu trebuie să ne pierdem curajul. V-am spus doar: orice ar fi, suntem împreună.

Cuvintele lui Barbă-Cot îi îmbărbătară cât de cât, deşi inima le era grea şi mintea tulburată. De ce trebuie, oare, ca desfăşurarea senină a vieţii să fie, uneori, atât de brutal întreruptă? Ce bucurie bolnavă poate găsi cineva în a-i face să sufere pe cei din jur? Ce fericire poate găsi cel ce urăşte în propria-i ură?

— Nu pot pricepe, totuşi, cine-i făptaşul, medită cu voce tare Biciuşcă. Şi cum de i-a trecut prin minte aşa ceva...

— Ne vom lămuri noi, răspunse Barbă-Cot. Vom afla, vom înţelege şi cine şi de ce s-a pornit împotriva râului. Cum aţi spus chiar voi, împotriva râului înseamnă împotriva noastră. Într-adevăr, noi n-am putea trăi fără râu.

— Şi atunci? întrebă Labă-de-Fier, tresărind.

Barbă-Cot clătină din cap şi îi puse palma pe umăr.

— Atunci, prietene, zise el, înseamnă că avem, undeva, în jur, un duşman neiertător, care vrea să ne alunge de aici sau chiar să ne ucidă.

— Un duşman? murmurară ceilalți, ca în cor.

Barbă-Cot îi privi pe rând şi descoperi în ochii lor scânteia unui început de înțelegere.

— Da. Timpul ne-a făcut să uităm înfruntările de-altădată şi să credem că ele s-au stins pentru totdeauna. Dar s-ar putea ca tot timpul să le stârnească din nou...

O tăcere încordată urmă acestor vorbe neliniştitoare. În mintea piticilor înviau vechile întâmplări prin care trecuseră Dodoacă şi Biciuşcă, drama de la Castelul de calcar... Barbă-Cot retrăia şi el aceste istorii, în plus revăzu limpede, neînchipuit de limpede, cărarea din insulă, acea alee tainică şi tenebroasă ce pornea de pe țărm şi se pierdea în desişuri. O revăzu şi o urmă cu închipuirea în interiorul insulei, până la conacul abandonat şi inundat de vegetația atotbiruitoare. Apoi, cărarea (de fapt o cale pavată şi îngrijită) îi spuse, în graiul ei simbolic, că acel conac nu mai poate fi, acum, părăsit, de vreme ce drumul ce-l leagă de țărm e întreținut cu atâta grijă şi măiestrie. E lucru sigur: conacul are un locatar, sau mai mulți. Locatari care într-un fel sau altul au secat pârâul din insulă şi, poate, nu sunt străini de cele petrecute aici, în albia râului...

Barbă-Cot oftă adânc şi-şi trecu palma peste frunte. Din prima clipă, văzând albia secată a pârâului şi drumeagul din insulă, simțise, ştiuse că făgaşul lin al vieții lor e întrerupt. Acest gând zăcuse însă în negura ființei sale, ezitând, temându-se să iasă la lumină. Fiindcă nu era un gând aducător de bucurii. „Când reînvie răul, zisese odată înțeleptul Şvupi, timpul se pune iarăşi în mişcare. Aici e, poate, şi partea lui bună. Altfel toate ar sta pe loc, iar noi ne-am plictisi, am obosi de-atâta neclintire fericită.”

Barbă-Cot zâmbi, aducându-şi aminte cugetările ciudate ale lui Şvupi.

— Reapariția răului, zise el cu voce tare, ca şi când i-ar fi răspuns aceluia, ne dă prilejul să ne arătăm mai puternici decât el. Noi, care suntem, totuşi, buni şi iubim binele. Tocmai de aceea. Răul nu este decât absența binelui, cum spune un alt filozof, mai mare decât Şvupi...

Ceilalți îl cercetară uimiți. Nu înțelegeau ce amestec are gnomul Şvupi în toată povestea aceasta.

— Nu vă miraţi, râse Barbă-Cot. Mi-a venit în minte o discuție mai veche, plină de învățăminte. Tăcu o vreme, apoi reluă: Eu, dragii mei, ştiu cine e făptaşul...

Ultimele cuvinte ale lui Barbă-Cot avură darul să-i împietrească. Îl priveau concentrați, aşteptând să continue.

— Ştii? îndrăzni Veselaş, văzând că Barbă-Cot n-are de gând să le satisfacă curiozitatea.

— Da. Şi, dacă vă gândiți bine, o să vă dați seama că sunteți, în privința aceasta, la fel de cunoscători ca şi mine. Numai să aveți îndrăzneala de a nu ascunde nimic de voi înşivă.

Piticii nu mai rostiră nici un cuvânt. Se aşezară pe iarbă, lângă bătrânii anini, fiecare cu gândurile sale. Şi fiecare înțelese că, încă de la cele dintâi zgomote şi zguduituri, încă din primele clipe ale acelei tăceri sinistre, încă din primul moment petrecut pe malul pustiu al râului, ştiuse — fără să-şi mărturisească —, ştiuse prea bine cine e vinovat de toate acestea.

CAPITOLUL VII

Mărturia lui Ups

A doua zi, înspre seară, când soarele plana, lin, către munți, Biciuşcă observă, pe cărăruia ce lega codrul de grădinile lor de zarzavat, o mogâldeață cu traista în spinare. Mogâldeața venea iute pe drumeagul acoperit de umbra grea a stejarilor, dispărând şi reapărând printre tufişurile de corni ce însoțeau cărarea.

Biciuşcă se îndreptă spre grădină şi, pentru a vedea mai bine, se cățără pe pârleaz.

— Uite-l pe Ups, strigă el. Vine încoace. Măi, da' grăbit mai e! Oare de ce goneşte aşa?

— Unde-i? întrebă Dodoacă din pridvor. Eu nu-l văd.

— Uite-l! Uite-l! strigă iarăşi Biciuşcă, arătând cu mâna în direcția cărării. Apleacă-te puțin, peste prispă. Aşa. Acum îl vezi? Voi îl vedeți? se întoarse el spre ceilalți, care se strânseseră lângă gărdutul despărțitor. De ce râdeți? Nu mă credeți? Uite-l...

Îl văzuseră acuma cu toții, dar exclamația lui Biciuşcă le adusese aminte de întâlnirile cu Nelson, un şoricel nemaipomenit de drăguț şi de ciufulit, care îi vizita uneori. Când Biciuşcă şi Dodoacă îl văzuseră prima dată, la scurtă vreme după instalarea lor aci, în pădure, fuseseră foarte mirați şi încântați de înfățişarea lui. Şoricelul stătea în fața porții lui Barbă-Cot, neîndrăznind parcă să intre. De fapt îl înțepase un spin în lăbuță şi se chinuia să şi-l smulgă. Ba se aşeza, ba se ridica în trei picioruşe, scâncind. Ai fi zis că se joacă de-a v-ați ascunselea. Iar Biciuşcă era foarte agitat, urmărind cu privirea zbenguiala şoricelului. În cele din urmă, alergase la Barbă-Cot, care stătea liniştit în pridvor, şi, înecându-se de nerăbdare, îi spusese dintr-o răsuflare:

— Uite-l! Uite-l!

Barbă-Cot îl privise nedumerit.

— Pe cine? întrebase el.

Drept răspuns, fără să-şi dea seama, Biciuşcă rostise acel distih cu care, de atunci, îl întâmpinau de fiecare dată, în cor, pe Nelson, şoricelul cel simpatic:

— Uité-l! Uité-l!

Am văzut un şoricel.

Iar acum, tot Biciuşcă îl reperase pe Ups, care se apropia într-adevăr într-un suflet pe cărare, coborând din codru cu traista plină.

Ups traversă grădina de zarzavat, clătinându-se pe potecuța dintre straturi, trecu pârleazul, ajutat de Biciuşcă, şi nu se opri decât lângă prima treaptă a scării. Acolo, puse traista alături şi se aşeză, oftând.

— Of, ce obosit sunt! zise el. Am venit într-o goană. Şi unde mai pui că de azi-dimineață sunt tot pe drumuri.

Dodoacă intră în căsuță şi reveni numaidecât cu o ulcică de miere şi cu un urcior de apă rece.

— Gustă din mierea asta, îl îndemnă el. Şi răcoreşte-te cu o înghițitură de apă. O să-ți prindă bine, o să-ți recapeți puterile.

Ups bău mierea subțire şi aurie direct din vas, apoi sorbi apă pe săturate.

— Mulțumesc, zise el. Ce minune e mierea asta! Şi apa... Da, da, apa... Dar ceilalți unde sunt? De ce nu vin? Am să vă spun ceva important, ceva foarte, foarte important...

Şi Ups se opri din vorbit pentru a sorbi iar, îndelung, din urciorul cu apă proaspătă.

Între timp Barbă-Cot, Labă-de-Fier şi Veselaş se apropiaseră şi ei.

— Haideți fraților, veniți încoace şi voi, le strigă Ups. Am veşti. Nu prea plăcute, e drept, însă de auzit trebuie să le auziți.

Piticii se aşezară în cerc în jurul lui, aşteptând. Dar Ups părea a nu-şi găsi cuvintele, părea că vrea să amâne clipa destăinuirii. Şi atunci, gustă iarăşi din miere şi duse la gură urciorul smălțuit, din care apa gâlgâia încetişor.

— Nu ne mai fierbe, îl rugă Barbă-Cot. Spune o dată ce te aduce.

Ups puse urciorul în iarbă, lângă trepte, şi îşi ridică privirea spre ei. Ochii îi erau trişti, întregul lui chip avea o expresie crispată şi îngrijorată.

— Azi-noapte, am fost la râu, zise el. Cu lesele. Le-am aşezat de cu seară şi am rămas lângă ele, să adun peştele ce curge, o dată

cu apa, pe vaduri, şi nimereşte în gulguşul leselor. Am stat, deci, până înspre zori, lângă râu. Şi, astfel, am văzut totul...

O tăcere de gheaţă urmă cuvintelor sale.

Piticii amuţiseră. Îl priveau pe Ups şi aşteptau să continue. Dar Ups ezita din nou şi atunci glasul calm al lui Barbă-Cot sparse liniştea aceea nefirească.

— Cum a fost? întrebă el. Şi cine a făcut ce s-a făcut acolo?

— Cum a fost? reluă Ups, ca un ecou. Îngrozitor a fost. Cu atât mai îngrozitor, cu cât a început pe neaşteptate. M-am pomenit, deodată, înconjurat de stânci ce se prăbuşesc, de cascade de piatră, de izbituri în plin vad. Nu pricepeam ce se întâmplă, nu ştiam unde să mă ascund, încotro să fug. Am izbutit să mă vâr într-o scorbură, la cincizeci, şaizeci de paşi de albie. De acolo am putut vedea trei uriaşi înspăimântători, care se puseseră să nimicească râul. Unul venea dinspre munte, aruncând stânci şi copaci şi prăvălind malurile nisipoase; ceilalţi doi urcau, din aval, înarmaţi cu câte un târnăcop. Izbeau în mijlocul albiei, împrăştiind apă şi prundiş pe sute de metri, apoi striveau sub încălţările lor digurile, meandrele, netezind, peste bietele fire de apă, munţii de pietriş. Erau îngrozitori la vedere uriaşii ăştia. Cu părul vâlvoi, cu guri enorme, cu capetele teşite şi colţuroase. Era lună, îi puteai vedea destul de bine. Lucrau în linişte, nu-şi vorbeau. Mormăiau numai, de plăcere probabil, ori de câte ori izbuteau să acopere o porţiune de râu. S-au oprit numai când apele au dispărut cu totul. Atunci s-au odihnit o vreme, apoi am luat-o spre miazăzi, dispărând în întunecimea zăvoaielor.

Ups tăcu. Ceilalţi îl priveau cu nesaţ, cuprinşi de emoţie.

— Aşa a fost, reluă Ups, adresându-se lui Barbă-Cot. M-ai întrebat cine a devastat râul şi împrejurimile lui. Atunci n-am ştiut, nu i-am cunoscut pe cei trei uriaşi. Acuma însă ştiu. Şi pot să-ţi răspund.

— Ştii? exclamară piticii, cu toţii, ca străbătuţi de un frison. Cine? Cine?

— Ştiu, îi asigură Ups. Mi-a spus acum câteva ceasuri Ara, bătrâna ce locuieşte în Râpi. Azi-dimineaţă, i-am dus o legătură de

ciuperci uscate şi i-am povestit cele văzute în timpul nopţii. Iar ea mi-a zis că e vorba de trei uriaşi, pe nume Carabă, Cârceabă şi Cioroabă, slujitorii... cui credeţi?

Piticii nu se aşteptaseră la o asemenea întrebare. De unde să ştie ei ai cui servitori sunt uriaşii aceia? Aşa că îl priviră nedumeriţi şi chiar puţin iritaţi pe năzdrăvanul de Ups.

— Ei, nu ştiţi? insistă Ups. Şi nici nu puteţi ghici? Hai, străduiţi-vă.

— Nu-i nevoie să ne străduim prea tare, interveni, liniştit, Barbă-Cot. Ştim prea bine ai cui slujitori sunt nemernicii aceia. Ştim cine i-a trimis să ne distrugă râul. Ştim şi de ce: ca să pierim, să nu mai fim. Acesta a fost şi a rămas ţelul duşmanului meu, al duşmanului nostru. Ţelul vrăjitorului Merlin...

Treptat, pe măsură ce el vorbea, privirile piticilor se întorseseră spre Barbă-Cot şi-l fixau fascinate.

— Merlin e stăpânul celor trei, nu-i aşa? întrebă Barbă-Cot.

— El e, confirmă Ups. Acuma cunoaşteţi totul. Cine-a pus la cale şi cine-a făptuit. Doar unde e cuibul vraciului nu ştim încă. Nici bătrâna n-avea habar. Am întrebat-o, dar zadarnic, n-a dibuit unde s-a aciuat vrăjmaşul...

— Nu-i nimic, zise Barbă-Cot. Vom descoperi noi şi asta. Deocamdată, haideţi la cină. Îţi mulţumim, Ups, că ai venit să ne spui ce-ai aflat. Hai, prietene, hai înăuntru să cinăm şi să ne veselim. Bucuria acestei prietenii împărtăşite şi tihna acestei înserări nu ni le poate lua nimeni.

CAPITOLUL VIII

Barbă-Cot şi pădurea

Ups s-a despărţit de pitici şi a plecat în treburile lui abia a doua zi, înspre prânz.

— Nu mai rămâi, totuşi, o zi, două? îl rugase Barbă-Cot.

— Nu pot, se scuzase Ups. Deseară trebuie să fiu neapărat acasă. Adică la una din casele noastre, cea de la poalele Cornetului. Mă aşteaptă Dups...

— Şi Şvupi?

— Şvupi e plecat în munţi, cu treburi. Lipseşte vreo săptămână. Dar Dups e nerăbdător să mă reîntorc, fiindcă trebuie să reparăm acoperişul înainte de începerea ploilor. Şi să facă leacuri din ierburile pe care le-am adunat în traistă...

— Bine, prietene, convenise Barbă-Cot. Du-te sănătos. Şi spune-le alor tăi că-i îmbrăţişăm cu dragostea dintotdeauna. Şi că sunteţi bineveniţi la noi oricând...

După plecarea lui Ups, Barbă-Cot s-a aşezat pe laviţa din pridvor, copleşit de gânduri. Era o zi clară, senină, cu cerul înalt, albastru şi fără pic de nor. Soarele, lunecând lin peste coama unduioasă a pădurii, colora la nesfârşit frunzişul în toate nuanţele de galben şi de ruginiu. Iar în poiană, acum, după ce iarba fusese cosită de câteva ori, crescuse otavă verde şi proaspătă. În zare, pe pantele muntelui, perdele viforoase de frunze arămii alternau cu spaţiile de negură şi ceaţă ale grotelor. Cât de dragi, cât de familiare îi erau lui Barbă-Cot aceste locuri! Se simţea în siguranţă, era fericit lângă bătrânii stejari cu scoarţa aspră şi caldă. Lângă teii şi nucii răcoroşi, lângă perii ce-şi scânteiază, solitari, frunzişul în soarele de amiază. „Vai, vai, gândea el, cât de firesc se împlinea totul cu numai două zile în urmă, când râul era alături de noi, ca un prieten, ca un frate..."

Îşi plimba privirile de la un capăt la altul al zării, şi le odihnea pe munţii vineţii, le oprea o clipă în crevasa de unde izbucnea râul. El curge şi acum, desigur, dar undeva dedesubt, sub straturi de rocă destrămată, răvăşită. Şi cine îl va putea elibera din această strâmtoare? Simţea că inima i se strânge, că neputinţa îl sugrumă.

Se ridică şi porni pe drumeagul gloduros, de argilă, ce urcă lin către deal şi se pierde în codru. Merse îndelung pe acest drum singuratic, contemplând, de-o parte şi de alta, pe pante, mulţimea neclintită a fagilor tineri. Trunchiuri albe, semeţe, hieratice, pline de un farmec răscolitor, fascinant. Trunchiuri şi trunchiuri, ameţitoare, numai număr, culoare şi verticalitate. Şi statornicie, şi singurătate, şi forţă... „De ce-mi cheamă, oare, cu atâta putere privirea? se întrebă Barbă-Cot. Iată, mă las în profunzimea tabloului lor ca într-o vâltoare. De ce? Vai, sunt atât de asemănătoare disperării mele..."

Rătăci îndelung, aşadar, Barbă-Cot pe acel drumeag sinuos care nu duce, de fapt, niciunde anume, ci doar în pădure şi iar în pădure. Or, tocmai de aceea rătăcirea pe rotirile şi ocolişurile lui era un adevărat leac pentru suflet. Şi calea spre dezlegarea întrebărilor chinuitoare. După-amiaza zilei de toamnă s-a scurs pe nesimţite. A urmat o înserare dulce, cu soarele auriu risipit printre trunchiuri. Era atâta linişte, că se auzea clar şocul plăpând al frunzelor pe zgrunţurii de humă uscată din drum sau pe patul străvechi al frunzarelor moarte. Apoi, s-a lăsat noaptea. S-a lăsat, într-adevăr, dinspre pante spre drum, coborând, ca o adiere întunecată printre trunchiuri. Şi, ciudat, liniştea n-a mai fost nici atât de delicată, nici atât de compactă. Acum Barbă-Cot auzea scrâşnetul decis al argilei sub tălpi, răsuflarea energică a pădurii, trepidaţia îndepărtată a tufişurilor, rumoarea vietăţilor ce-şi părăseau desigur ascunzişul. S-a trezit şi vântul şi a răscolit, de câteva ori, coroana copacilor, golindu-i de frunze. Se simţea, parcă, în jur o veselie ghiduşă, o viaţă tainică, pe care ochiul diurn n-o desluşeşte. Sau nu era totul decât rodul închipuirii, nevoia de a da sens întunecimii?

Oricum, toate aveau glas, toate existau, numai râul şi glasul lui lipseau. Barbă-Cot continua să colinde pe minunatul drum ce străbătea pădurea şi care acum îl purta, ocrotitor, către casă. La o cotitură îi ieşi înainte luna, rotundă, roşie, uriaşă, scufundată, parcă, pe jumătate, în iarba unui dâmb. Barbă-Cot ajunse la dâmbul cu pricina şi-l depăşi, iar luna se retrase în spatele unui

crâng, pe care îl umplu cu lumina ei rece. Apoi, plecă şi de acolo şi se ascunse după culmea cea mai înaltă a dealului. Barbă-Cot umblă o vreme în întuneric, într-un întuneric rarefiat, azuriu, căci strălucirea lunii umplea bolta şi se scurgea în cascade pe lângă trupul dealului. Curând, se reîntâlniră. Chiar în poiana din preajma celor două căsuțe. Era târziu, prietenii lui se culcaseră, îi cunoşteau obiceiul de a se afunda, singur cu sine însuşi, în labirintul pădurii ori de câte ori îl chinuiau întrebări de nedezlegat, ori de câte ori trebuia să ia o hotărâre ieşită din comun. Îi ştiau, aşadar, obiceiul şi se culcaseră liniştiți, vegheați de codrul nesfârşit şi de privirile lunii.

De altfel, când Barbă-Cot ajunse în poiană şi se îndreptă spre poarta întredeschisă a căsuței, hotărârea lui era luată.

CAPITOLUL IX

Barbă-Cot şi luna

Pentru a nu-i deranja pe Labă-de Fier, pe Veselaş şi pe Pic, dar şi fiindcă noaptea era atât de frumoasă, Barbă-Cot decise să doarmă afară, în pridvor, cum mai făcuse el şi altă dată.

De altfel, deprinderea aceasta o aveau şi ceilalți. Îşi întocmiseră ca urmare lavițe în pridvor şi, din când în când, ba unul, ba altul, după gust, îşi petrecea noaptea acolo, în aerul pur şi în murmurul nesfârşit al pădurii. „E o plăcere să-ți petreci noaptea sub cerul liber, obişnuia să zică Barbă-Cot. Dormi şi, totuşi, parcă nu dormi. Auzi totul, vezi şi luna şi stelele, simți toate miresmele pădurii. Şi, în zori, te trezeşti cu rouă pe față."

Se duse mai întâi la pârâiaş şi se spălă, răcorindu-se, după oboseala şi năclăiala drumului. Apoi urcă în pridvor, se dezbrăcă şi se întinse pe laviță, acoperindu-se cu o pătură uşoară de lână.

Luna urcase până în mijlocul bolții, îl privea liniştită şi părea că-i zâmbeşte. Spre apus, câțiva norişori, plini de argintul lunii,

călătoreau lin către marginile obscure ale cerului. Poiana şi căsuţele erau luminate din plin. Se putea zări fiecare pietricică pe cărăruia ce lega scara de portiţă. Şi firele de iarbă, ca şi copacii, lăsau alături o umbră tainică şi neclintită.

Barbă-Cot se întinse pe spate şi, cu braţele adunate sub ceafă, încercă să-şi adune iarăşi gândurile ce-l bântuiseră în după-amiaza şi-n seara trecută. Încercă, dar luna, cu zâmbetul ei prietenos, cu ciudatul ei rictus, îl împiedica parcă să se adâncească în sine. „Ne vom sfătui mâine, în zori, conchise el. Dar altă cale nu cred că există...” Şi revăzu, cu ochii minţii, drumul spre râu, râul, cărarea ce aleargă o dată cu apa, insula... „O să limpezim noi mâine totul, îşi zise iarăşi. Mâine. Nu mai e mult până mâine...” Apoi oboseala îl năpădi, treptat, şi închise ochii. Dar razele lunii erau atât de intense, în liniştea şi claritatea nopţii, încât le simţi cum i se încurcă printre gene, ca nişte funigei astrali, mângâietori. Cu ochii închişi, se întoarse pe o parte, găsindu-se, dintr-o dată, faţă în faţă cu luna. „Hai, lasă-mă să dorm! şopti el, zâmbind. Te rog...” Şi pluti o vreme între veghe şi somn, părându-i-se că pluteşte în apele vitroase ale lunii, pluti aşa, fermecat, până când un nor suav şi prelung, urcând, ca un dragon tânăr din abisul zării, acoperi chipul strălucitor al astrului. Atunci Barbă-Cot tresări şi, crispându-se uşor, ca şi când fiinţa sa ar fi regretat, totuşi, dispariţia lunii, alunecă brusc într-un somn negru şi greu, fără spaime, fără bucurii, fără vise.

CAPITOLUL X

Hotărârea lui Barbă-Cot

— Dragii mei, li se adresă a doua zi, în zori, prietenilor săi, Barbă-Cot, după ce îi adunase în jurul lui, pe scăunele, sub halânga de ananas. Dragii mei, m-am gândit foarte bine la necazurile noastre şi la felul în care ne-am putea izbăvi de ele...

Se opri o clipă şi se încruntă, căutându-şi cuvintele.

— Da, continuă el. Am cumpănit totul, cu grijă, pe îndelete.

— Şi? întrebă Dodoacă.

Barbă-Cot îşi întoarse privirea spre el. În ochii lui limpezi, se citea o hotărâre rece, neclintită.

— Şi cred că trebuie să pornim numaidecât înspre insulă. Înţelegeţi? După părerea, după convingerea mea, acolo s-a cuibărit acum vrăjitorul. Mai la vale, râul există, curge ca întotdeuna şi înconjoară insula.

Cuvintele lui Barbă-Cot erau atât de neaşteptate, încât le luară graiul. Piticii îl cercetau îngrijoraţi. O adiere de vânt le ciufuli pletele şi aduse pe masă câteva frunze îngălbenite.

— E, totuşi, doar o presupunere, Barbă-Cot, zise Dodoacă. N-ai nici o dovadă...

— Dovezi n-am, dar, dacă judec după ce am, mi se pare cu neputinţă să greşesc. Labă-de-Fier, se întoarse el către aceasta, îţi aminteşti cărarea din insulă?

— Fireşte, încuviinţă Labă-de-Fier, îngândurat. Mi-o amintesc prea bine. De fapt, n-am uitat-o nici o clipă. Mereu mi-a venit în minte de-atunci...

— Şi mie, completă Barbă-Cot. Iar acum sunt sigur că va trebui s-o străbatem şi să-i dezlegăm taina.

Tăcu, observând nedumerirea şi spaima ce se citeau pe chipul prietenilor lui.

— V-am povestit, atunci, când am revenit de la pescuit, despre cărarea aceea misterioasă. Sunt sigur că duce spre conac şi că acesta e din nou locuit. Bănuiţi şi voi cine-ar putea fi stăpânul...

— Şi la ce ar folosi o călătorie acolo? îndrăzni Biciuşcă. Nu-ţi dai seama la ce primejdii ne-ar putea expune?

— Ba da. Dar trebuie să ştim dacă Merlin e cu adevărat pe insulă. Trebuie să ştim ce face, ce putere are, de ce se ascunde.

Trebuie să-ți cunoşti duşmanul, dacă vrei să-l învingi. E primejdios, desigur, să mergi în bârlogul vraciului. Dar şi mai primejdios este să stai cu mâinile în sân, iar el să-şi facă mendrele. Trebuie să aflăm cât de mare îi e puterea, cine îl ajută. Cu cât ştim mai multe, cu atât suntem şi noi mai puternici. Întotdeauna este mai tare cel care ştie ce are de făcut ...

Avea dreptate Barbă-Cot.

— Chiar dacă nu-l vom găsi acolo, continuă el, n-am pierdut nimic căutându-l. Măcar vom afla că nu s-a aciuat la conac şi că va trebui să luăm alt drum în urmărirea lui. Vom şti adică ceva cu siguranță. Nu-i demn de un om întreg să tot presupună la nesfârşit şi să nu treacă la fapte...

— Şi atunci, interveni Dodoacă, cum crezi că e mai bine să procedăm?

— Simplu, zise Barbă-Cot. Iată cum m-am gândit eu: noi doi, adică tu, Dodoacă, şi cu mine, pornim chiar mâine spre insulă. Mergem pe cărare până la conac şi încercăm să ne strecurăm înăuntru. Aşteptăm până ne convingem dacă Merlin e sau nu e acolo. Şi, o dată lămuriți, ne întoarcem acasă. Abia atunci vom putea cumpăni ce avem de făcut mai departe. Ce ziceți, e bine aşa?

— E foarte bine, răspunse Dodoacă. Iar ceilalți încuviințară în tăcere, cu inima strânsă de nelinişte şi de nădejde.

CAPITOLUL XI

Din nou pe insulă

Au ajuns în preajma insulei când se crăpa de ziuă. Se gândiseră că era mai bine să cerceteze locurile pe lumină, decât să orbecăiască în puterea nopții prin coclaurile acelea necunoscute. E drept, în timpul zilei şi ei, la rândul lor, puteau fi mai uşor observați. Dar acest risc, real, era, în fapt, diminuat până la dispariție de prevedere şi răbdare. Pe când, invers, umblând de colo până colo prin beznă, aveau toate şansele să nimerească exact în brațele lui Merlin şi ale slugilor lui.

Au traversat, aşadar, brațul stâng al râului, ocrotiți de întunericul în destrămare şi de ceața ce curgea parcă şi ea împreună cu apa. Înotau înfrigurați, încercând să nu facă zgomot şi să evite vârtejurile viclene, căci un braț le era imobilizat de legătura cu haine şi, o dată cuprinşi în îmbrățişarea rotitoare a vreunei bulboane, cu greu s-ar fi putut elibera. Atinseră țărmul insulei în apropierea faimoasei cărări, pustie la acea oră a dimineții. Fire de ceață se destrămau printre arbori, apa era limpede-limpede şi clătina agale nisipul. Urcară pe mal şi, pitiți după tufişuri, se îmbrăcară în grabă, tremurând.

— Numai de n-am răci, murmură Dodoacă. Mi-e groază de febră, de doctori şi de leacuri.

Bietul Dodoacă rămăsese într-adevăr cu o adevărată oroare față de suferințele bolii, de-atunci, de demult, când zăcuse îndelung, după alungarea din castelul lui Lancelot.

— N-o să răcim, îl linişti Barbă-Cot. Apa asta rece e şi periculoasă, uneori, desigur, dar, pe de altă parte, pune sângele în mişcare. Uite, mergem în poienița de colo, îmbucăm ceva, să prindem puteri, şi apoi, la drum!

Se strecurară, printre tufişuri de rugi, de anini şi de salcie, spre un luminiş ce se prelungea, într-un limb subțire, până la râu. Se aşezară şi, rânduind pe ştergar bucatele din traistă — pâine, brânză, slănină, ouă fierte —, începură să mănânce preocupați. Îi aştepta o încercare grea, plină de neprevăzut şi de primejdii. O încercare de neocolit însă. Ştiau că liniştea şi siguranța tuturor depind de priceperea, de agerimea lor. Şi, desigur, de acel dram de noroc, atât de necesar oricărei întreprinderi. Deşi Barbă-Cot se

deprinsese să nu se bizuie pe şansă, pe întorsătura fericită a hazardului, ci pe făptuirea cumpănită cu grijă, pe mintea şi pe braţul lui. Apoi, pe legea şi pe rânduiala adâncă a dreptăţii şi adevărului, prezente în întocmirea fiecărui lucru în parte şi în înlănţuirea tuturor. „Dacă faci ceea ce e bine şi drept, zicea el adesea, atunci poţi fi sigur că te afli în curgerea adevărată a lumii. În acea curgere care, până la urmă, te va face fericit." De aceea şi acum, în ciuda primejdiilor ce-i aşteptau, Barbă-Cot era liniştit, integrându-se cu seninătate şi bucurie în farmecul începutului de zi. Iar Dodoacă, privindu-l, simţea cum se linişteşte, la rându-i, cum îl contaminează şi-l inundă calmul, siguranţa ce se degajau din făptura, din fiecare mişcare a prietenului său.

— Hai să bem apă la râu, zise Barbă-Cot. Şi apoi să ne vedem de treburi. Uite, răsare soarele.

Soarele se ridicase, într-adevăr, peste coama dealului şi îşi trimitea razele peste râu, până în marginea luminişului. Limbul ce lega luminişul de ţărm părea pavat cu lespezi subţiri de aur. Se ridicară, primiră în plin obraz mângâierea astrului şi înaintară aşa, învăluiţi în substanţa lui, către râu. Soarele nu ajunsese încă până jos, în albie. Apa curgea, întunecată, făcând cercuri sumbre spre adânc şi clipocind în răgăliile de la ţărm. Băură, de-a dreptul din râu, aplecaţi deasupra propriilor chipuri, ce tremurau şi dispăreau, uneori, tresărind, de parcă ar fi existat cu adevărat şi n-ar fi fost doar nişte oglindiri trecătoare.

— Şi acum, prietene, zise Barbă-Cot, e vremea să pornim. Ţi-a trecut frigul?

— O, nici vorbă de frig, răspunse Dodoacă. Mai ales acum, că a răsărit soarele.

— Atunci e bine. Haidem.

Reveniră în luminiş, îşi strânseră lucrurile şi le vârâră în traistă, apoi se îndreptară spre cărare. Iat-o. Soarele o poleia, incendiindu-i din loc în loc mozaicul.

— Cui i-o fi trebuit o alee pavată aici? se întrebă Dodoacă cu voce tare, nedumerit. Nu era de-ajuns o cărăruie?

Şi Barbă-Cot îşi pusese întrebarea aceasta. Şi nu găsise un răspuns care să-l mulţumească. Într-adevăr, cărarea din insulă, aşa împodobită cum era, părea nelalocul ei în pustietatea şi-n sălbăticia din jur.

— Vom afla noi mai multe despre cărare când vom ajunge la conac, zise el, strecurându-se cu grijă printre ramurile ţepoase şi aspre. Deocamdată vom înainta alături cu ea, ascunşi după tufele astea. Îţi închipui ce-ar fi să dăm nas în nas cu unul din cei pripăşiţi la conac.

Râseră pe înfundate şi o luară repejor în lungul drumeagului, spre interiorul insulei. Şi iată, nu străbătură mai mult de două-trei sute de metri, că tufişurile se răriră, apoi dispărură cu totul, lăsând locul unor frumoase şi întinse grădini de flori şi zarzavaturi. Straturile înaintau până pe buza malului, şanţuri largi, adevărate canale, aduceau apă din râu şi îndestulau setea plantelor. Recolta fusese strânsă. Rămăseseră neculese doar şirurile lungi şi simetrice de varză. Pe margini, se întindeau adevărate păduri de crizanteme.

— Ia te uită! şopti Barbă-Cot. Să nu-ţi vină a crede. Nici pomeneală de paragină şi pustietate.

— Acum nici cărarea nu mi se mai pare atât de ciudată, murmură Dodoacă. Cine are asemenea grădină poate avea şi o cărare pardosită cu piatră de preţ, nu?

— Vorba e, zise Barbă-Cot, cum mergem mai departe. Aici e câmp deschis şi putem fi văzuţi. Trebuie să ajungem dincolo de grădini, pe ţărm. Acolo sunt şi copaci şi tufişuri.

Ascunşi lângă trunchiurile unor anini bătrâni, cercetară atent grădina cu straturi aliniate, cu pământ afânat, înconjurată de gardul viu al crizantemelor.

— Vom alerga, aplecaţi, pe lângă tufănici, zise Barbă-Cot. Haide!

Ţâşniră de sub copaci şi, într-o clipită, se aflară alături de crizantemele acelea înalte şi înmiresmate. Goneau îndoiţi de mijloc, ascunşi sub bolta corolelor reci şi umede care, din când în când, le atingeau braţele sau chipul. Se opriră sub copacii de pe mal, cu răsuflarea tăiată. Râul era foarte adânc aici, falii albastre

de apă lunecau una peste alta, amenințătoare. Totul, de altfel, în jur, era, deopotrivă frumos şi înspăimântător, totul, începând cu aleea, continuând cu grădinile, cu bulboanele acestea cumplite, cu albia secată a pârâului, cu florile, sinistre, în mulțimea lor nesfârşită, cu lumina albăstrie ce străpungea apa, cu liniştea neclintită, cu absența oricărei ființe... Totul, începând cu cărarea, continuând cu spațiul acesta lucrat, dar pustiu, şi încheind cu conacul — care, de aici, de pe țărm, se vedea clar, la capătul dinspre sud al grădinii.

Deloc părăginit, scăldat în razele soarelui, conacul era înconjurat de o pajişte largă, cu iarbă mătăsoasă, strălucitoare. Cărarea, după ce se dezlipea de albia stearpă a fostului pârâu, străbătea pajiştea şi se oprea la baza unei scări de piatră cu l0—l5 trepte, umbrite de nişte tufişuri bine îngrijite de liliac... Iar scara ajungea într-un pridvor îngust, ca o pasarelă de turn, orientând paşii — şi privirile — spre o uşă grea şi împodobită cu tot felul de zorzoane metalice.

Conacul avea un singur etaj. Jos, alături de scară, se vedea o altă uşă, ce dădea acces spre încăperile de la parter. Dar era de presupus că, în interior, parterul şi etajul comunicau între ele. Acum, şi uşa de jos şi cea de la etaj erau închise. Mai mult, ferestrele însele erau acoperite cu obloane grele, ca şi când în conac n-ar fi locuit nimeni.

— Am ajuns, şopti Barbă-Cot. Iată-ne la țintă. Acum, prietene, totul depinde de iscusința noastră. Eşti gata?

Dodoacă îi prinse palma şi i-o strânse puternic. Era şi acesta un răspuns.

— Vezi uşa aceea de lângă scară? întrebă Barbă-Cot. Pe acolo vom intra. Eu voi porni înainte. Tu vii la câteva minute în urma mea.

— De ce? De ce nu mergem împreună?

— E mai înțelept aşa. Dacă eu sunt dibuit şi prins, rămâi tu să-i anunți pe ceilalți de cele întâmplate. Ce rost ar avea să ne înhațe pe amândoi?

Dodoacă tăcu. Iar Barbă-Cot porni spre conac, furişându-se printre copacii uriaşi ce înconjurau pajiştea. Când ajunse în umbra scării, lângă tufa de liliac, Dodoacă se desprinse de mal şi, în scurtă vreme, i se alătură. Se odihniră o clipă, apoi, plini de emoţie, se apropiară de uşa masivă, ca o lespede verticală.

— Numai de n-ar fi încuiată, şopti Barbă-Cot.

Se ridică pe vârfuri şi apucă, prudent, clanţa. O prinse zdravăn şi trase spre sine. Uşa se deschise lin, lăsându-i faţă în faţă cu întunecimea compactă de dincolo, cu un adevărat perete de negură.

Piticii nu aveau timp de pierdut. Intrară deci iute în bezna aceea şi închiseră uşa în urma lor.

CAPITOLUL XII

Conacul

Cei doi pitici rămaseră câteva clipe nemişcaţi, până când ochii li se obişnuiră cu întunericul. Atunci zăriră, chiar în faţa lor, cadrul subţire de lumină al unei alte uşi. Înaintară într-acolo, călcând cu mare grijă, pipăiră lemnul aspru în căutarea clanţei. Apoi împinseră uşa uşor şi o lumină dulce, filtrată prin ferestrele acoperite de obloane, îi inundă.

Se găseau acum într-o încăpere spaţioasă, fără o formă determinată, ale cărei ferestre erau orientate spre răsărit. În mijloc era o masă uriaşă, acoperită de praf şi înconjurată de numeroase scaune, la fel de neîngrijite şi ele. De altfel, odaia întreagă părea lăsată în părăsire şi paragină. În colţuri păianjenii ţesuseră pânze groase, cenuşii, covorul era ros şi se destrăma sub paşi, ca nisipul.

Dădură ocol încăperii, găsiră, în dosul unei draperii ce mirosea, uscat, a praf şi gâze moarte, o uşă ce parcă îi aştepta, întredeschisă. Trecură dincolo, într-un coridor îngust şi întunecos, din care se putea intra, pe ambele laturi, în mai multe odăi. Le străbătură una câte una: aceeaşi decrepitudine ca şi în holul de la

intrare. Mese şi măsuţe crăpate, roase de cari, scaune cu tapiseria spartă, tablouri negre, păianjeni, perdele căzute, paturi prăbuşite pe o parte. La un moment dat, în odaia de la capătul coridorului, le trecu pe dinainte un şobolan, dispărând apoi, fără să se grăbească prea tare, sub un cufăr cu capacul prăvălit.

— Ce ciudat! zise Dodoacă. Ai putea jura că în acest conac n-a mai călcat picior de om de ani şi ani... Şi totuşi, ceva îmi spune că nu-i aşa.

— Este exact ce simt şi eu, răspunse Barbă-Cot. Ca şi când delăsarea aceasta e făcută doar să ia ochii. Ca şi când conacul n-ar fi părăsit, ci lăsat, cu bună-ştiinţă, în părăsire...

— Ciudat, ciudat..., murmura întruna Dodoacă, scotocind cu privirea în jur. Mi-a dispărut şi teama. Sunt sigur — de ce oare? — că, mergând aşa, nu vom întâlni pe nimeni.

Au umblat într-adevăr îndelung pe coridoarele şi prin odăile de la parter, au găsit scara interioară ce ducea la etaj, au rătăcit şi acolo, ceasuri întregi, prin culoare, cămări şi încăperi, regăsind, peste tot, aceeaşi paragină violentă, copleşitoare. Dar, oricât au umblat, n-au întâlnit pe nimeni. Şi n-au descoperit nici o urmă, cât de mică, a prezenţei sau a trecerii lui Merlin şi a slugilor lui. Nici nu se mai furişau ca la început. Au ieşit chiar în pridvorul acela înalt — pitindu-se, fireşte — şi au contemplat, câteva minute, insula, râul, dealul împădurit. Au privit îndelung cărarea. Largă, frumos pietruită, lega treptele conacului de ţărm, însoţind albia stearpă a pârâului. Cine se plimba oare pe sinuozităţile ei? Şi când? Pentru cine fusese făcută? Era singurul drum din insulă, dacă nu puneai la socoteală potecuţele dintre straturile grădinii de legume. Dar cum să găseşti un rost şi o explicaţie acestor lucruri: pe de o parte, conacul în care nu întâlniseră nici ţipenie; pe de alta, cărarea şi grădinile ce vorbeau, dimpotrivă, de prezenţa mai multor persoane, căci straturile acelea trebuiseră să fie lucrate, iar recoltele să fie strânse şi cărate undeva la adăpost... Or, despre cei ce întreţinuseră grădina, despre cei ce băteau cărarea nu aflaseră nimic, nimic, în toate aceste căutări prin labirintul conacului.

— Ce facem? Mai stăm? îndrăzni Dodoacă. Uite, soarele e aproape de amiază.

Barbă-Cot se desprinse din umbra unui stâlp, oftând.

— Mda! articulă el. S-ar părea că nu mai avem ce căuta aici. Şi totuşi...

Se întoarseră în interiorul conacului şi refăcură, agale, drumul spre ieşire. Ajunseră la scară, coborâră pe treptele ei lunecoase, oprindu-se, din când în când, nehotărâți.

— O mai fi rămas vreo odaie în care n-am călcat? zise Barbă-Cot.

Dodoacă ridică din umeri.

— N-aş crede, răspunse el. Deşi, în încâlceala aceasta, n-ar fi de mirare să ne fi scăpat vreuna.

Lăsară în urmă şi ultima treaptă şi o luară, pe lângă trunchiul scării, spre uşă, în vecinătatea apăsătoare a unei draperii ce cobora din tavan până-n podele.

Ce-i veni lui Barbă-Cot s-o dea deoparte? Ce îndemn lăuntric, ce intuiție îl îndemnară? Fapt e că piticul apucă draperia şi o trase uşor, descoperind peretele alburiu al scării. Şi, chiar în mijloc, o uşă — mică, frumos lucrată, ascunsă bine în adâncimea zidului.

Văzând-o, piticii tresăriră puternic şi se priviră în ochi, înțelegând, dintr-o dată, că dezlegarea tainei ori se află îndărătul acelei uşi, ori nu se află niciunde.

CAPITOLUL XIII

Misterul micuței uşi dindărătul draperiei

Tot ce a urmat s-a desfăşurat cu o asemenea repeziciune şi era, în sine, atât de uluitor, încât piticii nici n-au avut vreme să se dezmeticească. Ştiau, desigur, ce caută şi nu numai că se aşteptau, dar doreau din toată inima să aibă proba existenței lui Merlin şi a

ciracilor săi. Rătăcirea prin odăile şi coridoarele conacului îi obosise şi-i deprimase tocmai prin absența oricărui rezultat. Se gândeau chiar că, cine ştie, poate convingerea lor că Merlin s-a aciuat aici a fost pripită, nefondată, şi că va fi nevoie să-şi îndrepte intuiția şi bănuielile în altă parte. Or, asta însemna un alt răgaz pentru vraci, iar pentru ei o nouă orbecăială printre presupuneri şi ipoteze. Asemenea gânduri îi frământau când le-a ieşit înainte uşița ascunsă după draperia ce învelea scara. Şi, fără a mai pierde vremea, i-au trecut pragul. Ce minune! Au intrat într-o odaie spațioasă, identică celei pe care tocmai o părăsiseră. Identică în ce priveşte forma şi dimensiunile. Căci, spre deosebire de cealaltă, aceasta era curată, mobilată cu lucruri noi, bine întreținute. Şi, culmea bizareriei, avea în mijloc o scară, aidoma surorii ei gemene de alături.

— Barbă-Cot, şopti Dodoacă, năuc de uimire. Ce-i asta? Visăm?

El însuşi descumpănit, Barbă-Cot se îndreptă către scară. Încerca să înțeleagă ce se întâmplă, fără a izbuti. Urcară treptele încet, ținându-se lipiți de balustradă. La etaj, reîntâlniră odăile şi holurile cunoscute. Atâta doar că acestea erau curate şi luminoase.

— Mi-e teamă, zise Dodoacă. Mi-e mai teamă acum decât înainte. Tocmai fiindcă nu pot pricepe.

Şi iată, tot umblând încolo şi-ncoace, dădură peste o altă scară, ce-şi desfăşura evantaiul de trepte spre pod sau spre un etaj mascat, ce le rămăsese, dincolo, necunoscut.

— Uite încă o scară, şopti Barbă-Cot. De unde a mai apărut şi asta?

Nu apucă să termine. În clipa când cei doi pitici puneau piciorul pe prima treaptă, apăru, în capătul de sus al scării, imediat sub negura bolții, o siluetă prelungă şi subțire, însoțită de alte câteva, mătăhăloase, încă nedesprinse din întunecimea peretelui. Se opriră şi unii şi alții, ca fulgerați. Apoi, totul se învălmăşi. „Prindeți-i!" urlă silueta din frunte, întinzând brațul către Dodoacă şi către Barbă-Cot. „Prindeți-i! Cum de-au izbutit nemernicii să ajungă până aici?"

În aceeaşi clipă, matahalele năvăliră pe trepte, în jos, iar cei doi pitici o luară la goană, cuprinşi de disperare. Fugeau, fugeau, din odaie în odaie, din coridor în coridor, urmăriți de paşii grei şi de gâfâiturile uriaşilor. La un moment dat, nu mai recunoscură locurile pe unde treceau. Se vede că intraseră într-o altă aripă a conacului. De aici, chiar să fi vrut, n-ar mai fi ştiut să se întoarcă spre tainica uşiță ce-i adusese, iată, în pragul pieirii. După umezeală şi întuneric, precum şi după faptul că, în goana lor, coborâseră o scară vertiginoasă (pe care unul din urmăritori căzuse, stopându-i, o vreme, şi pe ceilalți), înțeleseră că au nimerit la subsol. Şi acesta era imens, o adevărată gospodărie: ateliere, bucătării, cărucioare, pe care inşi sumbri le împingeau de colo, colo. Barbă-Cot ştia acum că deasupra acestei subterane sunt, de fapt, două conace: cel neîngrijit, părăginit şi geamănul, copia acestuia, închisă în cel dintâi. O dublă găoace, menită să protejeze uneltirile, viața tenebroasă a vraciului.

— Suntem pierduți! gemu Dodoacă. Nu mai pot, mă lasă puterile...

— Nici gând! îi strigă Barbă-Cot. Haide, încă puțin. Trebuie să găsim o ieşire din gropnița asta.

Dar paşii urmăritorilor se auzeau tot mai aproape. Iar ei îşi simțeau şi muşchii şi inima gata să cedeze. Goneau totuşi pe un culoar în pantă, nesfârşit, ce se îngusta mereu, sorbindu-i parcă spre adâncimea lui întunecată. Înclinarea creştea cu fiecare pas, iar pereții se apropiaseră atât de tare, încât piticii nu mai puteau alerga alături. Barbă-Cot o luă atunci înainte.

— Haide, prietene, îl îndemnă el pe Dodoacă. Nu te lăsa! Dacă nu mă înşel, urmăritorii noştri au rămas mult în urmă.

— Da, confirmă Dodoacă, gâfâind. Aşa s-ar părea. Nu li se mai aud tropăiturile.

Îşi continuară, deci, goana prin tunelul acela, atât de înclinat acum, încât abia izbuteau să n-alunece.

— Văd o lumină! strigă Barbă-Cot. Suntem salvați!

În clipa aceea pământul îi fugi de sub picioare. Mai avu timp să simtă trupul lui Dodoacă urmându-l şi o mulțime de înțepături dureroase pe obraji şi pe brațe.

Apoi îşi pierdu cunoştința.

CAPITOLUL XIV

Urmărirea

Îi trezi aroma tare, acidă, a crizantemelor. Deschiseră ochii. Jur-împrejur se întindea o pădure de crizanteme, multe fanate, arse de primele brume. Solul era acoperit de petale ce începuseră să putrezească. Se ridicară în genunchi, desprinzându-şi hainele din tufele de rugi peste care căzuseră. Atunci văzură, mascată de tufiş, gura neagră a tunelului. Şi, brusc, îşi amintiră totul.

— Să fugim de aici, zise Barbă-Cot. Urmăritorii noştri pot apărea din clipă în clipă.

O luară la goană prin lanul de crizanteme uriaşe, spre râu. Când ajunseră la mal, Barbă-Cot se întoarse şi-i văzu pe cei trei uriaşi coborând scările în fugă. Nu-i putuseră urmări, desigur, prin coridorul acela îngust. Trebuiseră să se întoarcă şi să străbată conacul întreg pentru a le lua iarăşi urma. Barbă-Cot înțelese că numai norocul îi salvase. Şi că descoperiseră un lucru însemnat, neprețuit: drumul tainic pe unde Merlin putea, la o adică, să părăsească, neştiut de nimeni, conacul. „Dacă scăpăm din strânsoarea de-acum, îşi zise el, când vom reveni trebuie, înainte de orice, să astupăm gura tunelului. Dar, deocamdată, avem altceva de făcut..."

Îl apucă de mână pe Dodoacă şi-l trase între copaci şi între tufişurile de cucută ce acopereau malul. Se gândi o clipă, apoi scoase cuțitul şi tăie două tulpini de cucută — de bucenici, cum îi spuneau ei acestei plante —, din care încropi, la repezeală, două tuburi, lungi de câte o jumătate de metru fiecare.

— Unul pentru tine, altul pentru mine, şopti el. Ne scufundăm şi respirăm cu ajutorul lor. Haide mai repede.

Nu mai aveau timp de aşteptat. Se lăsară să alunece lin în adâncimile de lângă ţărm, în acea suprapunere sinistră a lespezilor lichide. Se prinseră de răgălii şi reuşiră, cu chiu cu vai, să găsească sub mal, ca sub un acoperiş, un loc în care valul se rotea lin şi liniştit, departe de tumultul bulboanei. Tuburile depăşeau suprafaţa apei şi rămâneau la câţiva centimetri dedesubtul ţărmului. Puteau rezista aşa ceasuri întregi, în ciuda frigului ce le pătrundea, perfid şi ucigaş, în mădulare.

Din fericire, însă, n-a fost nevoie să stea prea mult scufundaţi în adâncimea râului. După câteva minute, auziră deasupra paşii grei ai uriaşilor, vocile lor inegale şi răguşite. Tropăiau, care mai de care, scotocind desigur prin desişuri, furioşi că le-au pierdut urma. Apoi plecară, nemulţumiţi şi gălăgioşi. Barbă-Cot îşi scoase, cu precauţie, capul deasupra apei şi-i văzu cum se îndepărtează, de-a lungul malului, lovind la întâmplare în tufele din preajmă, uitându-se pe după trunchiurile copacilor, căutându-i adică pe întreaga circumferinţă a insulei. Dar nu le venise în minte că râul însuşi i-ar fi putut ascunde.

Se scufundă iarăşi şi-i făcu semn prietenului său că primejdia a trecut. Ieşiră de sub mal şi înotară lent, cu capul sub apă, până pe malul celălalt. O dată ajunşi acolo, se târâră până sub pavăza desişurilor de anin, unde se odihniră puţin. Apoi, uzi şi înfrigurați, o luară iute spre moara lui Gheorghe, pentru a se pune la adăpost şi a se încălzi cât de cât.

— Dacă scăpăm sănătoşi din aventura aceasta, râse Barbă-Cot, atunci mai trăim cel puţin o sută de ani.

— Scăpăm, scăpăm, nici o teamă! răspunse Dodoacă, plin de curaj dintr-o dată. Eu m-am şi încălzit. Dar ce bine te simţi când dai piept cu primejdia şi o învingi... Nu?

Barbă-Cot îl privi cu duioşie şi-l cuprinse cu braţul pe după umeri.

— Sigur că da, prietene. Doar de aceea ne numim bărbaţi. Să iubim ce e drept şi să luptăm fără teamă pentru apărarea lui.

Emoționat, Dodoacă îl privi cu ochi strălucitori.

— Crezi că vom reuşi să-l învingem pe Merlin? Şi pe uriaşii aceia? întrebă el.

— Fireşte, îl asigură Barbă-Cot. Ți-am mai spus şi-altă dată: întotdeauna învinge cel ce are răbdare şi nu se teme. Aşa ca noi...

— Şi eu cred la fel, zise Dodoacă, înaintând voinicește pe poteca pierdută între ierburi şi rugi. Vai, ce zi am avut, ce zi! continuă el, apoi, ca pentru sine. Am trăit într-o singură zi cât într-un an...

— Sau cât într-o viață, adăugă Barbă-Cot. O zi cât o viață, sau o viață cât o zi. La urma urmei, se pot confunda destul de uşor una cu alta...

Dodoacă îl privi, înveselit de aceste jocuri de cuvinte.

— Poți zice şi altfel, spuse el. O zi ca un vis. Numai că visul s-a terminat, dar ziua continuă.

Barbă-Cot se aplecă şi culese o mură întârziată. O gustă, dar o zvârli îndată, căci era pe cât de chircită, pe atât de acră.

— E gata şi ziua numaidecât, reluă el. Uite, apune soarele. De altfel, am şi ajuns. Vezi, colo, între coroanele aninilor acelora, un acoperiş? E moara lui Gheorghe. De acum, ne putem considera acasă.

O mare linişte li se lăsă în suflet. Tihna amurgului îi învălui, făcându-i să simtă, dintr-o dată, întreagă, oboseala cumplită a acelei zile. Încât Gheorghe aproape că-i duse în brațe până sus, în încăperea încălzită, unde, după ce îi dezbrăcă de hainele încă ude, îi înveli în cergi şi pături şi-i culcă, veghindu-le cu duioşie somnul.

CAPITOLUL XV

Devastarea dealului

Au rămas încă două zile la Gheorghe, pentru a mai prinde puteri, căci pe amândoi, în prima noapte, îi cam zguduise febra, iar în zorii celei de a treia zile au pornit către casă. Sărmanii de ei! Nu-şi puteau închipui ce surpriză îi aşteaptă... Zărindu-i de departe, prietenii lor le-au ieşit înainte şi le-au spus, cu lacrimi în ochi, că, în noaptea trecută, cei trei uriaşi începuseră distrugerea dealului. Ei nu auziseră nimic, fiindcă dealul e la o distanţă mai mare decât râul şi fiindcă aici nu mai sunt stânci şi pietriş, pe care vrăjmaşii să le răstoarne cu vuiet unele peste altele. Nu. Aici fac altceva: smulg copacii, rugii de mure şi viile din rădăcină, calcă în picioare totul, lipsindu-i de data aceasta pe pitici de hrană, după ce, cu puţin mai înainte, i-au lipsit de apă.

Aflaseră ce se petrece pe deal de la cei trei gnomi, Ups, Şvupi şi Dups, care îi vizitaseră în faptul zilei, îngroziţi. „S-au dezlănţuit, iară, fraţilor, le ziseseră ei. Parcă sunt nebuni. Smulg, rup, sfarmă sub tălpi. Abia am scăpat de furia lor. Ce ne facem dacă o vor porni şi spre pădure?" Apoi plecaseră spre locuinţele lor din codru, promiţând să se reîntoarcă a doua zi.

— Într-adevăr, ce ne facem? scâncea Biciuşcă, uitându-se când la unul, când la celălalt. Cum să-i înfruntăm?

— Liniştește-te, zise Barbă-Cot. Liniştiţi-vă cu toţii. O să-i înfruntăm şi-o să-i învingem. Dar asta numai dacă nu ne mai văicărim atâta... Deocamdată să intrăm în casă şi să îmbucăm ceva, suntem flămânzi şi obosiţi.

S-au adunat cu toţii în căsuţa lui Barbă-Cot şi drumeţii, după ce şi-au potolit foamea şi setea, le-au istorisit prietenilor lor, pe îndelete, peripeţiile prin care au trecut: drumul spre insulă, descoperirile făcute acolo, ciudăţenia conacului, întâlnirea cu oamenii lui Merlin, fuga, rostogolirea prin tunel, scufundarea în râu şi, în cele din urmă, refugiul la Gheorghe...

Ei povesteau, povesteau, iar ceilalţi îi ascultau cu ochii măriţi de uimire şi teamă, întrerupându-i, din când în când, cu câte-o întrebare. Afară, după-amiaza aurie de toamnă se dizolva treptat în întuneric. Vântul, răscolind cu duioşie frunzele, le amintea piticilor

că sunt acasă, că în jur e pădurea ocrotitoare, fără sfârşit, că trebuie să aibă răbdare şi să spere.

— Nu-i de mirare, deci, încheie Barbă-Cot, că Merlin s-a şi grăbit să ne pedepsească. E turbat de furie desigur că i-am descoperit ascunzişul şi că nu ne-a putut prinde. S-ar fi bucurat din cale-afară să pună mâna pe noi. Nu pentru a ne ucide, ci pentru a ne chinui. Sau, mai bine zis, pentru a ne ucide în chinuri. Iată, în loc să ne strivească dintr-o dată, aici în căsuţe, preferă să ne lase fără râu şi fără deal. Adică să pierim încet, lipsiţi de cele trebuitoare trupului şi cu sufletul plin de spaimă... Suferinţa, nu neapărat moartea noastră, e bucuria lui.

Tăcu. Tăcerea se întinse ca o apă, ca întunericul, ca noaptea fără cuprins ce inundase lumea pădurii. Vântul doar se auzea, la răstimpuri, ca şi mai înainte, răvăşind frunzişul şi clătinând încetinel ulucile şi obloanele de la ferestre.

— Or fi venit iar în deal matahalele acelea? întrebă, ca pentru sine, Dodoacă.

Glasul lui sparse tăcerea şi îi readuse la grijile lor atât de chinuitoare.

— Mai mult ca sigur, răspunse Barbă-Cot. O să vină noapte de noapte, până nimicesc totul...

Tăcerea se lăsă din nou, dar, de data aceasta, ameninţătoare şi încordată.

— Şi noi? întrebă, cu vocea răguşită de emoţie, Labă-de-Fier. Noi ce facem? Stăm şi aşteptăm, cu mâinile în sân?

Cuvintele lui dădură, de fapt, glas frământării tuturor. Piticii se răsuciră pe scaune, cuprinşi de o stranie nerăbdare. Simţeau, ştiau că îi aşteaptă zile cumplite, că vor trece prin grele încercări, prin primejdii de moarte. Şi asta, în ciuda faptului că ei trăiau paşnic, că nu făcuseră nimănui nici un rău, că legea vieţii lor era înţelegerea, armonia.

— Deci, reluă Labă-de-Fier, după părerea ta, Barbă-Cot, cum trebuie să-i răspundem lui Merlin? Ce-i de făcut în împrejurarea de faţă?

Barbă-Cot stătea cu privirea ațintită în tăblia mesei, încruntat şi gânditor.

— Ce-i de făcut? murmura el. Un singur lucru e de făcut: să-l înfruntăm pe Merlin. O altă ieşire din impas nu există.

Îşi ridică ochii şi îşi privi prietenii pe rând, ca şi când le-ar fi cerut încuviințarea.

— Îți dai seama de riscuri? întrebă Biciuşcă.

— Fireşte. Dar riscurile unui asalt nu sunt mai mari decât cele pe care le trăim acum, când aşteptăm să ne calce sub tălpi uriaşii lui Merlin.

Avea dreptate Barbă-Cot. Şi totuşi teama le îngheța sângele. Ce puteau întreprinde ei împotriva vraciului şi a slugilor sale? Cum să-i învingă? Într-o înfruntare deschisă era peste putință să-i răpună. Poate doar dacă le-ar întinde o cursă iscusită, sau dacă i-ar ajuta şi alte făpturi ale pădurii...

— Nu va fi uşor, zise Barbă-Cot, ca şi când le-ar fi ghicit gândurile. Dar, dacă vă amintiți, noi am izbutit şi altă dată să-l biruim pe vraci. Mă gândesc la întâmplările de la Castelul de calcar. I-am dibuit atunci izvorul puterii, i-l vom dibui şi acum. Sunt sigur, de altfel, că toată suflarea codrului ne va ajuta. După cele petrecute la râu şi pe deal, pădurea întreagă a aflat de Merlin şi de intențiile sale...

Tăcu, se ridică de pe scaun şi se îndreptă spre fereastră. Răsărise luna, alungând întunericul spre marginile cerului.

— Ziceați că Ups, Şvupi şi Dups vor veni mâine iarăşi? Ei bine, le vom spune şi lor de hotărârea noastră. Ne vom sfătui. Iar ei, umblăreți cum sunt, vor duce vestea în lung şi-n lat. Fireşte, având grijă să nu afle vraciul. Cine ştie? S-ar putea ca totul să se încheie mai repede şi mai uşor decât ne închipuim noi...

— Bine-ar fi, murmură Biciuşcă.

Replica lui, spontană şi copilăroasă, îi făcu să zâmbească.

— De ce râdeți? se burzului el. Ce, credeți că mi-e frică? Nici pomeneală... Dar am zis şi eu aşa...

— Fireşte, fireşte, îl linişti Barbă-Cot. Dar, de fapt, un pic de frică ne e tuturor. Nu există curaj fără frică. Acum, însă, la

culcare! Vom avea timp destul mâine, poimâine şi în zilele ce vor urma să cumpănim pe îndelete totul.

CAPITOLUL XVI

Balaurul

Zilele s-au scurs pe nesimțite. Ups, Şvupi şi Dups se bucuraseră aflând că piticii sunt decişi să dea piept cu Merlin şi le promiseseră întregul lor sprijin. „Pornim spre munte, zisese Dups. În drum, vom trece şi pe la Ara şi-i vom cere sfatul. În cel mult o săptămână suntem iarăşi la voi. Şi vom vedea atunci ce-i de făcut". „Oricum, trebuie să ne grăbim, adăugase Şvupi. Noapte de noapte uriaşii frământă dealul sub tălpi. Noroc cu ploile astea, altfel l-ar fi dat gata..."

Începuseră, într-adevăr, ploile de toamnă. După plecarea gnomilor, piticii stăteau în casă zile întregi, tăcuți, privind şiroirea apei pe geamuri şi ascultându-i bătaia ritmică în acoperişurile de şindrilă. Ploua mărunt, fără contenire, ploaie deasă, rece, ca o pâclă deasupra pădurii, ploaie ce-şi sporea rezonanța, la nesfârşit, între copaci, peste frunzişurile moarte.

Apoi, norii se împrăştiară şi, într-o dimineață, piticii se treziră cu soarele melancolic, înlăcrimat, la ferestre. Ce fericire! Brusc posăceala li se risipi, umblau care mai de care, plini de voie bună, prin casă, prin pridvor, prin ogradă. Apoi, aflară de la vulpoiul Codilă că uriaşii dispăruseră, amânând, probabil, până la primăvară, strădania lor hidoasă.

— Eu presimt că azi-mâine vom avea o veste de la Ups, Şvupi şi Dups, zise la un moment dat Labă-de-Fier. I-o fi ținut şi pe ei ploaia asta închişi în vreo peşteră.

— S-ar putea, confirmă Barbă-Cot. Cine are chef de umblat pe asemenea vreme?

Şi iată, presimţirea lui Labă-de-Fier se dovedi întemeiată. Şi încă într-un mod neaşteptat şi uluitor. Într-adevăr, ceea ce se întâmplă în acea seară la căsuţa lui Barbă-Cot, întrecea orice închipuire şi proba, încă o dată, că există un înţeles şi o judecată în fapte şi lucruri, că nu întâmplarea stă la temeiul lumii, al vieţii şi al morţii, ci tăria, izbânda binelui şi a adevărului.

În seara cu pricina, aşadar, cei şase prieteni tocmai se aşezaseră la cină, în căsuţa lui Barbă-Cot, când o bătaie puternică la geam îi făcu să tresară şi să-şi întoarcă într-acolo privirile.

Nu puteau desluşi foarte limpede, din pricina înserării, cine e dincolo de fereastră. Dar şi ce putură desluşi le luă graiul şi le îngheţă sângele în vine. La lumina lunii, care se ridica la orizont, piticii văzură îngroziţi, în dreptul ferestrei lor, capul înfricoşător al unui balaur. Limba monstrului izbea fereastra, ca un harapnic, iar ochii îşi trimiteau în încăpere privirile reci, paralizante.

Piticii înlemniseră, neputându-şi desprinde trupurile de pe scaune şi ochii de la geamul acoperit aproape în întregime. Şi poate cei mai slabi de înger dintre ei ar fi leşinat de groază, dacă în aceeaşi clipă n-ar fi năvălit pe uşă Ups, Şvupi şi Dups, râzând şi veselindu-se de chipurile palide ale prietenilor lor.

— Nu vă temeţi, strigă Ups. E un balaur, într-adevăr, dar e un balaur bun. Şi ne va ajuta. El e, de fapt, salvarea noastră, o să vedeţi.

Piticii nu înţelegeau încă nimic, dar prezenţa celor trei gnomi ghiduşi îi mai liniştise. Între timp, monstrul însuşi nu mai părea atât de înfiorător. Îşi trăsese limba în gură şi-i privea liniştit, cu capul înclinat pe o parte.

— Vorbeşte mai clar, rosti în cele din urmă Barbă-Cot, adresându-se lui Ups. Ce balaur e acesta? Şi cum adică ne va ajuta? De unde a apărut?

— Noi l-am adus, sări Şvupi. De două zile călătorim încoace. Ara ne-a îndrumat spre el. L-am căutat, l-am găsit, la poalele muntelui, într-o grotă, i-am spus ce şi cum şi apoi am pornit toţi patru spre voi...

— Atunci să vină şi el înăuntru, interveni Dodoacă. De ce stă afară?

Cei trei gnomi izbucniră în râs.

— Naiv mai eşti, zise Ups. Cum să vină înăuntru? Abia încape în curte, cum ai vrea să-şi găsească loc aici?

Şi continuară să râdă, foarte amuzaţi de naivitatea lui Dodoacă.

— Vrei să ne lămureşti totuşi ce-i cu balaurul acesta? zise Barbă-Cot. Avem dreptul, după spaima pe care am tras-o, să ştim adevărul.

— O să vă spună chiar el, zise Ups. Dar v-aş ruga să veniţi voi afară. Fiindcă el, aşa cum aţi auzit, e mult prea mare pentru încăperea asta. Haideţi. O să vorbim în curte, la lumina lunii. Şi veţi afla lucruri atât de minunate, încât — sunt sigur — noaptea, oricât de lungă şi de friguroasă ar fi, o să vi se pară neverosimil de încântătoare şi de scurtă.

CAPITOLUL XVII

Taina pârâului secat

— Dragii mei, începu balaurul, după ce-i văzu aşezaţi, pe scăunele, în jurul său, acolo, în mijlocul ogrăzii, sub lampa de argint a lunii. Dragii mei, eu nu sunt altul decât pârâul acela din insulă. Pârâul secat, lângă a cărui albie s-a întocmit o cărare pietruită. Drumeagul porneşte de lângă scară, atinge albia, apoi merge în lungul ei, până la râu. Vă amintiţi, nu-i aşa?

Piticii încuviinţară tăcuţi.

— Aşadar, continuă balaurul, oricât de ciudat ar părea, eu sunt pârâu şi doar prin viclenie şi vrajă am ajuns ce mă vedeţi acum. Vă voi spune cum s-a întâmplat, numai să nu mă întrerupeţi...

Piticii încuviinţară din nou.

În acea clipă, Barbă-Cot înțelese totul şi ştiu că avea un tovarăş de nădejde în balaurul uriaş ce-şi încolăcea trupul în mijlocul ogrăzii, istorisindu-le povestea uluitoare a vieții sale.

— Sunt, aşadar, pârâul, mai bine-zis fostul pârâu ce străbătea insula, trecând prin fața conacului şi vărsându-se în râu prin brațele unei cascade. Curgeam aşa de ani, de veacuri, gonind din munte, pe un vad adânc, subteran. Ieşeam la suprafață chiar lângă conac, aproape de scară, unde se opreşte acum cărarea. Drumul meu sub soare era deci scurt: de la acele scări, până la râu. Scurt, dar lin şi luminos: lunecam pe nişte lespezi minunate, colorate frumos, din care simțeam cum urcă, mai ales noaptea, la lumina lunii, nişte raze, un fel de căldură ce-mi învolbura apele. Dar peştii! Dar mormolocii, tritonii! Dar castorii, vidrele şi şerpii de apă! Dar libelulele, algele, stârcii şi guşoii — ce fericiți erau! Ce cald şi îmbietor îi înveleau razele acelea! Noaptea, mai ales, când luna se oglindea în valuri, lespezile se aprindeau parcă, țâşneau din ele şuvoaie de raze, învelindu-le ca o ceață fosforescentă. Atunci toate vietățile ce-şi găsiseră culcuş în preajma mea şi în trupul meu se înviorau dintr-o dată. Adevărata viață a insulei atunci începea de fapt. Şi continua până în zori, când toate adormeau, chiar şi lespezile. Toate aţipeau, se lăsau să cadă într-un somn lin, plin de calmul şi căldura soarelui. Şi tot aşa mereu. Până într-o zi, când pe mal apăru un ins ciudat, slab, cocârjat, cu nas ascuțit şi cu tichie, învelit într-o mantie neagră şi stropită cu alb, o mantie de solomonar. Era însoțit de trei uriaşi, care se purtau ca nişte slugi; trei matahale, mai urâte decât stăpânul lor. Acesta privi atent spre adâncul apei şi porunci unuia din însoțitori să-i arate o lespede. Uriaşul coborî în vad şi culese una, aducându-i-o. Slăbănogul o cercetă atent, apoi o vârî în buzunarul mantiei şi plecă spre conac, urmat de ceilalți. „Ce-or fi vrut?" mi-am zis, cuprins de o neînțeleasă nelinişte. Apoi, cum ziua era veselă, senină (asta se întâmpla exact cu un an în urmă), am uitat repede de vizita necunoscuților. Dar aveam să-mi amintesc de ea curând, foarte curând... în aceeaşi seară...

Balaurul se opri din povestit, cu ochii pierduți în zarea nesfârşită a pădurii. Amintirile îl copleşeau. O undă sumbră de tristețe îi tulbura privirile.

— Şi? îndrăzni Veselaş, nerăbdător.

Balaurul tresări şi întoarse spre pitic căutătura ochilor lui neclintiți.

— Da, reluă el, în aceeaşi seară mi-am adus aminte brusc de solomonar şi de trupa lui. Tocmai răsărise luna, când, iată, îi văd pe cei patru venind şi oglindindu-se în apele mele. Slăbănogul se apropiase tare de tot, mai-mai să-şi vâre nasul în valuri. Mi-am dat seama că privea lespezile din afund. Şi, naivul de mine, am mişcat uşor undele, trimițând, împingând spre el câteva plăcuțe mai mici. A tresărit şi a rânjit, plin de bucurie. Avea ce vedea! Sub bătaia lunii, din pietrele acelea minunate izvora parcă o ceață luminoasă. Solomonarul le-a adus pe mal, le-a aşezat una lângă alta, apoi şi-a scos încălțările şi s-a urcat cu tălpile goale pe lespezi. „Vai, a strigat el, ce minunat e! Ce puternic sunt! Ah, ce bine că am ajuns aici". Şi, în clipa aceea chiar, era exact miezul nopții, şi-a întins brațul drept spre mine, rostind câteva cuvinte de neînțeles. Vai mie! Ce tremur m-a cuprins. Ce fior! Ca şi când aş fi alergat din toate părțile spre mine însumi. Ce s-o mai lungesc, într-o clipită, scrâşnind din solzi peste pietrişul umed încă, am devenit balaurul pe care îl vedeți. Şi, la un alt semn al lui Merlin — am aflat mai târziu că acesta e numele solomonarului —, am pornit pe albie în sus, spre munte, urmând căile subpământene ale apelor..., ale mele, de pe când eram pârâu.

— Nemaipomenit! exclamă Biciuşcă. De necrezut!

— Da, răspunse balaurul. Dar cât se poate de adevărat. Am pornit înspre munte, în nădejdea să-mi găsesc în pustietățile lui un adăpost. Şi să aştept...

— Ce să aştepți? îndrăzni iar Biciuşcă.

Balaurul îşi clătină capul mustrător.

— Parcă aşa ne-am înțeles, că nu mă veți întrerupe, zise el. Şi uite că mereu întrebați câte ceva. Asta mă face să-mi pierd şirul gândurilor.

Biciuşcă tăcea, înspăimântat, neîndrăznind nici măcar să-şi ceară iertare. Şi, treptat, ochii balaurului, îndreptaţi către el, se umplură de duioşie.

— Lasă, nu-i nimic, spuse şarpele uriaş. Nu te speria. De fapt, aveai toate motivele să întrebi. Fiindcă e o istorie cu totul şi cu totul neobişnuită.

— Iartă-mă! şopti Biciuşcă. Te rog să mă ierţi. N-am vrut să te supăr, dar nu mi-am putut stăpâni curiozitatea şi nerăbdarea. Ştii, ce ţi s-a întâmplat ţie e atât de... atât de...

— Este, este, confirmă balaurul, schiţând un fel de zâmbet, cu chipul lui nemişcat. Este atât de ciudat, că nici nu te poţi mira îndeajuns. Şi eu m-am minunat la început. Apoi, m-am obişnuit. Şi am aflat toate amănuntele mai târziu, peste câteva luni, când a venit să mă vadă Socrate...

— Şerpişorul? izbucni Dodoacă.

— Da, şerpişorul Socrate, vechiul meu prieten de pe insulă. El s-a ascuns sub zidăria conacului şi de acolo a văzut şi a auzit totul.

— Adică? întrebă iar Dodoacă, uitând, din pricina emoţiei, promisiunea pe care o făcuseră cu toţii că vor asculta tăcuţi istorisirea balaurului. Iar acesta din urmă păru să nu-şi mai aducă nici el aminte de ea.

— Adică cei trei uriaşi au scos din albia secată lespezile fermecate. Apoi au întocmit cu ele o cărare, o alee, care duce de la scara conacului până la râu. Pe aleea aceea se plimbă, noapte de noapte, desculţ, Merlin, însoţit de uriaşi. Se plimbă ceasuri întregi, învelit în ceaţa strălucitoare ce izvorăşte din lespezi. Ştiţi de ce face asta?

Piticii îl priviră intens, fără să-i răspundă.

— Nu bănuiţi? întrebă iar balaurul.

Veselaş şi Biciuşcă îşi clătinară capetele, răspunzându-i astfel că nici cea mai mică bănuială nu le trece prin minte.

— Nu cumva, începu Barbă-Cot, nu cumva în felul acesta vraciul...

Se opri. Balaurul îşi întoarse privirea spre el, încurajându-l să continue.

— Spune, spune! îl îndemnă el.

— Mă gândeam, murmură Barbă-Cot, că plimbându-se pe lespezile acelea vraciul îşi reînnoieşte puterile. Aşa cum a făcut cândva cu florile albastre... Atunci când se ascundea în Castelul de calcar...

— Bravo, Barbă-Cot! izbucni balaurul. Bine te-ai gândit. Asta se întâmplă, într-adevăr. Noapte de noapte, Merlin bate cărarea aceea, mai ales când e lună, iar razele ce curg din pietre îi înzdrăvenesc făptura. Căci, să ştiţi, puterea lui a scăzut. Iată, cândva, Merlin, ca orice solomonar, putea schimba un râu în balaur pe timp de şapte ani. Acum, abia dacă un an ţine vraja... E drept, când se-mplineşte anul poate începe o nouă vrajă. Şi aşa mereu, câtă vreme vraciul are sub tălpi drumeagul din insulă.

Balaurul se opri din povestit şi-şi aşeză altfel inelele trupului, care, desigur, amorţiseră de nemişcare.

— Tu, zise Barbă-Cot, de cât timp eşti balaur? Ai spus că acum un an...

— Peste două săptămâni se împlineşte anul. Da, da. Nici nu-mi vine să cred că au şi trecut aproape douăsprezece luni.

— Înseamnă că, reluă Barbă-Cot, peste aceste două săptămâni vraja încetează şi vei fi iarăşi pârâu.

— Nu-i sigur, răspunse balaurul. E de-ajuns ca Merlin să rostească vorbele lui tainice şi eu voi mai rămâne un an balaur cum mă vedeţi. Doar dacă...

Ochii lui se întâlniră cu cei ai lui Barbă-Cot. Acelaşi gând tremura în adâncimea celor două perechi de pupile.

— Doar dacă? întrebă piticul.

— Bănuieşti desigur ce vreau să spun. După cum bănuiţi cu toţii de ce am venit până aici, însoţit de prietenii mei dragi, Ups, Şvupi şi Dups. Peste două săptămâni, exact la miezul nopţii, pot redeveni pârâu. Şi voi redeveni, dacă lui Merlin i se răpeşte izvorul puterii. Înţelegeţi: numai şi numai dacă Merlin va fi lipsit de forţa vrăjilor sale. Altfel, mă va preschimba din nou în balaur. Trebuie nimicit vraciul, asta e!

Încordarea era atât de mare, tăcerea ce urmă acestor cuvinte atât de intensă, încât piticii îşi auzeau bătăile inimii.

— Dar cum? întrebă calm Labă-de-Fier.

— M-am gândit şi la asta. M-am gândit la toate, zise balaurul. Din clipa în care micuţii mei prieteni mi-au spus ce necazuri aveţi cu vraciul şi că sunteţi în căutare de ajutor, din acea clipă m-am hotărât. Împreună, vom izbuti să-l biruim. Nu credeţi?

— Ba da, rosti Barbă-Cot. Sunt sigur că vom izbuti. Şi-ţi mulţumim din toată inima că ai venit. De altfel, în timp ce vorbeai, am croit şi eu un plan... M-am gândit şi eu cum s-ar putea face.

Balaurul îşi plecă fruntea şi o lipi de umărul lui Barbă-Cot.

— E minunat, zise el. Ne vom sfătui, în noaptea asta, mâine. Ne vom sfătui cât va fi nevoie, până găsim cea mai bună cale de a-i veni de hac. Nu vă e somn?

— Somn? săriră piticii. Ce somn? Nici vorbă de somn!

— Atunci, zâmbi balaurul, rămânem aici, să veghem, să tăifăsuim şi să cugetăm. Poate că, în zori, vom avea răspuns la toate întrebările.

CAPITOLUL XVIII

Tunelul

Peste trei zile, Barbă-Cot, Labă-de-Fier şi Dodoacă, însoţiţi de gnomi, erau în insulă, pitiţi între tufişurile de lângă fosta cascadă. Balaurul se întorsese în munte, la grota lui, pe locul îndepărtatului său izvor de altădată. Aştepta acolo să se apropie sorocul vieţii lui de balaur.

Era dimineaţa devreme, ceaţa acoperea, în straturi suprapuse, subţiri, şi râul şi insula. Cei şase prieteni se furişară printre ierburi până la baza cărării. Purtau cu ei târnăcoape mici, agere, scândurele şi bârne, o targă, sfori, alte unelte trebuincioase lucrului sub pământ. Aşezară totul în tufişuri, cercetară bulboanele din

preajmă. Se sfătuiră. Apoi gnomii începură să sape, chiar sub cărare. Lucrau iute-iute, în timp ce piticii cărau pământul şi-l risipeau în râu. Unul dintre ei făcea mereu de strajă, veghind să nu apară cineva dinspre conac, deşi ştiau că locuitorii acestuia erau deprinşi să umble mai ales noaptea.

Între timp, gnomii înaintau uimitor de repede. Până spre seară străbătuseră o bună parte din drum. Căci trebuiau să ajungă acolo unde cărarea se alipea de vechea albie. Tunelul era destul de larg şi de adânc, bolta îi era sprijinită de scânduri şi piloni. Se opriră din lucru numai când fu noapte deplină. Atunci auziră deasupra, pe lespezi, paşii uşori ai lui Merlin şi, alături, călcătura greoaie a uriaşilor. „Ce bine că nu umblă şi ei pe cărare, şopti Ups. Altfel s-ar prăbuşi încă de pe acum tunelul". A doua zi o luară de la capăt. Şi totul se desfăşură aidoma în fiecare din cele zece zile care urmară. Pe lumină, gnomii şi piticii lucrau, înaintând pas cu pas spre locul unde cărarea atingea buza vadului. Sprijineau cu grijă pereţii şi tavanul tunelului, scoteau pământul pe tărgi, îl zvârleau în râu, având grijă să nu lase nici o urmă. Unul dintre pitici stătea de strajă, cu ochii aţintiţi spre conac, iar noaptea se odihneau cu toţii, fie sub tufişurile de pe mal, fie — dacă li se făcea frig — chiar în adăpostul tunelului.

Timpul trecea pe nesimţite, era o toamnă liniştită şi senină. Soarele străbătea mai repede acum calea dintre răsărit şi apus, iar luna căpătase o culoare argintie, de gheaţă. Dar scânteile ei trezeau totuşi norii plăpânzi din lespezile cărării. Şi Merlin se scufunda, noapte de noapte, în tremurul lor, reîmprospătându-şi sângele, întinerindu-şi fiinţa. Venea, alene, dinspre conac, ca o umbră, bătea cărarea în lung, până la ţărm, şi se întorcea lipăind, cu tălpile goale, pe lespezi. Dindărătul copacilor, cei şase prieteni îi urmăreau, uneori, ceasuri întregi, plimbarea. Mergea gârbovit, îngândurat, în vreme ce uriaşii, doi de-o parte a cărării, unul de cealaltă parte, îl însoţeau tăcuţi şi înfricoşători.

În seara celei de a zecea zile, tunelul fu gata. Era adânc şi larg, aidoma unui jgheab, cu înclinare destul de abruptă spre râu. Bolta de scânduri se sprijinea pe un şir de piloni, plantaţi în lung, de la

un capăt la altul. De ultimul, cel din afund, chiar de sub locul unde cărarea se alipea de albia fostului pârâu, legară o funie. O alta, de pilonul din mijloc, iar capetele celor două funii au fost duse afară, pentru a fi smucite la momentul potrivit. Scheletul de lemn din interiorul tunelului fusese întocmit cu mare meşteşug: căderea unui singur pilon era urmată de prăbuşirea plafonului. Iar ei, pentru mai multă siguranţă, aveau de gând să clintească din loc, în aceeaşi clipă, doi din stâlpii de reazem. Un ultim gest de prudenţă: gnomii blocaseră ieşirea tainică din conac.

— Acum, zise Barbă-Cot, prinzând în pumn capătul uneia dintre funii şi întinzându-i-l lui Labă-de-Fier pe al celeilalte, acum nu ne rămâne decât să aşteptăm. Ce a fost greu a trecut. Ce urmează e şi mai greu...

Se ghemuiră la gura tunelului, cu ochii aţintiţi în lungul cărării. Luna nu răsărise încă. Pe cer pluteau câteva fâşii de nori, printre care se zăreau scânteind stele.

— Nu trebuie să fim atât de încordaţi încă de pe acum, şopti înţeleptul Şvupi. Mai e destul de mult până la miezul nopţii. Dacă ne zbuciumăm şi ne frământăm acum, o să fim obosiţi în clipa hotărâtoare...

— Şi ce-ai vrea? se răsti Dups. Să dormim?

— De ce nu? interveni Barbă-Cot. Şvupi are dreptate. Totul trebuie făcut la momentul potrivit.

Tăcu câteva secunde, apoi continuă îngândurat:

— Recunosc însă că e greu să te stăpâneşti într-o împrejurare ca asta.

Era desigur ceea ce credeau şi ceilalţi. Minute în şir nici unul nu scoase o vorbă. Se auzea doar glasul râului, şoapta lui umedă în pietrişuri.

— Numai de n-ar întârzia prietenul nostru, rosti Dodoacă într-un târziu.

Vocea lui îi smulse din aşteptarea tulbure, din solitudine şi angoasă. Dialogând, se simţeau mult mai împreună decât dacă îşi frământa fiecare propriile gânduri.

— De ce să întârzie? sări Ups. Muşcă-ţi limba. Dacă n-ajunge la vreme suntem pierduţi.

— Va ajunge, va ajunge, îi linişti Barbă-Cot. Totul e calculat. Îi trebuie o zi şi o jumătate de noapte pentru a străbate drumul din munte până aici. Fără a se grăbi. După părerea mea, trebuie să fi şi ajuns. Dar stă în văgăunile lui de sub râu, aşteptând să se apropie miezul nopţii...

În timp ce Barbă-Cot vorbea, prietenii lui urmau, în închipuire, calea tainică şi destul de înfricoşătoare pe care o străbătuse balaurul prin întunericul subteranelor. Pornise de la peştera din munţi, lunecând apoi, ceasuri întregi, prin nesfârşite labirinturi de lut, pe drumul subpământean al apelor. Iar acum, dacă Barbă-Cot nu se-nşela cumva, marele şarpe stătea neclintit, la ieşirea spre vechea lui albie, privind conacul, cărarea şi cerul. Conacul şi cărarea — fiindcă acolo se afla — şi se va afla — duşmanul lui. Cerul — fiindcă acolo se va ivi luna, arătându-i, la miezul nopţii, ca o limbă de ornic pe un imens cadran, clipita izbăvirii sale.

Luna răsărise între timp şi lumina cărarea, desprinzând din lespezile ei primele pale de ceaţă miraculoasă.

— Se apropie miezul nopţii, zise Ups. Mai e cel mult o jumătate de ceas. Ştiu după umbra copacilor...

O jumătate de ceas! Emoţia îi sugruma. Simţeau goana nebună a sângelui în vine; o sudoare rece le acoperea fruntea. O jumătate de oră, o pătrime, o cincime... Barbă-Cot îşi înfăşură atent funia în jurul braţului drept şi îşi fixă cât putu de temeinic genunchiul în pietriş. Alături, Labă-de-Fier îi imita mişcările. Ups urmărea deopotrivă luna şi umbra sălciilor subţiri din preajmă.

— A apărut Merlin, şopti Şvupi.

— Şi uriaşii, îl completă Dups, cu vocea răguşită de emoţie. Coboară toţi, ca-n fiecare noapte.

În penumbra conacului, siluetele celor patru se desenau neclar, ca nişte fantasme. Treptat, însă, pe măsură ce se apropiau, contururile se clarificară. În faţă mergea făptura tenebroasă a vraciului, acoperită, la răstimpuri, de aburii cărării. Ceva mai în urmă, pe lângă alee, înaintau uriaşii.

— Fraților, șopti Ups, mai are doi-trei pași! Fraților, peste câteva clipe va fi miezul nopții!

Acesta era planul lor: să-i smulgă vraciului cărarea de sub tălpi cu o fărâmă de timp înainte de năvala balaurului redevenit pârâu. Totul depindea de iuțeala și hotărârea cu care acționau. Nu le era îngăduit să greșească.

Bărbă-Cot își simți întreaga vlagă, întreaga viață trupească adunându-i-se în brațul drept. Smucitura îl întoarse nițel într-o parte. Și-n timp ce funia se destindea brusc și văzduhul se umplea de vacarm, ochii lui prinseră, ca-ntr-o străfulgerare, imaginea râului livid, cu luna — pește mort — în adâncuri.

CAPITOLUL XIX

Izbânda

Totul s-a desfășurat atât de repede, încât, mai târziu, rememorând cele întâmplate, Barbă-Cot abia dacă putea urmări succesiunea episoadelor. Fapt e că, în clipa când Merlin ajunsese la cotitura cărării, la acel unghi al cărui vârf se împlânta în albia secată, piticii smuciseră de funii. Pilonii au cedat numaidecât și țesătura de lespezi a prins să se destrame. Zgomotul sec și strident al pietrelor se însoțea cu acela înfundat din subteran. Reușiseră, deci. Din câteva salturi, însoțiți de gnomi, piticii s-au refugiat pe dâmbul din apropiere. De-acolo au mai apucat să-l vadă pe Merlin prăbușindu-se în gura neagră a gropii și pe uriași alergând să-l ajute.

Și iată, în spatele acelui vălmășag de trupuri, de scânduri, de piatră și pământ, s-a ivit dintr-o dată fruntea înaltă și tumultuoasă a pârâului. Înainta cu repeziciune pe albie, crescând, ca un munte, în apropierea fostei cărări, năvălind apoi în tunel și măturând totul. De sus, de pe dâmb, cei cinci prieteni asistau, muți, la acest spectacol măreț și înspăimântător. Învolburată, apa gonea în lungul

tunelului prăbuşit, ducând cu sine tot ce-i stătea în cale. Undeva, în grosimea faliilor ei, se amestecaseră trupuri şi piloni, lespezi şi scânduri. Curgea nestăpânită, lărgindu-şi, limpezindu-şi albia, abandonând vechiul vad din aval de cotitură şi cascada.

— Asta a fost tot? întrebă Dodoacă într-un târziu.

— Tot, răspunse Barbă-Cot.

— Şi Merlin, uriaşii? Ce s-a întâmplat cu ei?

— Ce să se-ntâmple? Pârâul i-a zvârlit în râu. Şi râul îi poartă cine ştie unde...

Dodoacă tăcu, dus pe gânduri. Ar fi vrut să întrebe dacă Merlin a pierit cu adevărat. Dar cine ar fi putut să-i răspundă?

Rămaseră, aşadar, o vreme pe măgura aceea, retrăind, confuz, evenimentele nopţii.

Luna cobora spre apus, luminându-i oblic şi proiectându-le umbrele către râu. Apoi, ca treziţi dintr-un vis, văzură alături undele viguroase şi vesele ale pârâului. El era fericit. Şi, dintr-o dată, se simţiră şi ei fericiţi.

— E timpul să plecăm, zise Barbă-Cot. Haideţi să ne luăm rămas bun de la prietenul nostru.

Coborâră panta uşoară a dâmbului şi se apropiară de mal.

— Adio, prietene, strigă Barbă-Cot. Îţi mulţumim. Ne revedem la vară.

— Adio, prietene, strigară şi ceilalţi. Vom veni la vară cu toţii pe insulă.

Pârâul îşi clătină brusc valurile, trimiţându-le, ca pe nişte degete curgătoare, spre prund. Apoi, în timp ce ei se îndepărtau, le înălţă, pe rând, înspumate, în lumina lunii, salutându-i parcă. Luna se oprise deasupra munţilor, decupând, clar, peisajul — cu fiinţe vii, cu păduri, cu ape şi coline. Înainte de a traversa râul, Barbă-Cot se mai întoarse o dată şi, ridicându-şi mâna dreaptă, făcu un ultim semn de adio fostului balaur. Din zare, unul din nenumăratele braţe ale acestuia – un braţ lichid şi dantelat – îi răspunse.

CAPITOLUL XX

Sfârşit de poveste

Iarna a venit târziu în anul acela, abia spre sfârşitul lui decembrie. A fost o iarnă frumoasă, cu ninsori bogate, cu zăpadă multă, dar şi cu multe zile senine. Gnomii stăteau ascunşi în grotele lor, piticii se cuibăriseră în căsuţe, în preajma vetrei, lângă mere, nuci şi fierturi îmbietoare. Apoi s-a pornit dezgheţul. Mai întâi a trecut deasupra pădurii o boare dinspre miazăzi, lichefiind omătul. Treptat, răsuflarea aceea caldă s-a înteţit, iar pe drumuri şi poteci au apărut primele pâraie. Şi, curând, pâraiele, s-au transformat în torente, umplând pădurea cu vuietul lor. Zi şi noapte, troienele de nea se destrămau, îmbibând pământul, săpând văi, curgând la vale, spre câmpiile nesfârşite. Din prag, piticii priveau şi ascultau fermecaţi dezlănţuirea aceasta a stihiilor. Munţii înşişi îşi dezveleau, încet-încet, pantele, iar, în vale, satul se distingea, tot mai clar, sub învelişul destrămat al zăpezii.

Şi iată, într-o noapte, când se pornise, dinspre munte, o ploaie caldă de primăvară, piticii au fost smulşi din somn de un sunet drag, neuitat, de un sunet înfipt adânc în chiar ritmul şi fluxul vieţii lor: vuietul râului. El era! Nu încăpea nici o îndoială. Era el, râul lor iubit, era glasul lui, puternic, furios chiar, neîmblânzit. Dar atât de cald, de familiar, de protector!

— Aţi auzit şi voi? îi întrebă Barbă-Cot, ridicându-se, pe Labă-de-Fier, pe Veselaş şi pe Pic.

— Fireşte că am auzit, răspunse Veselaş. De atâta timp ne-a lipsit vuietul acesta! Haideţi să-i trezim şi pe ceilalţi.

Dar ceilalţi, Dodoacă şi Biciuşcă, erau treji de mult. Ascultau şi ei, neclintiţi, vocea triumfătoare a râului.

A doua zi s-au dus cu toţii să-l vadă de aproape: era imens, tulbure şi înspumat, căra copaci şi sălbăticiuni moarte, umpluse valea până sus, depăşind cu patru-cinci metri fosta lui albie. Cea

pe care o răscoliseră uriaşii, atunci, în vară, când el era plăpând, împuţinat.

— Ce frumos e! şopti Dodoacă.

— Şi de nestăpânit, adăugă Barbă-Cot. Nimic n-a mai rămas din cazna ălora.

Nimic nu mai rămăsese într-adevăr. Când, după vreo două-trei săptămâni, apele s-au retras, râul îşi reclădise vechea albie. Curgea limpede şi liniştit pe vadul lui, zâmbindu-le piticilor cu nenumăraţii lui ochi, în soarele de aprilie.

Acestei bucurii i-a urmat, la scurtă vreme, alta. Într-o seară, pe când piticii lucrau în grădină, s-au trezit cu cei trei gnomi, jucăuşi şi veseli ca de obicei.

— Sunteţi în stare să ghiciţi de unde venim? a întrebat Ups.

— Din deal, a răspuns prompt Barbă-Cot.

— De unde ştii? a întrebat iarăşi Ups, nedumerit.

Barbă-Cot a zâmbit şi l-a luat în braţe:

— Nu ştiu, bănuiesc. Şi mai bănuiesc ceva: că dealul e înverzit şi înflorit, aşa cum a fost el întotdeauna. Greşesc?

— Nu, a murmurat Ups. Este exact aşa cum ai spus. Tot dealul e numai o mare de ierburi şi flori. Şi de lăstari fragezi, crescuţi peste trunchiurile moarte.

Piticii ascultau tulburaţi, abia stăpânindu-şi lacrimile. Dar erau lacrimi de bucurie, era izvorul adânc al fericirii lor, răscolit şi doritor să-şi reverse preaplinul.

— Acum, întrerupse tăcerea Şvupi, vorbind însă ca pentru sine, ceasornicul, ca să zic aşa, s-a oprit. Sămânţa răului nu mai există. Cel puţin deocamdată...

— Deocamdată, îl completă Barbă-Cot, râul e întreg şi puternic, deocamdată, dealul, câmpia, zăvoaiele sunt încărcate de frunze şi flori; deocamdată, suntem cu toţii aici, sub aripa muntelui, în pădurea ce nu cunoaşte schimbare şi moarte. Deocamdată şi totdeauna... O nesfârşită sărbătoare ne e viaţa.

1991

CĂSUȚA FERMECATĂ

Căsuța fermecată este aşezată în apropierea râului şi a pădurii. Pădurea, cățărată pe dealuri, o veghează dinspre răsărit, rostogolind, în zori, soarele roşu, ciufulit şi zâmbitor peste vârfurile copacilor. Iar râul şerpuieşte la apus, argintiu dimineața, clar şi străveziu la amiază, întunecat şi sângeriu în amurg. Dar întotdeauna neastâmpărat şi guraliv. Din curtea căsuței i se aude glasul umed şi sonor, nu numai noaptea, când toate zgomotele drumului, ale pădurii şi ale ogrăzii au amuțit, ci chiar şi în plină zi. E drept, ziua vocea râului e veselă mai întotdeauna, pe când noaptea, în întunericul înstelat, ea are un timbru tânguitor şi neliniştit. Ba chiar, uneori, dacă se întâmplă să te trezeşti în puterea nopții, vuietul apei, acolo undeva, departe, în negura zăvoaielor şi a albiilor părăsite, ți se pare de-a dreptul înfricoşător. Şi te grăbeşti să adormi din nou, la adăpost, sub acoperişul blând al căsuței fermecate, departe de pustietățile în care curge râul...

Deşi, dacă te gândeşti bine, nici nu poate fi vorba de pustietate. Pădurea, zăvoaiele, râul însuşi sunt străbătute, în lung şi-n lat, ziua şi noaptea, de nenumărate făpturi, pe care, de când te-ai deprins să vii la căsuța fermecată, ai ajuns să le cunoşti prea bine. Iată, acolo, în pătulul de sub nuci, s-au aciuat veveriţele Clotilda şi Nuni. Adesea le vei vedea, sus, pe gardul de scânduri, sporovăind cu măgarul Antonie, care tocmai a adus, în spinare, o uriaşă legătură de iarbă, sau cu Veta, rățuşca. Vulpoiul Codilă, pe care l-am găsit, într-o dimineață, dormind, ca un cățeluş, chiar lângă trepte, umblă toată ziua de colo-colo, cu gânduri nu tocmai curate, prin zăvoi sau prin pădure, în timp ce ariciul Anatol iese la plimbare mai ales după căderea întunericului. Odată, când eu însumi am întârziat până spre miezul nopții la râu, l-am găsit tăifăsuind cu prietenii săi — cleanul Pompiliu şi crăietele Tudor — care se apropiaseră de mal şi îşi scoteau capetele pe rând din valuri, ca să poată vorbi. Era lună plină şi cei doi peştişori lunecau peste imaginea astrului ca peste o lespede aurită. I-am salutat şi

am trecut mai departe, dar ei erau atât de adânciți în discuție, încât probabil n-au auzit salutul meu, fiindcă nu mi-au răspuns. Când, după câțiva paşi, am întors capul să văd ce fac, dispăruseră. „S-or fi dus la culcare", mi-am zis. Şi mi-am continuat drumul spre căsuța fermecată. La o cotitură, am zărit o umbră ce s-a topit numaidecât în ceața alburie a razelor de lună. Cred că era lupul Dionis. Se despărțise, desigur, de Barbă-Cot, piticuțul năzdrăvan, care îşi aşezase, de vreo două-trei zile, cortul lângă râu şi cernea de zor nisip pentru clepsidră. „Cu acest nisip voi măsura, îmi mărturisise el, timpul de întoarcere al vraciului Merlin. Şi astfel, nu mă va găsi nepregătit. Am calculat: Merlin are obiceiul să-şi arate chipul şi să ne dea de furcă o dată la cinci sute de clepsidre..." „La fel am socotit şi eu", confirmase şerpişorul Socrate, clătinându-şi capul cu înțelepciune.

Iată-mă acasă. Căsuța pare strivită de lumina lunii. Jur-împrejur, bolta de vie pâlpâie ca o pânză de flăcări. Cum arată căsuța? Mai întâi o scară cu trepte de piatră (nu multe, patru sau cinci), apoi un coridor în formă de L, din care se deschid trei încăperi şi un mic vestibul. Iar dedesubt e o pivniță. Cât despre curte, acolo sunt tot felul de dependințe, o bucătărie de vară, pomi, tufişuri de zmeură, cărări, portițe, ascunzişuri, locuri tăinuite. Şi alte asemenea minunății.

Cu o zi înainte de sosirea lui Andrei, piticuțul Kum-Tricikum vine, noaptea, pe furiş, şi pregăteşte totul. Mătură aleile, umple pomii şi zmeurişul cu fructe, desface corolele florilor, aşază ferestrele în aşa fel, încât, ziua, să pătrundă în toate încăperile lumina soarelui, iar noaptea razele lunii, într-un cuvânt reînnoieşte farmecul căsuței. Trebăluieşte de seara până dimineața şi apoi dispare, nu înainte de a-i şopti şerpişorului Socrate: „Ai grijă să mă anunți când trebuie să plece băiatul, aşa cum m-ai anunțat şi acum, la sosire. Pentru ca eu, la rându-mi, să-i dau de ştire iepurelui Vasile, cel cu maşina violetă..." „O să te anunț, o să te anunț, bineînțeles", îl liniştește Socrate. Şi Kum-Tricikum se mistuie în aburul argintiu al zorilor, spre pădure.

Acestea sunt căsuța fermecată şi împrejurimile ei. Pentru a ajunge acolo, trebuie să te sui mai întâi în tren şi să călătoreşti destul de mult, cam un sfert (sau o jumătate?) de clepsidră. Când ai obosit puțin, cobori. Ce ciudat! La coborâre, pe un peron inundat de soare, te întâmpină, într-adevăr, iepurele Vasile, cu o maşină violetă, în care te cuibăreşti iute şi care goneşte apoi pe o şosea cocoşată, ca spinarea unei cămile uriaşe. În fine, după ce poate ai şi ațipit nițel, maşina se lasă uşor, ca în zbor, de sus, de pe deal, într-o întindere verde şi înflorită, unde te aşteaptă chiar căsuța fermecată.

Într-o parte, cum ți-am spus, e pădurea; în cealaltă — râul. Şi, în căsuță, bunicul şi bunica, neschimbați, privindu-te cum deschizi poarta şi cum intri în curte...

O ÎNTÂMPLARE CU LUPI

— E o poveste veche, zise bunicul, împingând ceva mai încolo ceaşca de ceai. Aproape că o şi uitasem. Nici nu ştiu cum de mi-am adus, aşa, dintr-o dată, aminte de ea . . .

— Spune-o, spune-o! îl rugă Andrei.

— De fapt, reluă bunicul, privindu-i pe rând, nici nu e poveste, ci o întâmplare adevărată, pe care a trăit-o bunicul meu, moşu' Cicuță. Dar e atât de uimitoare, că pare a fi închipuită.

Au tăcut o clipă cu toții. Se aflau în curte, sub vişin, aşezați în jurul mesei, aşteptând nerăbdători, ca în fiecare zi, povestea cu care se încheia micul dejun. Andrei se cățărase pe genunchii bunicului, iar fetițele — Octavia, Raluca, Alina, Roxana şi Lizuca — stăteau vizavi, lipite una de alta. Soarele urcase binişor, tocmai depăşea coama nucului din ograda lui Monică.

— Hai, povesteşte-ne! îndrăzni iarăşi Andrei. Te rog...

Bunicul zâmbi:

— Bine, băiețelul moşului, murmură el, mângâindu-l pe creştet. Dacă vrei tu aşa de tare, dacă vreți voi, am să vă povestesc.

În aceeaşi secundă, undeva pe malul râului, Barbă-Cot întoarse clepsidra şi timpul se scurtă brusc, alergând îndărăt cu de două ori o viaţă de om...

* * *

Moşu' Cicuţă, care, pe vremea aceea, nu era moş, ci notar la Polovragi, strânse de pe masa lui de notar registrele, hârtiile, nisiparniţa, pana şi le închise în sertar. Focul se stinsese în sobă şi frigul pătrundea tot mai aspru pe sub uşa ce dădea direct înspre stradă. Afară era iarnă grea: zăpada ajungea până în dreptul ferestrei. Pe cer soarele sclipea orbitor şi jos zăpada scânteia ca argintul. „E vremea să plec, gândi moş Cicuţă. Până ajung eu acasă, se face miezul nopţii."

— Ioane! strigă el, ridicându-se.

Un ins scund şi zgribulit veni iute din odaia vecină şi se apropie de moş Cicuţă, care începuse să se îmbrace ca pentru drum.

— Gata? întrebă Ion.

Moş Cicuţă nu-i răspunse. Îşi trase pe mâneci sumanul de dimie şi îşi potrivi cu grijă căciula, privindu-se în treacăt în oglindă. Era un bărbat voinic, de statură mijlocie, cu mustaţă şi început de chelie.

— Ioane, rosti el, în sfârşit, luându-şi de după uşă bastonul de corn lustruit. Eu plec, tu să încui şi să ai grijă. Lipsesc trei zile, cum ne-am înţeles. Am lăsat totul în bună rânduială .. . Aşa că, rămâi sănătos.

Îşi strânseră mâinile.

— Du-te sănătos, Gheorghe, du-te sănătos, zise Ion. Şi să vii sănătos. Dar grăbeşte-te. Că acuşi se face noapte.

Moş Cicuţă străbătu ulicele aşezării, luă, la han, o sanie şi călători cu ea, preţ de câteva ceasuri, până în târg. Acolo plăti vizitiului şi coborî, pufăind din lulea. Îi înghe̦ţaseră picioarele, din mustăţi îi atârnau ţurţuri de gheaţă. Soarele dispăruse după dealuri, zăpada scârţâia sub tălpi, ca o pânză pe care o sfâşii, străzile erau pustii. Târgoveţii se trăseseră la adăpost, lângă sobele lor încinse. „Măi, ce ger! murmură moş Cicuţă. Parcă-mi strânge cineva nările

cu un cleşte". Şi se gândi că mai are de străbătut doisprezece kilometri până acasă. Două dealuri împădurite şi întinderea lină dintre ele. Cu pasul, prin zăpadă, cel puțin trei ore de mers. Poate chiar patru...

Intră la Sandu şi ceru o țuică fiartă şi ceva de mâncare. Rachiul fierbinte şi aromat îl învioră, mestecă apoi, în grabă, o porție de cârnați-trandafiri şi, aprinzându-şi luleaua, se rezemă îngândurat de speteaza scaunului. Lumina scădea la fereastră, geamul se acoperea cu chiciură, rarii trecători păreau nişte umbre gârbovite, lunecând şi dispărând, dintr-o parte în alta. „La drum! îşi zise moş Cicuță după o vreme. Ajunge".

Ieşi. O dată cu el, pe uşa cârciumii răbufni în stradă un nor de aburi. Se întunecase. Treceau sănii cu zurgălăi, raza felinarelor se răsfrângea palid în zăpadă. Râul înghețase de la un mal la altul. Pe țevile celor două tunuri ce străjuiau podul se depusese un strat alburiu de chiciură.

Moş Cicuță o porni calm, scoțând fum din lulea şi sprijinindu-se în bastonul lui de corn. Traversă podul, se îndreptă spre barieră şi ajunse la cel de al doilea pod, după care, la câteva sute de paşi, începea pădurea. Acum era noapte de-a binelea. Când atinse liziera pădurii, un snop de lumină rece năvăli din urmă, împingându-l parcă pe pârtia lucitoare ce se pierdea sub copaci. „Ei, îşi zise el. A răsărit luna. Ce bine! Am lumină ca ziua..."

Luna, într-adevăr, scăpase de sub scutul dealului şi acum urca, lin, pe bolta palidă. Singur, în toată pustietatea aceea, moş Cicuță urmă şoseaua ce tăia pădurea, ieşi dincolo, în câmpie, şi se apropie treptat de a doua pădure — mai întunecată şi mai întinsă. Timpul trecea, măsurat parcă de scârțâitul zăpezii sub tălpi, scârțâit ce i se părea asurzitor — atât era de cumplită liniştea acelui miez de noapte. Jur-împrejur, nici țipenie. Numai câmpia albă, înceţoşată la margini, luna şi el... Jarul pipei licărea la răstimpuri, fumul rămânea în urmă, deasupra drumului, şovăia o clipă, apoi se oprea în văzduh, neclintit, petrificat de aerul rece.

„Ei, nu mai am mult, gândi moş Cicuță. Dealul ăsta din față şi gata. Unde mai pui că m-am şi încălzit."

Părăsi câmpul şi intră în pădure. Un urcuş blând, printre copacii fantomatici, o pantă ceva mai abruptă şi, la capătul ei, culmea. La un moment dat, simți că-i vuiesc urechile, ca şi când la timpane ar fi ajuns ecoul unui urlet de lup, dar se gândi că e numai oboseală, că e bătaia iute a sângelui în tâmple. Asudase, într-adevăr, la urcuş, acum putea merge mai domol. Îşi împinse căciula către ceafă şi, iată, parcă şi țiuitul acela slăbi. Mai avea două-trei sute de paşi până în vârf. De acolo, drumul cobora pe nesimțite, preț de vreun kilometru. Aproape de poale, după o cotitură, se deschidea priveliştea văii, cu pajiştea în care se destramă pădurea şi dealul, cu satul ceva mai departe, cu zăvoiul Ibrului şi cu fânețele. Acum, la lumina lunii, totul se vedea ca-n palmă. Tot: pajişte, pârâu, copaci, primele case în zare . . .

Atinse culmea dealului, ostenit desigur, cu zgomotul acela neplăcut în urechi. O luă la vale şi, când ajunse la cotitură, se opri ca lovit în frunte. Jos, la poale, pe câmpia scânteietoare, o masă cenuşie, mişcătoare, o mulțime nesfârşită de vietăți acoperea zăpada. În aceeaşi clipă, urletul îl izbi în plin, năucindu-1. Era firesc: mai înainte dealul stăvilise sunetul, acesta ajungea greu dincolo de coama lui. Ajungea slăbit şi deformat. Acum, în căldarea văii, urletul lupilor se revărsa cotropitor.

„Ce mă fac? Ce fac eu acum?" murmură moşu' Cicuță, cu ochii țintă la viermuiala aceea. „Încotro s-o iau?"

Îşi auzea răsuflarea şi simțea în nări şi pe obraz boarea înghețată, dar atât de dulce, de familiară, ce venea dinspre râu, mireasma, sufletul străvechi al ținutului. „Încotro s-o iau?" repetă el. N-avea nici o ieşire. Drumul şi toată câmpia din jur erau în stăpânirea lupilor. Nu-i putea ocoli. Numai dacă s-ar fi întors... Dar putea fi sigur că o altă haită nu se află în prima pădure sau în câmpia pe care tocmai o străbătuse?

„Ce să fac?" se întrebă din nou.

Apoi, fără să-şi răspundă, coborî coasta dealului, încet, ca în vis, cu luleaua stinsă şi strângând, instinctiv, în dreapta, bastonul cu care, oricum, nu se putea apăra. Coborî, ajunse la poale, se apropie de lupi, trecu printre ei, pas cu pas, simți parcă trupul

unuia atingându-i genunchii, ocoli câțiva, ce se opriseră chiar în mijlocul drumului, se strecură greu, aproape împingându-i, ca pe oi, printre cei ce barau, în haită compactă, calea spre pod şi se trezi dintr-o dată, negrăit de singur, la marginea satului. Nu grăbi pasul. Inima îi bătea rar şi intens, asurzitor, iar creierul îi era gol de gânduri.

Acasă nu a povestit nimic despre pățania sa. A mâncat liniştit împreună cu mama Sanda şi s-a culcat. Dar a zăcut, cu fierbințeală mare, trei zile. Numai când s-a vindecat a istorisit alor săi cele petrecute şi care lui însuşi i se păreau de necrezut.

* * *

— Cum se poate? întrebă Andrei uimit. Cum de nu l-au atacat?

— Nu ştiu, răspunse bunicul. Nimeni nu ştie... Era iarnă, era noapte, lupii erau desigur flămânzi şi totuşi...

Copiii tăceau, cercetându-l pe bunic cu priviri interogatoare.

— Tocmai lupii, care sunt aşa de răi! izbucni Lizuca, înciudată.

— Da, tocmai ei, confirmă bunicul. Moş Cicuță şi-a văzut de drum, iar ei nu i-au făcut nici un necaz. Mare minune!

Din nou tăcere. Soarele inundase vişinul şi dansa zglobiu pe tăblia mesei. Dinspre râu, peste poiana înflorită, naviga lent, în adâncimile cerului, o pasăre aurie. Altele, nenumărate, ciripeau şi se vânzoleau în copacii din preajmă.

— Nu cumva, zise Andrei, cu oarecare nesiguranță, nu cumva lupii l-au recunoscut? Nu cumva moşu' Cicuță era şi el tot lup? Şi atunci lupii ceilalți s-au bucurat că-l revăd şi l-au lăsat să treacă…

Fetițele izbucniră în râs.

— Ce idee! strigă Lizuca. Auzi, lup!

— Filozoful de Andrei! completă Alina.

Dar bunicul nu râse. Privea îngândurat în ochişorii băiatului.

— S-ar putea, rosti el. S-ar putea — de ce nu? — să ai tu dreptate, voinicelul moşului.

— Da? şopti Andrei.

— Da, răspunse bunicul zâmbind. N-ar fi de mirare să existe mult adevăr în cuvintele tale...

* * *

În clipa aceea chiar, lupul Dionis trecu fulgerător, ca o nălucă, prin iarba înflorită, şi se pierdu în negura de sub coroanele nucilor.

PORTIŢA VISELOR

Într-o seară, când toţi se risipiseră care-ncotro şi-o lăsaseră singură în grădiniţa din faţa casei, Octavia văzu, la un moment dat, cum înaintează spre ea, pe alee, desprinzându-se din umbra scării, o broscuţă nemaipomenit de ciudată.

De ce era ciudată broscuţa aceea? Ei bine, mai întâi fiindcă venea nu în salturi, ca orice broscuţă, ci grav şi graţios, călcând numai pe picioarele din spate. Da. Broscuţa se îndrepta spre banca Octaviei mergând aidoma unui om, aidoma unui băieţel sau unei fetiţe. Nu-i uimitor? Eu cred că da. Dar şi mai uimitor este că broscuţa avea grai omenesc. Într-adevăr, o dată ajunsă în apropierea Octaviei, se opri şi zise:

— Te miri? Ai şi de ce! Recunosc. Nu ţi se iveşte prilejul să vezi în fiecare zi o broscuţă care umblă în două picioare...

Tăcu şi o cercetă pe Octavia cu ochii ei bulbucaţi şi melancolici.

— Ei, fetiţo! continuă ea, suspinând. Te minunezi, desigur. Dar te vei minuna şi mai tare când vei afla ce soartă mi-a fost dat să am. Acum, că ne-am întâlnit, cred că e mai bine să-ţi destăinuiesc totul. Mai ales că, în felul acesta, îmi mai uşurez şi eu sufletul...

Octavia o privea şi nu putea scoate un cuvânt. Dar nu fiindcă s-ar fi speriat sau ar fi rămas mută de uimire, ci fiindcă era fermecată şi bucuroasă.

— De ce să mă mir? răspunse ea. Ştiam că broscuţele pot merge oricum şi pot vorbi. E drept, tu eşti prima pe care o văd

umblând şi o aud glăsuind. Dar asta nu schimbă lucrurile. Dimpotrivă. Cât despre povestea ta, aş fi tare curioasă s-o ştiu...

În timp ce Octavia i se adresa astfel, broscuța se lăsa când pe un picior, când pe altul şi ochii îi scânteiau, plini de duioşie.

— Cum te cheamă? întrebă ea.

— Octavia...

— Frumos nume, zise broscuța. Pe mine m-a chemat Lina. Cândva. Demult. Fiindcă acum nu mai am nume. Sunt un lucru de nimic, o vietate oarecare în lumea asta nesfârşită. Ce nume poate avea o broscuță?

Octavia rămase iar fără grai, cu ochişorii larg deschişi.

— Nu pricep, murmură ea. Te cheamă sau nu te cheamă Lina? Cum vine asta?

— Of, prostuțo! suspină din nou broscuța. Ce ştii tu! Tare eşti micuță...

Stătu o clipă pe gânduri, apoi se înălță cât putu de sus pe picioruşele ei zvelte şi, cu una din lăbuțele din față, o prinse pe Octavia de mână.

— Hai, o îndemnă ea. Hai cu mine.

— Unde? întrebă Octavia nedumerită.

— Să-ți arăt unde locuiesc. Şi pe drum o să-ți povestesc cum de-am ajuns ce sunt acum. Fiindcă n-am fost întotdeauna broscuță, nu... Cu mulți, mulți ani în urmă, am fost o fetiță ca tine, apoi am crescut şi...

Broscuța se opri din povestit, înclinându-şi căpşorul pe o parte, îngândurată, în timp ce cu lăbuța o trase pe fetiță spre sine.

— Şi? o stârni Octavia, ridicându-se de pe bancă şi urmând-o pe alee.

— Şi când am crescut, continuă broscuța, a dat necazul acesta peste mine. Dar hai să ieşim din curte, să putem vorbi în linişte.

Cotiră agale spre livadă şi ajunseră la gard. Acolo broscuța dădu la o parte nişte ierburi şi descoperi o portiță cu două verigi de care atârna un lacăt mic, argintiu. Se aplecă în iarbă, luă o cheiță şi lacătul se desprinse.

— Aşa! zise broscuţa. Treci tu mai întâi, apoi trec şi eu. Trebuie să încuiem portiţa pe partea cealaltă. E şi acolo un lacăt. Cheiţa o s-o ascundem în iarbă. Tu să nu uiţi unde o punem, ca să poţi intra când te-ntorci.

Octavia se strecură dincolo de gard (portiţa era mică-mică, tăiată cam până la jumătatea scândurilor), urmată de broscuţă, care încuie portiţa şi piti cheia lângă uluci, sub o pietricică. După care porniră spre râu, pe o potecă udă de rouă, sub lumina lunii.

— Ce frumoase sunt nopţile de septembrie! exclamă broscuţa. De fiecare dată când ajung să le văd, mă năpădeşte plânsul. Fiindcă într-o asemenea noapte am încetat să fiu Lina şi am devenit broscuţa pe care o ai alături. Nu că broscuţă e rău, dar oricât...

— Dar cum s-a petrecut asta? o întrerupse Octavia. Cum? Ştiu că se poate, am auzit, am citit în tot felul de basme, dar cu tine cum a fost?

Şi grăbi pasul s-o ajungă pe broscuţa care o luase puţin înainte prin iarba grea de rouă.

— S-a întâmplat demult, murmură broscuţa. Pe când era bărbat în putere moşu' Niţă, tatăl lui moşu' Cicuţă. Eu eram în vremea aceea cea mai frumoasă fată din sat. Înaltă, subţire, cu ochii verzi, cu părul mătăsos. Şi aveam şaisprezece ani...

— Plângi? întrebă Octavia, speriată. I se păruse că glasul broscuţei s-a înecat în lacrimi.

— Nu, ripostă slab aceasta. Nu prea... Dar, vezi, e greu să-ţi aminteşti asemenea lucruri fără să suferi.

Ieşiră în poiană. Luna se oprise parcă în mijlocul bolţii şi le privea. Umbrele lor se clătinau, nemăsurat de lungi, către copacii ce însoţeau râul.

— Pe atunci, reluă broscuţa, coboram aproape zilnic, pe cărarea de colo, spre râu. Fie cu vitele la adăpat, fie să mă scald, fie să spăl rufe. Locuiam în casa aceea mare dintre salcâmi, în care acum trăiesc nepoţii celor ce trăiau atunci. Mai merg uneori, noaptea, să văd curtea, dar nu mă prea trage inima. Mai mult îmi place la voi, e mai frumos, sunt multe flori, mai ales tufănici, care-

mi sunt foarte dragi. De aceea am meşterit, ajutată de castorul Haralambie, portiţa şi lacătul...

Pe negândite au ajuns la râu. Aici era mai răcoare, pietrişul se vedea, alb, până departe şi luna se bălăcea în adânc, plină, netedă, zâmbitoare.

— Ce minunăţie! şopti Octavia.

— E frumos, nimic de zis, confirmă broscuţa. Uite, lângă aninii aceia aplecaţi e căsuţa mea. Undeva sub mal, între rădăcini. Mă simt destul de bine acolo, dar sufletul nu mi-e împăcat. Nu sunt fericită, n-am linişte. Şi aştept, aştept...

— Ce? întrebă Octavia.

Broscuţa se întoarse spre ea şi o cercetă cu ochii ei blânzi şi bulbucaţi.

— Să redevin ce-am fost. Ar fi şi timpul. După calculele mele, au trecut aproape o sută de ani...

— O sută de ani! exclamă Octavia. E mult o sută de ani?

Broscuţa izbucni în râs.

— Of, of, of, prostuţă ce eşti, zise ea. Fireşte că e. Numai că, în ce mă priveşte, timpul nu s-a scurs. Când n-o să mai fiu broscuţă, o să am tot şaisprezece ani. Până atunci timpul trece pe lângă mine ca apa. Aşa mi-a spus blestematul acela de vraci.

— Vraci? Care vraci? întrebă Octavia.

Broscuţa oftă, privind câteva clipe în lungul râului. Luna arginta valurile şi învelea coroanele copacilor într-o ceaţă diafană, neclintită. Apa susura lin, se ondula deasupra bolovanilor şi curgea, curgea fără încetare spre abisurile nopţii.

— Care vraci? întrebă iarăşi Octavia, timidă şi curioasă.

— Merlin, răspunse broscuţa, ca trezită din vis. Vraciul Merlin. El m-a preschimbat în broască. El, afurisitul de vraci.

— De ce?

— De ce? Fiindcă nu i-am făcut voia. Zilnic îmi ieşea înainte pe cărarea spre râu. Se ascundea ba într-o răchită răscolită de vânt, ba într-un copac scorburos, ba într-un vrej de iederă sălbatică. Îmi sărea înainte şi se tânguia: „Frumoaso, n-ai vrea să-mi fii

mireasă?" „Nu, răspundeam eu. Piei din faţa mea. Cu unul ca tine să mă însoţesc eu?" Şi plecam mai departe, la treburile mele. „Frumoaso, se văita el din nou a doua zi. Te-ai mai gândit? Hai, mărită-te cu mine. Vei avea tot ce-ţi doreşte inima: şi case mari, şi haine împodobite, vei avea vâlnic numai cu flori, şi cămăşi albe, şi oprege, şi iminei cu cheutori de argint... Şi bani mulţi, şi turme de vite, şi livezi, şi grădini... Tot ce-ţi pofteşte inimioara o să ai dacă te-ndupleci să-mi fii mireasă..." „Da, dar te voi avea şi pe tine, îi ziceam. Şi de tine nu mi-e drag, orice-ai face. Aşa că nici celelalte nu-mi trebuiesc. Du-te, mi se-ntunecă ziua când te văd..." Şi el se îndepărta gârbovit, cu ochii înlăcrimaţi.

— Săracu' de el! murmură Octavia.

— Să-ţi spun drept, continuă broscuţa, zâmbind înduioşată de replica Octaviei, şi mie îmi părea rău de el. Dar ce puteam face? Nu-mi plăcea şi gata. Îmi ieşea înainte, îmi aţinea calea, mă oprea, îmi vorbea, vedeam că se chinuieşte, dar nu-mi păsa, îl părăseam şi îmi vedeam de ale mele, veselă şi nepăsătoare... Fiindcă nu cunoşteam puterea lui Merlin.

— Dar, dacă ai fi cunoscut-o, o întrerupse Octavia, căutând o piatră acoperită cu muşchi, pe care să se aşeze, dacă ai fi ştiut cât e de puternic şi de răzbunător, ai fi făcut altfel? I-ai fi dat ascultare?

— Nu. Nu m-ar fi lăsat inima să-l iau de bărbat. Asta a fost nenorocirea: că din atâtea fete câte erau în sat şi prin împrejurimi tocmai pe mine a pus ochii. Poate că alta ar fi vrut să-i fie nevastă. Dar el pe mine m-a dorit. Şi, cum îţi ziceam, nu mi-a mai dat pace. Oriunde mergeam, îl găseam în drumul meu. Şi de fiecare dată se tânguia amarnic: „Frumoaso, frumoaso, nu mă osândi. De ce mă prigoneşti? Ascultă-mă..." Iar eu nu-l ascultam. Ba chiar, după o vreme, sătulă de stăruinţele lui, n-am mai răbdat şi i-am zis: „Ştii ceva? Am fost prea blândă până acum. De aceea nu te-am repezit. Mi-a fost milă de tine. Dar, fiindcă mă obligi, am să-ţi spun: mă dezguşti. Să nu te mai văd! Înţelege: mai bine rămân nemăritată decât să te am de bărbat. Chiar şi numai gândul mă umple de groază..."

La auzul acestor cuvinte, Merlin a tresărit, m-a privit cu ochii tulburi, apoi s-a întors şi a luat-o, încet, pe albia râului în sus, spre Cornet. Pe mine, nu ştiu de ce, m-a străbătut un fior. Dar mi-am revenit iute şi, până să ajung acasă, uitasem totul. Când chipul răvăşit al vraciului îmi revenea în minte, îl alungam în grabă, zicându-mi: „Ei, bine c-am scăpat de el. Mă înnebunise cu însurătoarea lui. Acum s-a dus, s-a isprăvit şi cu povestea asta..." Aşa credeam, aşa nădăjduiam şi îmi închipuiam eu. Că povestea cu Merlin s-a terminat...

— Dar te-ai înşelat, o întrerupse iarăşi Octavia, căutând în prundiş pietricele turtite, pe care le aruncă apoi peste oglinda apei. Pietricelele zburară razant şi ciupiră suprafaţa lucie în câteva locuri.

— Te-ai plictisit? interveni broscuţa. Dacă te-ai plictisit, nu-ţi mai istorisesc nimic şi mergem la culcare.

Şi îşi întoarse bosumflată capul în josul râului.

— Nu m-am plictisit deloc, o linişti Octavia. Iartă-mă, am aruncat câteva pietricele, fiindcă îmi place tare mult să fac rândunici. Dar am fost atentă tot timpul, n-am pierdut nici un cuvânt din ce mi-ai spus... Continuă, te rog. Te rog...

Broscuţa se aşeză şi ea pe o piatră.

— În fine, zise. Chiar dacă ţi s-a făcut lehamite, tot o să termin povestea asta. Oricum, mult nu mai e. Şi dacă am început-o, se cuvine s-o duc până la capăt.

— Nu mai fi atât de bănuitoare, o certă Octavia. Auzi vorbă, lehamite! Nici gând.

Şi, punând cu grijă un deget pe umărul broscuţei, adăugă:

— Deci, îţi închipuiai că Merlin s-a dus în lumea lui pentru totdeauna şi că nu te va mai sâcâi. Se pare însă că te înşelai... E adevărat?

— E, din păcate, cât se poate de adevărat, încuviinţă broscuţa. Aveam să înţeleg asta curând, la câteva zile doar după întâlnirea de care ţi-am pomenit... Vai, vai, exclamă ea dintr-o dată, cu glasul înecat de lacrimi, mi se tulbură inima când îmi aduc aminte.

Parcă ieri s-au petrecut toate acestea şi eu, iată, de un veac nu mai sunt ceea ce sunt... Vai, vai, nenorocita de mine...

— Lasă, lasă, nu plânge! o consolă Octavia, impresionată. O să treacă, ai să vezi, o să treacă... Spune mai bine cum a fost, descarcă-ţi sufletul şi însenineaz-te. Eu sunt cu tine, eu sunt prietena ta.

Broscuţa zâmbi cu ochii în lacrimi.

— Ai dreptate, zise ea. Ce fetiţă cuminte şi dulce eşti! Şi ce noroc pe mine să ne întâlnim! Ai dreptate: trebuie să-ţi spun păţania mea până la capăt. Istorisirea ei m-a tulburat, tot istorisirea mă va şi linişti. Aşadar, era o seară de septembrie ca şi acum, o seară caldă, senină. Răsărise luna şi eu am dat o fugă la râu, fiindcă uitasem — chiar pe locul ăsta, unde ne aflăm noi acum — lopăţica de rufe. Spălasem cergile de in şi de cânepă şi le întinsesem pe poiană, la nălbit. În amurg le-am strâns şi le-am cărat acasă. Dar lopăţica am uitat-o. Şi m-am dus într-un suflet după ea. Am ajuns la râu şi, la lumina lunii, am început să caut printre pietrele de lângă mal, nişte bolovani pe care aşezam pânza, când o loveam cu lopăţica. Mergeam desculţă prin apă, de colo-colo, se vedea clar, până în adânc, fiecare fir de nisip, fiecare pietricică, fiindcă era lună plină şi cerul limpede, fără strop de nor. Se desluşeau din loc în loc şi peştii, ieşiţi pe vad, lăsându-se în voia râului şi zvâcnind apoi uşor, pentru a reveni de unde îi dusese valul... Pustietatea şi liniştea începuseră să mă ameţească, eram fermecată de frumuseţea nopţii. Aproape că şi uitasem de ce mă găseam acolo, călcam încet în apa limpede şi priveam spre adânc, iscodind după lopăţica mea, când, deodată, dintre nişte stânci negre şi colţuroase, se înălţă, rupând şi împrăştiind valurile, cine crezi? vraciul Merlin, mai urât, mai înspăimântător, mai cumplit ca oricând.

— Te-ai speriat? rosti Octavia, cu răsuflarea tăiată.

— Mai întrebi? Nici să ţip n-am fost în stare. Am rămas împietrită. Vrăjitorul părea el însuşi de apă, ai fi zis un fel de răbufnire, o cascadă cu braţe şi ochi, cu chip şi, mai ales, cu grai...

— Ţi-a vorbit?

— Desigur. Şi glasul îi era rece şi umed, ca nămolul râului, ca o peşteră. „Frumoaso, a zis. Te mai întreb o dată: vrei să-mi fii mireasă?" „Nu", i-am răspuns. „Acesta e ultimul tău cuvânt?" „Acesta". „Atunci, a gemut el, cutremurându-se, atunci nu vei fi nici a altui bărbat. Cel puţin atâta vreme cât eu mă voi mai gândi la tine". În aceeaşi clipă şi-a ridicat braţul drept şi m-a lovit peste faţă cu o algă rece şi subţire ca un bici. „Broască să fii, a zis, şi aşa să rămâi, până în ceasul când te voi uita. Când vremea te va scoate din gândul şi din inima mea, o să redevii Lina cea frumoasă, la fel de chipeşă şi de tânără cum eşti în noaptea asta. Până atunci însă vei fi o broscuţă cenuşie şi neînsemnată şi vei locui, iată, chiar în bulboana aceea". A isprăvit de vorbit şi apa l-a sorbit în afund, netezindu-se ca mai înainte. De fapt, totul era acum ca mai înainte. Şi râul, şi luna, şi prundişul, şi pustietatea zăvoaielor. Numai eu eram alta. M-am scufundat şi am înotat către noua mea casă. În drum mi-am zărit lopăţica, lunecată între două pietre. Valul o izbea şi o făcea să se legene şi să sune uşor. Mi-a venit să râd. Biata mea lopăţică! La ce mi-ar mai folosi acum? Am lăsat-o acolo unde era şi m-am dus să-mi încropesc un culcuş. Şi să aştept, să aştept...

— Ce?

— Iar întrebi? Ţi-am mai spus o dată. Aştept să uite vraciul. Să *mă* uite. Aştept de o sută de ani. Părinţii mi-au pierit între timp, nici n-am avut curajul să mă dezvălui lor, i-am văzut uneori cum trec pe malul râului, întristaţi de moarte. Nădăjduiam că, de la o zi la alta, vraciul mă va uita şi că voi reveni acasă, la ai mei, ca trezită din vis. Dar anii s-au scurs, lungi, nenumăraţi. Şi zadarnic. Cum de mă mai ţine minte? mă tot întreb. Şi nu găsesc răspuns. Ori pentru el timpul curge altfel decât pentru noi, ori rana pe care, fără să vreau, i-am făcut-o în suflet e mai adâncă şi mai înveninată decât am crezut...

Broscuţa tăcu.

— Asta e tot? se interesă Octavia, ascunzându-şi ruşinată un căscat. Pătania broscuţei (sau mai degrabă a Linei) o impresionase foarte tare, dar ce vină avea ea dacă i se făcuse somn?

— Tot, răspunse broscuța. De altfel, văd că moțăi. Trebuie să te culci. Şi eu sunt obosită... Apropo, ştii să te întorci singură, pe potecuțele pe care am venit?

— Asta-i bună! Fireşte.

— Te descurci şi cu portița şi cu lacătele?

— Bineînțeles.

— Eşti sigură?

— Absolut sigură. Nu-ți face griji.

— Atunci, noapte bună.

— Noapte bună.

Se despărțiră. După câțiva paşi, când broscuța tocmai se pregătea să sară în apă, Octavia se opri:

— Când ne mai vedem? strigă ea.

— Nu ştiu, rosti broscuța. Dar o să mai vin. Tot aşa, pe înserat, înainte de răsăritul lunii.

După care îşi luă avânt şi, despicând apa, dispăru în adânc.

Octavia porni în grabă spre casă, ajunse cu bine, se descurcă de minune cu portița şi, strecurându-se în aşternut, adormi numaidecât. A doua zi se trezi târziu, aproape de amiază. Ceilalți se sculaseră de mult, li se auzeau glasurile prin curte şi prin odăile vecine.

Când să coboare din pat, Octavia îşi aminti brusc întâmplarea cu frumoasa Lina cea preschimbată în broască. Se îmbrăcă în grabă şi, ieşind în ogradă, o porni în goană spre gardul de la capătul livezii, acolo unde ştia că se află portița cu cele două lacăte argintii. Ajunse la gard, merse în josul şi în susul lui, căută portița, o căută îndelung, cercetând scândură de scândură, o căută şi în ziua aceea, şi în zilele următoare, dar nu fu chip s-o găsească.

STRUGURII LUI ANDREI

Grădina din faţa căsuţei este acoperită, în bună parte, cu o boltă de viţă de vie — cu o halângă, cum se spune prin partea locului —, în care cresc struguri mărunţi şi îndesaţi de italiană. Din ei se face un vin negru, foarte gustos, se pare, depozitat de bunicul în butoiaşe, sticle şi damigene. Iar butoiaşele, sticlele şi damigenele, pline cu vin până la dop, stau, rânduite frumos, în beci, la răcoare şi semiîntuneric. Bolta de italiană acoperă mijlocul grădinii. Alături, spre uliţă, este o altă halângă, mai mică, de ananas, struguri cu boaba mare şi parfumată. În spatele căsuţei e încă o asemenea boltă, iar în curte, spre livadă, o alta. Oriunde ai merge, aşadar, în preajma căsuţei fermecate, te întâmpină frumoasele halângi, grele de struguri, însorite şi aromate. Printre ele cresc meri, vişini, piersici, tufe de zmeură. Sub cea din grădiniţă, în faţa casei adică, bunicul şi bunica au aşezat o masă, iar sub cea din apropierea livezii au semănat şi plantat zarzavaturi, căpşune şi, fireşte, ca peste tot, flori.

Bolta de viţă de vie e minunată oricând, dar cu deosebire toamna, la vremea când strugurii se coc. Atunci halângile vuiesc de viespi, boabele tari şi înmiresmate tremură la soare, plesnesc şi lasă să curgă sucul lor dulce şi lipicios. Păsările de toate soiurile năpădesc via şi se înfruptă pe săturate. Pământul, în jur, e plin de mere, de nuci, de dovleci, de ştiuleţi curăţaţi, de coşuri încărcate cu struguri, ce aşteaptă să fie răsturnaţi în vasul cel mare şi zdrobiţi. Fiecare copil e mânjit cu seva lor dulce până la urechi şi are în vârful căpşorului un ciuf de soare. Aşa e toamna în preajma căsuţei fermecate: un basm ce pare fără sfârşit. Soarele însuşi, răsărind din Ibru şi apunând în Sohodol, reînnoieşte parcă, mereu, aceeaşi zi, o singură zi, plină de surprize, de minunăţii şi de farmec...

La începutul lui septembrie, însă, strugurii nu sunt totuşi îndeajuns de copţi pentru a fi culeşi şi preschimbaţi în must. Doar ici şi colo câte un ciorchine s-a îndulcit pe deplin şi, drept urmare, este desprins cu mare pompă şi adus la masă. Singurii pătrunşi de căldură şi de lumina soarelui sunt buciumii de gaiard, un soi mai degrabă văratic, struguri alburii şi dulci, ale căror bobiţe abia se ţin

în codițele lor. E de-ajuns să le-atingi, că ți se şi rostogolesc în palmă. Atunci, desigur, le culegi repede din căuşul palmei, cu gura, şi le spargi între dinți. Ce desfătare!...

— Păcat că nu putem încă face must, zise într-o zi Andrei, necăjit, în timp ce gusta dintr-un ciorchine de gaiard. Când se coace via cea mare, bunicule? Cea din fața casei?

Bunicul desprinse cu grijă un strugure frumos, auriu, îl curăță de frunze şi de bobițele uscate şi i-l întinse băiatului.

— Via cea mare? murmură el, preocupat. Mai târziu, peste vreo lună şi jumătate... Cam când dă prima brumă.

Stăteau amândoi sub halânga din livadă, lângă buciumii de gaiard. Aceştia, puțini la număr, fuseseră aduşi cu ani în urmă din deal, de la o vie cu tot felul de struguri, unde bunicul se duce din când în când să vadă dacă totul e în bună rânduială. „Şi când tu lipseşti de-acolo, îl întrebase odată Andrei, cine are grijă de vie?" „Piticii, îi răspunsese bunicul. Am lăsat şi via şi coliba şi poienița, am lăsat totul în grija lor. Ei îmi păzesc via, iar eu le-am îngăduit să ia struguri cât le pofteşte inima..."

— Bunicule, zise iar Andrei, n-am putea face un pic de must din gaiardul ăsta? Măcar un pic...

Bunicul aruncă o privire spre viţele încărcate şi rămase pe gânduri. Socotea desigur cam câte coşuri şi coşulețe de struguri s-ar putea aduna, cât suc se va scurge din boabele acelea şi aşa mai departe.

— Ştiu eu? rosti el. Nu prea avem din ce. Poate doar aşa, de gust. Hai să-ncercăm.

Zis şi făcut. Aduseră un vas mai mic — un hârdău — şi-l aşezară chiar lângă vie. Apoi începură culesul. Desprindeau boabele sănătoase de pe ciorchini, le puneau în coşuleț şi, când acesta se umplea — destul de repede, că era mic —, se îndreptau spre fântână, unde Alina, Dana, Lizuca, Roxana, Raluca şi Octavia turnau deasupra, pe rând, o găleată cu apă. Spălate, rumene, boabele se rostogoleau, cu un sunet plin, umed, în hârdău. În scurtă vreme, acesta era plin ochi.

— N-are rost să folosim presa, decise bunicul, sunt prea puțini struguri. Mă duc să aduc şterca.

Coborî treptele spre beci şi reveni curând cu un băț tare, de corn, având la un capăt cinci-şase rămurele scurte, dispuse în stea. Era o unealtă veche, încă de pe vremea lui moş Cicuță, poate şi mai de demult. Dar bunicul nu o aruncase, o păstra şi o mai folosea din când în când. Ca şi acum.

— Andrei, zise el. Hai să ne spălăm pe mâini şi să spălăm şi şterca. Adu şi săpunul.

Merseră la pârâu, îşi suflecară mânecile şi se frecară bine cu apă şi săpun pe mâini, până aproape de umeri. Bunicul spălă şi şterca, după care începu să zdrobească strugurii. Înfigea bățul acela de corn în mulțimea boabelor, îl împingea adânc, strivindule, îl trăgea afară şi apoi le strivea din nou, cu mişcări sacadate, precise.

— Vezi? îi arătă el băiatului. Mustul răzbeşte deasupra. Numaidecât suntem gata.

Andrei încercă şi el, mai întâi i se păru greu, pe urmă se obişnui. Şterca se umpluse de must, ca şi brațele lui, stropi de must îi săriseră şi pe obraz, şi pe hăinuțe. În vas era acum un amestec înspumat de suc şi coji de strugure, spre care viespile se repezeau năuce.

— Ajunge, îl opri bunicul. Bravo! Punem şterca deoparte şi mai zdrobim şi cu palmele.

Îşi vârâră amândoi brațele în hârdău şi începură să strivească în pumn boabele neatinse de ştercă.

— Ce interesant! strigă Andrei, trebăluind de zor. Parcă ar fi nişte peştişori. Îmi scapă printre degete.

Terminară. Trecuseră, pe negândite, câteva ceasuri. Soarele părăsise Ibrul şi, prinzând să coboare spre apus, se legăna acum deasupra Sohodolului.

— Uf! am obosit, zise Andrei. Când bem must?

— Mâine, îi răspunse bunicul.

— Ooo! Abia mâine! . . . se văită Andrei, dezamăgit.

— Nu se poate altfel. Mustul trebuie să se aşeze. Să se limpezească. Mâine-seară o să desfac cepul şi am să scot un must nemaipomenit, ai să vezi.

Amânarea aceasta nu i-a prea convenit lui Andrei, bineînţeles, dar era atât de fericit că bunicul i-a îndeplinit dorinţa, încât s-a resemnat cu destulă uşurinţă să aştepte până a doua zi înspre seară. Or, cum la căsuţa fermecată, timpul urmează alt ritm, între o zi şi alta poate să fie, dacă ţii neapărat, nu mai mult decât o clipă.

* * *

În ziua următoare, după-amiază, bunicul a adus din lanul de porumb de lângă râu câţiva ştiuleţi, care — din pricina locului umbrit şi răcoros — erau încă cruzi, şi i-a dat fetiţelor să-i coacă. Octavia, Lizuca Dana şi Alina, împreună cu bunica, au făcut focul în bucătăria de vară şi au rânduit ştiuleţii lângă jăratic, iar Raluca şi Roxana au ajutat şi ele, cât au putut.

— Asta aşa, ca să meargă mustul, a zis bunicul, zâmbind şi aşezându-se lângă Andrei, la masa de sub vişin. În plus, a continuat el, bunica a pregătit un pui la cuptor. Avem şi peşte prăjit...

Andrei tocmai citea o carte cu multe desene colorate. Între timp, veveriţele Clotilda şi Nuni veneau, prin spatele casei, săreau pe terasă, îl cercetau cu atenţie pe băiat, apoi înhăţau câte o nucă (bunicul depozitase o parte din nuci chiar pe terasă) şi o luau la goană spre culcuşul lor. După care se întorceau. Şi tot aşa mereu. Îşi închipuiau, probabil, că nu le vede nimeni. Dar se înşelau. Căci şi ariciul Anatol şi mieluţul Năchiţă şi iedul Olimpiu şi căţeluşul Ioanichie şi piticul Pic-Luţupic băgaseră de seamă manevrele lor. Le priveau şi clătinau din cap mustrător.

— Ştii ceva? zise bunicul. Până termină fetele cu porumbul, o să-ţi fac o mutricică din dovleac. Să vezi ce interesantă e. Şi eu mă jucam cu aşa ceva când eram copil...

— O mutricică? întrebă Andrei, ridicându-şi ochii de pe carte. Ce mutricică?

— Îţi arăt numaidecât.

Şi bunicul alese un dovleac, tăie în el un fel de uşiţă, scoase pe acolo miezul şi seminţele, apoi, în partea opusă uşiţei, făcu două spărturi rotunde — ochii — , una subţire în lung — nasul şi alta în lat — gura. Asta era tot.

— Când se întunecă, explică el, punem înăuntru o lumânare. Pe urmă o atârnăm uite colo, în vie.

— Ce atârnăm?

— Mutricica asta de dovleac, râse bunicul. Cu lumânarea înăuntru parcă ar fi un chip de om, sau, mai degrabă, eu ştiu, de zmeu din poveşti. Dar, fireşte, e numai o joacă . . .

— Îi dăm şi un nume? întrebă Andrei.

— Hai să-i dăm.

— Ce nume?

— Nu ştiu. Să ne gândim.

Andrei se concentră, lăsându-şi capul pe o parte.

— Putem să-i zicem chiar Mutricică, conchise el şovăitor, silabisind: Mu-tri-ci... Tri... ci... Nu, exclamă el. Mai bine să-i zicem Tricicumă. Ştii? Tri-ci-cu-mă, adică tot Mutricică, dar altfel, pe dos...

— Foarte bine. Tricicumă e un nume foarte frumos. Şi foarte potrivit pentru mutricica asta.

Fetiţele aduseră porumbul copt, bunica friptura de pui şi peştele prăjit. Aşezară în grabă masa. Se înserase. Bunicul îl agăţă pe Tricicumă în vie, apoi, cu Andrei lângă el, desfăcu cepul şi scoase mustul. Ce minunăţie! Cana se umplu cu un fel de aur lichid, înmiresmat. Băură cu toţii din pahare pântecoase, în timp ce Tricicumă clipea vesel din ochii lui înflăcăraţi.

— Mi-e cam frică de el, zise Octavia.

— Şi mie, şopti Roxana, privind ghiduş, cu ochişorii ei albaştri.

— Mie nu, le contrazise Andrei, fericit. E foarte frumos. Bunicule, adăugă el, îmi mai dai puţin must?

— Îţi mai dau. Dar numai un strop. Să mai avem şi mâine. De altfel, ai băut două pahare. E cam mult pentru un prichindel ca tine...

Şi, luându-l în braţe, bunicul îi mai turnă puţin must, râzând şi alintându-l:

Are moşu' un nepoţel,
Cel mai dulce băieţel,
Micuţ şi năzdrăvănel –
Mânca-l-ar moşu' pe el.

Ca întotdeauna, poezioara stârni gelozia fetiţelor. Dar bunicul avu grijă să le liniştească, sărutându-le şi pe ele.

— Numai pe el îl iubeşti, murmură înciudată Lizuca.

Şi plecară toate să se culce.

Se duse şi Andrei. Îi era tare somn. Adormi într-o clipă şi visă un strugure mare, mare, având pe fiecare bob un robinet şi un jgheab, pe care curgea must înspumat, ademenitor. În jurul ciorchinelui planau viespi uriaşe, cât nişte avioane. Iar el, Andrei, stătea pe un bob, cu bunicul, şi încercau amândoi, zadarnic, să deschidă robinetul de lângă ei. Toate celelalte funcţionau, numai al lor nu... Ce ghinion!

* * *

Se trezi cam necăjit, dar lumina de afară, jocurile, zarva păsărelelor îl înveseliră repede. Iar la prânz, când văzu pe masă cana cu must, cu mult doritul must auriu, uită cu totul amărăciunea visului.

După-amiază, în vreme ce bunica şi fetiţele făceau curăţenie mare, bunicul şi cu Andrei merseră în zăvoi să caute nişte locuri bune de pescuit. Văzură plaja unde cerne Barbă-Cot nisip pentru clepsidră, umbrită acum, când soarele cădea spre apus, de anini înalţi şi de plopi. Piticul lipsea. S-o fi dus în pădure, cu ceva treburi. Cleanul Pompiliu, pe care îl zăriră mai la vale, în bulboana numită *La tun* („La tunet", adică), era probabil abătut, din cine ştie ce pricină, căci nu voi să vorbească cu ei. Se ascunse grabnic sub răgălii. Nici crăietele Tudor nu părea mai bine dispus.

— De ce fug aşa, bunicule? întrebă Andrei. Cum bagă de seamă că ne apropiem, cum dispar... De ce?

— Nu ştiu. S-ar putea să se strice vremea. De aceea n-au chef de trăncăneală.

În cele din urmă, culeseră nişte mure şi se întoarseră acasă.

— Bunicule, zise Andrei când se aşezară la cină, te rog să-mi dai puţin must...

Bunicul se opri din mâncat şi lăsă încet furculiţa pe masă, alături de farfurie.

— Nu mai este, puişorul moşului. Nu mai este. L-am isprăvit la prânz, rosti el cu o voce şovăitoare şi îngrijorată.

Atunci Andrei îşi reaminti brusc visul şi ochii i se umplură de lacrimi. Şi plânse, şi plânse. Oricât încercă bunicul, oricât încercară bunica şi fetiţele, n-a fost chip să-l liniştească. Plângea încet, ca pentru sine, cu obidă, agăţându-se de gâtul bunicului şi ghemuindu-se la pieptul lui. Iar bunicul, abătut, l-a dus în odaie, l-a culcat şi a stat pe pat, până când băieţelul a adormit, suspinând. După care a ieşit în prag, a coborât câteva trepte şi, aşezându-se pe una din ele, caldă încă de la soarele ce o scăldase ziua întreagă în razele sale, şi-a sprijinit capul în palme şi a rămas aşa, îngândurat.

* * *

Dar, vezi că nu numai bunicul era necăjit. De sub scara de piatră, unde îşi are locuinţa, şerpişorul Socrate a auzit totul. Ba chiar a şi văzut câte ceva, scoţându-şi uşurel capul de sub lespezi. Apoi s-a concentrat tare, tare, s-a gândit şi, înţelept cum e, a găsit o dezlegare. Acum aştepta nerăbdător să plece bunicul de pe trepte. N-a aşteptat mult. După o vreme, când toată lumea a adormit, bunicul s-a ridicat şi a pornit către poartă. Era lună şi silueta i s-a pierdut curând în lumina ei ceţoasă. Iar Socrate a ieşit val-vârtej de sub scară şi s-a târât neînchipuit de iute spre negura curţii, spre labirintul vrejurilor de dovleac. Acolo, sub o frunză uşor înclinată, pe lângă care pătrundea o rază de lună, l-a găsit pe Barbă-Cot, care dormea adânc.

— Barbă-Cot, Barbă-Cot! a strigat el, zgâlţâindu-l de zor. Barbă-Cot, scoală-te!

— Ce-i? a sărit piticul, nedumerit. Ce te-a apucat de strigi aşa? M-ai speriat, uite ce tare îmi bate inima. Ce s-a întâmplat? Hai, spune, de ce taci?

Atunci Socrate, înecându-se de atâta grabă, abia trăgându-şi răsuflarea, i-a istorisit cele întâmplate. Cum au făcut Andrei şi cu bunicul must, ce mult i-a plăcut băiatului licoarea aceea şi cât a fost el de îndurerat că sucul cel dulce s-a isprăvit pe negândite.

— Ce facem acum? a încheiat Socrate.

— Cum ce facem? a replicat Barbă-Cot, calm ca întotdeauna. E foarte simplu. Aducem noi struguri de la via din deal. Plec numaidecât într-acolo, îi iau pe Labă-de-Fier şi pe Veselaş, prietenii mei, culegem struguri de gaiard în deal şi-i cărăm aici. Suntem trei inşi, fiecare cu câte un coşuleț. Calculează: cu trei coşulețe, umplem vasul în cel mult zece drumuri. Până mâine în zori totul e gata.

— Bravo, Barbă-Cot! Bravo! Eşti un băiat foarte cumsecade... îl lăudă Socrate.

— Mă rog, aşa sunt eu, răspunse piticul, stânjenit. Tu ştii ce să faci? Să sprijini o scândurică de hârdău, ca să putem urca. Pompiliu şi Tudor să construiască iute o punte peste Ibru, peste râuleț. În felul acesta, mergem de-a dreptul, nu mai ocolim. Câştigăm timp. E foarte important.

Socrate rămase o clipă pe gânduri.

— Bine, zise el, dar Pompiliu şi Tudor locuiesc în râu, nu în râuleț. Iar râul e în zăvoi, nu în deal, ca Ibrul...

— Nu-i nimic, îl linişti Barbă-Cot. O trimitem pe Clotilda să-i anunțe, ea ajunge la râu într-o clipită. Îar ei se duc pe râu în sus, până la bifurcație, apoi coboară pe râuleț... Între timp, eu şi prietenii mei am şi început culesul. Tu să te îngrijeşti de scândurică. Nu-i o idee bună?

— Foarte bună, minunată, confirmă Socrate. Hai, fugi în deal, vorbesc eu cu Clotilda. Şi o să aşez şi scândurica. O să fac o adevărată scară. O scară improvizată, desigur. Gata, la treabă!

Şi totul s-a desfăşurat exact cum au plănuit ei. Barbă-Cot, Labă-de-Fier şi Veselaş coborau fuga-fuga din deal, cu coşurile

pline, treceau, legănându-se, pe puntea de papură întocmită de Pompiliu şi de Tudor (ajutați, e drept, de castorul Haralambie), intrau în curte, se cățărau pe scândurică şi răsturnau strugurii în vas. O dată, de două ori, de trei ori... Hârdăul se umplea văzând cu ochii.

În vremea aceasta, Andrei dormea, cu pumnişorii lângă obraji, ghemuit sub păturica lui înflorată. Visa că e mare şi că trece nepăsător pe lângă nişte ciorchini ruginii de gaiard, încărcați cu un must ce nu se termină niciodată. Apoi visă tot felul de lucruri încâlcite, aşa cum sunt amintirile amestecate ale mai multor poveşti cu animale, cu zmei, cu plante fermecate, cu Feți-Frumoşi, cu cavaleri rătăcitori şi cu pitici.

Îl trezi soarele, care ajunsese chiar în dreptul ferestrei şi-l mângâia cu palmele lui transparente. Coborî din pat, reuşi să deschidă uşa, străbătu coridorul şi ieşi în capătul de sus al scării. Lumina soarelui de septembrie umplea grădinița, curtea, aurea vița de vie, tremura uşor în ferestre şi în valurile pârâiaşului ce curge prin fața căsuței fermecate, în lungul drumului alb, acoperit cu pietriş. De la bucătăria de vară se auzeau râsetele fetițelor şi, din când în când, glasul calm al bunicii. Câteva vrăbii şi câțiva guguştiuci zburau sacadat între coroanele copacilor şi bolțile de vie. Deasupra tuturor — cerul limpede, albastru şi adânc, spre care dacă te uiți amețeşti un pic. Andrei împinse uşița şi călcă pe prima treaptă. Bunicul stătea la masă, sub vişin, şi meşterea ceva cu un cuțitaş şi o ramură de tei.

— S-a trezit băiatul? zise el, fără să ridice ochii, preocupat cum era cu cioplitul acela.

— Ce faci? întrebă Andrei.

— Un fluier de tei pentru băiat, răspunse bunicul.

— Stai că vin, strigă Andrei bucuros. Stai...

În clipa aceea, ce-i văzură ochii? Alături, sub vie, vasul cu struguri se răsfăța la soare, năpădit de viespi şi de vrăbii.

— Bunicule, murmură el, ce-i asta? De unde?

— Nu ştiu, zâmbi bunicul. L-am găsit aici când m-am trezit...

— Adevărat?

— Da, da. S-ar putea să fie opera năzdrăvanilor ălora de pitici. Mereu fac ei câte o surpriză.

— Iuhu! exclamă Andrei, coborând în goană treptele. Iuhu! Ce mă bucur! Bunicule, ce mă bucur!

Iar bunicul se ridică, veni înaintea lui şi, luându-l în braţe, îi dădu fluiericiul şi-l duse să vadă miraculoşii struguri mai de aproape.

TRUBADURUL ACIAL

Bunicul ştie o sumedenie de poveşti, care sunt, toate, adevărate. Le-ai putea numi, mai degrabă, întâmplări sau păţanii. Pe unele le-a trăit el însuşi, altele i-au fost istorisite. Iar el, la rândul său, le spune băiatului. Când? Oricând, dar mai ales seara, înainte de culcare, la lumina blândă a veiozei şi în liniştea răcoroasă ce cuprinde încăperile căsuţei fermecate.

Ca şi acum.

— Bunicule, zise Andrei, strecurându-şi pumnişorul în palma bunicului. Îmi spui o poveste?

— Ce poveste?

— Oricare. De pildă, una cu Barbă-Cot.

Şi, plin de nerăbdare, băiatul s-a cuibărit sub păturică, aşteptând. Bunicul cade pe gânduri.

— Hm! Ai nimerit-o, mormăie el, după câteva clipe. Chiar zilele trecute mi-a istorisit Barbă-Cot o păţanie de-a lui. Foarte interesantă. Ceva ce s-a petrecut demult, foarte demult.

— Şi de ce ţi-a vorbit despre ea abia acum?

— Nu ştiu. Aşa a vrut el. Ne-am întâlnit în vale, la pârâu. Eu pescuiam, el cernea nisip. Şi, din una în alta, a început să-mi povestească...

Ochişorii lui Andrei se dilatară de o subită nedumerire.

— Aşa, pe neaşteptate? şopti el.

Bunicul zâmbi şi-l mângâie pe obraz:

— Nu chiar pe neaşteptate. Totul a pornit de la nisip. El cernea, cernea şi, la un moment dat, i-am spus: „Vai, ce nisip frumos! Ăsta zic şi eu nisip de clepsidră!” Iar el, de colo: „Mda! Dar şi câtă muncă... Pe vremuri luam nisip de la Peştera din Înghiurele. Însă acela s-a terminat. Atunci am venit încoace...”

Un timp, ne-am văzut fiecare de treburile noastre. Eu — cu undița mea, el — cu sita. Apoi Barbă-Cot s-a oprit din lucru îngândurat. „Tare îmi place peştera aceea!” a exclamat el. Şi a continuat: „Ei, dacă ai şti ce am văzut, ce am trăit, cândva, acolo... A fost ca un vis. Ceva de necrezut, de-a dreptul uluitor...” „Ce?” am întrebat eu, strângându-mi undițele şi apropiindu-mă de el. Iar Barbă-Cot, renunțând şi el să mai cearnă nisip, s-a tras alături de mine, mai la umbră, şi a prins să povestească.

* * *

Într-o zi, nu mai ştiu cu câți ani în urmă, m-am dus să iau puțin nisip, ca de obicei, la Peştera din Înghiurele. Era pe la începutul lui mai şi se lăsase o zăpuşeală grozavă, te-ai fi crezut în plină vară. Am mers, am mers, ba pe la umbră, ba pe la soare, şi, când am ajuns la Peşteră, aşa, pe la amiază, eram tare obosit. Ştii cum arată Peştera din Înghiurele. De afară nu se vede decât intrarea, săpată în deal, acoperită de tufişuri şi de ierburi. Şi, firește, pârâiaşul care se scurge, aproape nevăzut, pe panta dealului, spre Ibru. Ibrul mărgineşte Înghiurelele spre sud şi spre apus, iar pârâiaşul taie în lung acel loc pustiu şi împădurit, şopotind sub bolți de fân înmiresmat. Ei bine, mergând pe firul lui în sus, pătrunzând, adică, în Peşteră, bagi de seamă că aceasta e destul de mică, abia de vreo douăzeci de metri. Pârâul țâşneşte de sub peretele din adânc — o stâncă cenuşie, înveşmântată în muşchi şi brăzdată cu dâre de apă. Muşchii şi lichenii cresc şi pe jos, lângă albia pârâiaşului, urcând, de asemenea, până aproape de jumătatea pereților laterali. Tavanul nu e prea înalt, e tot din stei şi e golaş. Între pereții laterali, să tot fie o distanță de zece-doisprezece metri. O peşteră micuță deci, fără ascunzişuri şi cotloane, al cărei cuprins şi a cărei înfățişare le reamintesc acum pentru a arăta cât de bine o

cunoşteam şi, tocmai de aceea, cât de uimitoare e aventura prin care am trecut acolo. Nimic nu părea să îndreptățească acel loc, tainic, e adevărat, dar blând şi primitor, la un asemenea rol... Eu, oricum, venisem acolo de nenumărate ori să iau nisip. Căci, cam pe la mijlocul peşterii, se află o mică plajă, ca să-i zic aşa, cu un nisip fin, auriu, foarte bun pentru clepsidră.

De fiecare dată când veneam, mă odihneam nițel în liniştea şi răcoarea peşterii, fermecat de murmurul valurilor. Muşchiul era mai moale şi mai odihnitor decât un aşternut. Stăteam şi priveam în jur, cercetam pârâiaşul, pereții, stânca netedă şi cenuşie, aidoma zidului unei cetăți. Uneori, îmi aminteam de povestea lui Dodoacă şi a lui Biciuşcă, de cavalerul Lancelot sau de Castelul de calcar. În fine, îmi treceau prin minte tot felul de gânduri. Apoi, după ce prindeam puteri, mâncând ceva şi sorbind apă din pârâiaş, umpleam trăistuța cu nisip şi plecam agale spre casă.

În ziua de care ți-am spus, am urmat drumul cunoscut şi am ajuns la peşteră când soarele se ridicase în crucea amiezii. Mă simțeam din cale-afară de ostenit. Căldura mă sleise. Am intrat în peşteră şi m-am aşezat pe patul de muşchi, mai în adânc, în imediata vecinătate a stâncii, chiar sub vegetația grea ce-o acoperea. În scurtă vreme, răcoarea şi liniştea m-au toropit. Am ațipit oare? Nu ştiu, nu cred... Ceea ce ştiu este că, la un moment dat, întorcându-mă spre peretele acela de piatră, am văzut înaintea mea o câmpie lină şi înverzită, mărginită de pâraie, o câmpie, pe care şerpuia un drum, începând chiar din locul unde mă aflam. Stânca dispăruse. Era ca şi cum s-ar fi dat la o parte, pentru a-mi oferi acel peisaj, acea privelişte, ce existase acolo dintotdeauna, dar pe care, până în acea clipă, stânca însăşi o ascunsese. Şi iată, la câțiva paşi de mine, dincolo de un fel de prag, ce marca locul unde fusese peretele grotei, îl văd pe lupul Dionis. Stătea culcat pe pântece şi privea spre pădurea din zare. Ciudat e, mi-am dat seama mult mai târziu, că, deşi mi se întâmplau lucruri nemaiauzite, nu eram uluit. Doar nițel mirat, nimic mai mult. Ca şi când tot ce vedeam şi trăiam ar fi fost cât se poate de firesc.

M-am ridicat în picioare. Zgomotul pe care l-am făcut proptindu-mi tălpile în prundiş i-a atras atenţia lui Dionis, care s-a întors liniştit către mine şi, ridicându-se, la rândul lui, mi-a zis:

— N-ai vrea să facem o plimbare până la cetate?

— Ba da, i-am răspuns.

— Atunci să mergem, a continuat el. Altfel ne va prinde noaptea pe drum.

Am trecut dincolo de prag şi am pornit-o, împreună cu Dionis, pe drumul acela alb, pustiu, ce străbătea câmpia şi cotea apoi, în zare, ocolind pădurea. Aveam soarele în faţă, pulberea drumului se ridica în norişori plăpânzi, când o atingeam cu piciorul, şi ierburile înflorite se clătinau la adierea vântului. Dionis mergea puţin înaintea mea, ca şi când ar fi vrut să-mi arate calea, deşi, în toată câmpia, alt drum în afara celui pe care înaintam nu mai exista.

Am ajuns în apropierea pădurii, am mers o vreme pe sub copacii ei înalţi şi rămuroşi, apoi drumul a cotit pe lângă codru şi ne-a scos pe o măgură, de unde am văzut, dintr-o dată, pe dealul din faţă — stâncos, vineţiu —, o minunăţie de cetate. Până acolo se întindea un şes acoperit de fân înmiresmat, semănat cu flori de câmp şi mărginit, spre dreapta, de acelaşi codru ce se pierdea în zare. Spre stânga, şesul continua, dizolvându-se în depărtare şi ceaţă, iar în spatele cetăţii se distingeau, limpede, munţii. Ai să te miri, dar păreau a fi, după înfăţişare, cei de aici, de lângă noi, adică Pleşa, Cornetul... Nici nu ştiu dacă nu erau chiar ei. M-am oprit pe măgură, fermecat de priveliştea munţilor şi a cetăţii ce-şi desena turnurile pe verdele întunecat al pantelor împădurite.

— Aceasta-i Domalva, a zis Dionis. Puternică şi frumoasă cetate. Şi cu neputinţă de cucerit. Iubitoare de oaspeţi, necruţătoare cu duşmanii. Du-te. Eu mă întorc. Îi vei întâlni, la pod, pe cei doi străjeri, Arco şi Filimon. Când vor constata că le cunoşti numele şi, mai ales, când le vei spune că eşti Barbă-Cot, te vor lăsa să intri. Hai, porneşte... Cu bine!

M-am despărţit de Dionis şi am plecat spre cetate. Drumul era plăcut, câmpul şi pădurea aromeau îmbătător, dinspre munţi

venea o boare răcoroasă, îmi auzeam paşii sunând cald şi înfundat în pulbere. Înaintam fluierând încetişor. Când am atins poalele dealului pe care străjuia cetatea, soarele se pregătea să apună şi, dinspre munţi, peste turnuri şi peste creneluri, curgea o lumină ca mierea, străbătută, din loc în loc, de dungi violete.

Străjerii mi-au ieşit înainte — doi bărbaţi bărboşi, cu coifuri şi zale —, le-am spus cine sunt şi le-am rostit numele, pe rând. Filimon era blond, cu ochii albaştri, iar Arco, dimpotrivă, avea părul negru şi ochii la fel.

— De unde ştii cum ne cheamă? m-a întrebat Filimon.

— Mi-a spus Dionis.

— Aha! a râs el. Încă o dovadă că ne eşti prieten. Fii bine venit, Barbă-Cot.

Apoi au ridicat hersa şi Arco a adăugat:

— La intrarea în incintă mai este un oştean, îl cheamă Ioan. El te va conduce la stăpânul cetăţii. Numele acestuia este Maluus, iar al soţiei lui — Maria. Sunt oameni senini şi binevoitori. Îţi va plăcea, ai să vezi, în cetatea noastră.

Am încuviinţat din toată inima. Mă simţeam, într-adevăr, în largul meu, eram de-a dreptul fericit, fără să-mi pot explica ce anume îmi dădea atâta linişte lăuntrică, atâta bucurie.

Ioan, un tânăr înalt şi pletos, m-a însoţit, până la Maluus, pe nenumărate scări şi coridoare de piatră, până în inima castelului. Pe Maluus l-am găsit într-o sală înaltă, luminoasă, în ale cărei ferestre soarele lovea din plin. Maria stătea chiar lângă una din aceste ferestre arcate, era foarte blondă, purta părul lung, pe umeri, şi broda ceva când noi am intrat. Nici nu şi-a ridicat privirea, atât era de absorbită. Maluus, în schimb, înconjurat de cei trei sfetnici apropiaţi ai săi — Gheorghe, Eudorus şi Caberis —, ne-a întâmpinat vesel, s-a interesat cum am călătorit şi a adăugat că Ioan îmi va da o încăpere liniştită şi că mă pot îndeletnici cu ce doresc în răstimpul pe care îl voi petrece în Domalva.

— Poţi rămâne oricât aici, Barbă-Cot, a zis el. O zi, o lună, un an, oricât... Dacă vrei, toată viaţa.

— Mulţumesc, viteazule Maluus, am răspuns eu, înclinându-mă. Voi fi fericit să te slujesc, atât cât îmi vor îngădui puterile.

Şi am ieşit, reluându-ne, eu şi Ioan, rătăcirea prin labirintul de cremene al cetăţii.

— Vrei să stai singur în odaie sau ai prefera să mai fie cineva? m-a întrebat el.

M-am gândit o clipă înainte de a răspunde.

— Păi, am zis eu, de cele mai multe ori e mai plăcut în doi. Bineînţeles, dacă e vorba de un om cumsecade.

— Cel pe care îl am în vedere, a reluat Ioan, e un om cât se poate de cumsecade. Cam ciudat, e drept, dar cu suflet curat şi minte învăţată. Vine de departe, nici nu ştiu de unde, e trubadur şi-l cheamă Acial... A apărut într-o bună zi, ca şi tine, numai că el a sosit dinspre soare-apune.

— Şi e de mult aici?

— Da. De câţiva ani buni. Şi nu mai vrea să plece. I se pare că s-a reîntrupat aici, că e de-al locului de când lumea. Aşa spune mereu. Îi plac meleagurile noastre împădurite. Scrie cântece despre munţi, cetăţi şi codri, şi e îndrăgostit de Octavia ...

Ioan tăcu. O vreme nu se mai auziră decât paşii noştri, sunând clar pe treptele lucioase.

— Cine e Octavia? am întrebat eu.

— Octavia? Una din domniţele noastre. Acial îi scrie şi ei tot felul de cântece, pe care le citeşte apoi tuturor.

I-am spus lui Ioan că doresc foarte tare să locuiesc împreună cu Acial, că sunt curios să cunosc mai îndeaproape un asemenea om. Şi l-am cunoscut. În timpul pe care l-am petrecut laolaltă — o lună? două? un an? doi ani? mai mult?, oricât m-aş strădui nu sunt în stare să găsesc răspuns —, în vremea convieţuirii noastre, deci, ne-am împrietenit, ne-am legat atât de tare unul de celălalt, încât eram nedespărţiţi. Din când în când doar, aşa ca în vis, îmi aduceam aminte de prietenii mei cei vechi, de clepsidra ce mă aştepta, de nisipul pe care trebuia să-l car acasă. Era ca o străfulgerare, ca un vis, cum ziceam, sau ca o trezire bruscă din vis. Dar în clipa următoare totul se învălmăşea şi cădea în uitare.

Şi Octavia mă iubea, ca şi Acial. Stăteam adesea toţi trei pe terasa donjonului şi, în timp ce Acial ne recita versurile sale, scrise pe suluri de pergament, Octavia şi cu mine ascultam nemişcaţi, privind depărtările. Munţii, câmpia, drumurile alburii, ceaţa ce mărginea firul râurilor, codrul negru şi neclintit. Un cântec, mai ales, ne tulbura. Fie că îl cânta, fie că îl rostea doar, Acial însuşi părea tulburat, ca şi când n-ar fi fost vorba de un poem pur şi simplu, de o închipuire măiestrită, ci de o întâmplare adevărată, pe care chiar el a trăit-o cândva. Parcă îl aud şi acum. Deschidea pergamentul şi scanda rar, cu un glas în care se făcea simţită numaidecât emoţia:

Acelaşi clopot sună în cetate
Ca şi atunci demult. Îl recunoşti?
Pe dealuri împrejur vrăjmaşe oşti,
Barbare oşti pândesc împrăştiate.

Sunt zorii clari. Pătrunde prin fereşti
Nepăsătorul soare. Şi te-arată
Pe scări, în sala amplu luminată,
În care-ai fost cândva. În care eşti.

Era aceasta dimineaţa-n care
Am fost lovit? Când am căzut pe zid
Sub cerul clar, tranşant şi translucid,
Învălmăşit în sânge şi sudoare?...

— Opreşte-te! îl ruga Octavia, punându-i palma pe braţ. Nu ne poţi spune altceva? Nu-mi place cântecul acesta. E frumos, dar ştii?, e prea trist. E chiar foarte trist...

— De ce? zâmbea el. Mie nu mi se pare aşa. E drept, însă, că memoria mea e făcută să aducă la viaţă cetăţile uitate şi pierdute în timp... În fine, dacă ţie nu-ţi place, gata, tac. Vă voi recita altceva. Deşi, să fiţi siguri, ceea ce a fost s-ar putea să mai fie.

Şi a zâmbit din nou, cu o anumită blândeţe şi taină în priviri, îmbrăţişându-ne.

Câtă dreptate a avut!

Într-o dimineaţă, somnul ne-a fost întrerupt de sunetul violent al clopotelor, de strigătele străjilor, de zgomotul greu al paşilor pe coridoare, pe trepte şi pe lespezile din curtea cetăţii. Am sărit din aşternut şi ne-am repezit la geam. Ferestrele odăii noastre dădeau spre răsărit, spre pod şi, deci, spre intrarea cetăţii. Era foarte devreme. Soarele aurea vârfurile copacilor înfăşuraţi în ceaţă. Aceste vârfuri, ce păreau că ard, ne-au atras privirea mai întâi. Pe urmă, când am coborât ochii spre poalele dealului, am văzut, cu o tresărire, nenumărata mulţime a unei oştiri ce împrejmuia cetatea.

— Am ştiut că se va întâmpla aşa, murmură Acial, alături. Vom despresura cetatea şi-i vom alunga, desigur, ca şi altădată. Dar câtă suferinţă, cât sânge, câtă moarte până atunci!

S-a desprins de la geam şi a început să-şi îmbrace în grabă armura. Eu am mai rămas puţin la fereastră, vârât aproape cu totul în ambrazura rece. L-am văzut pe Maluus, îmbrăcat în armură şi el, dând porunci oştenilor ce grăbeau către ziduri. I-am văzut pe sfetnici, înarmaţi până în dinţi, i-am zărit apoi Ioan, pe Arco şi pe Filimon. Curţile vuiau, se desluşea limpede scrâşnetul roţilor pe pavaje, acoperit, din când în când, de ropotul paşilor în goană, de strigăte şi comenzi. Femeile şi copiii alergau şi ei, ajutându-i, cu ce putea fiecare, pe luptători.

— Cobor şi eu, i-am spus lui Acial. Îngăduie-mi, te rog, să te însoţesc.

Acial tocmai se pregătea să iasă pe uşă. S-a oprit în prag şi m-a privit gânditor.

— Bine, prietene, a zis el, în cele din urmă. Vino, dacă vrei. Dar cu ce vei lupta? Spada e prea grea pentru tine. Şi armura la fel... Gândeşte-te: e vorba de o bătălie adevărată, nu de o simplă joacă.

Aproape că m-au necăjit cuvintele lui Acial. Ce-şi închipuia? Că sunt un copil nepriceput?

— Știu că va fi o bătălie pe viață și pe moarte, am răspuns. Și chiar de aceea țin să fiu și eu acolo. Voi lua sabie, nu spadă, și voi lupta fără armură. Am observat că nici atacatorii n-au armuri.

— Barbarii nu poartă armuri, m-a lămurit Acial. Le este străin acest meșteșug. Ca și numeroase altele, de fapt. Va trebui să treacă timp până să le cunoască. Și tot de la noi le vor învăța. Din păcate, vor neapărat să cunoască și moartea o dată cu ele... Ei, dacă dorești cu adevărat, putem merge.

* * *

Nu-ți voi înfățișa lupta în toate amănuntele ei, continuă Barbă-Cot, după ce scuturăsitele de nisip și le spălă în râu. Îți voi spune doar că Maluus, înconjurat de cei mai buni luptători, între care se număra și Acial, a lovit necruțător în grosul oștirii vrăjmașe, grămădite lângă pod. Când m-a văzut și pe mine, alături de Acial, Maluus mi-a zâmbit si mi-a strigat:

— Bravo, Barbă-Cot! Am bănuit eu că ne putem bizui pe tine. Dar nu te pripi, fii cu băgare de seamă. Să nu te desprinzi nici o clipă de prietenul nostru Acial.

L-am mai zărit apoi, din când în când, în învălmășeala cumplită care a urmat, izbind în dreapta și în stânga, cu spada-i lucitoare și însângerată. I-am ascultat porunca: nu m-am depărtat nici măcar cu un stânjen de Acial. Acesta lupta neobosit, cu un fel de ură amestecată cu durere, sfârtecându-i însă fără cruțare pe cei care-i ieșeau în cale. Loveam și eu. Și mă străduiam să-l apăr pe Acial de cei care vroiau să-l izbească din spate.

Cetele încleștate s-au răspândit pe toată câmpia, plină acum de gemete, de îndemnuri, de zăngănitul armelor. Femeile stăteau pe zid, le văd parcă și acum, în veșmintele lor subțiri, unele cu părul răvășit de vânt, altele cu bonete albe, Maria și Octavia cu nișteva oluri albăstrii.

Către amiază, hoarda dușmanilor a început să se retragă spre codru, urmărită pas cu pas de oștenii lui Maluus și de Maluus însuși. Când am atins liziera pădurii, Acial și-a scos platoșa și a rămas numai în cămașa de zale. Am pătruns împreună în desimea

codrului, în întunecimea lui, fugărindu-i pe năvălitorii risipiți şi înspăimântați. Şi iată, la o răscruce de cărări, unul dintre aceştia, rănit, s-a întors brusc şi-a zvârlit înspre Acial o lance scurtă, cu vârf grosolan, din fier. Arma a vâjâit în văzduh şi s-a înfipt în umărul stâng al prietenului meu. Acial s-a clătinat, a şovăit o clipă şi s-a prăbuşit. M-am repezit spre el şi, în timp ce-i cercetam rana, l-am auzit şoptind:

— Ciudat! De data aceasta n-a mai fost pe zid, ci aici, în plină pădure. Dar tot în preajma cetăților atât de dragi mie...

Aşa mic cum mă vezi, am izbutit să-l ajung din urmă pe barbar şi să-l lovesc în plin, între umeri. După care, am revenit în goană lângă Acial. Când acesta căzuse, lancea se rupsese, dar boldul ei rămăsese în carne. Am încercat să-l scot şi am reuşit. Apoi mi-am târât prietenul la un izvor, i-am spălat rana şi am pus deasupra frunzele unor buruieni tămăduitoare. Dar sângele curgea încă şi atunci m-am speriat. M-am gândit că trebuie să ne întoarcem cât mai curând la cetate. L-am ajutat pe Acial să se ridice şi am pornit-o. Dar, vai, nu mai ştiam drumul. În goana aceea înverşunată de la început, în spaima ce m-a cuprins după ce prietenul meu fusese rănit, am încurcat şi drumuri şi poteci şi puncte cardinale. Iar acum se apropia noaptea. Cât despre Acial, sângele se mai oprise, dar începuse fierbințeala. „Ce mă fac? Ce mă fac?" mă întrebam disperat. „Nu-ți pierde capul, mă linişteam tot eu. Ia-o pe o cărăruie, pe oricare. Trebuie să ducă ea undeva. Poate ai noroc să fie chiar drumul spre cetate. Sau o cale scurtă spre un cătun. Sau... Oricum, n-ai de ales".

N-aveam, într-adevăr, altceva mai bun de făcut decât s-o luăm pe una din abia zăritele cărări ce păreau a străbate pădurea şi să nădăjduim în steaua noastră proteguitoare. Am pornit pe calea cea mai încăpătoare. Şi am mers, şi am mers, noaptea întreagă, fără să ajungem însă la un adăpost. Din fericire, sângele contenise. Ba chiar şi fierbințeala părea să scadă. Mi-am dat seama că rana se va vindeca şi că Acial trubadurul era în afară de orice primejdie. Atunci, frânți de oboseală, ne-am întins pe un pat de muşchi, undeva pe malul unui pârâiaş, şi am căzut într-un somn fără vise.

* * *

M-am trezit lângă pârâul din Peştera Înghiurelelor. Soarele lumina intrarea, trimiţându-şi razele până în preajma mea.

— Doamne, ce vis! mi-am zis. Aş putea jura că totul a fost aievea. Dar cum? Cu neputinţă.

M-am întors şi am privit stânca. Era la locul ei. Cum să cred că lipsise de acolo, când o vedeam neclintită, masivă, ca muntele însuşi? Totul în jur era atât de calm, de clar, de concret, de liniştitor şi de trainic, încât, de ce oare?, dintr-o dată mi se păru mai ireal decât închipuirea însăşi. Ca şi când abia acum aş fi înţeles graiul lucrurilor mute.

Ameţit de-a binelea am pornit spre ieşire, după ce, bineînţeles, mi-am umplut trăistuţa cu nisip. Era o după-amiază minunată de primăvară târzie. Soare, iarbă unduitoare, păsări, gâze şi flori. În faţa peşterii, pe prundişul încălzit, moţăia Dionis. L-am mângâiat, el şi-a ridicat capul şi m-a privit, apoi a aţipit din nou. Iar eu am luat-o agale spre casă. Şi iată, minunea minunilor, o priveliştе ce era cât pe-aici să-mi oprească bătăile inimii. În poiana din Cucă, pe o bancă încropită nu ştiu de cine şi aşezată sub cireşii sălbatici, sub cireşii amari, acum înfloriţi cu toţii până la poale, şedea un bărbat. Nu mai avea zale, nu mai avea îmbrăcămintea şi încălţările cunoscute, dar era — fără umbră de îndoială — Acial trubadurul, prietenul meu. Acelaşi chip, aceiaşi ochi, aceeaşi statură, acelaşi zâmbet.

M-am apropiat, călcând ca în vis pe cărarea înecată de ierburi.

— Te aşteptam, mi-a zis Acial, întinzându-mi o foaie de hârtie. Îţi dăruiesc acest cântec. El îţi va aduce mereu aminte de mine.

Am luat hârtia, am privit scrisul prea bine cunoscut şi, înainte de a mă dezmetici şi a deschide gura, Acial se depărtase, coborând cu paşi mari panta dealului, prin iarba înflorită.

* * *

— Şi? am întrebat eu.

— Cum şi? s-a mirat Barbă-Cot. Nimic. Atât.

— Şi cântecul?

— A, cântecul... Ţi-l spun, dacă vrei. Îl ştiu pe dinafară. E frumos şi mă face să cred că prietenul meu Acial mă va mai plimba şi altă dată prin cetăţile sale.

* * *

— Şi chiar ţi-a spus Barbă-Cot cântecul acela? se minună Andrei, furat cu totul de ciudăţenia poveştii.

— Fireşte că mi l-a spus, confirmă bunicul.

— Şi e frumos?

— Cred că e destul de frumos.

— Îl ştii?

— Nu-l ştiu pe de rost, mărturisi bunicul, puţin ruşinat. Barbă-Cot mi l-a dictat şi eu l-am scris. Îl am alături, în odaia mea, notat pe o filă de caiet.

— Nu mi-l dai să-l citesc şi eu?

— Chiar doreşti?

— Sigur că doresc.

— Bine, atunci aşteaptă puţin să-l aduc.

Bunicul se ridică, trecu în încăperea vecină şi reveni cu o bucată de hârtie pe care i-o dădu lui Andrei. Iar băiatul, înclinând uşor căpşorul pe o parte şi concentrându-se, citi, silabisind, acest text, la capătul căruia bunicul adăugase, între paranteze,

(*Din cântecele trubadurului Acial*):

Am fost desigur foarte fericit
În sumbra, păduroasa mea cetate,
Căci iată, amintirea ei străbate,
Ca un izvor prin straturi de granit,
Imensele depuneri de uitare
Ce-mi zac în suflet. Însumi mă scufund
Spre-acel inel de negură rotund
Iluminat intens de-un negru soare.
Acelaşi soare tânăr îşi aşterne

Pe chipul nostru umbrele şi azi —
Vechi citadini hieratici şi nomazi
Pe străzile cetăţilor moderne.

COCOŞELUL ARAMIS

Într-o dimineaţă limpede şi însorită, după ce a avut grijă să sune, pentru a nu ştiu câta oară, deşteptarea, Aramis — cocoşelul năzdrăvan, care se preumblă, toată ziulica, plin de importanţă, prin curtea căsuţei fermecate —, într-o dimineaţă, deci, Aramis se urcă pe ulucă, strigă, încă o dată, din răsputeri, „Cucuriguuu!" şi sări dincolo, în lanul de porumb. După care o porni spre pârâu. Ce frumos era şi aici! Fân, zumzet de lăcuste, flori, apă cristalină... Oare mai încolo ce-o fi? Zăvoiul. Şi dincolo de zăvoi? Vai, cât de mare şi de minunată e lumea! Şi viaţa, ce fermecătoare e, într-o dimineaţă clară şi liniştită de septembrie!

Călcând cu grijă pe bolovani, Aramis traversă pârâul şi se pomeni în verdeaţa reavănă a luncii. Mai o gâză, mai un fir fraged de iarbă, iată-l pe negândite la râu, la Sohodol. Trecu pe punte, curajos, străbătu apoi câmpul şi, tot pe negândite, ajunse lângă Jaleş, celălalt râu. Acolo, nedumerit, ca trezit dintr-un vis, se opri. „Unde sunt? se întrebă el, speriat. Să ştii că m-am rătăcit. Trebuie să mă întorc numaidecât acasă!"

Se afla pe o uliţă îngustă şi prăfoasă, ce urma sinuozităţile malului, chiar în apropierea unei case de chirpici. Făcu, timid, câţiva paşi spre gard şi observă că poarta e deschisă. Din păcate, nu băgă de seamă că, exact în clipa când el intra pe poartă, cineva dispărea pe uşă, mistuindu-se, ca o umbră, în interiorul locuinţei. Şi nici că, în clipa următoare, îşi făcu apariţia, la geam, un chip ce exprima atenţie şi nerăbdare. Era, firește, chipul celui ce se ascunsese la venirea cocoşelului, chipul jupânului Babulete, mare specialist în a tăia frunză câinilor, de dimineaţa până seara.

Naiv şi încrezător, aşadar, Aramis pătrunse în curte. „Ia te uită, îşi zise el deodată, ce oameni cumsecade locuiesc aici! Mă aşteaptă cu masa pusă. Parcă ar fi ştiut că mi-e foame". Într-adevăr, chiar lângă scări era o grămăjoară de grăunţe. „Şi încă la umbră!" se minună iar Aramis. Căci deasupra grăunţelor se afla un fel de acoperiş, sprijinit într-un băţ, ca într-un stâlpişor.

Aramis veni iute spre grăunţe, se vârî sub acoperiş şi începu să ciugulească cu poftă. În clipa aceea, zdrang!, acoperişul căzu şi bietul cocoşel se pomeni închis, ca în cursă, sub covata grea de lemn.

„Ahaha! râse Babulete, repezindu-se bucuros afară din odaie. Am reuşit. Te-am prins. Acu' gata, nu mai scapi. Al meu eşti".

Şi, dintr-un salt, ajunse în curte.

Aşa l-a păcălit, dragii mei, Babulete pe cocoşelul Aramis. Aţi priceput cum s-au petrecut lucrurile? Tocmai tăia frunză la câini, după obiceiul lui, acolo în pridvor, când a văzut rătăcind pe uliţă un cocoşel străin. Atunci a pus lângă trepte un pumn de grăunţe, a aşezat peste ele o postavă sprijinită într-un băţ, a legat de băţ un capăt de sfoară şi, ţinând în mână celălalt capăt, s-a pitit în dosul ferestrei. Când Aramis s-a strecurat sub postavă şi a prins să înghită lacom din boabele de grâu, haţ!, neruşinatul de Babulete a smucit de sfoară. Băţul a căzut fulgerător şi covata l-a prins dedesubt pe Aramis. Asta a fost tot.

Acum, Babulete a ridicat uşor covata, l-a înhăţat pe cocoşel şi l-a înghesuit într-o traistă. „Mergem la târg, a zis el. Acolo te vând, o să iau bani buni pe tine, că eşti cam grăsuţ".

Şi, a doua zi în zori, a plecat spre târg, cu traista în spate, vesel nevoie-mare.

* * *

Între timp, acasă, Andrei a observat lipsa lui Aramis şi a început să-l caute peste tot, prin cotețe, prin grădină, pe sub vie, prin tufele de zmeură, printre flori, dar ia-l de unde nu-i. L-a căutat şi bunicul, l-au căutat şi l-au strigat din răsputeri şi fetiţele, însă totul a fost zadarnic. Aramis nu s-a ivit de niciunde. Nici

seara, când găinile s-au dus cuminți la culcare (ele se culcă foarte devreme, chiar înaintea copiilor cuminți), Aramis n-a apărut. Şi băiatul a adormit foarte necăjit din pricina asta. Ei, dar cât de necăjit ar fi fost el, dacă ar fi ştiut prin ce primejdii trece, chiar în momentele acelea, năzdrăvanul de cocoş...

* * *

Babulete a străbătut câmpul, pustiu la ora aceea, a ajuns în zăvoi, a traversat Sohodolul pe punte, a trecut, cu Aramis în traistă, la câteva sute de paşi de căsuța fermecată, şi a luat-o întins spre târg. Haida-haida, haida-haida, mai cântând, mai fluierând, mai fumând câte-o țigară, aşa, când soarele trecuse de amiază, s-a apropiat de barieră. Acolo, ce să vezi? Ospătăria lui Ludaie era deschisă şi, la una din mese, cine stătea şi bea bere? — Carabă, prietenul său, căruia i se mai spunea şi „Profesorul" sau „Directorul"... De ce i se spunea aşa? Fiindcă fusese, într-adevăr, director şi chiar profesor la şcoala de bătut cuie-n apă, unde îl avusese pedagog pe însuşi Babulete. Acolo se cunoscuseră ei şi se împrieteniseră...

* * *

— Mă Babulete, mă, grăi Carabă, fixându-l cu nişte ochi reci, deschişi la culoare, şi mişcându-şi cu greu buzele groase, mă Babulete, mă, de când nu te-am mai văzut eu pe tine! Ce mai faci tu, mă băiatule?

— Ce să fac? răspunse Babulete, scărpinându-se la ceafă. Lucrez şi eu. Una, alta...

— Da' o bere bei?

Babulete se aşează oftând şi puse traista pe scaunul liber de alături.

— Beau, acceptă el. Mai ales că-s tare obosit...

Carabă îi făcu semn lui Ludaie şi acesta aduse două halbe. Berea era rece şi Babulete goli halba dintr-o înghițitură.

— Mă, da setos mai eşti! se miră Carabă. Mai vrei una?

— Mai.

Şi Ludaie mai aduse o halbă, pe care Babulete o dădu iar peste cap. Şi tot aşa de vreo trei-patru ori.

— Dar ce-ai acolo în traistă? întrebă Carabă, la un moment dat, după ce îl lăsă pe Babulete să-şi potolească setea cât de cât. Pare a fi ceva viu, că mişcă.

— Unde?

— Hm! râse Carabă. Ce, te-ai şi turtit? Cum unde? În traista asta de pe scaun.

— A! se dezmetici Babulete, privindu-l cu ochii tulburi. Un cocoş. Gras, frumos. Îl duc la târg... L-am, cum să zic?, l-am...

— Am priceput, rânji Carabă. L-ai... Şi nu te-a văzut nimeni?

— Când?

— Mă, nerod mai eşti! Ştiam că eşti tare de cap, dar nu mi-am închipuit până unde mergi cu prostia... Cum când? Când l-ai...

Babulete se rezemă de speteaza scaunului:

— A! Nu. Nu m-a văzut nimeni. Că eram la mine-n bătătură. L-am... cu postava, cu aţă şi...

— Bine, bine, îl opri Carabă, plictisit. Ştiu. Gata. Mai vrei o bere?

— Dacă-mi mai dai...

— Îţi mai dau. Ludaie! strigă el. Adu-i ăstuia încă una.

Ospătarul veni cu halba şi, în timp ce Babulete sorbea din ea, Carabă trase traista pe sub masă şi o vârî într-o sacoşă uriaşă, ce se afla pe podea, lângă scaun, sacoşa lui de voiaj şi negustorie. Fiindcă am uitat să vă spun că acum, după ce renunţase la meseriile lui mai vechi, Carabă devenise negustor de piei de cloşcă şi avea totdeauna asupra sa o valiză sau o sacoşă, plină cu aceste obiecte.

Ascunse deci traista, cu cocoş cu tot, în sarsanaua sa, peste pieile de cloşcă, şi zise:

— Mă Babulete, mai ia una, e plătită şi du-te şi tu. Eu plec, nu mai pot aştepta. Să trăieşti!

— Şi matale! scânci Babulete. Când ne mai vedem?

Carabă râse, oprindu-se o clipă, pe culoarul dintre mese, cu sacoşa în mână.

— Când ne mai vedem? rânji el. Las' că vedem noi.

Şi ieşi.

Babulete se uită o vreme în urma lui, goli halba şi, când vru să se ridice şi întinse mâna după traistă, ia traista de unde nu-i. Mai pipăi o dată scaunul, se aplecă deasupra lui, se holbă jur-împrejur şi se trezi brusc: traista lipsea. Şi cocoşul, bineînţeles.

„Mi-a furat traista, se lumină el. Mi-a furat şi traista şi cocoşul. Pungaşul! Mi-o plăteşte el..."

Beat de furie, Babulete o porni val-vârtej şi năvăli pe tăpşanul din faţa ospătăriei. De acolo i se deschideau trei cărări şi el merse, o bună bucată de vreme, pe toate trei deodată, până când răsări luna. Atunci cele trei cărări se adunară în una singură, care se nimeri să fie exact cea aleasă şi de Carabă. Era o cărare netedă şi cuminte, ce se afunda în codru şi ajungea, în cele din urmă, la căsuţa piticuţilor Kum-Tricikum şi Pic-Luţupic. Jupânul Carabă nimerise din greşeală pe cărarea aceasta. O luase prin pădure şi nu pe şosea, fiindcă vrusese să scurteze calea spre bordeiul lui. Dar, în grabă, o dată ajuns la răscruce, încurcase potecile. Cât despre Babulete, pe el îl adusese pe firul acestui drumeag numai întâmplarea. Sau... mai ştii? Tare aş crede că zâna pădurii, frumoasa Ilinca, a pus totul la cale pentru a-i pedepsi!

* * *

În acea zi, şi Andrei şi fetiţele şi bunica şi bunicul s-au trezit mult mai târziu decât de obicei. De ce? Fiindcă lipsea Aramis şi n-a avut cine să-i anunţe că a răsărit soarele.

— Unde e Aramis, bunicule, unde e? întreba întruna Andrei, abia stăpânindu-şi plânsul.

— Nu ştiu, băieţelul moşului, nu ştiu, îi răspundea, de fiecare dată, bunicul, abătut. Dar lasă, nu te necăji, vine el...

— Vine, dacă nu l-o fi luat uliul, zise Alina.

— Sau vulpea, adăugă Lizuca.

Numai Octavia nu spuse nimic.

Atunci Andrei începu să plângă de-a binelea.

— Nu l-a luat nici uliul, nici vulpea, îl linişti bunicul. De ce sunteţi răutăcioase? Uliul Bergerac e blând şi prietenos ca un puişor. Cât despre vulpoii Perpelici şi Codilă, ce să mai vorbim? Sunt de-ai casei. N-au ei nimic cu Aramis...

— Atunci unde e, totuşi? îndrăzni şi Octavia.

Bunicul se încruntă.

— Nu ştiu, răspunse el. Aflăm noi unde a fost când se va întoarce.

Şi, cum n-aveau altceva mai bun de făcut, continuară să aştepte, nerăbdători, întoarcerea cocoşelului.

* * *

Carabă, crezând că se îndreaptă spre casă, goni cât goni, până ce observă că locurile unde se află îi sunt complet necunoscute. „Ce naiba! mormăi el înciudat. Doar nu m-am rătăcit...” În clipa aceea, văzu o luminiță şi, apropiindu-se, descoperi căsuța celor doi pitici. „Tot e bine, se consolă el. Măcar am un adăpost peste noapte. Şi mâine-dimineață mă descurc eu”. Veni lângă ferestruică şi privi înăuntru. Kum-Tricikum şi Pic-Luțupic tocmai cinau. Stăteau pe nişte scăunele cu trei picioare, înfruptându-se din ce se găsea pe măsuța rotundă, o măsuță de lemn, cu trei picioare şi ea: brânză, slănină, cârnați, ciuperci, pâine. Alături, pe o laviță, se vedeau urciorul cu apă şi două cănuțe de pământ ars, smălțuite şi înflorate.

Carabă simți că leşină de foame. Se holba, hămesit, nerăbdător să îmbuce şi el din bunătățile acelea. „Bat la uşă, se gândi, cer găzduire şi ăştia doi or să-mi dea negreşit ceva de mâncare, aşa cer rânduielile ospeției, nu? Ce mai încoace-încolo: sunt eu sau nu sunt un călător flămând şi obosit, poposit, noaptea, la uşa lor? Fireşte că sunt. Atunci, ce mai aştept?”

Şi bătu la uşă, plin de curaj. Îi deschise Pic-Luțupic.

— Bună seara, piticule, se înclină Carabă. Cer iertare că vă tulbur, dar sunt un drumeț necăjit, frânt de cale lungă şi doborât

de foame... Căci, iată, soarele a asfinţit de mult, iar eu tot n-am ajuns acasă.

— Intră, om bun, zise Pic-Luţupic, înclinându-se, la rândul său, şi deschizând larg uşa. Intră, descarcă-te de povară, ospătează-te şi odihneşte-te. Nu trebuie să ceri iertare. Noi suntem bucuroşi de oaspeţi. Hai, îndrăzneşte, nu te sfii!

Kum-Tricikum se ridicase şi el de la masă şi-l întâmpină zâmbitor pe acest drumeţ întârziat şi singuratic.

— Stai, îl îndemnă el. Aşază-te la masă şi îndestulează-te. Dar lasă din mână sacul acela, ce-l tot cari după tine? Fii liniştit, nu ţi-l ia nimeni.

— A! se fâstâci Carabă. Sacul. Da, ia te uită, îl târăsc de colo-colo, parcă mi s-ar fi lipit de palmă. Mare comedie! Aşa, îl pun aici, lângă masă.

Şi încercă să-şi înghesuie sacoşa între scăunele şi măsuţă, cât mai aproape de sine.

— Nu stă bine aici, zise Pic-Luţupic, străduindu-se şi nereuşind să dea deoparte curelele sacoşei, ce cădeau peste masă. E prea în drum, ne încurcă. Îţi duc eu sacul dincolo, în odăiţă.

— Nu! strigă Carabă.

Cei doi pitici tresăriră şi îl priviră nedumeriţi. Câteva clipe tăcerea nu fu întreruptă decât de vântul ce răscolea, afară, în noapte, frunzişul nesfârşit al pădurii.

— De ce? întrebă Kum-Tricikum.

— Păi..., începu Carabă, şovăind. De fapt, n-am nici un motiv să ţin sacoşa în braţe, hă, hă... Înăuntru nu-i nimic de preţ, ia, nişte biete piei de... iepure... Şi, chiar dacă ar fi...

Piticii îl cercetau tot mai stăruitor. Ba chiar în ochii lui Pic-Luţupic se aprinse flăcăruia unei bănuieli.

— Nu ne interesează ce ai în sac, sau în sacoşă, cum îi mai zici, rosti el. Poţi să ţii în el tot ce doreşti. Numai să fie lucru cinstit...

— Este! sări Carabă. Cât despre asta, nici o teamă...

— Bine. Hai, atunci, să cinezi şi apoi te poţi culca, pe patul de colo. Noi vom aşterne scoarţe şi pături şi vom dormi alături, pe podea.

Au mâncat în linişte şi, pe urmă, vârându-se în aşternut, au adormit. Luna, lunecând în dreptul ferestrei, a luminat intens chipurile liniştite ale celor doi pitici, faţa crispată a lui Carabă şi sacoşa buclucaşă, ce trona în mijlocul odăii.

* * *

Între timp, pe plaja de lângă Sohodol, clepsidra lui Barbă-Cot măsurase aproape jumătate din noapte. Când cei doi piticuţi şi oaspetele lor au pus capul pe pernă, mai rămăseseră câteva fire de nisip în cupa de sus a clepsidrei. Apoi, în timp ce somnul îi cuprindea în vâltorile lui line şi adânci, acele fire au căzut, încetişor, unul câte unul. Şi iată, sunând neauzit în jgheabul de cristal, a lunecat şi ultimul grăunte...

În acea clipită, Aramis s-a sprijinit cât a putut el de bine pe picioruşe şi a slobozit, aşa înghesuit cum era, acolo, în sacoşa lui Carabă, un „Cucuriguuu" lung şi pătrunzător.

— Ce-a fost asta? întrebă Pic-Luţupic, ridicându-se buimac dintre scoarţe. Aţi auzit? Ce-a fost asta?

— Cred că un cocoş, răspunse Kum-Tricikum. A cântat un cocoş. Undeva foarte aproape...

— Dar noi nu avem cocoş, îl întrerupse Pic-Luţupic. Şi atunci?

Carabă îi privea cu ochii holbaţi şi cu părul vâlvoi.

— Poate... poate ni s-a părut, încercă el să-i convingă, cu vocea tremurândă. Poate am visat.

— Cum adică? îl opri Pic-Luţupic. Am visat toţi trei acelaşi vis? Asta-i bună! Ai haz...

Dar nici n-apucă să termine ce avea de spus că din sacoşă se ridică al doilea „Cucurigu", încă mai puternic decât celălalt. Şi apoi al treilea, şi al patrulea...

Cei doi pitici schimbară o privire plină de înţeles. Pentru ei lucrurile erau limpezi acum.

— De ce nu ne-ai spus, drumeţule, că ai un cocoş în sac? întrebă Pic-Luţupic. Te-ai temut? De ce? De ce să-ţi fie teamă, dacă ai cugetul curat?

Carabă coborî din pat şi se îndreptă spre sacoşă.

— Ia mai taci! mormăi el. Ce te priveşte dacă am spus sau nu? Aşa am vrut eu, să nu spun. Uite, plec.

— Ehei, interveni Kum-Tricikum, unde te grăbeşti aşa? Cum vine asta: pleci? Nu pleci niciunde până nu limpezim lucrurile...

— Nu mai spune! hohoti Carabă. Şi cine, mă rog, mă va opri să plec? Nu cumva tu? Ia te uită la el! Mă faci să râd. Mare viteaz te crezi.

Şi, neluându-i în seamă pe cei doi pitici, se îndreptă hotărât spre sacoşă, o înhăţă şi porni spre ieşire.

— Stai pe loc sau te dobor, rosti, rar şi liniştit, Pic-Luţupic. Din primul moment, numai văzând cum arăţi, m-am simţit cuprins de nelinişte. Acum te afli în casa noastră, trebuie să mărturiseşti cine eşti şi ce-i cu cocoşul din traistă. Dacă e lucru cinstit, n-avem nimic cu tine. Dacă nu, o să dai socoteală...

— Eu? răcni Carabă. Ţie? Vouă? Nu vă e bine? Vreţi să vă tăbăcesc pielea? Ei comedie...

Nu apucă să termine. Sprinten ca o zvârlugă, Pic-Luţupic îl prinse de mijloc, îl ridică şi îl zvârli pe pat. Îi întoarse mâinile la spate şi îl ţinu aşa, nemişcat, apăsându-l sub genunchi.

— Kum, zise el, desfă sacul şi eliberează cocoşul.

Kum-Tricikum deschise la iuţeală sacoşa şi Aramis ţup!, sări pe podea.

— Vai! exclamă Kum-Tricikum, înecându-se de uimire. Dar e Aramis, cocoşelul lui Andrei. Cum de-a ajuns pe mâna caraghiosului ăstuia?

— Într-adevăr, strigă şi Pic-Luţupic, cum de-a ajuns la tine, cum? Spune, banditule, cum de se află mândreţea asta de cocoşel în sacoşa ta?

În aceeaşi secundă, uşa se dădu de perete şi în odaie năvăli Babulete.

— Aha, îl bateţi, rânji el. Bine-i faceţi. Aşa-i trebuie, o merită.

Să ştiţi: cocoşul nu-i al lui, e al meu. Mi l-a furat. De ce mi-ai furat cocoşul, nenorocitule? urlă el deodată. Credeai că scapi? Uite că te-am prins.

Şi se repezi ca un apucat asupra lui Carabă.

Văzându-i încleştaţi, piticii nu mai pierdură vremea cu ei. Pic-Luţupic luă cocoşelul în braţe şi o zbughi spre uşă, urmat de Kum-Tricikum.

— Du-te şi vesteşte-l pe Pamfil, detectivul, zise el, când ajunseră afară. O să-i aresteze. Eu îl duc pe Aramis acasă.

Zis şi făcut. Peste câteva minute, detectivul Pamfil, însoţit de Kum-Tricikum, se înfiinţă în pragul căsuţei celor doi pitici, găsindu-i pe Babulete şi pe Carabă în plină păruială. Iar Pic-Luţupic intră pe portiţa dinspre râu a căsuţei fermecate, cu Aramis în braţe, chiar când se lumina de ziuă.

* * *

Şi astfel, în dimineaţa aceea, Andrei auzi, foarte devreme, cu mult înainte de răsăritul soarelui, glasul sonor al lui Aramis, lovindu-se iar de geamul cămăruţei sale. Îl auzi şi zâmbi în somn, fericit că lucrurile au reintrat în cursul firesc şi limpede al existenţei lor.

1989

PITICUL ARĂMIU

— Bunicule, zise Andrei, contrariat, ridicându-şi privirea din hârtii, cine-i piticul acesta? Şi de ce-i arămiu?

Profitând de faptul că bunicul ieşise o clipă, să-şi aducă o ceaşcă de cafea, băiatul (el are voie să intre oricând în odaia de lucru) se cățărase pe scaun şi, fără a clinti nimic din ordinea severă a filelor, citise pe una din acestea: „Piticul arămiu". Atât. În rest, foaia de hârtie era albă, albă, ca un câmp de zăpadă.

— Cine-i, bunicule, piticuțul acesta arămiu? Îmi spui?

Şi băiatul, coborând de pe scaun, veni în întâmpinarea bunicului, nerăbdător să afle răspuns la întrebare.

Bunicul se aşează în fotoliu, sorbi o înghițitură de cafea şi puse ceaşca pe măsuță.

— Cine să fie? rosti el, nepăsător. Un pitic. Un pitic ca toți piticii.

Andrei se apropie tiptil şi se postă pe brațul fotoliului.

— Îl ştii de mult?

Bunicul căzu pe gânduri. Părea că socoteşte ceva, luni, zile, săptămâni...

— Da, zise el. De mult, de ani şi ani...

— Iuu! făcu Andrei, uluit. Şi de ce nu l-ai adus niciodată aici? De ce nu l-ai rugat să vină la noi?

Bunicul îl privi încurcat. Era limpede că nu prea ştia ce să răspundă.

— Vezi, la asta nu m-am gândit, murmură el. Deşi îl întâlnesc în fiecare dimineață.

— În fiecare dimineață? se minună Andrei, nevenindu-i să-şi creadă urechilor. În fiecare dimineață?

— Da.

— De ani şi ani de zile?

— Da.

Andrei rămase cu privirea ațintită în ochii bunicului. Apoi îşi întoarse căpşorul spre hârtiile atât de ordonat aşezate pe masa de lucru. Soarele în amurg presăra deasupra lor ultimele sale raze.

— Unde? întrebă pe neaşteptate băiatul.

Luat prin surprindere, bunicul nu înțelese în primul moment întrebarea. Dar se dezmetici numaidecât.

— În parc, răspunse el. Acolo ne întâlnim. În grădina din vecinătatea biroului meu. De fiecare dată, în zori, când traversez pajiştea, îl văd : stă pe o bancă, sub platani, la capătul aleii.

— Şi?

— Atât. La ora aceea şi pajiştea şi parcul sunt pustii. Adesea, tocmai răsare soarele şi aleea e inundată de razele lui roşcate. Razele soarelui învăluie totul: aleea, banca, trunchiurile copacilor... Dacă ai şti ce frumos se prelinge lumina aceea roşcată pe iarba plină de rouă, sau de brumă...

Pentru câteva clipe se aşternu tăcerea. Se auzeau, la răstimpuri, tramvaiele, trecând iute într-o parte şi-n alta, pe bulevardul înnegurat. O rază de soare, rătăcită în draperii, clipi şi se stinse.

— Iar el pare arămiu din pricina soarelui, nu? şopti Andrei.

— Da. El stă liniştit acolo, pe bancă, acoperit de lumina arămie a soarelui de dimineață. Ai zice că mă aşteaptă. Oricum, mie aşa mi se pare: că mă aşteaptă.

Bunicul prinse ceaşca de cafea şi sorbi de câteva ori, stingherit.

— Eu sunt sigur că te aşteaptă, rosti Andrei.

De data aceasta era rândul bunicului să fie uluit.

— Da? întrebă el.

— Da.

— De ce crezi tu asta?

Băiatul se încruntă, căutând probabil răspunsul cel mai potrivit. Dar îi era greu să-l găsească.

— Nu ştiu... Aşa cred eu. Dar el nu ți-a spus? Nu ți-a vorbit niciodată?

— Ei, ba da. Însă foarte rar. Nu prea e vorbăreț... Oricum, eu mă bucur că e mereu acolo, am nevoie de el...

Din nou liniştea invadă încăperea. Dar acum era o liniște ceva mai încordată, căci pe băiat îl surprinseseră nițel cuvintele din

urmă ale bunicului. Iar bunicul, tocmai fiindcă bănuia acest lucru, regreta că le rostise.

— Numai de el? întrebă, timid, Andrei, punând cu duioşie palma pe umărul bunicului.

— Nu numai de el, zâmbi acesta. Am nevoie şi de tine, şi de Octavia... Am nevoie şi de Lizuca, de Alina, de Dana, de Raluca, de Roxana…Dar ştii, el îmi aminteşte, zi de zi, că lumea poveştilor există cu adevărat, că nu e doar o închipuire...

Andrei îl cercetă nedumerit de-a binelea.

— Păi tu ai crezut vreodată că e numai o închipuire?

— Ei, nu chiar, răspunse bunicul. Totuşi... uneori... Şi atunci, iată, a apărut piticul. Tăcut, singuratic, aşteptându-mă în zori, învelit în veşmântul lui de raze, Acolo, pe banca veche de sub platani. Dar, în fine, astea sunt prea complicate. Fapt e că...

— Nu sunt deloc prea complicate, îl întrerupse Andrei, jignit. Înțeleg foarte bine ce vrei să spui. Adică piticul arămiu te ajută să nu uiți că, oricât de mare şi de ocupat eşti, cândva ai fost şi tu copil... Şi că-ți place şi acum să te joci, să cauți căsuțe de pitici prin pădure, să te uiți la desene animate... Aşa-i?

— Cam aşa, recunoscu bunicul, destins şi amuzat de perspicacitatea băiatului.

— Hm! Şi ce te faci dacă într-o dimineață nu-l mai găseşti în parc?

— Nici nu vreau să mă gândesc la aşa ceva, tresări bunicul. Ce idee mai e şi asta?

Bunicul părea, într-adevăr, cuprins de o uşoară panică. Sorbi precipitat din ceaşca de cafea.

— De aceea te-ai hotărât să-i scrii? nu-l slăbi Andrei.

— Fireşte. Dar una-i să vorbeşti, alta să scrii...

— Atunci, zise băiatul, decis, ridică-te şi scrie-i! Încheie scrisoarea pe care ai început-o. Uite, eu mă duc dincolo, la Octavia, să nu te deranjez.

Şi, fără a mai întârzia, Andrei trecu în încăperea vecină, unde încinse o conversație animată cu Octavia. Iar bunicul, după ce bău şi ultimul strop de cafea, se apropie de fereastra dinspre bulevard.

Soarele apunea, umplând cu lumina lui arămie terasa. „Aici erai, prietene? Ai auzit cumva convorbirea noastră?” îl întrebă el pe piticul arămiu, ce stătea în colțul cel mai obscur al terasei. „Aici, răspunse acesta. Cât despre convorbire, n-am pierdut nici un cuvânt. Mare dreptate are băiatul...”

Şi astfel, bunicul rămase îndelung lângă geam, întreținându-se cu piticul arămiu, până hăt, târziu, după răsăritul lunii.

ŞORICELUL NELSON

Iată, aşadar, cum s-au petrecut lucrurile: Într-o seară, Lizuca şi Andrei au venit în vizită la bunicul. Au sunat la uşă, Octavia le-a deschis şi ei au pătruns ca o furtună în apartament. Cum au intrat, Andrei s-a şi repezit să deschidă televizorul, căci era un film cu desene animate. Iar Lizuca s-a apropiat de bunicul şi, întinzându-i o filă de caiet, acoperită până la jumătate cu scrisul ei foarte interesant, a zis:

— Uite ce ți-am adus!

Bunicul a luat fila şi a cercetat-o în fugă cu privirea:

— Ce-i asta? a întrebat el.

— O poveste, a răspuns Lizuca triumfătoare.

— O poveste?!

— Da. De ce te miri? E o po-ves-te.

— Foarte bine, a încuviințat bunicul. Nu mă mir deloc. De ce să mă mir? Bravo ție!

Şi a pus cu grijă fila pe masă.

— N-o citeşti? a întrebat Lizuca.

Bunicul a privit-o nițel încurcat, a luat hârtia între degete, a şovăit câteva clipe, apoi a aşezat-o iarăşi pe birou.

— Ştii, a zis el, o s-o citesc mai târziu, în linişte. Acuma, hai la televizor, să privim şi noi filmul.

S-au dus. În treacăt fie spus, bunicului îi plac foarte tare desenele animate. E una din slăbiciunile lui.

După film, Lizuca şi Andrei au plecat acasă. Iar bunicul şi Octavia au mâncat, au mai citit un timp şi s-au culcat, uitând — vai! — de povestea Lizucăi. Şi povestea a rămas singură-singură, pe birou, în încăperea întunecată. Orele au trecut lin, măsurate de acele ceasornicului cocoţat pe raftul din mijloc al bibliotecii. Apoi, a răsărit luna. Şi, trezit în căsuţa lui de sub scări de razele ei, şoricelul Nelson a pornit în plimbarea lui nocturnă. Acolo locuieşte el: într-o căsuţă mică-mică, sub treptele de la intrare. Şi în fiecare noapte dă o raită prin împrejurimi după de-ale gurii, dar şi pentru a se delecta cu frumuseţea oraşului în bătaia lunii. „Ce lumină! îşi zise el, scoţându-şi botişorul de sub scări. Parcă-i în plină zi. Încotro s-o iau?" Ieşi, se învârti ce se învârti pe alee, sări peste o pietricică, apoi făcu ce nu făcuse el niciodată până atunci: se căţără pe viţa de vie, plantată cândva lângă zid şi care ajunsese acum până la acoperiş. Se prinse bine cu lăbuţele de tulpina subţire şi, hai-hai, depăşind ba o frunză, ba alta, ajunse la etajul întâi. Când apărea de după o frunză, luna îl lovea în plin, aproape că-l orbea. Atunci se întorcea cu spatele şi continua să urce. În curând trecu de etajul al doilea şi se apropie de fereastra unei odăi de la etajul trei. Obosise. Păşi, grijuliu, de pe viţa de vie pe pervaz, să se odihnească. „Uff, greu a mai fost. Să nu privesc în jos, că ameţesc. Mai bine mă întorc uite-aşa, către geam." Se întoarse, într-adevăr, către sticla ferestrei şi îşi sprijini umărul de ea. Când, ce să vezi? Fereastra era întredeschisă. Timid, dar foarte curios, Nelson îşi strecură căpşorul în odaie. Chiar lângă geam era un ficus. Alături, o ferigă, un trandafir japonez şi, în partea cealaltă, o plantă, cu frunze mari, ca un palmier. „Hm! Ce frumos! şopti Nelson. E ca o pădurice." Şi ţup! făcu un salt mititel, până pe frunza cea mai apropiată a ficusului. De acolo coborî pe trunchiul arbustului şi ajunse pe covor.

Ce plăcut era aici! Mai că-ţi venea să dormi... Dar Nelson o luă repejor spre piciorul mesei şi într-o clipă fu sus. Aici — cărţi,

hârtii, o mulțime de pixuri şi creioane, vârâte, toate, într-o gheată de lemn („Ia te uită ce ciudățenie!”), fişe, agrafe, plicuri, peniţe... tot felul de minunății. „Dar asta ce mai e?” tresări Nelson. Chiar sub nasul lui se găsea o foaie de caiet, acoperită, până la jumătate, cu un scris cât se poate de nostim — parcă ar fi fost nişte şoricei cu codițe lungi şi răsucite. Nelson se apropie şi mai tare de fila aceea şi o privi foarte atent. „Ce bizar!” exclamă el. Luna, oprită în dreptul ferestrei, lumina intens încăperea şi-l ajuta să descifreze cu uşurință cele scrise pe fila ruptă din caiet. Iar Nelson silabisi mai întâi semnătura: „Lizuca”, apoi, primele cuvinte ale poveştii: „A fost odată un şoricel...” Ajuns aici, se opri o clipă, fermecat, după care, uitând de timp şi loc, se adânci în lectură. Şi citi, până când luna lunecă dincolo de fereastră şi întunericul, năvălind din toate ungherele, umplu încăperea. Atunci Nelson făcu cale-ntoarsă spre locuința lui.

A doua zi, bunicul, revenind de la serviciu, a intrat la „Fondul plastic” şi i-a cumpărat Octaviei un şoricel. Foarte frumos. Din pânză roşie, cu urechi gri şi codiță albă. Octavia s-a bucurat cât s-a bucurat, apoi a pus şoricelul pe birou, exact lângă povestea scrisă de Lizuca. Ba mai mult, a ridicat fila puțin, sprijinind-o de gheata cu pixuri şi creioane, încât şoricelul stătea acum dinaintea ei şi părea că... citeşte!

Aşa l-a văzut prin geam, la miezul nopții, Nelson. Bietul de el! Urcase val-vârtej pe lujerul de viță, fericit, doritor să reia lectura de unde o lăsase în noaptea trecută. Toată ziua aşteptase clipa aceasta. Nici nu putuse dormi. Din pricina nerăbdării şi a temerii că se va înnora cumva şi nu va avea destulă lumină ca să poată citi. Din timp în timp îşi scotea căpşorul, de sub scară, şi, printre tufele de trandafir, privea cerul: era senin, limpede, nesfârşit. Atunci se potolea cât de cât şi încerca să adoarmă. Dar ți-ai găsit! Cum ațipea, cum ghimpele neliniştii îl înțepa iarăşi. Ce chin plăcut! Inima i se strângea de emoție! Ce aşteptare încordată, dar delicioasă! Se şi vedea citind şi recitind povestea începută azi-noapte: „A fost odată un şoricel...”

Şi iată, cu chiu cu vai, târâş-grăpiş, a venit şi noaptea. O lună marc, rotundă, strălucitoare umplea orizontul. Nelson a aşteptat totuşi până când lămpile s-au stins la ferestre şi luna a urcat pe boltă binişor, depăşind acoperişurile caselor de vizavi. Abia atunci şi-a părăsit căsuţa, s-a apropiat de viţa de vie şi, ca un adevărat acrobat, a început căţărarea. „Un etaj", murmură el, gâfâind. „Două". Dădu la o parte o frunză ce i se aşezase pe cap, ca o pălărie, şi ajunse la pervazul cunoscut. „Gata. Aici." În clipa următoare, prima surpriză: fereastra era închisă. Împinse cu lăbuţele, cu căpşorul, cu spatele — zadarnic. Căci, înainte de culcare, Octavia încuiase, grijulie, fereastra de la birou, pentru a nu intra, peste noapte, ţânţari. Aşa că bietului Nelson i-a fost cu neputinţă să se apropie de mult dorita poveste. După atâta aşteptare! Să înnebuneşti nu alta... Şi, ca şi când asta nu ar fi fost de-ajuns, o nouă surpriză se abătu peste el. Văzând că trebuie să-şi ia gândul de la vizitarea biroului, Nelson se resemnă să privească de afară. „Măcar atât", murmură el, abia stăpânindu-şi lacrimile. „Măcar să o văd de la distanţă, dacă n-o pot citi." Şi, ghemuindu-se cât mai comod, căutând cel mai prielnic unghi, cea mai potrivită perspectivă, îşi îndreptă ochii spre interiorul încăperii. Îi trebui un timp să se orienteze. În lumina vitroasă a lunii, mobilierul, cărţile, plantele lăsau umbre stranii, amestecate cu sclipiri palide şi mişcări abia perceptibile: o adiere dinspre terasă, balansul tulpinilor de ferigă, devierea bruscă a unei raze pe frunzele cerate ale trandafirului japonez. În ciuda amărăciunii de care era cuprins, Nelson nu-şi putu stăpâni o reacţie de încântare: ce frumos pluteau toate în odaia plină de lună! Ca-ntr-un acvariu... Atunci urmă surpriza de care vorbeam. De fapt, un adevărat şoc. Atât de puternic, că, din pricina lui, Nelson era cât pe-aci să cadă de la înălţimea pervazului. „Imposibil, imposibil..." şopti el. „Nu cumva mi s-a părut?" Şi, lipindu-se de geam, îşi concentră cât putu de tare privirile spre biroul luminat din plin de luna imensă. Nu i se păruse: pe birou se afla un şoricel! Da, un şoricel! Un şoricel mai mare şi, desigur, mai arătos şi mai impunător decât el, Nelson... Iar acest şoricel necunoscut, acest intrus, ce făcea? Citea. Citea

povestea pe care el, Nelson, nu o putea citi... Era prea mult. Simțind că-l lasă puterile, că ceva se prăbuşeşte în el, Nelson reveni, ca în vis, la tulpina de viță şi lunecă pe ea, până jos. Căzu pe straturile de flori (noroc că pământul era afânat), apoi se târî (acesta e cuvântul potrivit!) la căsuța lui de sub scară. Sufletul îi era gol. Nici să plângă nu se simțea în stare. În schimb, adormi numaidecât şi dormi, dormi, neîntors, până a doua zi înspre prânz. Atunci îmbucă, pe îndelete, ceva (o brioşă, uitată de Andrei, cu câteva zile în urmă, pe bancă şi pe care el, Nelson, o înhățase numaidecât) şi, cu sufletul încă greu de amintirea celor petrecute, se puse pe aşteptat „O să urc iarăşi, îşi zise el. Poate că voi găsi geamul deschis. Şi poate că... poate că... celălalt... nepoftitul acela s-o fi săturat de citit şi a plecat... Atunci..."

Ajuns cu gândul aici, Nelson simțea cum o nădejde nouă îi limpezeşte întreaga ființă. Da, noaptea asta groaznică a trecut, acum e o altă zi, în curând se va însera, va răsări luna. El se va cățăra din nou pe vița de vie, va găsi — de ce nu? — fereastra întredeschisă, între timp nepoftitul s-a dus în treburile lui... iar el, Nelson, va fi, iarăşi, singur, pe birou, cu fila de caiet, cu povestea... Şi se va desfăta, citind-o. Ca-n prima noapte. Cât despre noaptea trecută, nici să nu mai audă de ea. „Vreau s-o uit! îşi zise el. Ca pe-un vis urât... Poate nici n-a fost, poate mi s-a părut"

Şi, copleşit de-atâtea gânduri şi de-atâta frământare, adormi iar, scăldat în mireasma trandafirilor înfloriți din preajma căsuței sale.

Din păcate, însă, necazurile lui Nelson nu se sfârşiseră. În după-amiaza celei de a doua zile, pe când el adormise, sleit de atâta zbucium, exact atunci, deci, bunicul trecu iarăşi pe la „Fondul plastic" şi văzu în vitrină o nouă producție de şoricei. Aceştia erau altfel concepuți şi executați. Mai mici şi ceva mai turtiți, ei aveau, undeva lângă urechi, un şnur, cu care puteau fi agățați — prinşi adică într-un cui, pe perete. Oricum, bunicului i-au plăcut foarte mult şoriceii aceştia şi a cumpărat unul pentru

Octavia. (Aşa se copilăreşte el!). Iar Octavia ce-a făcut? S-a amuzat pe seama noului venit, apoi a înfipt în tocul uşii un cuişor şi l-a agăţat acolo, încât şoricelul părea că planează deasupra biroului şi că... citeşte şi el povestea ce zăcea rezemată de gheata cu pixuri şi creioane.

Aşa se face că Nelson, departe de a-şi vedea visurile împlinite, descoperi, dimpotrivă, la miezul nopţii, nu numai că fereastra era închisă, ci şi că — oroare! — nu unul, ca în noaptea precedentă, ci doi şoricei citeau acum povestea.

A fost ca o lovitură de măciucă. „A mai venit unul, şopti el. Sunt pierdut O să vină altul, şi altul... într-o săptămână, se va umple odaia. Şi eu?...” Se învârti de câteva ori în loc, acolo, pe dunga îngustă a ferestrei, neţinând seama că poate cădea. Aproape că nu-i mai păsa dacă alunecă sau nu. Era foarte deprimat De ce atâta ghinion? Aşa de mult îi plăcuse povestea aceea şi iată, nu îi era îngăduit s-o citească. Ar fi mers pâş-pâş, n-ar fi supărat pe nimeni, nu i-ar fi deranjat nici pe cei doi intruşi, ar fi citit împreună cu ei... De fapt, ce-ar fi să-i strige, să le atragă atenţia, poate că izbutesc ei să deschidă cumva fereastra. „Hei!” îngăimă el, abia auzit. „Hei!” reluă, ceva mai tare. Nici un răspuns, nici o mişcare. Cei doi continuau să citească, în odaia atât de misterios scăldată în luminile şi umbrele lunii. „Hai, hei, şoricei!” strigă el, cu glas strident, izbind de câteva ori cu lăbuţa în geam. „Lăsaţi-mă şi pe mine. Deschideţi!” Nimic. „Sunt răi, conchise Nelson. Şi egoişti. S-au prefăcut că nici nu mă aud. Să le fie ruşine.” Era umilit. O mare oboseală îl năpădi. Prinse în braţe tulpina subţire şi mlădioasă a viţei şi îşi dădu drumul. Trecu, rotindu-se, descriind o spirală descendentă, de primele două frunze, apoi se dezechilibră, ameţi şi zdup!, căzu, îngrozit, aproape leşinat, în căuşul celei de a treia. Frunza — o frunză tânără, conică încă, nedesfăcută pe de-a-ntregul — se clătină violent, descrise un balans larg, mai să-l zvârle pe şoricel undeva pe alee (de la înălţimea aceea!), apoi îşi reluă poziţia de dinainte. Şi Nelson, înspăimântat, stors de puteri, mai mult mort decât viu, neîndrăznind să facă nici cea mai mică mişcare, rămase acolo, în adâncitura frunzei, în „tiocsoiul” acela

(cum ar zice prietenul lui, cățelușul Tiotioi), ca într-o cupă plină cu licoare (laptele lunii). Şi căzu într-o toropeală cumplită, într-un somn ce semăna îngrijorător de tare cu leşinul.

Dacă noaptea a fost pentru Nelson aşa cum a fost, apoi ce să mai zicem de ziua care a urmat…

Deşi, la drept vorbind, ea n-a fost lipsită şi de unele momente amuzante: de pildă, plecarea copiilor la şcoală; revenirea lor, joaca ce s-a încins după-amiază pe aleile dintre blocuri şi în curtea interioară. Apoi, zborul neîntrerupt al păsărelelor, mai ales vrăbii şi porumbei. Urmărindu-le cum trec, ca nişte săgeți, prin preajma sa, Nelson observă că sub pervazul ferestrei de la dormitor (el se găsea lângă fereastra biroului) îşi făcuse cuibul o familie de vrăbiuțe. Vizavi, pe o scândurică îngrădită cu sârmă, era un cuib de porumbei. „Ia te uită!" se minună Nelson. „Cum de n-am băgat de seamă până acum? Asta fiindcă umblu mai mult noaptea. Mda! continuă el, amărât, că mult am şi câştigat umblând noaptea... Numai necazuri."

Orele se scurseră, deci, destul de animate şi Nelson n-ar fi putut spune că s-a plictisit prea tare. Atâta doar că îi era o teamă teribilă să nu cadă, deoarece, uneori, fie vreo briză, fie un copil, fie o minge, fie o pisică sau un cățeluş clătinau amenințător vița de vie, obligându-l pe Nelson să se agațe cu disperare de nervurile frunzei.

Şi iată, când se deprinsese cât de cât cu ciudățenia poziției sale, un zgomot strident mai că-i opri bătăile inimii. Un zgomot strident şi foarte apropiat — bang! În secunda următoare, deasupra lui Nelson se zbătu ceva alb — o bucată de pânză — din care se împrăştiară fire plăpânde de praf. Atât. Nelson deschise un ochi, apoi pe celălalt şi ce-i fu dai să vadă? Fereastra biroului era larg deschisă: ea pocnise aşa! Şi, în cadrul ei, apărea, din când în când, cineva care, iată, acum chiar, iar scutură pânza aceea. „Ah! îşi zise Nelson. Cineva face curățenie în birou. Numai de nu m-ar vedea."

Nu se înşelase: Octavia, întorcându-se de la treburile ei, se apucase să deretice prin toată casa, începând cu biroul. Deschisese

mai întâi fereastra — bang! —, apoi ştersese praful de pe birou, de pe etajere, de pe frunzele plantelor, scuturând, la răstimpuri, cârpa peste viţa de vie (şi peste Nelson). Rânduise cărţile pe birou şi în bibliotecă, degajase biroul de hârtii, lăsând în mijloc, sprijinită de gheata cu pixuri şi creioane, numai povestea, în fine, trebăluise o oră întreagă. În cele din urmă, îi privise îngândurată pe cei doi şoricei, ezitase, o pornise spre sufragerie, se oprise în coridor, se întorsese şi, decisă, îi luase şi-i pusese pe o etajeră laterală a bibliotecii, conform unei asimetrii artisticeşte gândite. „E mai bine aşa", murmurase ea şi plecase, uitând... ei, da!, uitând fereastra deschisă. Acesta a fost unul din momentele-cheie ale evenimentelor. Până seara, până noaptea târziu, când, în sfârşit, luminile s-au stins, Nelson a tremurat, plin de spaimă, la gândul că Octavia îşi aminteşte de fereastră şi vine s-o închidă. Dar, vezi, a avut şi el un dram de noroc: Octavia nu şi-a amintit. S-a luat cu treburile, a apărut şi bunicul (care, de data aceasta, nu i-a mai adus nici un şoricel) şi a uitat complet de fereastră. Încât, când a răsărit luna, Nelson a ieşit tiptil din tiocsoi şi, pâş-pâş, s-a căţărat pe lujerul fraged al viţei, până la pervaz. De acolo a aruncat o privire temătoare, nesigură, în încăperea luminată de lună. Toate erau la locul lor: plantele, cărţile, biroul, gheata de lemn, povestea... Dar unde-s şoriceii? Nemaipomenit — şoriceii lipseau. Amândoi: şi cel de pe birou, şi cel ce zbura (cum oare?) pe deasupra biroului. „Unde-or fi?" se întrebă Nelson, nedumerit, simţind, totodată, o mare bucurie. „Treaba lor, continuă el. Or fi plecat. Au citit, s-au săturat şi s-au dus." Îşi roti iute privirea prin încăpere, coborî pe trunchiul ficusului, ajunse pe covor, de acolo pe birou... Iat-o! Stătu o clipită la îndoială, apoi prinse cu dinţii foaia de hârtie şi ţuşti! spre fereastră. Din goană, zări, în sfârşit, şoriceii, pe etajeră, tresări şi mări viteza. Nici nu ştiu cum ajunse jos, între trandafiri, la intrarea căsuţei lui. Era ameţit, gâfâia. „Bine că n-am căzut", zise el, dezmeticindu-se. „Dar acum, măcar, povestea e a mea. Nu mi-o mai poate lua nimeni". Şi încercă să intre cu ea cu tot în locuinţă. Încercă aşa, încercă altfel... zadarnic. Cum să vâri ditamai foaie (fără s-o îndoi sau s-o rupi) într-o căsuţă de şoricel? „Dacă o

împăturesc, îşi zise Nelson, intră, dar atunci n-o pot citi...” Până la urmă, găsi o soluție: rezemă fila de tulpina unui trandafir, chiar la intrarea căsuței sale. În acest fel, o putea citi liniştit, stând la adăpost. Iar fila însăşi era bine mascată de mulțimea tulpinilor, frunzelor şi florilor. „E minunat, şopti Nelson. E minunat. Citesc cât citesc, apoi mă culc. Am timp, nu mă grăbeşte nimeni. Pot citi şi mâine, şi poimâine, oricând...”

Zis şi făcut. Se strecură în vestibul şi, de acolo, moțăind, reluă, cuprins de o nesfârşită fericire, începutul poveştii: „A fost odată un şoricel...”

Aşa se face că, în ziua următoare, întrebat fiind de Lizuca şi de Andrei ce impresie i-a făcut povestea, bunicul (care, trebuie să recunoaştem, uitase complet de ea) nu numai că nu putu spune nimic, ci nici n-o mai găsi pe birou. Şi atunci, pune-te pe căutat! Dar degeaba... „Eu, cu mâna mea, am aşezat-o, uite aici, rezemată de gheată, zicea întruna Octavia. Ştiu sigur.” „Te cred, răspundea bunicul. Dar acum, vezi şi tu că nu e.” „Ați pierdut-o! conchise Lizuca, nemulțumită. Altă dată n-o să vă mai dau nici o poveste.” Şi totuşi, nici bunicul nici Octavia nu puteau crede că povestea s-a pierdut. Cum să se piardă? Unde? Mai degrabă... mai degrabă... a luat-o cineva! Dar cine? Cine a putut intra, fără să fie văzut, în încăperea situată la etajul al treilea? Imposibil. Oricum, un fapt era limpede: povestea, potrivit spuselor Octaviei, fusese pe birou în ajun. Iar acum lipsea. Unde putea fi? Cum dispăruse? Nimeni nu ştia. Mister.

Trebuie spus însă că, până la urmă, tot bunicul a dezlegat taina aceasta. Ajutat şi de întâmplare, e drept. Adică, în zori, plecând la serviciu, s-a oprit — hazardul! — pe ultima treaptă a scării şi s-a aplecat să rupă o floare. Când colo, ce să vezi? De tulpina trandafirului era rezemată chiar fila aceea buclucaşă. Alături, intrarea într-o căsuță de şoricel. „Asta era deci, s-a gândit bunicul, înțelegând dintr-o dată totul. Acum e limpede: numai Nelson a putut face o asemenea năzdrăvănie. Încă de mic s-a dovedit şi

curios şi îndrăzneţ. Parcă-l văd cum gonea pe scări, între etaje, cu toţi copiii după el. Da, da. E cât se poate de limpede..."

Şi, fiindcă acum totul era cum nu se poate mai limpede, bunicul s-a dus liniştit şi senin la serviciu. Iar seara, când Andrei şi Lizuca şi-au făcut din nou apariţia, le-a povestit — lor şi Octaviei —, pe îndelete, toate cele întâmplate. „Iată, aşadar, cum s-au petrecut lucrurile...", a început el.

Restul se cunoaşte.

COVORUL FERMECAT

Peretele de lângă pătuţul lui Andrei este împodobit cu un covor, o ţesătură veche, frumoasă, în nuanţe de gri şi argintiu. Odaia e micuţă, patul ocupă aproape întreg peretele dinspre nord. Rămâne loc, în lungul aceluiaşi perete, doar pentru soba de teracotă, în care iarna pâlpâie adormitor focul. Alături de pat e o măsuţă de noapte, iar ceva mai încolo, lângă fereastră, o masă şi câteva scaune. La acea masă, pe unul din acele scaune stă Andrei când îşi face lecţiile. Uşa încăperii, plasată în imediata vecinătate a mesei, se deschide într-un pridvor luminos, dincolo de care e curtea, dincolo de care e poiana, dincolo de care sunt pădurea, zăvoiul şi râul, dincolo de care se află lumea nesfârşită şi miracolele ei. Ce poate fi mai minunat decât această înlănţuire fără greş, decât scurgerea clară, senină a zilelor, decât alternanţa între ceasurile de învăţătură şi cele de joacă? Nimic tulbure, nimic neguros, nimic ameninţător. Nimic trist. Totul este limpede, vesel şi etern. De pildă, ce poate fi mai minunat decât vacanţa mare? Zilele nesfârşite ale verii, prietenii, scalda la râu, sub supravegherea bunicului, pescuitul, nenumăratele ghiduşii, farmecul peisajului, soarele care apune dincolo de Pleşa, cina lângă umbrarul de viţă... Şi apoi, somnul, somnul binefăcător, în

pătuțul lui cald şi primitor, străjuit de covorul acela gri şi argintiu, cu desene foarte complicate.

De fapt, Andrei nu dăduse prea mare atenție covorului aceluia. Îi devenise familiar şi atât, îl ştia acolo de când îşi putea aduce aminte şi, adesea, seara, înainte de a adormi, îşi plimba câteva minute privirea pe încurcatele spirale ale țesăturii. Ba, uneori, chiar urma cu degetul liniile lor confuze, nereuşind niciodată să revină la punctul de pornire. Şi, fiindcă nu izbutea, renunța, zâmbind, la o asemenea îndeletnicire fără rost. De altfel, ochii i se închideau de somn. Ca urmare, retrăind, în amintire, clipele cele mai plăcute de peste zi, adormea suspinând. Ceva mai târziu, atunci când băiatul ațipea citind vreo carte de poveşti, bunicul intra tiptil în odaie, vedea dacă s-a învelit cum trebuie cu păturica şi, înainte de a stinge lumina şi a pleca, îl săruta pe frunte. Iar Andrei, deşi dormea adânc, simțea prezența bunicului şi un simțământ profund de siguranță îi năpădea şi îi încălzea ființa. Abia atunci parcă adormea pe deplin. Căci era pe deplin fericit. Lumea din jur, tot ce-l înconjura, n-avea nimic ostil, neprietenos. N-avea dedesubturi, prefăcătorie, minciună. Cum s-ar zice, mic fiind, venit între oameni de puțină vreme, băiatul păstra încă în priviri (şi în suflet) vedenia paradisului. Dar o asemenea vorbă mare numai înțeleptul Barbă-Cot ar fi putut-o rosti. Şi eu cred că a şi rostit-o, fiindcă Barbă-Cot e prea dibaci pentru a nu băga de seamă cum vin şi trec toate în lumea aceasta. Cum copiii ajung oameni mari, uitând deseori, din păcate, că au fost şi ei cândva copii. Şi că, cine ştie?, poate vor mai fi iar, vreodată, în timpul fără margini.

Andrei, firește, nu-şi bătea capul cu toate acestea. Îşi vedea mai departe, cu seninătate, de ale lui. Vara era pe sfârşite, dar zilele continuau să fie toride, caniculare. Apa Râului-cu-Anini îl ademenea cu mulțimea oglinzilor ei scânteietoare, dealul se prăbuşise sub povara strugurilor, a perelor pergamute şi a prunelor. Ici-colo, doar, întinderile de iarbă erau pătate cu pete gălbui — primele semne ale veştejirii. Şi vişinii din curtea bunicului lăsau, arar, să cadă, în amurg, cele dintâi frunze.

— Vine toamna, bunicule? a întrebat Andrei, într-o seară, la cină, privind o frunză ce aterizase, rotindu-se, chiar dinaintea lui, pe fața de masă.

— Da, da, se apropie, confirmase bunicul. Uite, şi strugurii din halângă au început să se coacă.

Soarele cobora dincolo de munți, dincolo de Cornet şi de Pleşa, incendiindu-le culmile pietroase, iar Andrei îi urmărea lunecarea puțin îngândurat, sorbind încetişor din cana cu lapte. Din timp în timp, câte o frunză se desprindea din vişinul ce-i acoperea cu crengile sale noduroase. Se desprindea sub adierea răcoroasă ce venea dinspre râu şi plana, lin, spre pământ. Şi iată, una din ele, nu ştiu cum, rămase suspendată la capătul unui fir de păianjen, legănându-se ca un pendul plăpând în spațiul crepuscular.

— Ia te uită, murmură Andrei, aproape fără să-şi dea seama. Frunza asta veştedă mi-a acoperit soarele...

Cuvintele avură un efect neaşteptat şi asupra bunicului şi asupra băiatului. Cel dintâi îl privi o clipă pe nepoțel, apoi întinse mâna şi-l mângâie pe creştet. Iar Andrei încercă, pentru prima oară în viață, un sentiment ciudat, un fel de nelinişte, un fel de amărăciune, inundându-i sufletul.

— Mergem sus, la culcare, băiețelul moşului? întrebă, cu duioşie, bunicul.

— Mergem, răspunse Andrei.

Se ridicară, strânseră vasele de pe masă, le duseră în bucătărie, unde bunica şi fetițele — Alina, Dana, Raluca, Roxana, Lizuca şi Octavia — sporovăiau de zor, după care, prinzându-se de mână, urcară treptele spre pridvor.

— Aşa, zise bunicul, aprinzând lumina. Acum băiatul merge la baie, se spală şi se culcă.

— Mai întâi povestea, ripostă Andrei. Mă spăl repede şi pe urmă îmi spui o poveste cu Barbă-Cot. Nu? Astă-seară nu citesc, îmi povesteşti. Vrei?

— Fireşte, spuse bunicul. Cum altfel?

Şi, într-adevăr, noaptea îi găsi istorisind şi comentând isprăvile piticului năzdrăvan. Noaptea şi luna care, ajungând în dreptul ferestrei, lumină intens încăperea cu strălucirea ei rece, ireală.

— Şi acum, zise bunicul într-un târziu, trebuie să dormi. Am povestit destul. Noapte bună.

— Noapte bună, răspunse băiatul, cuibărindu-se sub păturică şi sprijinindu-şi mâna stângă pe covorul ce acoperea peretele.

Bunicul îl sărută ca de obicei, stinse veioza şi porni spre uşa ce dădea în încăperea vecină.

— Ce lună splendidă! exclamă el. E lumină ca ziua. Aşa sunt nopţile de august şi de septembrie.

Andrei nu răspunse. Îşi întoarse doar căpşorul în urma bunicului şi contemplă, o clipă, globul rece şi scânteietor ce veghea în dreptul ferestrei. Bunicul trecu dincolo şi închise binişor uşa. Iar băiatul, renunţând să mai privească astrul, se răsuci spre perete, cu gândul de a se lăsa în voia somnului lin, odihnitor, ce-l purta pe aripile lui, legănându-l dulce, în fiecare noapte.

Dar, iată, ciudat, băiatul nu putu adormi numaidecât. Închise ochii, îi deschise iarăşi, cercetă obiectele din jur, mai privi de câteva ori luna aceea halucinantă, îi surâse chiar, se răsuci, când pe-o parte, când pe alta, reamintindu-şi, fragmentar, evenimentele zilei, amestecându-le cu impresiile de acum. În cele din urmă, reveni cu privirea la covorul ce licărea straniu, stins, sub bătaia lunii. Ce întretăiere de drumuri! Câte răscruci! „Ca un labirint, gândi el. Exact ca un labirint”. Întinse palma şi mângâie suprafaţa deopotrivă rigidă şi mângâietoare a ţesăturii. „Uite, îşi zise, de aici pleacă un drum. Din dreptul unui fel de casă. Drumul porneşte şi merge, merge...” Îşi aşeză arătătorul pe firul acelei căi şi îl plimbă încet, urmându-i cursul. La un moment dat, aţipi, probabil, pentru câteva secunde, căci se pomeni cu pumnişorul lângă obraz. Se dezmetici, însă, şi reluă călătoria. Dar oboseala îl învinse din nou. Şi din nou se trezi. Fiindcă drumul era lung şi întortocheat. Merse deci pe el, merse multă vreme, nici el nu mai ştiu cât, merse şi iar merse, până ce, iată, dintr-o dată, se găsi

dinaintea unei porți. Da, dinaintea unei porți adevărate. De-o parte şi de alta a acesteia se întindea, până în zare, un gard de pari şi de nuiele împletite, un gard destul de înalt, care oprea privirea. Poarta era din scânduri şi avea o clanță, pe care băiatul apăsă uşor. Cum o atinse, poarta se şi deschise larg, lăsând să se vadă o câmpie cu iarbă bogată, înflorită, ondulând, ca o mare, până la dunga orizontului. Din loc în loc, se ridicau, falnici, câțiva copaci: plopi mai ales, dar şi vreo doi-trei stejari, după cât putu să-şi dea seama Andrei.

Şi acum, ce să facă? Să treacă dincolo? Să nu treacă? Poarta se deschisese aproape de la sine, ca o invitație, iar câmpia aceea minunată îl ademenea. Aşa că, fără a mai şovăi, trecu dincolo de îngrăditură, înfundându-se în iarba ce-i ajungea până la brâu. Nenumărate flori multicolore împânzeau câmpul, iar în aer se roteau, cu miile, fluturi, de asemenea policromi, ca nişte flori zburătoare. Aroma de mentă, cea de cimbru, miresmele florilor sălbatice umpleau văzduhul. Şi soarele, ce răsărise de curând, învăluia totul cu lumina lui pură, ca un ochi patern, ocrotitor. Jur-împrejur, aşadar, cât vedeai cu ochii, numai ierburi, corole şi soare. Văzduhul vibra în lumină, era o țesătura diafană de raze, de zumzet, de parfumuri. Tot felul de gâze mişunau printre tulpinile firave, pe frunzele delicate, subțiri, unde roua se păstra încă, sclipind.

Andrei se opri o clipă şi contemplă peisajul. Era fermecat de frumusețea locului. O frumusețe atât de fără cusur, atât de intensă şi de copleşitoare, încât mai că-l înspăimânta. Încotro să se ducă? Ar fi, oare, mai bine să facă, totuşi, cale-ntoarsă? Îndoiala îl ținea pe loc, în timp ce privelişte a aceea îl chema, îl ademenea cu farmecul ei miraculos. Şi iată, observă, chiar alături, o cărare, o cărăruie, o potecuță, ascunsă sub ierburi şi flori. Atunci se decise şi porni, ca-n vis, pe drumeagul pustiu şi şerpuitor, ce ducea, pare-se, spre unul din copacii cei mai apropiați, spre un plop ce-şi scânteia în soare frunzele de argint.

Merse deci pe cărarea aceea, simțind cum ierburile îi biciuie cu prietenie gleznele, înconjurat de joaca spiralată a fluturilor şi de

imensa simfonie a câmpiei însorite. Înainta fericit, având soarele în spate, cu sufletul înfiorat totuşi de o nelinişte vagă, de o teamă abia simțită, de o aşteptare înfrigurată. Aşa e în viață: ori de câte ori întâlnim o privelişte paradisiacă sau trăim o clipă de fericire neîntinată, ne simțim mai degrabă trişti, de parcă am şti că le vom pierde numaidecât, că ele sunt incompatibile cu existența noastră pământească. Dar asemenea vorbe mari şi asemenea gânduri nu puteau fi rostite şi purtate în minte decât de înțeleptul Barbă-Cot. Nu de Andrei. El era încă prea micuț. Şi prea fericit, în lumea lui plină de candoare. Tot ce putea face Andrei era să trăiască pur şi simplu o senzație complicată de bucurie deplină, de tristețe şi de nesiguranță. O senzație nouă pentru el, desfătătoare şi dureroasă deopotrivă.

Ajunse lângă plop. Era un copac înalt, bătrân, cu scoarța scorojită, cu frunziş bogat, tremurător. În jurul său, se vedeau rădăcini mari, dispuse radial, ca nişte gheare înfipte în pământ. Privindu-le, băiatul se gândi o clipă că plopul seamănă cu piciorul unui vultur uriaş, ce şi-a ancorat cângile ghearelor în lutul sfărâmicios. Trunchiul era atât de gros, încât nu-l putea cuprinde cu brațele. Se opri în vecinătatea lui, neştiind ce să facă, deoarece şi cărarea pe care venise se înfunda aici. În cele din urmă, se decise să dea ocol trunchiului, aşa, din curiozitate. Călcă peste rădăcinile acele monstruoase, înconjurând copacul pe partea dinspre nord. Chiar lângă tulpină, câteva frunze veştede, din anii trecuți, foşniră tainic, sub paşii săi, în liniştea pustie. Şi băiatul tresări auzindu-le, căci zgomotul acela minuscul căpăta acolo o rezonanță cu totul aparte, părea izvorât din voința unei ființe vii. Mai făcu un pas, trecând peste o rădăcină, şi încă unul… Se afla acum pe latura dinspre apus a plopului, la umbră. Aceeaşi singurătate şi aici. Câmpia se pierdea undeva, în zarea nelimitată, iar trunchiul, acoperit cu plăci lemnoase şi umflături diforme, era invadat de furnici. Micuțele viețuitoare urcau şi coborau, în şiruri paralele, harnice, insensibile, monotone, înspăimântătoare, ca o armată de roboți. Băiatul rămase pe loc şi le cercetă îndelung, minunându-se. Şi iată că, în liniştea aceea atotstăpânitoare, îi

ajunse la urechi un murmur, un clipocit, glasul vesel al unui fir de apă. „Un izvor? îşi zise el, bucuros. Să fie, oare, un izvor prin preajmă?" Lăsă furnicile să-şi vadă de treburile lor şi mai escaladă câteva rădăcini, ajungând la miazăzi de plop. Primul lucru ce-l izbi fu oglinda jucăuşă, neînchipuit de mobilă a unui pârâu. Curgea la o distanţă de trei-patru metri de copac, strecurându-şi valurile pe sub bolţile înflorite. Câte un fir de iarbă sau câte un lujer de floare se aplecau mult deasupra apei, atingând-o. Atunci valurile se despicau, mângâiau planta, ea se ridica o frântură de clipă şi se afunda iar. Şi tot aşa, la nesfârşit. Un mic stol de libelule apăru deodată, din susul pârâiaşului, coborând, în cercuri frânte, la vale, spre răsărit. Andrei le urmări cu privirea. Şi vru să-şi continue explorarea în jurul copacului. Se întoarse deci cu faţa spre soare. Doamne! Ce-i asta? Lângă sine chiar, la câţiva paşi, şedea, rezemându-se de trunchi, un bătrân, da, un bătrân necunoscut, care-i zâmbea şi care-i făcu semn să se apropie.

Apariţia neaşteptată a acestui om îl înspăimântă cumplit, în primul moment, pe băiat. Tresări puternic şi făcu, instinctiv, un pas înapoi, gata s-o ia la fugă. Dar, la îndemnul binevoitor al celuilalt, se opri şi îndrăzni chiar să înainteze prudent înspre acesta. Îşi fixă privirea pe chipul necunoscutului, fascinat parcă de ochii lui, uluitor de vii. Apoi îl măsură din cap până-n picioare. Bătrânul avea un nas lung, puţin încovoiat, o barbă pe jumătate căruntă, o barbă ţepoasă şi încâlcită, ce se unea cu mustăţile, acoperindu-i aproape în întregime gura fără buze. Pe cap purta o pălărie cu boruri largi, trasă mult pe frunte, iar ca veşminte – un surtuc negru, elegant, de orăşean, şi pantaloni largi, foarte largi, de aceeaşi culoare. Cât despre încălţări, ele erau din piele gri, nişte botine ascuţite, cum băiatul nu mai văzuse niciodată.

— Vino încoace, copile, zise necunoscutul, cu o voce blândă, dar spartă, hârâitoare. Nu-ţi fie teamă. De ce te sperii? Apropie-te.

Andrei străbătu cei câţiva metri ce-l despărţeau de individul acela ciudat. Îl nedumerea probabil nepotrivirea dintre duioşia

glasului, a tonului, mai bine zis, şi răceala tăioasă care i se citea în priviri.

— Haide, nu-ți fie teamă, reluă bătrânul. Vino şi spune-mi cum de-ai nimerit aici. Vino şi stai lângă mine…

Băiatul ajunse în preajma necunoscutului şi, ezitând încă, se aşeză alături, pe una din rădăcinile vechiului plop. Soarele îl lovea în plin, înfăşurându-l cu lumina lui blândă, ocrotitoare. Treptat, bătăile inimii i se liniştiră.

— Să facem cunoştință, zise bătrânul, întinzându-i mâna.

Andrei stătu la îndoială puțin, apoi îşi întinse şi el dreapta, încât cele două palme se întâlniră. Mâna bătrânului era uscată, rece şi solzoasă, ca o piele de şarpe. Îl trecu un fior şi, fără să vrea, îşi retrase iute brațul, dar celălalt păru a nu-i observa reacția.

— Numele meu este Rebis, zise el, zâmbind încurajator. Pe tine cum te cheamă?

— Andrei.

— Ce nume frumos! Ți se potriveşte. Vreau să spun că e pe măsura nu doar a înfățişării tale, ci şi pe aceea a curajului tău. Căci în limba greacă veche *aner-andros* înseamnă „bărbat". Ştiai asta?

— Ştiam. Mi-a spus bunicul…

— Ei, asta arată că bunicul tău este un om învățat. Un om care cunoaşte o sumedenie de lucruri interesante. Nu?

— Bunicul meu este cel mai bun bunic, zise Andrei, cu convingere. Ne plimbăm, ne jucăm împreună, îmi spune poveşti…

Bătrânul surâse din nou şi-l mângâie pe creştet. Palma lui aspră, descuamată, îi produse băiatului un fel de oroare, dar, delicat fiind, îndură mângâierea. Mai ales că, în mod ciudat, intuia parcă o duioşie adevărată în gestul necunoscutului.

— Tot nu mi-ai spus cum de-ai ajuns aici, reluă Rebis. Ştii măcar unde te afli?

— Nu, răspunse Andrei. Şi n-aş putea spune nici cum am ajuns. Am deschis poarta şi gata, m-am trezit în câmpia aceasta. Apoi am descoperit cărarea şi am venit încoace. Asta-i tot...

Băiatul se opri, privindu-l interogator pe interlocutorul său. Căci aştepta desluşiri de la acesta.

— Ei, zise Rebis, de fapt n-are nici o importanță cum de-ai sosit, important e că te afli acum aici. Cât despre numele ținutului, ți-l dezvălui eu: este Dai, iar eu sunt stăpânul lui, adică al câmpiei, al copacilor, al pârâului...

Andrei, ascultându-l, îşi roti privirea jur-împrejur, apoi o aținti iarăşi spre chipul bătrânului. Şi întâlni iarăşi ochii aceia săgetători, ca două ace de gheață. Dar obrazul lui Rebis, stăpânul ținutului, era destins, binevoitor.

— Da, continuă acesta. Cum îți spuneam, eu locuiesc aici şi țin sub puterea mea tot ce vezi, până-n zare. Şi mă bucur că ai venit, eşti oaspetele meu. O să te convingi: ne vom distra cât se poate de bine împreună... Îți va plăcea aici.

— Nu pot rămâne prea mult cu tine, zise Andrei neliniştit. Trebuie să mă întorc repede acasă, altfel bunicul se sperie. Ştii, el mă iubeşte foarte mult...

Rebis clătină din cap, plin de înțelegere.

— E firesc să te iubească, admise el, arătând, prin spărtura transversală a gurii, într-un zâmbet mai larg decât cele anterioare, câțiva dinți vineți şi rari. Nici nu s-ar putea altfel: doar eşti nepoțelul lui. Nu fi îngrijorat, o să te întorci acasă când o să vrei. Deocamdată, însă, eu cred că ar fi bine să te deprinzi cu frumusețile şi cu tainele acestui ținut. Căci trebuie să recunoşti: e un loc minunat, cum rar întâlneşti, cum, de fapt, nici nu prea întâlneşti, aşa-i?

Privirea candidă a băiatului cercetă încă o dată splendorile peisajului. Aerul tremura, încins, deasupra covorului multicolor şi fremătând al ierbii înflorite.

— Da, da, confirmă el, îngândurat. Niciodată n-am văzut atâta iarbă, atâtea flori şi atâția fluturi. E drept, şi în poiana de lângă casă, şi pe deal, e cam la fel, numai că acolo locu-i mai strâmt, e înconjurat fie de zăvoi, fie de pădure...

— Ținutul Dai nu e înconjurat de nimic, completă Rebis. Nimic nu-l mărginește. Doar pe firul pârâului, spre sud, vezi?, e un crâng de salcâmi. Sunt veşnic înfloriți, de aceea i-am şi lăsat să crească şi să viețuiască pe moşia mea. Aşa le e firea: înfloresc

mereu, tot anul, un rând de flori se scutură, îmbobocesc şi se desfac altele. Mereu, mereu, la nesfârşit.

Andrei îl măsură neîncrezător:

— Da? întrebă el.

— Da, răspunse Rebis. Păcat că nu se prea văd de aici, sunt foarte departe. Uite, acolo, se desluşeşte totuşi ceva, ca o pată mai întunecată pe orizont. Acela e crângul.

Andrei îşi concentră privirea în direcţia arătată şi observă, într-adevăr, o mică zonă de întunecime pe zarea palidă, unduitoare.

— L-am găsit, zise el. Dar cred că e destul de mic. Păi, dacă ai vedea zăvoiul nostru! Şi pădurea! Pădurea mai ales... E aşa de mare, acoperă două dealuri şi se uneşte cu codrii din munţi. Şi are lupi, vulpi, căprioare. O dată, când am fost cu bunicul după ciuperci, am întâlnit două căprioare. Stăteau într-un luminiş şi păşteau. Când ne-am apropiat, au ridicat capetele, s-au uitat la noi şi au fugit puţin mai încolo... Nu s-au speriat.

— Nici n-aveau de ce să se sperie, interveni Rebis. Doar voi nu veniserăţi în pădure ca să le faceţi vreun rău.

— Nu. Noi le iubim. Iar altă dată am dat peste un iepure. Într-o vie părăsită. Când noi am intrat în costreiele ce creşteau printre araci, hop!, iepurele a sărit de la locul lui, de sub un bucium de viţă. A sărit pe neaşteptate şi dus a fost.

Văzând că celălalt îl ascultă atent şi cu bunăvoinţă, băiatului îi mai trecuse teama aceea nedesluşită de la început. „De ce să-mi fie frică? se gândea el, timid. O fi şi el un bătrânel ca oricare altul, deşi e stăpân pe atâta amar de câmpie...” Apoi, totul în jur era paşnic, atrăgător, fascinant! „Chiar aşa, îşi zicea mai departe băiatul, de ce adică necunoscutul acesta n-ar fi un om oarecare, un om cumsecade şi primitor?” Se întreba, frământându-se, totuşi, încercând să fie cât mai convingător cu sine însuşi.

— Înseamnă că e un adevărat paradis pădurea voastră, îl întrerupse Rebis.

Andrei tresări.

- Este, confirmă el. Ştii, între cele două dealuri se întinde o vale, unde nu cresc copaci, e numai fân, ca aici, şi un râu, Râul-cu-

Sălcii. Acolo, lângă râu, am văzut noi, eu şi bunicul, ceva nemaipomenit, într-o seară, când ne întorceam acasă... Ceva extraordinar!

- Serios?

— Da.

— Ce anume? stărui Rebis.

— O zână! exclamă Andrei, entuziasmat.

Rebis ridică sprâncenele a surpriză.

— O zână? întrebă el. O zână ai zis?

— Da. O zână, confirmă Andrei cu tărie. De ce te miri? Să vezi cum a fost. E un loc unde pădurea ajunge, şi pe un mal şi pe celălalt, până lângă vad, lângă apă. Noi veneam către râu şi, când am ieşit din pădure, pe prundiş, pe ţărmul de vizavi era o fată foarte frumoasă, care a dispărut numaidecât. Din păcate, n-am văzut-o prea bine, fiindcă aveam soarele în faţă şi chiar în locul acela razele se reflectau în valuri. Până să ne ştergem la ochi, gata, fata aceea frumoasă nu se mai afla pe ţărm, fugise.

— Şi?

— Nimic. L-am întrebat pe bunicul cine o fi fost fata aceea şi el mi-a răspuns că e Ilinca, zâna pădurii.

Rebis îl asculta pe băiat, clătinând uşor din cap, cu privirile aţintite asupra lui. O lumină stranie îi juca în pupile, iar obrazul i se încreţise imperceptibil. S-ar fi zis că râdea în sine, că vorbele băiatului îl amuzau.

— Nu crezi? întrebă Andrei contrariat.

Rebis se reculese într-o clipă, chipul său redeveni grav, serios, iar privirea căpătă din nou expresia aceea crudă, inflexibilă. Era uimitor cât de repede şi cât de radical se schimba acest grai al ochilor şi al liniilor feţei.

— Nu crezi? repetă Andrei, în al cărui suflet se strecurase iarăşi fiorul rece al înstrăinării, sentimentul de abandon şi de singurătate.

— Ba da, ba da, se repezi Rebis. Cum să nu te cred? De ce n-aş crede? Dimpotrivă, sunt sigur că apariţia aceea a fost cu adevărat Ilinca, zâna pădurii.

— Atunci de ce îți venea să râzi? ripostă Andrei. Am văzut eu foarte bine. În timp ce povesteam, tu era cât pe-aci să izbucneşti în râs.

De data aceasta, fața lui Rebis se destinse de-a binelea şi din hăul gurii lui izbucni un hohot. Şi râse, şi râse, şi râse, câteva minute în şir.

— Nu înțeleg ce ți se pare atât de comic, zise Andrei iritat, când bătrânul se linişti în sfârşit. Ce, n-ai mai auzit de zâna pădurii? Pe de-o parte spui că mă crezi, pe de alta te prăpădeşti de râs. Dacă vrei să ştii, există şi zâne ale apelor, şi ale câmpiei... Există şi pitici, şi vrăjitori...

— Fireşte, fireşte, îl întrerupsc Rebis. Ai perfectă dreptate. Nu de tine şi de cele ce mi-ai istorisit am râs eu, ci din cu totul altă pricină. Dintr-un motiv pe care ai să-l cunoşti numaidecât

Glasul bătrânului scăzu şi se stinse. Andrei tăcea, la rându-i, aşteptând. Încât, în liniştea ce se aşternu peste ei şi peste întinderea nesfârşită a câmpiei, nu se auzeau decât clipocitul pârâului şi zumzetul popoarelor de gâze ce mişunau în ierburi. Fluturii descriau şi acum trecătoare arabescuri în aerul fierbinte. Deasupra, pe cerut limpede-limpede, străjuia soarele. Razele lui străpungeau frunzişul, trimițând spre cei doi o ploaie de săgeți aurite. Şi deodată, sub vraja, sub puterea pustietății, pe Andrei îl năpădi din nou teama. Ce căuta el aici? Cu acest Rebis, cu acest bătrân ciudat, a cărui privire îl atrăgea şi-l înspăimânta deopotrivă? Cu necunoscutul acesta, care, acum, scormonea, dus pe gânduri, cu un băț, pământul uscat, tare ca piatra, ce învelea până la mijloc rădăcinile gigantice ale plopului.

— Ce motiv? îndrăzni Andrei, încercând să reia conversația şi să-şi alunge astfel spaima din inimă şi întrebările chinuitoare din minte. Ce motive aveai să te distrezi când eu ți-am povestit cum am întâlnit-o pe Ilinca, zâna pădurii?

Bătrânul nu se grăbi să răspundă. Continua să râcâie țărâna, îngândurat. Profilul lui, subțire, tăios ca lama unei halebarde, era perfect imobil. Pielea, uscată, galben-cenuşie, lăsa să se ghicească, aproape să se vadă, cutia de os a craniului. Şi Andrei îşi aduse

aminte de o carte cu nişte piraţi, care aveau o corabie pe al cărei steag desenaseră tigva omenească, hidoasă, cumplită, batjocoritoare. Se cutremură, goni viziunea aceea macabră şi i se adresă iarăşi bătrânului:

— Nu vrei să-mi spui ce te amuza atâta în cuvintele mele? Ai zis că aveai o pricină anume. Care pricină? Hai, mărturiseşte... Sunt curios să ştiu şi eu ce te-a înveselit aşa de tare. Te rog...

— Mă rogi? surâse bătrânul, zvârlind bățul şi privindu-l cu ochii lui îngrozitori. Ei bine, dacă mă rogi, am să-ți spun. Am zâmbit ascultându-te, ba chiar am şi râs, nu fiindcă n-aş fi crezut în cele povestite, ci pentru că...

Se opri, scrutându-l pe Andrei, ca şi când ar fi vrut să vadă cât de atent îl ascultă acesta.

— Pentru că?... murmură băiatul.

Rebis îi puse prieteneşte palma pe umăr.

— M-am amuzat, reluă el, fiindcă tu, vorbind despre Ilinca, zâna pădurii, nici nu-ți închipui cât de aproape te afli de ea... Povesteai, povesteai, dar nu-ți trecea prin minte, nici n-avea cum să-ți treacă, de altfel, că frumoasa Ilinca e undeva în preajmă...

— Cum adică? întrebă Andrei uimit.

— Aşa. Zâna pădurii locuieşte aici, în ținutul Dai, sub veghea şi stăpânirea mea.

Asta era prea de tot! Andrei s-ar fi aşteptat la orice, dar la o asemenea dezvăluire, nu.

— Ilinca, zâna pădurii? rosti ei. Cea pe care am întâlnit-o noi, bunicul şi cu mine, lângă Râul-cu-Sălcii?

— Da, Ilinca, de ce te miri? Chiar ea. Îşi are sălaşul aici, în această câmpie.

Andrei rămase mut de uimire. Îl privea pe Rebis, nevenindu-i să-şi creadă urechilor.

— Aici? şopti el. Unde aici?

— Ei, nu chiar pe locul acesta unde stăm noi acum. Şi nici la o aruncătură de băț. Ceva mai departe. Dar nu cine ştie ce. Pe firul pârâului la vale, în crângul de salcâmi.

Din nou se lăsă tăcerea. Andrei nu-şi dădea seama ce ar mai putea zice, iar Rebis părea că a isprăvit ce avea de spus. Şi din nou susurul pârâului şi zumzetul ierburilor încinse de soare umplură clopotul albastru al zilei. La un moment dat, Rebis se ridică şi plecă agale spre pârâu. Abia acum Andrei constată că era un bărbat de statură potrivită, numai piele şi os. Hainele fluturau pe el ca pe o marionetă, ca pe o sperietoare. Bătrânul scoase din buzunarul surtucului un pahar, se aplecă, îl umplu cu apă şi bău. Câțiva stropi, desprinşi de pe buza paharului, picurară strălucind ca un şir de mărgele.

— Vrei şi tu?

— Nu, răspunse Andrei. Mulțumesc, nu mi-e sete.

— Mă rog, treaba ta, dar să ştii că e o apă straşnică, o licoare cum rar întâlneşti. Apă colinară, îmbibată de aromele milioanelor de flori ce-şi înmoaie corola în unde...

Rebis mai umplu o dată paharul şi îl sorbi pe îndelete, desfătându-se. Apoi reveni lângă Andrei, se aşeză şi se rezemă de trunchiul plopului, oftând de plăcere.

— Am putea…? îndrăzni Andrei, într-un târziu.

Şi îşi furişă privirea nesigură spre bătrânul ce-şi ştergea cu batista barba îmbibată cu apă.

— Ce anume?

— Am putea, oare, continuă băiatul, după o uşoară ezitare, am putea să mergem… până la… până la crângul acela de salcâmi?

Rebis îşi întoarse către Andrei ochii în care sclipirea aceea jucăuşă se desluşea iarăşi.

— De ce? întrebă el.

— Ca s-o văd pe Ilinca. Atunci, lângă râu, abia am zărit-o. Şi aş dori s-o văd cu adevărat, de aproape. Tu mi-ai spus că locuieşte aici, în ținutul tău, sub puterea ta. Nu cumva o să pretinzi acum că ai glumit?

— Nici pomeneală, răspunse Rebis. N-am glumit câtuşi de puțin. Ilinca, zeița pădurii, se află în acest tărâm. Casa ei se găseşte în crângul de salcâmi, cum ți-am spus mai înainte. Şi,

dacă tu doreşti asta, ne ducem acolo, s-o cunoşti.

— Când? sări Andrei, nerăbdător. Chiar acum, în clipa asta? Iuu, ce mă bucur!

Rebis râse şi-l bătu iarăşi prieteneşte pe umăr cu palma lui solzoasă.

— De ce te grăbeşti? Avem timp destul. Doar n-au intrat zilele-n sac. Putem merge mâine, poimâine, oricând...

— Nu, nu, strigă Andrei. Te rog, te rog! Să ne ducem acum. Să nu mai amânăm. Te rog...

— Bine, admise Rebis. Dacă mă rogi, dacă doreşti tu atât de tare, o să pornim numaidecât. De altfel, ai dreptate. De ce să lăsăm pe altă dată? Ai perfectă dreptate. Cu atât mai mult cu cât o să-ți fie de mare folos călătoria asta. Vezi şi ținutul, vezi şi crângul de salcâmi, vezi şi casa zânei, te dumereşti cum trăieşte şi cum arată o zână, zâna pădurii, frumoasa Ilinca...

Andrei nu-l mai asculta. Se ridicase, fericit şi nerăbdător, şi, până una-alta, dădu o fugă la pârâu, se culcă pe mal şi bău direct din valuri. Nu minţise Rebis: apa era rece, gustoasă, înmiresmată, dar, lucru ciudat, nu-i astâmpăra setea. Sorbi, sorbi. Zadarnic. Îşi zărea chipul în oglinda mişcătoare a undelor, simțea în gură savoarea florală a lichidului, dar de sete nu scăpa. Ei, ce să-i faci, nu le poți avea chiar pe toate în lumea asta.

— Eşti gata? întrebă Rebis.

— Sunt gata.

— Atunci, haidem. Vino aici, pe cărare.

Andrei se apropie de bătrân. Stăteau amândoi pe poteca aceea îngustă, abia încăpând în spațiul minuscul cuprins între pereții de iarbă şi floare.

— Dă-mi mâna, porunci Rebis.

Vocea lui suna autoritar, era cu neputință să nu te supui. Ezitând, Andrei îi întinse totuşi palma, pe care bătrânul o învălui cu laba lui scheletică, aspră şi rece.

— O să ajungem într-o clipită, zise el. E suficient să pornim, să facem câțiva paşi, apoi ne duce drumul singur până la crângul de salcâmi.

Plecară, ținându-se de mână, înaintând lin, în plin soare, preț de două-trei secunde. După care pe Andrei îl cuprinse un fel de amețeală, un vârtej, o vâltoare, unde el, Rebis, cărarea şi timpul se amestecară. Când se dezmetici, se afla în mijlocul pădurii de salcâm. Rebis, alături, îi zâmbea ghiduş şi toți copacii erau albi de floare.

— Şi acum? întrebă Andrei.

— Acum, îi răspunse Rebis, o să înaintăm tiptil-tiptil până la desişurile acela de rugi. Le vezi?

Şi arătă cu mâna nişte tufişuri, plasate puțin în dreapta lor, la vreo cincizeci de paşi.

— Le vezi? repetă el.

— Da.

— Ei, dincolo de tufişuri se deschide un luminiş. Acolo pârâul se lățeşte, face o bulboană, un lac micuț, apoi curge mai departe. Pe malul acelei bulboane e casa zânei, într-un loc retras, în linişte şi singurătate. Numai cerul, copacii, apa şi soarele...

Andrei se simțea cuprins de o mare emoție. Totul era neobişnuit. Şi mulțimea salcâmilor, şi prezența acestui moşneag, şi spusele lui. Avea impresia că visează, îşi plimba mereu privirile în jur, ca şi când ar fi căutat dovada realității (sau a irealității) întâmplărilor pe care te trăia. Visa oare? Nu, totul părea real şi temeinic, totul părea adevărat— şi salcâmii cu trunchi dur şi flori diafane, şi Rebis, şi tufele de rugi, şi iarba fină, mătăsoasă, ce se plia sub tălpi. E drept, mireasma florilor de salcâm răspândea în văzduh un fel de narcoză, era copleşitor de puternică şi de veridică. Nu, Andrei putea fi sigur că nu visează. Şi totuşi...

— Ei, ce facem? Mergem? întrebă Rebis, întrerupându-i întrebările lăuntrice, reveria.

Andrei tresări, ca şi când, într-adevăr, ar fi revenit dintr-un vis.

— Nu eşti nerăbdător s-o vezi pe Ilinca, zâna pădurii?

— Ba da.

— Atunci de ce şovăi? Haide o dată!

— Nu şovăi, răspunse Andrei. Dar nu-mi vine să cred că toate acestea se petrec, cum să zic, aievea... Nu-mi vine să cred, nu ştiu de ce, că pot fi adevărate.

— Sunt cât se poate de adevărate, îl linişti Rebis. Ai să te convingi. Nici nu-ți închipui tu cât de adevărate sunt, copile! De altfel, continuă el, coborând glasul, chiar asta doresc: să-ți arăt lucruri adevărate. Înțelegi: a-de-vă-ra-te!

Şi, în timp ce silabisea, Rebis îşi descreți din nou chipul, schițând zâmbetul acela al lui, la care ochii nu luau parte. Ei rămâneau reci, incisivi, tranşanți, ca două pumnale de gheață.

Porniră deci, în vârful picioarelor, prin iarba moale, având grijă să nu facă nici cel mai mic zgomot. Încet. Pas cu pas. Uşor curbați, pe sub crengile grele de flori, furişându-se.

— Dacă ne aude cumva, şopti Rebis, fuge, dispare cât ai clipi. Cum a procedat şi atunci când ați surprins-o voi, tu şi bunicul, pe malul râului.

În cele din urmă ajunseră lângă tufele de rugi, care crescuseră ca un veritabil zid de apărare în jurul luminişului.

— Eu rămân aici, murmură Rebis la urechea băiatului. Îmi vine greu să mă strecor prin împletitura asta țepoasă de tulpini. Tu eşti mic, o să-ți faci loc mult mai uşor. Uite, acolo e chiar un fel de tunel, l-or fi croit animalele care trec dintr-o parte în alta. Te culci pe burtă şi te târăşti până dincolo. Dar, repet, ai grijă să nu faci zgomot. Haide. Du-te!

— Dar să nu pleci, îl rugă Andrei, cu oarecare îndoială în glas. Să nu mă laşi singur aici, că mi-e frică.

— Cum o să plec? Asta-i bună! Auzi, ce idee! Să plec… Nu plec niciunde, băiete. Aştept aici, neclintit, până te întorci.

Andrei se apropie de tunelul acela, se întinse pe burtă şi începu să se târască spre celălalt capăt al zidului verde. Din loc în loc, un spin îi agăța cămaşa şi atunci se oprea, se răsucea cu greu, ba pe o parte, ba pe alta, până se elibera, apoi înainta mai departe. Înălțimea tunelului era mică, potrivită cu vietățile mărunte ale pădurii: arici, iepuri, vulpi şi altele asemenea lor. Avusese dreptate Rebis: un adult n-ar fi încăput în acel coridor vegetal. Pe

de altă parte, zidul de verdeață era atât de compact, încât în tunel era aproape întuneric. Andrei se târa, sprijinindu-se în coate şi în genunchi, cu privirea ațintită înainte. Din când în când, o crenguță rebelă, desprinsă din trupul zidului, îi bara calea. Băiatul o dădea la o parte cu grijă, să nu se înțepe, şi înainta, înainta mereu.

Obosise. Se opri să mai răsufle, se întoarse binişor şi privi în urmă. La capătul tunelului, la punctul de plecare, îl văzu pe Rebis, care, aşezat pe iarbă, îi făcea semne încurajatoare, îndemnându-l să continue, s-o țină tot aşa.

— Curaj, curaj, şuieră el. Nu mai e mult.

Şi vocea i se auzi foarte clar, deşi moşneagul se afla la o distanță de cel puțin zece metri. Tunelul, desigur, nu lăsa sunetul să se împrăştie, îl dirija către Andrei, prin aerul întunecat şi răcoros de sub bolta încâlcită ca o țesătură. Aceasta era, de fapt, impresia pe care o trăia: că tulpinile şi crengile rugilor se întreteseau, se împleteau, ca o pânză groasă, ca un covor alcătuit din milioane de fire şi de noduri.

— Te-ai odihnit destul, şuieră iar Rebis. Nu mai lenevi, pierdem timpul degeaba. Du-te! Ți-am spus: nu mai ai mult până la ieşire...

Băiatul îşi reluă târâşul, se strecură anevoie prin spărtura aceea atât de îngustă şi, iată, curând îl întâmpină, într-adevăr, lumina intensă a zilei. Ajunsese. Încă un efort, încă un metru, şi încă unul. Atât. Acum avea în față o perdea subțire de crengi şi, dincolo de ea, un luminiş mirific, un colț de rai, un tărâm cum nu-i mai fusese dat să cunoască. Era un ochi de pădure, aidoma celor din basme sau din cine ştie ce ținuturi necălcate încă de picior omenesc. În mijlocul lui scânteia, albastru, micuțul lac. Pe mal se înălța o căsuță de lemn, a cărei statură se oglindea, tremurând, în apă. Iar pe prag, cu fața spre zidul de rugi, se afla Ilinca, zâna pădurii. O fată negrăit de frumoasă, care, la rându-i, se răsfrângea şi ea în adâncimile albastre. Soarele, luminişul, lacul, casa şi zâna pădurii alcătuiau laolaltă un tablou atât de neobişnuit, încât Andrei simți încântarea de a-l contempla ca pe-un fel de durere. Totul era atât

de uluitor şi de nepământesc! Fără să vrea, fără să ştie de ce, îşi simți ochii încărcați de lacrimi. Căci uneori şi fericirea e greu de îndurat de bietele noastre suflete, de bietele noastre ființe rătăcite şi pieritoare...

După ce uluirea din primele clipe trecu, Andrei cercetă cu atenție chipul zânei, întreaga ei înfățişare, împrejurimile. De la tufişurile de rugi şi până în pragul casei nu erau mai mult de cincizeci de paşi. Încât băiatul putea privi în voie şi reține orice amănunt. Ilinca stătea pe prag şi torcea. Avea o ie albă cu arnici, vâlnic înflorat şi era încinsă cu nişte brăciri foarte frumoşi, lucrați migălos, din mai multe fire, colorate în roşu, negru şi maroniu. Alături, lângă trepte, păştea o căprioară.

Andrei contemplă, îndelung, această privelişte. Luminişul, încărcat de flori multicolore, era mărginit, de-o parte şi de alta, de salcâmi. Numai în fundal se zărea o perdea de plopi. În dreapta căsuței, creştea un tei, el însuşi plin de flori şi de albine. Iar căsuța, plăpândă, clădită din bârne şi acoperită cu şindrilă, era lucrul cel mai minunat pe care mintea omenească şi-l poate închipui.

Nu mai minunat, fireşte, decât zâna. Aşa cum stătea, cu capul uşor aplecat spre umărul drept, pentru a putea urmări rotirea fusului, Andrei o asemui, mai întâi, cu Guenievra, regina a cărei înfățişare o ştia din „Romanele Mesei Rotunde" şi din „Castelul de calcar". Aceeaşi statură, aceleaşi cosițe, aceeaşi mişcare, deopotrivă molatică şi grațioasă, a bustului şi a brațelor. Dar iată că, la un moment dat, voind parcă să vadă cât de sus a urcat soarele pe cer, Ilinca îşi ridică privirea, apoi — ca din întâmplare — şi-o îndreptă chiar spre desişul de rugi, chiar spre locul unde se afla băiatul. Speriat, acesta se lipi cât putu mai tare de pământ, pentru a nu fi descoperit. Izbuti însă cu acest prilej să cerceteze în voie chipul zânei. Avea ochii verzi, fața mai degrabă rotundă decât prelungă, gura cu buze mai degrabă subțiri decât groase, nasul mic şi delicat. Nu mai semăna cu Guenievra, nu. Semăna, însă, foarte bine, cu altcineva, cu o persoană cunoscută, pe care, oricât îşi bătea capul, Andrei nu şi-o putea aminti. „Cu cine seamănă, oare?

se întreba el. Of! Seamănă cu cineva, seamănă teribil, dar nu-mi aduc aminte!”

În acest timp, zâna — ca un făcut — nu-şi desprindea privirile de tufiş. Încetase şi torsul. Cât despre căprioară, ea însăşi se opri brusc din păscut, îşi înălţă capul, rămase o clipă neclintită, apoi, din câteva salturi graţioase, dispăru în crângul de salcâmi. „Oare m-au simţit? îşi zise Andrei, neliniştit. De ce-o fi fugit căprioara? Şi zâna, de ce nu-şi desprinde ochii de ascunzătoarea mea?”

Pe neaşteptate, Ilinca îşi scoase furca de la brâu şi o puse alături, pe prag. După care, se ridică şi îşi potrivi pletele pe umeri şi pe spate, scuturându-le şi netezindu-le cu palma. În acea clipă, Andrei îşi aduse aminte: da, zâna pădurii semăna foarte tare, semăna uimitor cu Nana, o fetiţă cu care el făcuse cunoştinţă de curând în Parcul copiilor şi cu care se jucase apoi până seara. Nana venise în parc cu bunicul ei, iar Andrei cu bunicul lui. Cei doi bunici stătuseră ore în şir pe o bancă şi discutaseră câte şi mai câte, iar ei, copiii, se plimbaseră cu trenuleţul, mâncaseră îngheţată, cumpăraseră batoane, intraseră în coridorul cu oglinzi, se dăduseră în leagăn... Ce mai! O după-amiază grozavă. Când se înserase, îşi luaseră rămas bun şi promiseseră să se revadă în scurtă vreme. Apoi, Andrei şi bunicul fugiseră la autobuz şi ajunseseră acasă, în căsuţa lor rustică, plasată la kilometri şi kilometri de oraş, destul de târziu, mult după răsăritul lunii. Toţi îi aşteptau îngrijoraţi. Octavia chiar îi certase...

Şi acum? Ce însemna asemănarea aceasta? Era atât de izbitoare, încât pe băiat mai că-l apucă ameţeala. „Nana să fie? se întrebă el, pentru a nu ştiu câta oară. Imposibil! Ce să caute Nana aici, în pădurea de salcâm? Ea e acum acasă, în oraş, se distrează poate în parc, sau se plimbă cu bunicul ei, sau e la cinema...” Îşi frecă pleoapele, închise şi deschise ochii de câteva ori la rând, fiindcă iar avea impresia că visează. Nu, nu visa: zâna pădurii, Ilinca, semăna într-adevăr cu Nana, semăna până-ntr-atât, încât păreau a fi una şi aceeaşi persoană. Bine, dar cum e cu putinţă? Zâna e aici şi Nana...

Nedumerit, confuz, descumpănit de-a binelea, Andrei închise încă o dată ochii, apoi îi redeschise încetişor, ca şi când ar fi vrut să prindă în capcana lor chipul, făptura întreagă a zânei, s-o învăluie şi s-o imobilizeze în plasa privirii, să-i afle misterul. Închise deci ochii şi îi redeschise treptat, ațintindu-i spre enigmatica ființă din poiană. Şi iată, ceea ce descoperea acum era atât de cumplit, atât de neaşteptat, atât de oribil, încât băiatul fu cuprins de teroare. Palid, cu ochii enormi, el sorbea, hipnotizat, priveliştea, în timp ce sudori reci îi inundau trupul.

Ceea ce vedea întrecea, într-adevăr, orice închipuire. Era, pe cât de neaşteptat, pe atât de înfiorător. Treptat, secundă cu secundă, chipul drăgălaş al zânei (al Nanei?), obrazul ei îmbujorat, cu trăsături atât de subțiri şi delicate, se schimonosea, se preschimba, devenea de nerecunoscut. Mai întâi, fața i se micşoră, apoi i se acoperi cu păr cenuşiu. Simultan, urechile îi crescură, iar gura i se absorbi, în sine, aidoma unui bot. În fine, ochii aceea verzi, cu expresie visătoare şi dulce, se umplură dintr-o dată de o crâncenă ferocitate, în timp ce trupul pierdu veşmintele şi se acoperi, la rându-i, cu o blană gri, uşor dungată. Doamne! Ceea ce Andrei avea dinaintea sa, acolo la cincizeci de paşi, în luminiş, nu mai era Nana, nu mai era zâna pădurii, frumoasa Ilinca, ci o pisică sălbatică! Mut de oroare, înspăimântat, paralizat de uimire, rănit până în adâncul sufletului, băiatul nu era în stare nici să strige, nici să se retragă prin tunelul de rugi. Privea în continuare acel spectacol demonic, întrebându-se, încă şi încă o dată, dacă totul nu-i decât un vis, dacă nu trăieşte cumva un coşmar. Pentru a se convinge că nu doarme (deşi ar fi preferat să fie aşa), pentru a verifica dacă ceea ce se întâmplă se întâmplă aievea, prinse, cu disperare, în palmă tulpina spinoasă a unui rug. Durerea îl făcu să scrâşnească din dinți, să geamă, dar vedenia din față, ca şi întregul decor, nu dispăru. Prin urmare, tot ce se petrecea cu el şi în jurul lui era adevărat. Tot ce se petrecea şi tot ce urma să se petreacă... Fiindcă, deodată, pe cărarea ce venea dinspre perdeaua de plopi, apăru un şir de indivizi, cărora, din pricina depărtării, Andrei nu le

putea încă desluşi chipul. „Cine-or mai fi şi ăştia?” se întrebă el, ca într-o transă. Şi, în ciuda spaimei, o curiozitate de neînvins îl ţintui locului. Tot mai consistenţi cu fiecare pas, inşii aceia se îndreptau spre căsuţa zânei, în şir indian, cam la doi-trei metri unul de celălalt. Privindu-i cum se apropie, călcând sacadat ca nişte marionete, Andrei avu senzaţia că asistă la un spectacol. Un spectacol grotesc, diabolic, menit să terorizeze sufletul, să reteze bucuria de a trăi, să ucidă seninătatea lăuntrică şi încrederea. Primul dintre componenţii şirului ajunse la colţul casei. Ieşi în plină lumină şi Andrei îl recunoscu: era nenea Vasile, da, da, nenea Vasile. Chiar el! Ce căuta aici? Îl întâlnise cu câteva zile în urmă pe stradă. Schimbaseră atunci câteva cuvinte. Acum, acesta se îndreptă spre uriaşa pisică sălbatică ce se tolănise pe prag. Şi, ca prin miracol, se transformă, cât ai clipi, într-un şobolan hidos, tremurător, ce se furişa pe lângă pereţii casei, spre trepte, amuşinând.

Din acel moment, înecându-se de greaţă, băiatul avu impresia că asistă la derularea unor imagini dintr-un film de groază. Alunecară, lent, prin faţa sa, o seamă de persoane cunoscute, care, o dată plasate în dreptul casei, se dezbrăcau de înfăţişarea lor obişnuită şi deveneau, instantaneu, adevărate fiare: un bivol, un câine, o vulpe, un şarpe... Simţea că se sufocă. Ar fi vrut să ţipe, dar se temea. Dacă se vor năpusti asupra lui vietăţile acelea, înspăimântătoare unele, altele dezgustătoare? Îl stopa mai ales leneşa pisică sălbatică, ce părea că tronează asupra menajeriei. Andrei o privi iar, întrebându-se dacă ea, la rându-i, nu face acelaşi lucru, adică dacă nu-l cercetează cu sadism, încă de la sosirea lui în preajma luminişului. Gândul îi îngheţă sângele în vine. Fapt e că necruţătoarea felină nu-şi dezlipea ochii de la tufişul unde se afla băiatul. Iar el stătea cu privirea lipită de ochii aceea verzi, hipnotici.

Între timp, turma dispăruse. Şi, în infinita singurătate a crângului, se petrecu o minune şi mai uluitoare parcă decât cele precedente. Căci iată, ca într-o vrajă, pisica sălbatică pieri şi, în

locul ei, se găsea iarăşi Ilinca, zâna pădurii, frumoasa Ilinca, atât de asemănătoare micuţei prietene a lui Andrei.

„Nu-mi place jocul ăsta, gândi băiatul. Mă sperie, mă chinuie. Nu pot înţelege...” Nici nu apucă să-şi ducă gândul până la capăt. Gândul însuşi îi amuţi, aşa cum îi amuţise glasul. Doamne, Dumnezeule, ce mai e şi asta?! Razele soarelui păreau a pătrunde prin trupul zânei, păreau a-i topi învelişul, a i-l pulveriza. De-acolo, din ascunzişul său, Andrei privea acum un schelet, a cărui tigvă râdea sinistru spre zidul de rugi. Un schelet aidoma celui pe care îl văzuse el la şcoală, într-un laborator de anatomie, şi care — îşi aducea acum aminte — îl tulburase şi atunci. Cum îl tulburase, zile în şir, amintirea unui arici mort, aruncat într-un şanţ, infectând împrejurimile cu duhoarea trupului său pe jumătate putrezit. Dar uitase repede şi acel biet arici, şi scheletul ce stătea între tablă şi catedră, acolo în laboratorul pustiu, uitase curând acele imagini şi le crezuse uitate pentru totdeauna. Or, iată că ele reînviau. Aduse de terifianta metamorfoză la care era martor. De scheletul ce împodobea acum, ca o statuie sinistră, pragul căsuţei.

Era peste puterile sale. Deschise larg gura şi vru să strige după ajutor, când auzi în spatele său un hohot de râs. Atunci îşi aduse aminte de Rebis şi privi în urmă. Acesta stătea, aidoma animalelor din luminiş, în plină lumină, la celălalt capăt al tunelului, acolo unde îl lăsase. Stătea în plină lumină, îl ţintuia pe băiat cu ochii lui ucigători şi râdea, râdea, să se prăpădească...

În acea clipă, ca-ntr-o străfulgerare, Andrei înţelese totul.

— Nu te cheamă Rebis, strigă el. M-ai minţit. Ştiu cine eşti. Eşti vrăjitorul Merlin... Cum de nu mi-am dat seama? M-ai adus cu bună ştiinţă aici, potrivit vicleniei şi uneltirilor tale. M-ai minţit, eşti vrăjitorul Merlin, sunt sigur...

— Ai dreptate, răspunse vraciul, oprindu-se din râs. Şi ce-i cu asta? Da, sunt Merlin. Şi n-am făcut nimic rău. Ţi-am arătat doar cum poţi căuta şi găsi adevărul.

— Minţi. Ai vrut să mă sperii. Şi ai reuşit. Dar acum, că am priceput totul, mi-a trecut şi teama.

— Oare? articulă Merlin batjocoritor.

Andrei îşi simţea bătăile inimii, le auzea: rare, puternice, sufocante. Singurătatea şi prezenţa vraciului îi zdrobeau curajul, oricât ar fi vrut el să se ţină tare.

— Nu mă tem, zise el. Nu mă tem nici de tine, nici de animalele tale, nici de schelete. O să-l chem pe bunicul.

— Bunicul? râse Merlin. De unde ştii că nu-i şi el la fel ca toţi ceilalţi? Acolo, în luminişul zânei, nimeni nu-şi poate ascunde firea sau măslui vorbele. Degeaba nu m-ai crezut: eu ţi-am dat la iveală adevărul. Numai adevărul. De pildă, şobolanul acela scârbos... Dar, ce să mai vorbim, n-ai decât să rămâi la părerile tale, dacă asta îţi face plăcere...

Cutremurat, băiatul îşi întoarse iarăşi privirea spre luminiş. Şi casa şi zâna pieriseră. Nu se vedea decât întinderea de iarbă, unduind sub adierile brizei şi sub razele soarelui în amurg. Doamne, cât de mic şi de singur se simţi dintr-o dată! Şi cât de necruţătoare se arătau cu el toate cele din preajmă. Ce perfide, ce duşmănoase! De ce? Ca o fiară nevăzută, angoasa se năpusti asupra lui, strivindu-l.

— Bunicule! strigă el. Bunicule!

— Cheamă-l, cheamă-l, hohoti Merlin, la celălalt capăt al tunelului. Bunicul ăsta al tău, cu care mi-ai împuiat capul...

— Bunicule! strigă din nou Andrei. Vino repede, vino încoace! Bunicule!

— Vin numaidecât, băieţelul moşului, se auzi un glas. Iată, vin.

Şi, într-adevăr, dinspre perdeaua plopilor palizi, se apropie, în goană, silueta bunicului. Alerga prin iarba înflorită, alerga sprinten — căci bunicul e încă tânăr şi în putere —, alerga spre zidul de rugi.

— Aici sunt, în tunel, strigă iarăşi Andrei, temându-se că bunicul nu-l va găsi.

— Ştiu, băieţelul moşului, fii liniştit, sosesc îndată.

Şi iată, minune mare, când ajunse în luminiş, chipul bunicului semăna atât de tare cu cel al lui Barbă-Cot, încât Andrei nu mai ştiu ce să creadă.

— Barbă-Cot, Barbă-Cot! şopti el, fericit. Bunicule, tu eşti? Voi sunteţi?

— Eu sunt, firește, eu sunt, băieţelul moşului. Noi suntem. Cine te-a speriat aşa? Cine?

— El, zise băiatul, arătând spre adâncimea tunelului, Merlin. Spurcăciunea de vraci.

Dar la celălalt capăt al tunelului nu era nimeni. Se desluşi numai un glas, de undeva de departe, ca de la capătul pământului: „O să-ţi aduci aminte de vorbele mele mai târziu. E drept, am greşit cu bunicul, poate şi cu alţii, dar eu — spurcăciunea de vraci, cum spui tu — te-am învăţat să vezi adevărul. Ţine minte."

— N-am nevoie de adevărul tău, murmură băiatul, convins că, din păcate, vraciul nu-l mai poate auzi.

— Deocamdată, deocamdată, răsună, însă, glasul spart al acestuia, ca un ecou.

Pe băiat îl străbătu un fior şi, dând la o parte tulpinile de rugi, ieşi în luminiş, unde bunicul îl aştepta cu braţele deschise. Şi se cuibări la pieptul bunicului, adormind numaidecât, frânt de oboseală, după asemenea peripeţii cumplite.

A doua zi, şi bunicul şi Andrei se purtară ca şi când nimic nu s-ar fi întâmplat. Uitaseră oare cele petrecute? Poate că da, deşi e greu de crezut. Fapt e că, de atunci, Andrei îl iubi parcă şi mai mult pe bunicul. Iar bunicul, la rândul lui, îl iubi parcă şi mai mult pe Andrei. Dacă aşa ceva e, într-adevăr, cu putinţă...

Cât despre covor, el se află şi azi în acelaşi loc, pe acelaşi perete, în aceeaşi odaie, vădind — în graiul lui rustic, modest — că nimic nu-i întâmplător şi nimic nu-i lipsit de însemnătate în lumea aceasta.

TIPOPOHAMUL

Când au fost, toți trei, în vacanță la Predeal, Andrei și cu bunicul i-au cumpărat Octaviei un elefănțel din material plastic, un elefănțel galben, drăguț și rotofei, pe care Octavia l-a primit cu mare bucurie. Bunicul a cumpărat elefantul, fiindcă a aflat, de la Andrei, că aduce noroc. Dar și fiindcă, în fond, pachidermul acesta, în aparență greoi și dizgrațios, e plin de farmec și de umor. Fapt e că, mai târziu, când a călătorit el odată la Bucureşti, bunicul i-a adus Octaviei un șir întreg de elefanți albi (din ceramică), un șir descrescător, cu un ultim component mititel-mititel.

Elefantul galben, pe care bunicul l-a plasat între frunzele plantei de pe televizor („în junglă"), stă cu trompa în jos — e, desigur, calm, placid, în repaus. Ceilalți (introduși în vitrina bibliotecii) gonesc, iritați, cu trompele ridicate și „strigă". Motivul exact al furiei lor nu-l vom putea afla niciodată, dar ni-l putem închipui la nesfârșit. Și, la urma urmei, asta contează. Cu atât mai mult, cu cât e atât de plăcut să-i contempli! Și pe cei din șirul descrescător, și pe cel din junglă. Ziua vine și trece, lumina creşte și scade, soarele răsare și apune, luna la fel, copiii cresc și devin oameni mari, într-un cuvânt toate se schimbă, numai elefănțeii rămân aceiași. Ei nu îmbătrânesc.

Asemenea gânduri îi trec uneori prin minte bunicului, când stă întins pe dormeză și, punând cartea alături pe noptieră, obosit de atâta citit, priveşte spre elefănțelul rătăcit în junglă. La fereastră se aud vrăbii și porumbei, din curte răzbat glasuri de copii, ceasul măsoară meticulos timpul. Și, tot gândindu-se, bunicul începe să zâmbească. Iar în timp ce zâmbeşte, visând numai el ştie la ce, uşa se deschide și în încăpere intră, tiptil, Andrei și Lizuca. Își închipuie că bunicul a ațipit și vor să-l sperie. Dar bunicul își

întoarce brusc privirea spre ei şi atunci copiii vociferează dezamăgiți.

— Ce faci aici? întreabă Andrei. Citeşti?

— Nu, mă uitam la elefantul acela din junglă, răspunde bunicul. Şi mi-am amintit că Alina, când era mică, nu zicea elefant, ci eletanf...

Copiii îl cercetează pe bunicul nedumeriți şi neîncrezători. Nu că n-ar şti cine e Alina (Alina e una din cele două fiice ale bunicului; pe cealaltă o cheamă Dana). Ci fiindcă n-au ştiut până acum că elefantul are şi alt nume...

— Cum adică eletanf? îndrăzneşte Lizuca, pufnind uşor în râs. Ce e aia eletanf? Eu n-am auzit. O s-o întreb şi pe Raluca, sau pe Roxana...

— Eletanf, adică tot elefant, încearcă să-i explice Andrei, care e mai puțin realist. Îi zicea aşa ca să se joace...

— Nu, îl contrazise bunicul. Îi zicea aşa, deoarece, micuță fiind, se mai încurca rostind cuvintele. Căci cuvintele sunt făcute din nişte bucățele, numite silabe şi sunete, şi, uneori, când le dai glas, poți pune o bucățică în locul alteia. De pildă, ea mai rostea şi capaneluță...

Tăcere. Uimire.

— Hm! izbucni Lizuca, în timp ce Andrei se străduia, concentrat, să restabilească ordinea fragmentelor dizlocate. Ce-i aia...

— Capaneluță, o ajută bunicul.

— Ce-i aia capaneluță?

Bunicul îi privi pe rând, încurajator.

— Nu ghiciți?

— Nu, răspunseră ei într-un glas.

— Mă mir, nu e greu: canapeluță!

— Aaaa! exclamară cei doi, fericiți.

Începuse să le placă jocul acesta neobişnuit.

— Sau carvată, continuă bunicul.

— Cum? sări Andrei.

— Carvată.

Ochişorii băiatului scânteiară o clipă.

— Cravată adică, nu-i aşa?

— Da, confirmă bunicul. Şi adăugă: sau mâşuni...

— Mâşuni? întrebă Andrei, concentrându-se iarăşi. Deci mânuşi, nu?

— Exact, zâmbi bunicul. După cum văd, ați înțeles.

Şi vru să ia cartea de pe noptieră şi să-şi continue lectura. Fiindcă bunicul are un obicei: în fiecare zi citeşte măcar zece-cincisprezece pagini. Dar era prea târziu. Şi el o ştia prea bine.

— Mai spune, mai spune! îl îndemnă Lizuca, pe care jocul începuse s-o pasioneze de-a binelea. Lasă cartea... Ce mai zicea Alina?

— Ei, reluă bunicul. Avea ea multe cuvinte de-astea, întoarse şi răsucite, căci, aşa cum v-am spus, atunci învăța rostul lor şi mai încurca ordinea segmentelor din care sunt alcătuite. Făcea adică metateze...

— Ce? întrebă Lizuca neîncrezătoare.

— Metateze. Aşa se numesc inversările astea... Dar ele nu sunt numai greşeli, încurcături. Uneori pot fi nume adevărate, mai adevărate decât celelalte...

De data aceasta, tăcerea se prelungi cu mult mai mult decât înainte. Zâmbetul amuzat şi bănuitor se ştersese de pe chipul Lizucăi, iar ochişorii lui Andrei se umplură treptat de o ceață uşoară, de umbra dulce, de tandra profunzime a reveriei.

— Cum adică? şopti el, strecurându-şi, mai întâi, pumnişorul în palma bunicului, apropiindu-se apoi şi sprijinindu-şi capul pe umărul lui. Era ca şi cum ar fi vrut ca tot ce urma a fi rostit să-i fie transmis nu numai de vocea bunicului, ci de întreaga lui ființă. Lizuca se cuibări şi ea, numaidecât, pe cealaltă parte, pornind, dintr-o dată, să-şi sugă degețelul.

— Cum adică sunt nume adevărate? reluă Andrei. Hai, spune!

— Foarte bine, zise bunicul, mângâindu-l pe creştet. Uitați-vă şi voi şi gândiți-vă, animalul acela de pe televizor e, într-adevăr, un elefant?

Andrei nu răspunse, dar Lizuca scoase repede degetul din gură şi izbucni în râs:

— Cum să fie? rosti ea. Elefantul e mare, l-am văzut eu la circ, la menajerie. Dacă ăsta ar fi elefant, ar sparge televizorul. Şi pe urmă, elefantul adevărat e gri, nu galben...

Bunicul o lăsă să-şi termine argumentaţia, iar Lizuca, după ce isprăvi ce avea de spus, se uită la el cu un aer întrebător.

— Atunci, zise bunicul, dacă nu e un elefant adevărat, de ce-l numim totuşi elefant?

Lizuca îl privi surprinsă, cu guriţa deschisă.

— Nu ştiu, mărturisi ea.

Şi, cum e orgolioasă, adăugă înciudată:

— Uite-aşa! Îi spunem elefant şi gata. Îi spunem elefant fiindcă e o jucărie...

Andrei râse cu condescendenţă, dar se vedea că şi el era în mare încurcătură.

— Aşadar, zise bunicul, nu este elefant adevărat, dar noi îl numim totuşi elefant. Nu prea se potriveşte. Chiar dacă există o asemănare între animalul acela mare pe care l-aţi văzut voi la mejanerie şi jucăria de pe televizor...

— Unde l-am văzut? şopti Andrei.

— La mejanerie.

Copiii se priviră, încercând să rezolve împreună această nouă metateză.

— Vrei să spui că la menajerie, nu? se repezi Lizuca.

— Mă rog, se poate şi aşa, admise bunicul. Dar să revenim la elefantul nostru, căruia, deşi nu e un elefant sadea, noi ne încăpăţânăm să-i zicem elefant. De ce nu-i spunem eletanf? Cine ne opreşte? Acest obiect care seamănă cu elefantul, fără a fi elefant, nu e neapărat o jucărie, ci o vietate care se numeşte e-le-tanf.

— Cred că e mai bine aşa, conchise Andrei, cu un ton ce se voia matur şi preocupat. Ai dreptate. Şi Alina avea dreptate.

— Da, aprobă bunicul. Numai că Alina nu s-a gândit la toate acestea, ci a zis de-a dreptul... şi eletanful, şi papalagul, şi cocoleşul, şi pelinacul... şi leşenă.

— Cum, cum? săriră cei doi.

— Cum aţi auzit: şi elefantul, şi papagalul, şi cocoşelul, şi pelicanul. Şi leneşă... despre o pisică.

Iar tăcere. Se distingea clar tic-tac-ul ceasornicului. Cadranul lui sclipea ghiduş în penumbră. La un moment dat, în cadrul uşii se ivi chipul copilăros al Octaviei.

— Vreţi câte un suc de mere? întrebă ea.

Cei trei, adânciţi în problema numelor, nu răspunseră şi Octavia se duse în birou.

— Numele acestea, continuă bunicul, sunt nu numai pe potriva celor ce le poartă, ci şi pe potriva celor ce le dau. Adică fiecare dintre noi are un animal al său. Şi-l poate închipui, şi-l poate face cum vrea el, nimic nu-l împiedică.

Andrei se ridică uşor şi-şi aţinti privirea în ochii bunicului.

— Nu crezi? întrebă acesta. Să ştii că aşa e. Din moment ce poţi schimba locul părţilor în nume, înseamnă că şi cel care poartă numele îşi poate modifica forma. Doar n-o să avem cu toţii în minte acelaşi papagal, acelaşi elefant, acelaşi cocoşel, aceeaşi cotăniţă...

— Aceeaşi ce? strigă Lizuca, jumătate amuzată, jumătate iritată de avalanşa atâtor ciudăţenii.

— Cotăniţă.

— Ce-i aia cotăniţă?

— Tocăniţă, o linişti Andrei. Nu pricepi, continuă el, rostind tare, răspicat: to-că-ni-ţă!

— Nu avem tocăniţă, răspunse de dincolo Octavia. Dacă vreţi, vă dau nişte porumb fiert.

Copiii izbucniră în râs. Octavia înţelese că e vorba de cu totul altceva şi se afundă iarăşi în studiile ei interminabile, închinate rimei, ritmului, măsurii şi strofei.

— Cotăniţă! Hm! pufni Lizuca. Şi Alina asta! Schimba toate cuvintele, ca şi când... Vezi ce rea e? Auzi: cotăniţă!

— Da, ce te miri? zise bunicul. E chiar foarte interesant. Schimbi numele, se schimbă şi purtătorul. Sau invers. Ce, crezi că un eletanf e neclintit, neschimbător, ca un elefant? Nuu! Nici pomeneală. Câteodată poate avea, de pildă, ochii în vârful trompei, sau şase picioare, ca gâzele, sau trei capete, câte unul pe laturi şi cel de al treilea în faţă, la locul lui... De aceea e eletanf, ca să-l aranjezi cum doreşti. Căci eletanful e mai viu în felul lui decât elefantul.

Copiii tăceau îngânduraţi. Cele spuse de bunicul păreau a avea adevărul lor, dar, pe de altă parte, prea semănau a joacă, a glumă. Deşi, dacă judeci bine, cam aşa stăteau lucrurile. De câte ori nu scoseseră ei braţele, capul, picioarele păpuşilor şi le remontaseră de la una la cealaltă? De câte ori nu desfăcuseră celelalte jucării, recompunându-le în cele mai fanteziste chipuri! Şi apoi, nu demontaseră oare vechiul, splendidul gramofon, căutându-l pe individul nevăzut, care cântă acolo înăuntru, fără a izbuti să-l descopere?...

— Iată, se auzi glasul bunicului, de exemplu tipopohamul.

— Cine? întrebă Andrei, ridicându-şi din nou căpşorul de pe pieptul bunicului.

Lizuca, vag plictisită de atâta lingvistică, moţăia sugându-şi de zor degeţelul.

— Tipopohamul, răspunse bunicul, foarte calm. I se mai spune şi hipopotam. Poate l-aţi văzut şi pe el la mejanerie... sau, mă rog, la menajerie.

— Aaa! se lumină Andrei. De hipopotam am auzit.

Şi se lipi iarăşi de bunicul, ca în aşteptarea unei poveşti.

— De hipopotam ştiu, reluă el. Dar tipopohamul cine e?

— Da, da, murmură, ca un ecou, şi Lizuca. Cine e?

Bunicul făcu o mică pauză, în care se desluşi iarăşi pasul ritmic al ceasului. Din birou răzbătea până la ei sunetul maşinii de scris.

— Cine să fie? zise bunicul. Cine vreţi voi. Uite, am aici, în cartea asta cu poze, un hipopotam. E un animal mare, greoi, iată-l!

Întinse braţul şi luă de pe noptieră un volum copertat, plin de

planşe colorate. Copiii se ridicară şi, apropiindu-şi capetele, cercetară, în fugă, imaginea acelui mamifer, plasată în perspectiva aburoasă a unor bălți, a unor plante încâlcite şi a unor nori alburii.

— Acesta e hipopotamul, le arătă bunicul. Cât despre tipopoham, el seamănă nițel cu hipopotamul, numai că poate fi modificat după voie, vă aparține, aveți fiecare tipopohamul vostru.

— Bine, îi replică Andrei, plin dintr-o dată de însuflețire, dar, dacă îi zicem amândoi tipopoham, până la urmă şi acesta ajunge să fie cam acelaşi pentru amândoi, nu? Aşa cum e şi hipopotamul. Deşi, adăugă el, scăzând brusc vocea, şi hipopotamii se deosebesc... Off!

Şi îl privi pe bunicul cu nişte ochi clari, senini, în care aburul nostalgiei se unea cu sclipirea jucăuşă a înțelegerii.

Bunicul îl trase spre sine şi îl sărută pe frunte. Apoi, imparțial, o sărută şi pe Lizuca.

— Se poate şi aşa şi aşa, râse el. Important e că între nume şi cel care-l poartă e o legătură foarte complicată şi foarte interesantă. Şi că vorbele astea, pe care le rostim mereu, fără să ne gândim prea mult la ele, au viața lor, plină de farmec. Ca şi lucrurile, există şi nu există. Dar acum, haideți, gata, ne-am amuzat destul. Pentru azi ajunge. Duceți-vă acasă, că s-a înserat de-a binelea.

Copiii plecară. Ajunseră acasă, cinară şi se culcară. Fereastra odăiței lor, orientată spre sud-vest, lăsa să pătrundă din plin lumina lunii roşcate de august. Jur-împrejurul celor două pătuțuri, jucăriile dormeau şi ele. Toate dormeau duse. Şi eletanful, şi cocoleşlul, şi papalagul, şi maițumica, şi tefelonul, şi caramaua... Şi câte şi mai câte. Nici faimosul tipopoham nu lipsea. Atâta doar că el nu era prezent în mulțimea acestor jucării, ci în vis. Da, în vis. Căci şi Lizuca şi Andrei îl visară în noaptea aceea. Semăna oarecum cu rubedenia sa, hipopotamul, numai că avea ochii blânzi şi un pic ironici, că îi creşteau brusc brațe, ori de câte ori dorea să mângâie sau să îmbrățişeze, că putea vorbi şi râde, că în preajma sa era peisajul din curtea blocului... Şi, mai ales, se asemăna enorm cu

cățeluşul Fochi, micuțul mops înflorat, ce se zbenguie, ziua întreagă, pe alee.

Astfel era tipopohamul din vis. Toată noaptea, Andrei şi Lizuca se bucurară de tovărăşia lui, iar în zori, când îşi povestiră unul altuia visul, nu se mirară câtuşi de puțin că între cei doi tipopohami nu era nici cea mai mică deosebire.

1995

CUPRINS

Dodoacă şi Biciuşcă……7
Palatul de calcar……65
Drumeagul din insulă……..133
Căsuța fermecată…….200
O întâmplare cu lupi……202
Portița viselor……..207
Strugurii lui Andrei…….216
Trubadurul Acial…….225
Cocoşelul Aramis……237
Piticul arămiu……..247
Şoricelul Nelson……..250
Covorul fermecat…….259
Tipopohamul……284

Consilier editorial : Nina Ceranu
Lector : Ilie Chelariu
Apărut în 2005, sub egida
F. C. «Orient Latin»,
Timişoara.